

Universitätsbibliothek Paderborn

**S. Ioannis Damasceni Historia, De Vitis Et Rebvs Gestis
SS. Barlaam Eremitæ, Et Iosaphat Indiæ regis**

Johannes <Damascenus>

Coloniæ, 1624

D. Ioannis Damasceni, De Barlaam Et Iosaphat Historia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45244

D. IOANNIS
DAMASCENI, DE
BARLAAM ET IOSA-
PHAT HISTORIA.

VICVNQVE Spiritu
DEI aguntur, hi sunt
filii Dei, ut ait Aposto-
lus. Illud porro *Spiritus*
sancto donari, & filios Dei
feri, expetendarum o-
mnium extremum est, & quod cum ven-
tum fuerit, conquiescit omnis contem-
platio, quemadmodum diuinis literis
proditum est. Hanc igitur excellentem,
& expetendarum omnium rerum su-
premam beatitudinem sancti omnes, qui *Virtus*
*ab ævo condito extiterunt, per *virtu-**
**tum* cultum, ac studium diuino benefi-*
*cio consecuti sunt, ut qui partim *mar-**
**tyrium* subierint, atque ad sanguinem* *beatos eſ-*
vsque aduersus peccatum in acie stete-
*rint, partim *religioſe*, ac Deo deuotæ*
vitæ certamen exantlarint, arctamque
viam tenuerint, animique destinatione
martyres extiterint. *Martyres*
& Con-
fessores.

Quorum luculentas virtutes, ac pre-
clarafacinora(hoc est, & eorum, qui mar-

*Traditio
Apostolica
Sanctorū
historias
scribere.* tyrio perfuncti sunt, & eorum, qui per religiosam exercitationem angelicum vitæ genus imitando expesserunt litterarum monumentis commendare, atque ob virtutis exemplum ad posteras ætates transmittere, à diuinis Apostolis, & beatis Patribus Christi Ecclesia accedit: hoc videlicet, ad nostri generis salutem velut latâlege promulgantibus.

Virtutis i- Etenim via ea, quæ ad virtutem duxer asperū. cit, aspera est atque ardua, & permolesta, ijs præsertim, qui nondum lese totos ad Deum transulerunt, verū adhuc vitiorum animique perturbationum tyrannide conflictantur. *Quo* sit ut multis ad eam illecebris indigeamus, nimirum & consiliis ac cohortationibus, & *Exemplis* exemplis eorum, qui hanc viam priores potius quæ inierunt.

præceptis Id quod etiam minore cum molestia ad virtutem studiū ad eam attrahit, efficitq; ne ob vitæ difficultatem animis frangamur, ac desperabimur. ratione afficiamur. Si quidem ei quoq; cui ardua, & difficilis via ineunda est, non perinde quispiam monendo, ac cohortando, vt eam ingrediatur, persuaserit. At cùm multos ostendit, qui eam cōfecerint, ac tandem per commodum diuersorum nacti sint, tum verò magis eum adducet, vt eandem quoque viam capessat.

Huic

Huic igitur ipse quoque regulæ insitens, ac præterea impendens ignauo illici seruo periculum metuens, qui talentum à Domino acceptum in terram ab-
didit, quodq; ei quæstus faciendi causa
datum erat, ita occultauit, vt nihil ex eo
lucri faceret, historiam animabus vti-
lem, ad me vsque allatam silentio mini-
mè præteribo, quam mihi pij quidam
viri interioris Æthiopiæ (quos Indos
vocant) ex veris commentarijs transla-
tam narrauerunt. Hæc porrò ad hunc
modum se habet.

REX INDORVM ABENNER
idolis & impuro luxui deditus, in Mona-
chos persecutionem mouet, quibus præcipue
infensus erat, propter viros aliquot Senato-
rij ordinis, qui aulicis delicijs abdicatis,
eremiticam vitam ample-
ctebantur.

C A P V T I.

India, quæ ingens, ac frequentissima
est regio, procul ab Ægypto distat,
atque vndique ab Ægypti parte mari al-
luitur: à continente autem ad Persidis
fines accedit. Ea porrò atra Idolatriæ
caligine olim obducebatur, atque ex-
trema barbarie scatebat, nefarijque fla-
gitij addicta erat. Posteaquam autem *Ioan. 1.*
vnigenitus Dei filius, qui est in sinu Pa-

B 5 tris,

trisfigmentum suum peccati seruitute
oppressum indigno animo cernens, mi-
sericordia erga ipsum commotus, instar
nostrī excepto peccato apparuit, ac Pa-
tris throno relicto, nostræ salutis causa
(hoc est ut nos in cælis habitaremus, at-
que à veteri lapsu excitaremur, ac pec-
cato liberati priorem adoptionem reci-
peremus:) in Virginis corpore habita-
uit, atque expletis omnibus carnis pro-
pter nos assumptæ muneribus, Crucem
ac Mortem suscipiens, ac terrenis mira-
dum in modum cum cælestibus cōiun-
ctis, à morte ad vitam rediens, & cum
gloria in cælos ascendens, & in Patris
dextra magnificè sedens, Spiritum Pa-
racletum discipulis, à quibus cōspectus
fuerat, pro eo, ac promiserat, in ignea-
rum linguarum forma misit, ipsosque
ad omnes gentes legauit, vt eos qui in
ignorantie tenebris sedebant, illumina-
rent, atque in Patris & Filij & Spiritus S.
nomine baptizarent, adeo ut deinceps
illi, partim Orientales sedes, partim
Occidentales regiones, quæ ipsis obti-
gerant, circuarent, ac Septentrionalia,
& Meridionalia climata peragerarent,
vt imperatum munus exequerentur, tū
sanctissimus quoque Thomas, unus ex
duodecim Christi Apostolis, in Indiam,
salutiferæ doctrinæ illic prædicādæ cau-
sa mis.

Christi
incarna-
tio, vita
& doctri-
na.

Luc. I.

Thomas
in Indiam
misit.

sa missus est. Domino autem cooperante, ac sermonem per sequentia signa confirmante, Gentilitiae superstitionis tenebræ depulsæ sunt, atq; illi simulacrum sacrificijs & cultu liberati, ad rectâ fidem se adiunxerunt. Sicque Apostolicis manibus velut reficti, Christo per Baptismum conciliati sunt: ac tacitis incrementis augescentes in fide, ab omnibus labore aliena proficiebant, Ecclesiasq; per totam regionem extruebant.

Cum autem etiam in Ægypto monasteria exædificari, ac monachorum ingentia agmina cumulari cœpissent, atque eorum virtutis, & vitæ rationis, ad Angelorum imitationem accedentis, *Laudes* fama orbis terrarum fines peruasisset, *monachos*, atque ad Indos usque peruenisset, ipsos *rum*, quoque ad eiusdem vitæ studium excitauit: adeo ut complures ipsorum relictis omnibus rebus in solitudines concederent, atq; in mortali corpore, eorum qui corporis expertes sunt vitæ ratione susciperent. Cum igitur res præclaro statu essent, atque aureis pennis, ut dici solet, in cælū pleriq; conuolarent, exurgit quidam Rex in eadē regione, Abenner *Abenner* nomine, vir opibus quidē ac potentia, *Indorum* victorijsque & bellica fortitudine, cor *Rex*, *Idoporisq; proceritate insignis*, ac præterea *lolatra*, *vultus elegantia clarus*, atq; ob mundanis

nos oxyssimeque marcescentes rerum
successus insolenter se efferens, cæte-
tum quantum ad animam attinebat.
extrema paupertate laborans, ac multis
malis constrictus, & enectus, quippe
qui Gentilium partes teneret, ac super-
stitione Idolorum errori magnopere ad-
dictus esset.

Porrò cum Rex in magnis deliciis,
Nemo ex ac vitæ oblectamentis, & voluptatibus
omni par- versaretur, nec res ylla esset, quæ non
ze beatus. ex ipsis voluntate, ac cupiditate suc-
cederet, vnum id demum erat, quod ipsi
lætitiam interrumperet, animumque
ipsius curis pulsaret, nimirum sterilitatis
malum. Nam cum filijs careret, hæc
cum cura sollicitum habebat, quoniam
pacto his vinculis solueretur, ac suscep-
ptis liberis patris nomine obtineret? quo
videlicet apud plerosque nihil est opta-
tius. Atque huiusmodi Rex hic erat, ea-
que mente ac sententia.

At illustrissima Christianorum natio,
& monachorum cateruæ, regis cultum,
ac venerationem pro nihilo ducentes,
nec ipsis minas metuentes, per Dei
gratiam amplissimos progressus facie-
bant, ut qui in multitudinem omni ser-
mone maiore excrescerent, ac paruam
omnino regis ratione haberent, ijs autem
rebus, quæ ad Dei cultum pertinebant,
singu-

singularem in modum dediti essent. Ac propterea permulti ex ijs, qui ad monasticum ordinem sese contulerant, omnia quidem ea, quæ in vita iucunda sunt, peræquè continebant, soliusque pietatis amore tenebantur, ac mortis pro Christo subeundæ siti, futuræque beatitudinis cupiditate flagrabant. Eoq; nomine, non timido, ac dubitante animo, verum perquam fidenti, ac libero salutiferū Christi nomen prædicabāt, Christumque vnum in ore habebant, atque fluxam, & caducam præsentium rerum naturam, futuræque vitæ firmitatem & immortalitatem omnibus palam apte-que demonstrabant, ac velut subsidia quædam, & semina ipsis porrigebant, quorum ope ad Deum sese conferrent, vitamque in Christo absconditam con-
Coloff. 3.
sequerentur. Ex quo effectum est, vt multi, suauissima illa doctrina percep-
ta, ab acerbis erroris tenebris abscede-
rent, atque ad dulcem veritatis lucē sese viri ad
adiungerent: vsque adeo vt nonnulli, Religione
etiam illustres viri ac senatores, abie-
ctis transeūt, huiusvitæ sarcinis, in monachorum al-
bum sese ascriberent.

Rex autem vbi hæc intellexit, ingen-
ti iracundia commotus, atque indigna-
tione feruens, statim edicto sanxit, vt
Christiani omnes pietatem ciuitare co-

B 7 gera-

gerentur. Ac deinceps noua suppliciorum genera comminiscebatur, atque inusitata mortis genera minabatur, litterasque ad omnes regionis ditioni suæ subiectæ partes mittebat, quibus & prefectis, & Ducibus imperabat, ut tormentis, atque iniquis cædibus, in homines pietate præditos grassarentur. Præser-
Persecu- tim autem, in præstantissimos quosque monastici ordiis excandescebat, atq; *Regis.* implacabile aduersum eos bellum excitatbat. Ob eamque causam piorum ple-
 rique animo vacillabant: alij autem, quia cruciatibus ferendis impares erat, nefario ipsis imperio parebant.

At verò monasticæ classis Duces at-
 que antistites, partim ipsis iniquitatæ
 coarguentes ac refutantes, martyrio vi-
 tam finiebant, atq; ad sempiternā bœa-
Religioso- titudinē perueniebant: partim in solitu-
 rum con- dinibus, & montibus sese occultabant,
 stantia. non tormentorum, quæ ipsis denuncia-
 bantur, metu, verūm diuiniore quodam
 consilio ac prouidentia.

DE PROCERVVM REGIORVM

*Principe, qui solitariam vitam am-
 plexus est.*

CAPVT II.

CV M itaque huiusmodi caligo In-
 dorum regionem inuasisset, ac pij
 & sancti

& sancti viri vndiq; vctarentur, impic-
tatis autem propugnatores opibus, ac
potentia florarent, atque cruxibus, &
victimarum nudore ipse quoque aet in-
ficeretur, vnum e regiorum satraparum
principibus, animi fortitudine, corpo-
risque magnitudine ac pulchritudine,
caterisque alijs rebus, quibus corporis
elegatia, & animi generositas, tanquam
certis quibusdam notis exprimi solent,
alios omnes antecellebat.

Quam obrem cum impium illud edi- *Princeps*
ctum audijsset, inani hac atque humi *quidam*
serpente gloria & delicijs valere iussis, *Indicus*
ad monachorum cœtum se se aggrega- *monasticæ*
uit, atque in locis solitariis exulans, ie- *vitam su-*
iunis, & vigilijs, ac diligenti oraculo- *scipit.*
rum diuinorū meditatione sensus suos *Apud mo-*
apprimè repurgabat, animumque ab o- *nachos ie-*
mnivitiosa affectione solutum & abdu- *iunis, vi-*
ctum, ea luce, quam tranquillitas à vi- *gilijs, ac*
tiosis affectionibus parit, illustrabat. *diuinorū*

Rex autem, cum eum maiorem in *eloquioria*
modum diligeret, atque in honore, ac *medita-*
pretio haberet, ut hoc audiuist, de ami- *tioni in-*
ci iactura dolorem animo cepit, vehe- *tentus,*
mentiusque aduersus monachos exar-
sit. Atq; cum homines ad eum conqui-
rendum quaquaversum misisset, & quē-
admodum vulgo dicitur, nullum non
lapidem mouisset, quò eum inueniret,

alt.

aliquanto post illi , qui ad eum in uesti-
gandum missi fuerant, vt eum in solitu-
dine commorari senserunt, ita perscu-
tatis sunt, vt tandem eum arriperent, at-

Ecce vesti que ad Regis tribunal sisterent. Rex au-
tus asperi- tem, cùm eum, qui quondam splendidis
tas in mo vestibus vtebatur, atque in magnis deli-
nachis, & cijs vitam cxigebat, tam viliter & abie-
dura con- ctè amictum, ac religiosæ exercitationis
uersatio. asperitate afflictum , vitæque solitariæ
signa haud obscurè gestantem conspe-
xisset, mœrore simul , atque iracundiâ
implebatur, atque ex vtroque affectu tē-
perato sermone , ita eum allocutus est:

Regis im- O vecors, & demens, quid te adduxit,
pii mundo vt honorem cum ignominia , & illustrē
addicti o- gloriā cum turpi ac dedecoris pleno
ratio.

habitū commutares? Siccine tu , qui re-
gno meo præeras, atque in copias meas
imperium militare obtinebas, te ipsum
puerorum ludibrium effecisti , ac non
modò meæ amicitiæ memoriam ex ani-
mo procul eieci, verum etiam aduer-
sus ipsam naturam impetum fecisti , ac
ne tuorum quidem filiorum miferatio-
ne affectus, tum opes, tum omnem vitæ
splendorem pro nihilo putaſti, tantam-
que ignominiam tam luculenta gloria
potiorem & præstabiliorē habuisti?
Quidnam te ad hoc impulit, cuiusnam
luctri ſpes, vt eum , qui Iesuſ nominatur

om.

omnibus Dijs atque hominibus anteponeres, ac duram hanc & superstitionem, suauissimam huiusce vitae oblectamentis anteferres?

Hac oratione audita, vir ille Dei, lepida simul, ac placida & æquabili voce ad hunc modum respondit: Si sermones mecum conserere in animum inducis, O Rex, fac hostes tuos è medio Tribunali submoueas: ac tum de his rebus, quas intelligere cupis, tibi respondebo. Illis autem præsentibus nullus mihi ad te sermo erit. Citra sermonem autem ex crucia, obtrunca, fac denique quicquid lubet. *Mihi enim mundus crucis* *xus est, & ego mundo,* *vt ait meus Magister.* Cumque Rex dixisset: *Quinam tandem* sunt hi hostes mei, quos me hinc *Ira & cupido* alegare iubes? *Iracundia,* inquit ille, & *piditas & Cupiditas.* Nam ex primum quidem ab *tribunali omnium rerum parente, atque Archite-* *bus ables,* ita productæ sunt, ut naturæ opituganda. larentur, ac nunc etiam eandem ijs operam præbent, qui, non ut carni, sed ut spiritui consentaneum est, viuunt. In vobis autem, qui prorsus carnales estis, nec ullam spiritus partem habetis, aduersariæ extiterunt, eaque; quæ inimicis & hostibus conueniunt, exequuntur. *Cupiditas* etenim, cum ei à vobis opera datur, voluptatem excitat: *Cum autem* abo-

aboletur, iracundiam. Proinde facessant ipsæ hodierno die abs te: præsint autem ad eorum, quæ à me dicentur, auditio- nem ac iudicium, prudentia & iustitia. Nam si iracundiam, & cupiditatem de medio sustuleris, atq; earum loco pru- dentiam, & iustitiam induixeris, herè o- mnia tibi dicam. Atque Rex his verbis & iusti- est usus: En petitioni tuæ cessi, atque cu- tia virtu- piditatem, & iracundiam è Concilio e- -tes Regia. ijciām: daboque operam, vt prudentia & iustitia interponantur.

Iam igitur absque ullo metu mihi ex- pone, vnde tibi hic error obortus sit, vt ea, quæ in vanaspe posita sunt, ijs rebus, quæ manibus tenentur, atque oculis cernuntur, anteponas. Respondens au- tem Eremita dixit:

Si intelligere cupis, O Rex, vnde hoc primùm mihi animo iniectum fuerit, vt caducas res contemnetem, ac me to- tum tempiternarum rerum spei trade- rem, audi. Olim, cùm adhuc iuuenili æ- tate essem, bonum, ac salutare verbum audiui, cuius vis maiorem in modum me rapuit, ipsiusque memoria, diuini cuiusdam seminis instar, pectori meo insita, ita permanuit, vt nunquam à me diuelli potuerit: adeo vt & radices ege- rit, & germen ediderit, ac maturo tem- pore fructum in me tulerit. Huius autē verbi

*Pij Prin-
cipis re-
ffonso.*

*¶ teneris
assuescere
multum
est.*

verbis hæc vis erat; *Ex cordes*, inquietabat
ille, ac stolidi homines, animo ita compara- Error
mortalitatem.
ti sunt, ut ea quæ sunt, perinde ac si non
sunt. aspernentur: Ea autem quæ non sunt,
perinde ac si sunt, amplectantur, ac mordi-
cus retineant. Qui autem eorum quæ sunt,
dulcedinem minimè degustauit, is eorum,
quæ non sunt, naturam perfectam habere
non poterit. Hanc porrò nisi exploratam ha-
buerit, quonam modo ea contemnet, ac
pro nihilo putabit? Porrò per ea, quæ sunt,
hæc oratio sempiternas res, atq; à iacta- Æternas
sunt. cadas
tione alienas intelligebat: Per ea autem sunt, ac non
quæ non sunt, hanc vitam, & delicias, ca non
ac mendacem prosperitatem: quibus, sunt.
O Rex, heu, cor tuum malè affixum est:
Egoq; item quondam ea complectebar.
Verum huius sermonis vis, animum
meum sine villa intermissione vellicans,
mentem, quæ mei principatum tenet,
ad id quod melius erat eligendum ex-
citabat. Cæterum lex peccati, cum mē- Certamē
tis meæ lege pugnans, ac velut quibus. forte.
dam compedibus mevinciens, per affe-
ctum erga res præsentes, captiuum te-
nebat.

Cùm autem Saluatoris nostri beni-
gnitati ac bonitati me ex hac acerba ca-
ptiuitate vindicare placuit, atque ipse
menti meæ ad superandam peccati le-
gam robur addidit, oculosque meos a-
peruit.

peruit, ut mali ac boni delectum haberem, tum scil. tum, inquam, animaduerti, ac vidi præsentia omnia vanitatem & afflictionem spiritus esse, quemadmodum etiam sapientissimus Salomon quodam loco dixit. Tum peccati velamen è corde meo sublatum est, atque obscuritas ea, quæ ex corporis crassitie animo meo incumbebat, discussa, & dissipata: atque cuiusnam rei causa procreatus sum, agnoui: Mihiq; faciendum esse, ut per mandatorum obseruationem ad summum illum rerum omnium effectore ascendam. Quapropter relictis omnibus rebus, cù securus sum.

Gratiasque Deo per IESVM CHRISTVM Dominum nostrum ago, quod me ex luto, & lateritio labore, accrudeli, & pestifero tenebrarū huius seculi principi liberarit, viamque mihi compendiariam, & procluem ostenderit, per quam in hoc fistili corpore angelicam vitæ rationem amplexari possim. Cuius adipisci

Monachis scandæ studio, arctam hanc, & angustam viam ingrediendam mihi duxi, sic compedio videlicet animo constitutus, ut præsentium rerum vanitatem atq; instabilem earum iactationem, & conuersiōnem, vehementer improbem, neque adduci possim, ut credam aliud quicquam, præter id quod verè bonum est, bonum appellan-

Christi lumine tenebra seculi fugantur.

Matt. 7. Monachis compedio sa & facilis, per quam in hoc corpo refragili

pellandum esse. A quo tu, O Rex, misericordia
te abrupisti, ac seiunxisti. Eaque de
causa nos etiam a te disiuncti ac distra-
cti sumus, quoniam tu in perspicuum,
& indubitatum exitium ruis, ac nos in
idem periculum præcipites ferri cogis.
Nam quandiu in sola mundi militia cœ-
sebamur, nullam officij partem præter-
mittebamus. Ac tu quoque optimus te-
stis eris, nos nec negligentiae, nec so-
cordie nomine vñquam esse notatos, ac
reprehensos.

Posteaquam autem id quoque, quod
omnium honorū caput est, hoc est pie *Pietas om-
tatem*, nobis extorquere, Deique detri- *nisi boni*
mento (quod detrimentorum omnium *caput*,
extremum ac grauissimum est) nos affi-
cere studiisti, nobisq; interim honores
ob eam causam in nos collatos, atque
amplissima beneficia, in memoriam re-
uocas, qui fieri potest, ut non optimo
iure te veri boni intititia laborare dicā,
ut qui omnino hæc inter se componas,
pietatem scilicet erga Deum, cum hu-
mana amicitia, & gloria instar aquæ de-
fluente? Quonam item modo in hac re-
socij tibi futuri sumus, ac non contra-
tum amicitiam, tum honorem, tum li-
berorum amorem, & si quid aliud ma-
ius esset aspernabimur, cùm te, O Rex,
in Deū celeratē gerere conspiciamus,
qui

*angelicæ
quis po-
test duce-
re conuer-
sationem.*

qui tibi iplum esse, & spiritum ducere
præbuit, qui est Christus Iesus omnium.
Dominus : qui cùm principio carcat,
eiusdemque cum Patre æternitatis sit,
cælosque ac terram sermone procrea-
rit, hominem tamen suis met manibus
effinxit, cumque immortalitate coro-
nauit, Regemq; omnium rerum, quæ in
terra sunt, constituit, eiique quod om-
nium rerum præstantissimum erat, hoc
est Paradisum, tanquam regiam qua-
dam aulam, attribuit. At ille inuidia de-
ceptus, & in fraudem inductus, & volu-
ptatis illecebris delinitus, his omnibus
miserè deiectus est: Et qui prius beatus
censebatur, miserum spectaculū præbe-
bat, lachrymisq; ob acceptam calamita-
tem dignus erat.

Verum eniim uero is, qui nos effinxerat
ac procreauerat, benignis rursum o-
culis manuum suarum opus conspica-
tus, nullam diuinitatis suę mutationem
suscipiens, nostræ salutis causa, id quod
nos sumus, citra peccatum factus est,
atque crucem, & mortem sponte subi-
ens, hostem eum, qui iam inde ab initio
generi nostro inuidiebat, prostrauit, nos-
que acerba illa captiuitate liberatos in
priorem libertatem pro sua erga nos bo-
nitate restituit, eoque rursum, vnde nos
inobedientia exturbauerat, ob suam er-
ganos

*Adami
lapsus.*

*Genes. 3.
Sap. 2.*

*Christi
victoria.*

ga nos humanitatem reduxit, maioreq;
quam antea honore prosecutus est.

Hunc igitur, qui nostra causa tot cruciatus pertulit, tantisq; rursum nos beneficijs affecit, hunc, inquā, ipse reijs, atq; eius crucem dicterijs insectaris, totusq; corporis delicijs ac perniciofis affectibus affixus, ignominiosa, ac turpitudinis plena simulacra Deos appellas. Necte ipsum duntaxat à cœlestium bonorum coniunctione abstraxisti: verū etiam omnes, qui tuis imperijs obtemerant, ab ea remoues, atque in animæ periculum cōijs. Quocirca velim noscas, me minimè commissurum, ut tibi paream, in eademque tecum erga Deū ingratitudine verser, atque eum, qui præclarè de me meritus est, mihiq; salutem attulit, abiurem, etiam si feris me *Quis nos* la cerandum, & absundum obijcas, *separabit* aut gladio, & igni me addicas: quæ qui- à chari- dem in tua potestate sita sunt. Neque e- *tate* *Chri-* ni mortem extimesco, nec præsentia *st̄i*.

expeto: quippe quæ perquām imbecilla, & vana esse compertum habeam.

Quid enim in ipsis utilitatis est? quid quod stabile sit, ac diuturnum? Neque *Præsentia* id solum: verū etiam, tum quoq; cum *rerum* *va-* *adsunt*, ingens ipsis ærumna coniuncta *nitas*, & est, ingens mœror, ingens & perpetua *instabilitas*, *solicitudo*. Siquidem eorum voluptati *tas*,

ac per-

ac perceptioni nihil nō mōstitia ac doloris adnexum est. Ipsorum diuitiae, paupertas sunt: ipsorum sublimitas, extrema deiectio. Quisnam autem eorum mala enumerādo consequi possit? Quæ quidem paucis verbis Theologus meus mihi demonstrauit, his verbis vtens: *Totus mundus in maligno positus est: Ac rursum: Nolite diligere mūdum, neque ea quæ in mundo sunt. Quoniam omne quod in mundo est, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vita. Et mundus transit, & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in aeternum.*

1. Ioan. 5.

& 2.

Mundi
miseria
& mali-
zia.

Hanc igitur ego bonam Dei voluntatem quærens, omnia pro derelicto habui, cum ijsque me coniunxi, qui eadem cupiditate tenentur, atq; eundem Deum expetunt. Inter quos non similitas est, non liuor, non mōrores, & cure: charitas. sed omnes idem curriculum obeunt, vt ad sempiternas eas mansiones perueniant, quas lumen pater ijs, à quibus amat, præparauit, hos ego pro Parentibus, hos pro fratribus, hos pro amicis & familiaribus habeo. Ab ijs autem, qui quondam amici mei ac fratres erant, elongauit fugiens, & mansi in solitudine, Deum expectas, qui saluum me fecit à pusilliuitate spiritus & tempestate.

Hac

Iac. 1.

I. Cor. 2.

Psal. 52.

Hæc cùm ita commodè ac iucundè à Dei homine dicta essent, Rex iracundiâ quidem impellebatur, ac sanctum virum acerbis supplicijs excruciaricu- piebat: rursum autem se reprimebat, atque id aggredi cunctabatur venerandā. ipsius dignitatē ac splendorem veritus Sermonem vero excipiens, his eum verbis cum est allocutus.

Vndiq; ô miser, exitio tuo studiisti, *Regis im-*
vt qui ad ipsum, fortunā, vt videtur, te *pīj respon-*
imbellente, tum mentem, tum linguam *sum.*
acueris, ac proinde obscuram quandam
atq; inanem verborum nāniam effude-
ris. Ac nisi sermonis principio metibī
facturum recepissēm, vt è medio conci-
lio iracundiam depellerem, nunc car-
nes tuas in ignem conieciſſem. Quo-
niam autem ipſe antevertens, tibiq; ca-
uens, huiusmodi verbis me obuinxiſti,
audaciam tuam, ob pristinam meam er-
ga te amicitiam fero. Quamobrem ex-
urge, atq; ab oculis meis profuge. Non
iam te videbo, sed malè mactabo.

Ita egressus Dei homo in solitudinē
secessit, mœtore quidem eo nomine af-
fectus, quod martyrium minimè obiſſ-
set, eæterum nullo non die, quantum ad
conscientiam attinet, martyrio fun-
gens, atq; aduersus principatus, & potesta- *Ephes. 6.9*
C res,

SO BARLAAM ET IOSAPHAT
tes, aduersus mundi rectores tenebrarum
buius seculi, aduersus spiritualia nequitia,
ut ait beatus Paulus, dimicans. Cum igit
tur ille abiisset, Rex grauiore iracundia
concitatus, acriorem persecutionem
aduersus monasticum agmen exercere,
maioreq; honore simulacrorum culto
res ac sacerdotes afficere cœpit.

DE NATIVITATE IOSA
phat: quidque de eo Astrologi prædi
xerint.

CAPUT III.

CVM autem Rex in tam graui errore
atq; impostura versaretur, naſcitur
ei elegantissima forma filius, atq; ex ea
pulchritudine, quæ ipſi affusa erat, id
quod futurum erat præsignās. Sic enim
sermone ferebatur, in illa terra puerum,
pari pulchritudine, ac venustate nusquā
extitisse. Rex autem ob pueri nativita
tem, maximo gaudio perfusus, cū Iosaphat
nomibauit: atq; ad idolorū templa
demens se contulit, ut dementiorib. fa
cificia offerret, laudesq; ad edendā gra
ti animi significationem persolueret: i
gnorans nimirum, quisnam bonorum
omnium verè author esset, ad quē spiri
tuale sacrificiū adhiberi deberet. Ille i
gitur rebus inanimis, & surdis filij ortū
acceptum

Iosaphat
pulchritu
do.

acceptum ferens, quaqua versum missis
nuncijs plebem ad eius natalitia cele-
brandam cogendam curabat. Accernete
erat omnes Regis metu confluentes, se-
cumq; ea, quæ ad sacrificium accom-
modata erant, afferentes, pro cuiusque
scilicet facultatum modulo, atq; erga
eum benevolentia. Præsertim autem,
ipse stimulos eis ad munificentia admo-
uebat, ut qui quā plurimos, & maximos
boves macrados offerret. Atq; ad hunc
modum luculentissimo festo peracto,
omnes, tam qui Senatorij ordinis erāt,
magistratuq; fungebantur, quā militū
manū, atq; etiam plebeios & ignobi-
les amplissimis donis prosequebatur.

In ipso autem natalitiorū filij solenni-
die, delecti viri circiter quinquaginta,
qui in ea Chaldæorū sapientia, quæ in
conspiciendis, notandisque sideribus
versatur, studium, atq; operam colloca-
rant, ad regem cōuenerunt. Quos cum **Rex A.**
Rex propius ad se accedere iussisset, de **strologos**
singulis percunctabatur, quidnam puer de **filio eā**
in lucem editus futurus esset. Illi autem **sulit**,
longâ consideratione habitâ, futurū di-
cebant, ut opibus, ac potentia floreret,
atque omnes, qui regnum ante ipsum
obtinuissent, superaret.

Vnus vero Astrologus, quis socios

C 2 omnes

52 BARLAAM ET IOSAPHAT

omnes suos eruditione anteibat , his
verbis vsus est: Quantum ex siderū cur-

*Iosophat
predicatu r
futurus
Christia-
nus.*

su addiscere possum , O Rex , filij , qui
nunc ex te ortus est , amplitudo atque
profectus non in tuo regno erit , sed in
altero præstantiore , atq; incomparabi-
liter excellentiore . Atque ipsum Chri-

stianorum quoq; religionem , quam tu
insectoris arrepturum existimo : nec eū
ab hoc scopo ac spe aberraturum puto .

Hæc scilicet dixit Astrologus , vt olim

Num. 23. Balaam : non quod Astrologia veritate
natur , sed quod Deus , vt omnis impijs
excusatio amputaretur , veritatem per
ipso aduersarios ostenderet .

Rex autem , vt hæc intellexit , eiusmo-
di nuntium grauiter ac molesto animo
excepit , voluptatemque suam inceſti-
tia interrumpiſensit . Nihilominus ta-
men , in priuata quadam Ciuitate , pul-
cherrimo palatio extructo , splendida-
que domo elaborata , illuc filium collo-
cauit , iussitque vt exactis primis ætatis
annis , nullis ad eum accessus pateret .
Atque Pædagogus ipſi , & Ministros æ-
tate florentes , eximiaque forma prædi-
tos constituens , hoc ipſis mandauit , vt
nihil eorū , quæ in hac vita moleſta ſunt ,
perspectum ipſi facerent , non mortem ,
non ſenectutem , non morbum , nō pau-
pertatem ,

*Rex omnes
moleſtias
procul à fi-
lio arcere
ſtuſet.*

pertatē, non quidquam aliud molestiæ, quodq; ipsi oblationem interpellare posset: verum omnia iucunda & cum suauis fructu coniuncta proponerent, ut in his ipsius animus, cum voluptate, ac delicijs versans, nihil omnino rerum futurum cogitatione complecti posset, acne verbo quidem tenus de Christi religione, ipsiusq; decretis quidquam audiret. Nam hoc præ omnibus rebus ipsi *Dæmon* occultare in animo habebat, Astrologi mortis omnium vaticinium veritus. *Quod si bluisionem* ministrorum aliquem in morbum incipiat procurat. *dere contigisset, eum statim illinc ejici* iubebat, alterumque nitidum optimeque valentem ipsi substituebat: ut ne quid omnino salebroſi, atque acerbi inflij oculos incurreret. Ad hunc modum se Rex gerebat, atque hæc cogitabat, & agebat. Videns enim non videbat: & audiens non intelligebat.

Cum autem certior factus fuisset, *Impiorum* monachos nonnullos (quorum neve in Monastigium quidem ullum reliquum esse *chosediū.* putabat) adhuc superesse, iracundia æstuabat, atq; acerrimo imperu in eos ferrebat, ac præcones passim totâ urbe & regione procursare imperabat, qui edicenter, ne monastici ordinis quisquam usquam omnino post triduum inueni-

C 3 retur:

34 BARLAAM ET IOSAPHAT

retur: quod si inueniretur, flammis ad-
diceretur. Hi enim sunt, inquietabat,
quorum auctoritate popul⁹ adducitur
vt eum, qui cruci suffixus est, pro Deo
colat. Interea autem huiusmodi quid-
dam accidit, quod maiorem ipsi indi-
gnationem excitauit, eumque mona-
chis infensorem reddidit.

DE PRINCIPE QVODAM

Christianam fidem occulte profitente:

Et de duobus Monachis exustis.

CAPUT IV.

Nter homines dignitate præditos
quidā erat, qui primas in aula obtine-
bat, vir elegāti vita, ac fidei pietate, qui-
que saluti suæ operam summo studio
dabat: occulte tamen, ob Regis metū.
Quamobrem nonnulli, ob eam, qua a-
pud Regem pollebat, auctoritatem ipsi
inuidentes, eum criminari studebant, ac
summopere laborabant. Et quidem
cum Rex aliquando satellitum manu
pro suo more septus, ad venationē pro-
fectus fuisset, in venatorū numero pro-
bus ille vir erat. Cūm aurem ipse solus
ambularet (diuino, ut opinor, consilio
ita ferente) hominem inter densas ar-
bores humili prostratum, ac pede à fera
quadam grauiter contritum, offendit.

Qui

*Nicode
m. illus.*

Inuidia.

Qui quidem ipsum prætereuntem intuens, precibus ab eo contendebat, ne se præteriret, verum calamitatis suæ miseratione afficeretur, atq; in domum suā abducendum curaret. Simul etiam illud adiunxit, suam operam ipsi non prouersus inutilem, atque inanem fore. Præclarus autem ille vir ei dixit: Evidē ipse virtutis studio, atque amore te assūmam, tuiq; quam maximam potero curam geram. Verum quæ tandem est hæc utilitas, quam abs te ad me rediūram esse ait? Pauper autem ille, & imbecillis: Ego, inquit, sermonibus lēsis medeor, Nam si quando in verbis aut colloquijs *Medicina vuln^o aliquod, aut efflīctio inueniatur, verborū.* consentaneis medicamentis ea curo, ac ne malū ulterius serpat, prohibeo. Pius itaque ille vir, quāquam id quod dixerat, nullus momenti duceret, tamen diuinī mandati causa eum in domum suā deferri, eique quām par erat, curam adhiberi iussit.

At inuidi illi & luore perciti homines, de quibus ante locuti sumus, improbitatem, quam iam pridem parturiebant, in lucem proferentes, ipsum apud Regem hoc nomine accusāt, quod non solum amicitiæ ipsius oblitus, Deorum cultum neglexisset, atque pa-

C 4 Christiæ

Christianam Religionem animum inflexisset, verum etiam aduersus ipsius Majestatem grauia moliretur, popularem scilicet turbam peruertens, omniisque benevolentiam sibi concilians. Quod si pro certo scire cupis, inquiunt, nihil nos fingere, atque comminisci, priuatum ei, tentandi ipsius causa, dic te relicta patria religione, ac regni gloria, Christianam fidem amplecti, habitumque monasticum, quem olim tanquam parum honestum persecutus es, induere velle. Nam qui hæc aduersus virum illum scelerate consingebat, ipsius animi institutum ad compunctionem propensissimum exploratum habebant, nec dubitabant, quin si hæc verba à Rege audiret, statim ipsi, quod præstantius esset, suadens, autor futurus esset, ut ijs quæ rectè consulta essent, nullam moram afferret, atque hinc vera esse, quæ dicebant, iuuenientur.

Rex autem, quæ vir ille erga se benevolentia esset, minimè ignorans, ea, quæ dicebantur probabilitate omni cætere, ac falsa esse censebat. Neque sibi faciendum esse ducebat, ut ea temere susciperet, verum rem ipsam, atque obiectum crimen exploraret. Quapropter

pter cūm eum rem otis arbitris acciuis-
set, tentandi ipsius causa ita eum est al-
locutus: Nosti, O Amice, quonam *Callida*
modo aduersum eos, qui monachi di-
cuntur, atque adeo aduersus omnes *Regis ora-*
Christianos me gesserim. Nunc autem Principē.
e nomine pœnitentia ductus, atque
præsentium rerum pertusus, ad spes
illas, quas eos commemorantes audi-
ui, nempe immortalis cuiusdam regni,
quod in alia vita futurum est, me con-
ferre cupio: (nam prælens regnum
morte omnino interrumpitur.) istud
autem, mentullo alioqui modo conser-
qui, ac voti mei con potem esse possa
exstimo, nisi Christianus siam, regni
que mei gloriæ ac reliquis huiusce vitæ
iucunditatibus, & voluptatibus, dictæ
extremasalute, illos religiosæ vitæ cul-
tores, & monachos, quos iniquè, & sce-
leratè expuli, quo cunctetandem in lo-
eo sint, inquirens, ipsis me admisceam.
Ad hæc, quid ipse ait? & quid mihi faci-
endum censes? & dic quæ so; per verita-
tem ipsam te obtestor: Non enim me fu-
git te supra omnes mortales veri studio-
sum, atque animi probitate præditum
esse.

Bonus autem ille vir, ut hæc audi-
vit, abstrusam fraudem nullo modo

C. 5. agno-

58 BARLAAM ET IOSAPHAT

agnoscens, animi compunctione affectus est, lachrymisque perfusus, simplici animo respondit: Rex aeternum viue Bonum & salutare consilium inisti. Quoniam etiamsi cælorum regnum ægre inueniri potest: tamen ipsum omnibus viribus quærendum est: *Qui enim quarit, inquit ille, ipsum inueniet.* Praesentium autem rerum fructus, licet in speciem oblectet, ac voluptatem affectat, pulchrum tamen est cum propellere ac propulsare. Etenim noster tū deniq; est, cùm est: Et quos oblectat, multò magis rursum excruciat. Nam & ipsius suavitates & molestiæ, umbra imbecilliores sunt, ac relut nauis, in mari cursum tenentis, aut auis, aerem peragantis, vestigia quam ocyssimè euanscunt. Contra, futurorum spes, quam Christiani prædicant, firma actutissima est, tametsi in mundo pressuram habeat. Ac iucunditates quidem ex, quibus nunc fruimur, breves sunt: Illic autem, nihil omnino præter supplicium, ac nunquā finiendos cruciatus accersunt, harum enim rerum suauitas fluxa, & temporaria est: acerbitas autem, sempiterna. Christianorum contra labor quidem temporarius est: voluptas autem, & uitæ, immortalis. *Quamobrem felici-*

ter

Pia res pō-
sio.

Lxx. 11.

Cap. 5.

Cap. 16.

ter velim cedat bonū tuum consilium.
Pulchrum est enim, ac valde pulchrum,
ea quæ interitu obnoxia sunt, cum sem-
piternis commutare.

His verbis auditis, Rex vehementer quidem indignatus est: cæterum iracundiam compressit, neque ipsi tum quidquam locutus est. At ille, vt qui prudens ac sagax esset, Regem sua verba grauiter, & molestè accepisse animaduertit, versutoque animo id duntaxat egisse, vt ipsius animum exploraret, domumque reuersus, in mœra-
re, atque languore versabatur, addubi-
tans videlicet, quonam modo Regis animum mitigaret, atque impendens sibi periculum effugeret. Cum autem insomnis noctem totam exigeret, eius, qui pedis infractione laborabat, in mē-
rem ipsi venit: eumq; ad se accitum ita est allocutus. Memoria teneo te mihi *Hospitalis*-
hoc dixisse, quod noxijs verbis medea-
tus mer-
ris. Ille autem, Est ita, inquit: & si o. ces.
pus est, scientiæ mæ specimen edam.
Senator autem sermonem excipiens, i-
psi veterem suam erga Regem benevol-
entiam & authoritatem, quam apud e-
um obtineret, exposuit: recentemq; itē
sibi versuto animo adhibitum sermo-
nem: Et quemadmodum ipse quidem

C. 6 probè

60. BARLAAM ET IOSAPHAT
probè respondisset, ille autem ipsius sermonem molesto animo accipiens, per vultus mutationem, iram in intimo pectori latitatem ostendisset.

Prudens censilium. Pauper autem ille & infirmus, re cum animo suo considerata, dixit : Noscas oportet, vir illustrissime, Regem malam ac sinistram aduersum te opinionem concepisse, nempe quod ipsius regnum occupare studeas : atq; tentandi tui studio ea dixisse, quæ dixit : Quamobrem fac exurgas, a tonso capite, splendidisque his vestibus abiectis, atque induito cilicio, cum primum luxerit, ad Regem aedes, hoc autem sciscitante quidnam sibi hic habitus velit, responde: De ijs rebus, de quibus mecum hesterno die collocutus es, ô Rex, en adsum, paratus te in hac via, quam ingredi constitisti, sequi. Nam et si deliciae ac voluptates iucundæ sunt : absit tamen ut eas post te retineam. At vero virtutis iter, quod ingredi paras, licet arduum & asperum sit, tamen, modò tecum sim, facile, & proclive ac iucundum erit. Ut enim me oblectamento rum huius vitæ socium habuisti : ita etiam molestiarum habiturus es : quo etiam in futurorum bonorum societatem tecum veniam.

Pra-

Præclarus igitur ille vir infirmi hominis verba comprobans, fecit quemadmodum ipse monuerat. Eum itaque *Sic ars deluditur arte.* Rex videns, atque audiens hac quidem de causa delectatus est, ipsius nimirum erga se benevolentiam admirans: atque falsa esse, quæ aduersus eum ad se delata fuerant, intelligens, maiore eum honore, atque apud se authoritate, ac familiaritate donauit. Cæterum aduersus monachos rursus ira exarsit, eorum scilicet hæc præcepta esse dicens, ut homines ab huiusce vitæ voluptatibus abstineant, atque incerta spe, tanquam personum sese illudi sinant.

Cum autem rursus ad venationem egredetur, duos monachos per desertum iter facientes cernit. Quos statim comprehendit, & ad currum suum adduci iussit. Atque iracundis oculis eos intuens, ignemq; ut dici solet, spirans, An non audistis, inquit, ô impostores, & circumscriptores, præcones meos aperte proclamantes, ne quis vestri diabolici instituti, post triduum in urbe, aut villa regni mei regione inueniretur, aut alioqui prorsus igni cremaretur? Monachii autem, En, inquiunt, pro eo ac iussisti, ex urbis tuis ac regionibus, excedimus. Verum cum longum nobis.

C. 7. iter

iter propositum sit, ut ad fratres nostros proficiscamur, ac cibo careamus, hac via incedimus, ut nobis viatica suppetant, nec fame absumamur. Rex autem inquit: Qui mortis mias metuit, huic cibos comparare minimè vacat. Monachi autem, Rectè dixisti, ô Rex, inquiunt: qui mortem metuunt, id curant, quoniam pacto eam effugiant.

*Quinam
sunt quib⁹
mors ter-
ror esse so-
leat.*

Quinam autem hi sunt, nisi qui fluxis rebus intabescunt, easque ad stuporem usque mirantur? Qui quidem cùm in altera vita quicquam boni sese consecuturos esse desperent, à præsentibus diuelli nequeunt, ob eamque causam mortem timent. At nos, qui iam pridem mundum, & ea quæ in mundo sunt, odio persequimur, arctamque & angustam viam Christi causa ingredimur, nec mortis metu, nec præsentium rerum cupiditate afficimur: verùm futurum duntaxat rerum desiderio tenemur. Quoniam igitur mors ea, quam nobis infertis, ad sempiternam, & præstantiorem vitam transitus efficitur, idcirco cupiditati potius nobis est, quam terrori.

Hic Rex per soleritiam scilicet, monachos arripere cupiens, dixit: Quid?

An

*Mors p̄ijs
allata
transitus
est ad vi-
am.*

An non paulo ante vos secedere dixistis, ut meo imperio pareatis? Quod si mortem minime timetis, quid est quamobrem fugam ineatis? En hæc quoque frustra & inaniter iactantes, mentiti estis. Responderunt Monachi: Non idcirco fugimus quod denuncia- *Cur pŷ in-*
tam nobis abs te mortem pertine- *terdum*
mus: verum, tui miseratione commo- *grassante*
ti, ne grauiorem condemnationem ti- *persecutio-*
bi accersamus, secedere in animum in- *ne sece-*
duximus. Nam alioqui, quantum ad *dant.*
nos attinet, nullo modo minas tuas ex-
pauescimus. Ad hæc Rex ira commo-
tus ipsos exuri iussit. Sicque Dei famu-
li extremo vitæ die sancti, martyrij co-
ronam per ignem adepti sunt. Statim-
que edictum promulgatum est, ut si
quis monachus inueniri posset, sine vi-
la inquisitione trucidaretur. Atque ita
nullus huiusmodi ordinis in illa regio-
ne reliquus factus est, nisi qui in
montibus, & speluncis, &
cavernis terræ sese oc-
cultarant. Verum
hæc hacte-
mus.

DE

64 BARLAAM ET IOSAPHAT
DE REGIS FILIO: ET
quo pacto ei à Patre potestas facta fuerit:
ē Palatio quoties vellet, egre-
diendi.

C A P V T V.

AT Regis filius, de quo initio nobis
oratio instituta est, in palatio, quod
ipsi extrectum fuerat, ita manens, ut à
nemine adiri posset, iuuenilem ætatem
tandem attigit (cum interea omnem,
tam Æthiopum, quam Periarum, do-
ctrinam percepisset), prudens, & corda-
eus, atque omnibus virtutum doribus
illustris. Quin naturales etiam questio-
nes præceptoribus suis proponebat:
ad eo ut ipse quoque adolescentis inge-
nium, animique acumen admiraren-
tur. Rexque etiam ipse ex vultus ipsius
venustate, animique habitu, in stupe-
rem traheretur. Mandabat autem his,
qui cum eo versabantur, ut darent ope-
ram, nequid prorsus eorum, quæ in
hac vita molestas sunt, intelligeret, nec
omnino quod mors præsentes volunta-
tes exciperet. Cæterum: inani spe ni-
tebatur, atque (ut proverbio dicitur)
in cælum sagittas mittere conabatur.
Quonam enim modo mors humanæ
natu-

naturæ incognita esse posset: itaque ne Mortem
puzzi quidem cognitionem effugit, nemo igno-
Nam cum animum summa sagacitate rat & ta-
ornatum & instructum haberet, secum menobli-
ipse considerabat, quidnam Patrem uiscimur.
adduxisset, ut ipsi omnium aditum in-
terdiceret, nec quemlibet ad se accede-
re pateretur. Per se enim intelligebat,
hoc citra Patris imperium nō fieri. Cæ- *Frustra le-*
terum ipsum interrogare verebatur, *gitur, q*
tum quod minimè vero consentane- *Deus vult*
um esset duceret, quin pater ea, quæ ipsi *reuelari.*
cōducerent, animaduerteret: tum quod
illud secum reputaret, si id de patris vo-
luntate fieret, quantumlibet ipse per-
contaretur, sed tamen rei veritatem mi-
nimè intellecturum esse. Quapropter
ex alijs, ac non à patre hæc scire consti-
tuit. Itaque cùm vnum è pædagogis re-
liquis chariorem ac familiariorem ha-
beret, eumq; maiore adhuc beneuolen-
tia sibi deuinxisset, atque amplissimis
muneribus affecisset, ab eo sciscitaba-
tur, quidnam Regem impulisset, ut eum
in hoc septo inclusum teneret. Illud
etiam adiungebat: Si mihi aperte hoc
exposueris, omnibus te anteponam,
perpetuæque amicitiae fœdus tecum fe-
riam.

Pædagogus autem, ut qui etiam ipse
pru-

prudens & cordatus esset, puerique sagacitatem ac numeris omnibus absolutam prudentiam exploratam haberet, neque sibi a beo periculum ullam conflatum iri existimaret, omnia ei sigillatim exposuit, nempe & persecutionem aduersus Christianos, ac potissimum aduersus eos, qui se pietati collendae totos deuouissent, promulgatam: Et quemadmodum ab omnibus finitimiis locis expulsi, & electi fuissent: atque item ea, quæ ipso in lucem edito Astrologi prædixissent. Ne igitur, inquit, audita eorum doctrina, eam religioni nostræ præferas, idcirco à Rege data opera est, ne multi tecum consuetudinem haberent, sed pauci omnino. Ac nobis etiam atque etiam mandauit, ut studcremus ne quid huiuscæ vitæ molestiarum per nos intelligeres.

Hæc ut adolescens audivit, nullum alterum verbum adiunxit. Cæterum salutaris sermo ipsius peccatus terigit, ac Paracleti gratia spirituales ipsius oculos aperire aggressa est, eum ad verum Deum tanquam porrecta manu dicens, quemadmodum orationis progressu demonstrabimus.

Cum autem Rex ipsius pater crebro

*Spiritus
ubi vult
spirat.*

brò eum viseret (singularis etenim ipsius erga eum amor erat) quadam die his verbis ad eum filius usus est : O Here, ac Rex, aliquid ex te scire cupio, cuius causa perpetuus mœror atque omnis intermissionis expers sollicitudo animum meum exest, ac conficit. Pater autem ex hoc ipso sermone intimis visceribus disseruatus, ait : Dic mihi, charissime fili, quisnam sit hic mœror, qui te obsidet : ac statim eum in gaudium commutare studebo. Tum Puer, Expone, inquit, quidnam *Curiositas* causæ sit, cur hic detinear, atque inter quietum muros & ianuas abs te concludar, eo- esse non que statu sim, ut à nemine adiri ac cer- finit. Ni queam. Quoniam, ô fili, inquit Rex, nolo quidquam videas, quod pectori tuo molestiam afferat, tibi que voluptatem interpellet. Siquidem hoc ago, ac specto, ut in perpetuis delicijs, atque omni gaudio, animique voluptate, omne vitae tempus traducas. At velim scias, ô Here, inquit filius ad Patrem, me hoc modo non in gaudio atque ani- mi voluptate, sed potius in afflictione atque ingenti angustia vitam agere. *Mūdi vo-* adeo ut ipse quoque cibus ac potus fa- *luptas mi-* stidio mihi & acerbitati sit : etenim ge- *seria ex-* sit animus ea, quæ extra has ianuas *trema est.*

funt,

sunt, perspicere. Quamobrem si me lătē ac iucundē viuere cupis, iube me arbitratu meo foras progredi, atque ea-
rum rerum, quarum prospectus mi-
hi negatur, spectaculo animum ob-
lectare.

Hęc ut Rex audinit, mœstitia affer-
ens est, illudque cogitabat, fore, vt illi
quod petebat denegaret, maiorem
ei mœtorem ac solicitudinem afferret.
Quocirca se, quæ grata ipsi essent, fa-
cturum dixit. Ac statim eximios equos
ac satellitum manum regiae dignitati
congruentem parari iussit, eiisque foras,
quoties vellet, progrediendi potesta-
tem fecit. Ijs autem, qui cum eo versa-
bantur, summopere mandauit, vt cu-
rarent, ne quid iniucundi obuiam ha-
beret: verum quicquid pulchrum & a-
mōnum ac iucundum esset, ipsi osten-
derent; choreasque in vijs agitarent,
suauissimisque cantionibus operam-
darent, ac varia spectacula constitue-
rent: vt ipse mentem his rebus occupa-
ret atque oblectaret.

Cum igitur Regis filius ad hunc mo-
dum foras crebro progredieretur, qua-
dam die ministrorum obliuione fa-
ctum est, vt duos viros perspiceret, que-
xum alter lepra, alter cæcitate labo-
rabat.

*Diabolus
ostendit
Christo
omnia re-
gna mūdi
et gloriā
eorum.*

rabat. Quos conspicatus, atque animi
mœstitia affectus, ab ijs, qui sècum e-
rant, quinam hi essent, & quodnam
graue hoc spectaculum esset, percon-
tatus est. Illiautem, cùm id, quod in
ipsius aspectum venerat, occultare non
possent, has humanas calamitates esse
responderunt, quæ ex corrupta mate-
ria, & corpore viriosis humoribus ple-
no, mortalibus contingere solent. Tum
ille: Cunctisne hominibus hæc accide- *Quis pu-*
re consueuerunt? Non cunctis, in- *tas puer*
quiunt illi, verùm ijs duntaxat, quorum *iste erit?*
valetudo propter improbos humores
deprauata sit. Rursum igitur sciscitari
perrexit Adolescens: Sinon omnes ho-
mines in has calamitates incidere con-
sueuerunt, sed quidam duntaxat, ex-
ploratumne est, quinam sint, quos ma- *Hodiem i-*
lorum acerbitates arrepturæ sint, an hi, cras
contra citra villam distinctionem, at tibi.
que ex improviso constantur? Et quis
tandem hominum, responderunt illi,
futura perspicere, ac perfectè intelli-
gere queat? Hoc enim humanæ na-
turæ captum excedit, ac solis immor-
talibus Dijs attributum est. hic percon-
tandi quidem finem fecit Regis filius:
Verùm ex huiusmodi spectaculo dolo-
rem animo cœpir, reique nouitate ita
affe-

affectus est, ut oris ipsius forma immu-
taretur.

Rursum autem foras progediens, in capularem quendam senem inci-
dit, rugata facie, fractis ac dissolu-
tis tibijs, curvo corpore, capite pro-
sus cano, qui præterea dentibus care-
bat, atque concitum quiddam & in-
terruptum loquebatur. Stupore ita-
que correptus, cum hominem eum
propius ad leaduci insisteret, eos, qui
cum aderant, interrogabat. Eviden-
tiam tam insolens spectaculum esset.
Illi autem dixerunt: Hic ætate valde
prouectus, ac pauperrim decedentibus
ipso viribus, membrisque inbecillita-
tem contrahentibus, ad hanc, quam
cernis ærumnam peruenit. Et quisnam,
inquit ille, ipsius finis est? Nihil aliud,
inquiunt illi, quam mors ipsum ex-
cipiet. Omnibusne hominibus, inquit il-
le, hoc propositum est, an quibusdam
duntaxat contingit? Responderunt il-
li: Nisi mors antevertens, aliquem hinc
abducat, fieri non potest, quin tempo-
ris progressu status huiusce periculum
non faciat. Tum Adolescens: Quo-
to anno hoc cuiusdam contingit? atque
prosulne mori necesse est, neque ars
ulla est, qua mortem effugiamus, at-
que

Senectus
nulli in-
ueniunt
paucis
parcet.

que in hanc calamitatem minimè inci-
damus? Dicunt ei: Octogesimo, aut
centesimo anno ad hanc senectutem
homines perueniunt, ac deinde mo-
riuntur: nec aliter fieri potest. Debitum *Mors* na-
enim naturale mors est, hominibus ab *urale* de-
initio impositum: neque ullâ ratione bitum est.
ipius aduentus vitari potest.

Hæc omnia, ut sagax ille ac prudens
Adolescens audierit, tque intellectu, in-
timo corde ingemiscens, dixit: Acerba
hæc vita est, atq; omni dolore, ac mœ-
stitia plena, si res ita se habet. Et quo-
nam modo quispiam in incertæ mor-
tis expectatione, cuius aduentus non *Mortis*
modò vitari nō potest, sed etiam, ut di *memoria*
xistis, incertus est, securo animo eri? A-
bigitq; hæc secum voluens, atq; assidue
cōsiderans, mortisq; memoriam iden-
titer animo repetens, ac deinceps in
doloribus animique consternatione vi-
uens, atq; in perpetuo mœtore degens.
Atque apud se dicebat: Ergone mors
me aliquando corripiet? Et quisnam
erit, qui mei post mortem memine-
rit, cùm tempus omnia obliuione con-
truerit? Num præterea morte functus
in nihilum dissoluar: an contra, altera
quædam vita est, & alter mundus? Hæc,
& his similia perpetuò cogitans, pal-
lore

lore conficiebatur. Præsentetamen Pater, si quando ad eum veniret, hilarem ac mœrore vacuum animum præseferebat: quod scilicet ea, quæ cogitabat, ad ipsius cognitionem venire *Veritatis* nollet. Incredibilem autem in modum aliquem nancisci cupiebat, qui ipsius pectori certam fidem ficeret, ac bonum sermonem ipsius auribus instillare posset.

Quocirca de Pædagogo eo, cuius annotationem fecimus, rursus quærit, num quem norit, qui ad eam rem, cuius cupiditate flagrabat, adiumento ipsi esse, ipsiusque mentem, grauibus cogitationibus extuantem, atque huiusmodi curam abijcere nequeuntem, confirmare possit. Ille autem, ea, quæ prius dicta fuerant, in memoriam rursus ipsi reuocans, dicebat: Iam quoque prius tibi exposui, quemadmodum Pater tuus sapientes illos viros, ac pietati colendæ deuotos, qui de huiusmodi rebus disputant, partim obtruncarit, partim irato atque infenso animo expulerit. Nec ullum eiusmodi in tota hac vndique regione cognolco. Quo quidem nomine magnâ ille molestiâ impletus, grauique animi vulnere affecitus, ei similis erat, qui ingentem the-

sau,

saurum amisit, atque in eius inuestigatione, mentem totam occupatam ac defixam habet. Ac proinde in per *Desiderium* petuo languore, & solicitudine versa pauperum batur, omnesque mundi iucunditates exaudiuit & voluptates in ipsis oculis piaculi *Dominus*, cuiusdam, & execrationis instar erant. Cum autem hoc animi statu esset, ac magno cum gemitu bonum inuenire cuperet, insomnis ille oculus, qui omnia cernit, atque omnes saluos fieri, & ad veritatis agnitionem venire vult, ipsum aspexit, suamque ipfi consuetam benignitatem ostendens, quodnam iter tenendum esset, hoc modo demonstravit.

BARLAAM CALLIDA ARTE
ad Regis filium accedit: ac pulchra Para-
bola ostendit homines ex habitu externo
minime estimandos
esse.

CAPUT VI.

ERAT enim eo tempore monachus
quidam diuinarum rerum peritus,
vitaque ac sermone ornatus, atque in
omni monastica viuendi ratione sum-
mopere versatus: unde oriundus, aut
D ex quo

ex quo genere, dicere nequeo, verum
in solitudine quadam Sennaritidis
terræ, domicilium habens, ac sacerdo-
tij dignitate praeditus. Huic porrò seni
Barlaam nomen erat. Hic igitur cum
diu no ad-
monitu in
Indiā pro-
ficietur. Barlaam diuino quodam admonitu, quoniam
statu Regis filius esset comperisset, e
solitudine egressus, ad cultam & habi-
tabilem terram profectus est: mutato-
que habitu suo, atque indutis in unda-
nis vestibus, & consensa naui, ad In-
dorum regnum se contulit, ac mercato-
rem se esse fingens, in eam urbem, in
qua Regis filius palatium habebat, in-
greditur. Per multosque dies illic com-
moratus, qui rerum ipsius status esset,
diligenter exquisiuit, & quinam essent,
qui proprius ad eum accedere solerent.
Cum igitur Pædagogum eum, de quo
superius à nobis mentio facta est, ipsi
omnium familiarissimum esse intel-
lexisset, seorsim eum conueniens, his
verbis vsus est.

Scias velim, Dominem mihi, me mercato-
rem esse, atque ex longinqua regio-
ne venisse, eximijque pretij lapidem
habere, cui nullus unquam similis in-
uentus est: quemque nemini adhuc
ostendi. Tibi autem hoc declare,
quod re prudentem, ac cordatum vi-
rum

rum esse videam: ut me ad Regis filium introducas, ipsique eum dono dem. Si quidem bona omnia incomparabiliter antecellit. Nam & ijs qui cordis oculis *Thesaur^o* capti sunt, sapientiae lucem afferit, & surdis aures aperit, & mutis vocem impetrat, & ægrotantes in sanitatem afferit, & stultos sapientia donat, & Dæmones pellit, ac denique quicquid pulchrum, & expertendum est Domino suo uberrime suppeditat. Ait ad eum Pædagogus: Te quidem hominem gravis atque constantis animi esse video: Cæterum verba tua immodicam quandom iactantiam præse ferunt. Quot enim excellentes atque ingentis pretij lapides & vñiones viderim, quonam modo enumerando recensere queam? Nec tamen vñquam aut vidi, aut audiui, qui eas, quas commemorasti, vires haberent. Veruntamen eum mihi ostende, ac si talis est, qualem aīs, sine villa cunctatione ad Regis filium te introducam, quite maximis honoribus ac beneficijs ornabit. Priusquam autem per ipsum oculorum obtutum, qui falli nequit, dicta tua confirmaris, fieri nos potest, ut domino meo ac Regi dere incerta, & incognita, hæc tam immodica ac præsumida, renunciemus.

Dixi. Dixit

76 BARLAAM ET IOSAPHAT

Dixit autem Barlaam: Recte dixisti te huiusmodi vires ac facultates, nec quam perspexisse, nec audijisse. Etenim oratio ad te mea, non de re vulgari, sed ingenti quadam & admiranda est. Quod autem eum cernere quæsiuisti, audi quid dicam.

Veritas oculosa. Lapis hic summi pretij, præter eas, quas dixi, vires, & facultates, hanc etiam habet. Eum enim promptè ac facile prospicere non potest, qui sanum, nos, & cor. ac firmum oculum, corpusque purum, pus purum atque ab omni spurcitie alienum non exigit. habet. Nam si quis his duabus rebus non recte comparatis, in hunc pretiosum lapidem oculos temere ac petulantiter injiciat, ipsa quoque scilicet, qua præditus est, cernendi vi ac mente insuper multabitur. Ego porrò, vi potest medicinæ minimè rudis, & ignatus, oculos tuos parum sanos esse conspicio: ac proinde vereor, ne hanc quoque, quam habes, cernendi facultatem amittas. Verum de Regis filio audiui eum, tum vitæ castitate præditum esse, tum pulchros ac perspicaces oculos habere. Quocirca thesaurum hunc ipsi ostendere minimè dubitabo. Quamobrem ne commiseris, ut hoc negligas, ac rectanti momenti dominum tuum pri- ues.

ues. Ille autem ad eum dixit: Si hæc ita se habent, ne mihi lapidem ostendas. Si quidem plurimis peccatis vita mea inquinata est: ac præterea ne oculos quidem satis sanos habeo. De hac autem re dominum meum regem, certiorem facere minimè cunctabor. Hoc sermone habito, ad Regis filium ingressus, omnia ei sigillatim exposuit. Ille autem ut præceptoris verba audiuit, spirituali quadam lætitia & voluptate, peritus suum afflari sensit. Ac velut numine correptus, hominem celeriter introduci iussit.

Vt igitur ingressus est Barlaam, ei-quequam conueniebat, pacem dedit, sedere iussus est. Cumque præceptor secessisset, Iosaphat ad senem dixit: Veni mihi pretiosum illum lapidem ostendas, de quo magna & admiranda abs te commemorari præceptor meus mihi narravit. Barlaam autem suam ad eum disputationem ad hunc modum auspicatus est: Haudquaquam æquum est, ô Rex, ad illustrem tuam excellen-
tiam quidquam falsò, & inconsideratè à me dici. Omnia enim, quæ de me ad te allata sunt, vera, atque ab omni du-
bitatione aliena sunt. Verùm nisi pru-
dentiæ tuæ prius periculum fecero, ne-

D 3 fas est

fas est hoc mysterium tibi declarare.

Matt. 13. Ait enim Dominus meus. *Exiit qui seminat, seminare: Et dum seminat, alia quidem ceciderunt secus viam, & volvres cali comedenterunt illa. Alia ceciderunt super petrosa, ubi non erat terra multa, & confessim exoria sunt, eo quod non haberent terram multam. Sole vero exorto astuauerunt, & quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt inter spinas, & surgentes spina suffocauerunt eas. Alia postremo ceciderunt in terram bonam, & dederunt fructum centuplum. Quocirca si in corde tuo frugiperia doctrinam ac bonam terram inuenero, diuina propositum semen in te coniucere, atque incandasce sit. gens mysterium tibi aperire minime dubitabo. Si autem petrosa ea, & spinea fuerit, via que a quolibet calcata, omnino salutare hoc semen, haudquaquam serere, ipsumque aibus & feris, ante quas margaritas proiecere mihi prorsus interdictum est, in praedam obiecere praestiterit. Verum de te meliora ac salutis viciniora confido: nempe quod & lapidem, qui pretium omne superat, videbis, ac per luminis ipsius splendorem hoc consequeris, ut ipse quoque lumen efficiaris, fructumque centuplum feras. Etenim tua causa longam viam*

viam confidere studui, ut quæ nunquam
vidisti, tibi ostenderem, atque ea doce-
rem, quæ nunquam audijsti.

Dixit autem ad eum Iosaphat. Equi-
dem ipse, venerande senex, incredibili
quodam, atque eius nodi, qui nullo
modo coerceri queat, desiderio teneor,
nouum quendam ac bonum sermonem
audiendi. Atque ignis in pectori meo
incensus est, qui me ad necessarias qua-
dam questiones intelligendas, vehe-
menter inflammat. Ceterum adhuc ho-
minem nancisci mihi non licuit, qui de
hac re certam mihi fidem facere posset.
Quod si Sapientia quendam, & doctri *Veritas*
na prædictum virum natus fuero, ac sa *candida*
lutarem sermonem a *ro*, nec a *ibus*, *excipiendo*
ut opinor, nec feris, cum tradam: nec rur- *da* *de-*
sum petrosus & spineus, ut ruis verbis *ligenter*
vtar, ero. Quin potius & cädido ac sin- *conser-*
cero animo cum excipiam, & eruditè ac *uanda*.
diligenter cōseruabo. Tu verò si quid e-
iusmodi nosti, ne queso id reticeas, verū
mibi narras. Quamprimum. n. è lōgīnqua
regione te venisse audiui, animi volup-
tate affectus sum atq; in bonā spē veni-
tor, ut opæta tua, id q; cupiebam, cōse-
querer. Eoq; nominicitatim te ad me in-
roduxi, comiterq; rāq; familiarium mea-
rū & æqualiū aliquē excepī. Atq; vtinā

D 4 spē

30 BARLAAM ET IOSAPHAT

spe mea minimè fallar. Dixit autem Barlaam: Præclarè, atque, vt regia magnificèntia dignum erat, hoc fecisti, vt non ad externæ vilitatis speciem animalium adijceres, verum abstrusæ spei te ipsum traderes.

Erat enim aliquando magnus quidam & illustris Rex, cui, cum in aureo curru, satellitum manu regia Maiest. digna cinctus iter faceret, contigit, vt duos viros, laceris & sordidis vestibus, atque ore macie confecto, ac maiorem in modum pallido, obuios haberet. Regi porro exploratum erat, eos corporis afflictione, ac vitæ Deo consecratae laboribus carnes suas ita consecisse. Ut igitur eos vidit, curru statim desiliens, atque humili prostratus, eos adorauit: ac deinde surgens, amicissimè complexus est, & salutauit. Proceres autem ipsius ac Præfecti hoc molestè tulerunt, cum facinus regiâ gloriâ indignum admis- se existimantes. Verum cum coram ipsum reprehendere minimè auderent, cum germano ipsius fratre agebant, vt Regem admoneret, ne diadematis amplitudinem & sublimitatem ad hunc modum dedecore ac contumeliâ afficeret. Cum itaque ipse hæc fratri dixis- set, atque intempestiuam & præposte- ram

ram ipsis humilitatem accusasset, re-
sponsum ipsi Rex dedit, quod à fratre
minime intellectum est.

Mos enim Regi erat, ut cùm aliquem
morte multaret, præconem cum tu-
ba, quæ quidem mortis idcirco dice-
batur, ad ipsius fores mitteret. Atque
ex tubæ illius clangore, omnes ei mo-
riendum esse intelligebant. Itaque cum
aduerserasset, lætalem tubam ad fratri
sui fores clangorem edituram, Rex mi-
sit. Ut igitur ille hanc tubam audiuit,
desperata salute per totam noctem do-
mesticis rebus consuluit. Manè autem
atra ac lugubri ueste indutus, cum uxo-
re ac liberis ad palatijs fores flens ac la-
mentans profectus est. Cùm autem Rex spiritu p-
ipsum ad se admisisset, atque ita ciu-
lanternem vidisset, his verbis usus est: *O Pauperes*
stulte ac demens, si fratrii tui, cum quo
idem tibi genus, & par honor est, in
quem nullius omnino sceleris tibi con-
scius es, præconem ita extimuisti, quo-
nam modo mihi reprehensionis notam
idcirco inussisti, quod Dei mei præco-
nes, qui mortem, ac Domini, in quem
me multa & grauia scelera perpetuisse
scio, pertimescendum aduentum mihi
quauis tuba vocaliùs altiusque denun-
ciant, humiliter ac demissè salutari? En-

D s igitur,

82 BARLAAM ET IOSAPHAT

igitur, ut tuam dementiam coarguerem, hac ratione vsus sum: quemadmodum etiam eos, qui tibi, ut me reprehenderes in animum induxerunt, statim stolidos, & amentes, esse demonstrabo. Atque ita curatum, & utiliter instructum fratrem suum, domum remisit.

Iussit autem e ligno quatuor arcas effici, quarum cum duas vndeque auto contexisset, fœtidaque cadauerum ossa in eas inieceret, aureis seris eas obfauavit: reliquis autem duabus, pice ac bitumine oblitis, pretiosisque lapidibus & exquisitis vunionibus, omnique vnguentaria fragrantia impletis, aspectisque funibus constrictis, proceres eos, a quibus, ob virorum illorum occursum reprehensus fuerat, ad se acciuit, ipsisque quatuor has arcas proposuit, ut, quanti haec, quantique illæ pretijs essent, aestimarent. Illi autem duas eas, quæ inauratae erant, maximi pretijs esse asserabant, neque enim aliter fieri posse inquietabant, quin in ipsis regiæ coronæ ac cingula recondita essent. Eas contra, *Homines* quæ pice ac bitumine oblitæ erant, viles non ex habuimus omnino, ac nullius pretijs esse aiebant. *Rex* autem ipsis dixit: Ne me quidem no astimam fugiebat, vos hoc dicturos esse. Nam disiunt. sensilibus oculis, ca quæ in sensum cadunt,

eadunt, perspicitis. Atqui non ita faciendum est: verum interioribus oculis siue pretium, siue virilitatem & fœditatem, quæ intus condita sunt, spectare oportet. Ac protinus inauratas arcas aperitiuſſit. Quibus patefactis, grauis quidam ac teter odor exhalauit: atque iniucundissimum spectaculum oculis obiectum est. Ait itaque Rex: hic eo- *Quibus fe-*
rum typus est, qui cum splendidis, & il- *miles sūt,*
lustribus vestibus vtantur, atque ob in- *qui exter-*
gentem gloriam & potentiam insolentem tātūm
ter se efferant, intus tamen fœtidis ea- *pulchri-*
daueribus ac flagitijs pleni sunt. *sunt.*

Post autem, cùm eas, quæ pice ac bitumine oblita erant, aperiri iussisset, omnes eos qui aderant, splendore, atque odoris suavitate, quæ in ipsis recedita erat, oblectauit. Dixitque eis: Scitis cuinam rei hę arcæ similes sint? humilibus nimirum atque abiectis illis viris, vilibusque vestibus indutis, quorū vos externum habitum intuentes, cōtumelias ac probro mihi duxistis, quod ante eos in terrā me abieciſsem. Ego autem eorum dignitatem, atque animorum pulchritudinē spiritualibus oculis considerans, ex ipsis contactu gloriam regibus contraxi, eosque quauis corona & *veneram* quauis regia purpura præstantiores existimauit.

D 6 Ad

Ad hunc igitur modum pudorem
ipsis incussit, eosque in his rebus, quæ
in aspectum cadunt, minimè oberrare
docuit, verum ijs animum adiungere,
quæ intellectu percipiuntur. Itaque ad
pīj & sapientis regis similitudinem ipse
quoque accessisti: ut qui bona spe nixus
me suscepis: quæ quidem, ut opinor,
minimè te fallet. Dixit autem ad eum
Iosaphat: Hæc omnia pulchrè atque
concinnè dixisti. Verum illud scire a-
uero, quisnam sit tuus *Dominus*, quem
tu orationis initio de illo *seminatori*
verba fecisse dicebas.

BARLAAM ORTHODOXAM
*doctrinam Regis filio ex-
ponit.*

CAPUT VII.

Rursus igitur sermonem assument
Barlaam, dixit: Si quisnam Domi-
nus meus sit intelligere cupis, *Domi-
nus Iesus Christus* est, *vnigenitus*, in-
quam, ille *Dei Filius*, ille *beatus & solus*
potēs, ille *Rex regū*, & *Dominus do-
minantium*, qui *solus* *habet immortali-
tatem*, ac *lucem* *habitat inaccessibilem*,
qui *cum Patre, & Spiritu sancto glori-
ficatur*.

*Iesus Christus Deus
vnus &
Rex regū.
1. Tim. 6.*

ficatur; Neque enim ex eorum numero sum, q̄ multos hos, & petulantes Deos colunt, atq; hæc animæ expertia & surda simulacra venerantur. Verū vnum Deum agnosco & confiteor, qui in tribus personis, hoc est Patre & Filio & *Deus*
trinus &
vnum.
 Spiritu sancto, atq; vna natura & essentia, in vna gloria & regno minimè divisi glorificatur. Hic igitur in tribus personis vnum Deus, principij ac finis ex pers, sempiternus, increatus, immutabilis, corpore vacans, inuisibilis, circumscriptio etarens, animi comprehensio nem fugiens, solus bonus ac iustus est: qui omnia, tam quæ oculis cerauntur, quam quæ oculorum obtutum fugiūt, ex nihilo in ortum produxit.

Primum scilicet inuisibilium ac cœlestium virtutum innumerabilem quādam multitudinem à materia & corpore secretam, hoc est administros diuinæ maiestatis *Spiritus*: deinde autem mundum hunc in aspectum cädentem, hoc est cœlum, ac terram, & mare, quem etiam lētissima luce coornauit, cœlū, nempe sole ac luna & sideribus, terram autem omnis generis stirpibus ac varijs animalibus, mare denique numerosissimis piscium generibus. Hæc omnia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & *Psal. 148.*

D 7 *creata*

*Deus crea-
uit Ange-
los.*

Mundum.

Hominē.

creata sunt. Post autem hominem suum
met manibus effingit, sumpto nimis
à terra ad corporis compositionem lu-
to, anima autem rationis, & intelligen-
tiæ partice per suam insufflationem
ipsi tributa, quæ quidem ad Dei imagi-
nem, & similitudinem effecta esse scri-
pta est : ad *imaginem* videlicet, propter
viam intelligendi, atque arbitrij liberta-
tem : ad *similitudinem* autem, propter
virtutis ipsius, quo ad eius fieri potest,
imitationem. Hunc porrò hominem,
arbitrij libertate atque immortalitate do-
natum eorum, quæ in terra sunt, Regem
constituit. Atq; ex ipso fœminam, quæ
ipsi auxilio esset, ipsi similem effecit.

*Parady-
sus.*

Constito quæ in Edem ad Orientem
paradiso, voluptatis omnis, atq; oblecta-
menti pleno, hominē, quæ effinxerat, in
ipso collocauit : sic quidē, ut diuina bo-
nitas omnia ligna, quæ illic erant, sine
vlo impedimentoo eum percipere iube-
ret: vnius autem duntaxat degustatione
ipsi interdiceret (quod quidem *lignum*
scientia boni & mali appellatum est) his
verbis ut: *Quacunq; die comederis ex
eo morte moriemini.* Enim uero vnu ex
predictis angelicis copijs, qui *uni agm-
ini* præterat, cum naturalis vitij ne mini-
mum quidē vestigium à Creatore acce-
pisset.

*Diaboli à
Deo defa-
ctis.*

pisset, verum boni causa procreatus fuisset, libera mentis inductione à bono in malū deflexit, atq; insolentia elatus, aduersus Dominum ac Deum rebellare voluit. Ac propterea ex ordine suo ac dignitate expulsus est, atq; pro beata illa gloria & angelico nomine, *diaboli* ac *sathanæ* nomen consecutus est. Deus enim ipsum, ut cælesti gloria indignum, præcipitem è cælo exturbauit. Cum eo porrò simul auulsa, & eiecta est ingens angelorum, qui ipsi suberant, multitudo: qui quidem mentis inductione mali effecti, ac boni loco principis sui defectionem fecuti, *damonum* nomen, ut impostaores ac circumscriptores, acceperunt.

Diabolus igitur, abiurato prorsus bono, malaque natura assumpta, *inuidiam* hominē in aduersus hominem concepit, propterea *uidia*, quod seipsum è tanta gloria eieclū, illū *Sap. 2.* autē, ad tantum honorē subiectum perspiceret: cumq; è beata illa viuēdi ratione deiijcere moliebatur. Quare *serpētem* imposturę suę officinā nactus, per eum fœminā conuenit. Cumq; eam spe diuinitatis adduxisset, ut interdictū lignum degustaret, per eā postea etiam Adamū (nam hoc primo homini nomen fuit) in fraudem impulit. Porro autē, ut primus homo contra diuinū imperium interdic-

ctam

Etiam plantam degustauit, à summo parente atque architecto è deliciarum paradiso exterminatur, atque beatæ illius & ab exitio immunis vitæ loco in hanc (heu) miseram vitam incidit, ac postremò morte multatur.

Atque hinc vires natus diabolus, & Victoria elatus, aucto hominum genere, omne improbitatis genus ipsis in animum iniecit. Ex quo factum est, ut Deus ingentem peccati impetum coercere, ac reprimere volens terræ, diluvium induxit, atque omnem animam viventem extinxerit. Cum autem unum duntaxat in illa ætate iustum virum inuenisset, hunc cum uxore ac liberis in arca quadam seruatum, solum in terra constituit.

Posteaquam autem rursum homines numero augeri cœperunt, Dei obliuione capti sunt, atque ad grauiorem impietatem proruperunt, ut qui diuersis peccatis in seruitutem se addixerint, atque in varia errorum genera distracti sint.

Alij enim casu ac fortuito omnia ferri, prouidentieq; expertia esse censuerunt: tanquam scilicet nullus Dominus sit, qui ea regat, ac moderetur.

Alij fatum inuixerunt, natali-
tisque

*Diluvium
Gen. 7.*

*Varia fal-
sa religio-
nis genera.*

tisque fideribus omnia commis-
runt.

Alij *multos* Deos malos, ac multis vi-
tiosis affectionibus laborantes colue-
runt: quo videlicet suarum affectio-
num, & grauium flagitorum defenso-
res & patronos eos haberent. Quorum
etiam formas pictura exprimentes, sur-
das statuas, ac sensu carentia simulacra
in altum erexerunt, eaque in templis
inclusa coluerunt, & adorarunt, ser-
uientes nimis creaturę potius quam
creatori.

Quidam etiam solem & lunam ac si-
dera, quae Deus ad lucem terreno huic
mundo afferendam posuit, coluerunt:
que quidem anima & sensu carent, ac
creatoris prouidentia illuminantur &
conseruantur, non autem quidquam
per se virium habent.

Alij autem ignem & aquam ac reli-
qua terrae Elementa, quibus nec anima,
nec sensus inest. Neque eos, qui anima
& ratione prædicti sunt, eiusmodi rebus
cultum adhibere puduit.

Alij feris, & reptilibus, & pecudibus,
& quadrupedibus animantibus vene-
rationem tribuerunt: hinc scilicet sese
rationis magis expertes ostendentes,
quam ea ipsa, quae colebant.

Alij

Alij turpium quorundam & abiectorum hominum formas depinxerunt, eosque Deos appellant, partim masculos, partim feminas: quos etiam ipsi metadulteros, & homicidas, & iracundos, & inuidos, & furiosos, & parricidas, & fraticidas, & fures, & raptiores, & claudos, & debiles, & veneficos, & insanos esse tradiderunt, atq; horum nonnullos mortem obiisse, nonnullos fulmine percusso fuisse, nonnullos hominibus servijisse, atqua exules extitisse, nonnullos vulnera accepisse, ac lamentata edidisse, atq; ob improba & fœda flagitia in animalia sese immutasse. Quo siebat, ut homines ab ipsis Diis occasione in sumentes, omni impuritatis genere sese contaminarent. Actum horrenda quidem caligo genus nostrum tenebat: neque erat qui intelligeret, nec qui Deum requireret.

Abraham ex rebus conditis, conditorē agnoscit. Ea autem etate Abraham solus in- uentus est, qui animæ tensum firmum ac valentem haberet, atq; ex rerum cōditarū prospectu conditorera agnoscere. Nam cum cœlū ac terram & mare, Sole idem & Lunam ac reliqua considerasset, huiusmodi ornatū cōcinnitatis plenū admiratus est. Cumq; mundū & ea quæ in ipso sunt, conspexisset, non

caſu

Pſal. 13.

casu ac fortuito ea extitisse atq; conseruari existimauit. Nec ruisum terræ elemētis, aut in animis simulacris ornatus huiuscmodi causā ascripit: Sed Deum verū per hæc agnouit, atq; vniuersi effe-
ctorē & conseruatorē esse intellexit.

Deus autē eius probitatē animi, atq;
candorem, reētumq; iudiciū cōprobās.
scipsum ei patefecit (non quidē vt natu- *Deus, vt*
ra est. Neque enim fieri potest, vt creata *natura*
natura Deū cernat: verū per dispensato- *est, à nemī*
rias quasdā Dei visiones, quēadmodum *ne videri*
ipse nouit) pleniorēm q; sui cognitionē *potest.*
in ipsius animo inscrens, gloria cū affe-
cit, sibiq; famulū asciuit. Qui quidē per
successiōnē his, q ab ipso promanarūt,
trāfinissā pictare, eos veri Dei cognitio-
ne iastruxit. Eamq; ob causā Dñs semē *Gen. 15.*
ipſi in infinitā multitudinē excrescere *1. Pet. 2.*
voluit, populūq; sibi peculiarē appella-
uit: eosque, Ægyptiæ gentis, ac tyranni
Pharaonis seruitute pressos, editis hor-
rendis, atq; admirandis signis & prodi-
gijs per Mosen & Aarōnem, viros san-
ctos, ac Prophetiæ dono præditos edu-
xit. Quorum etiam opera Ægyptios, pro *Exod. 15.*
eo atq; ipsorum improbitas merebatur,
excruciauit: Et Israelitas (sic .n. populus
ille, qui ab Abrahamo ortū duxit, voca-
batur) siccis pedibus per rubrum mare,
scissis

scissis videlicet aquis, atq; tum à dextra
rum à sinistra muri instar effectis, tra-
cicit. Cum autem Pharaon & Ægyptij à
tergo eos sequerentur, reuerſæ aquæ
eos proſlus deleuerunt.

Ac postea, cum per maxima miracu-
la diuinosque prospectus, quadraginta
annorum ſpatio populum in deferto de-
duceret, ac cœleſti pane eum aferet, Le-
gem (quæ futurorum typus atq; adum-
bratio erat) lapideis tabulis, diuinis
in ſcriptam dedit, eamq; Moſi in monte
tribuit. Quæ quidem ab omnibus fi-

*Exod 31.
Legis Mo-
ſaica effe-
tus.*

*Lex vetus
ſolum do-
cet verum
colere.
Deum, &
bonis operi-
bus inha-
rere.*

ſaulacris, & flagitiosis actionibus ab-
ducebat, ſolumque verum Deum vene-
rari docebat. Sic igitur per ingentia mi-
racula ipſos in bonam quandam terram
induxit, quam olim Patriarchæ illi A-
brahamo ſe ipſius ſemini daturum rece-
perat. Ac longum eſſet cœmmemorare,
quot quamq; magna & admiranda, &
illustria, atq; eximia beneficia, quæ nu-
merum omnem excedunt in eos contu-
lerit. Quibus omnibus id agebatur, vi
ab omni nefario cultu & flagitio genus
humanum abſtraheret, atq; in veterem
ſtatum reuocaret. Nihilo ſecius tamen
adhuc natura noſtra erroris libertati
ſeruiebat, ac per Diaboli tyrannidem
mors in homines regnum obtinebat,

omnes

omnesque diuina sententia condemnatos in infernum transmittebat.

Cum igitur in eiusmodi calamitatem ac misericordiam venissemus, minime nos despexit is, a quo effecti, atq; in ortum producti fueramus: neq; manuum suarum opus funditus perire sicut. Verum Christi in. benigna Dei ac Patris voluntate vniage. carnatio. nitus filius, & Dei verbum, qui est in si. Ioan. I.

nu Patris, Ille, inquam, eiusdem cum Patre ac Spiritu sancto substantiae, ille aeo omni antiquior, ille principij ex- pers, qui in principio erat, & apud Deum ac Patrem erat, & Deus erat, ad seruos suos indulgenter se demittit: & qui- dem ita, ut hæc demissio nec verbis de- clarari, nec mente comprehendi possit. Nam cum Deus perfectus esset, perfe-

ctus homo ex Spiritu sancto & sancta Maria virgine Dei genitrice efficitur, non ex viri semine, aut voluntate aut concubitu, in labis omnis experite virgi- nis utero conceptus, sed ex Spiritu san- cto, quemadmodum ante conceptionem archangelorum unus missus est, qui nouam illam & admirandam conceptio- nem Virginis nunciaret. Etenim Deifi- lius ex Spiritu sancto sine semine con- ceptus est: compactaque sibi in virginis utero carne animata anima rationis, ac

men-

mentis partice, prodijt in vna p̄fso-
na, & duabus naturis, perfectus Deus, &
homo perfectus, Matri virginitatem
etiam post partum ab omni labore conser-
uans. Atq; ijsdem omnino, quibus nos,
excepto peccato, passionibus obnoxius
effectus, infirmitates nostras suscepit, ac
morbos nostros portauit. Quoniam e-
nim per peccatum morte in mundum in-
troierat, necesse erat, vt qui redempcio-
nis munere perfundatur erat, ab omni
peccato purus esset, peccatique morte
minime obnoxius.

Tringinta porro annis cum homini-
bus versatus, in Iordanis vndis à Iose-
ne viro sancto, ac prophetarum omnium
præstantissimo, baptizatus est. Eoq; ba-
ptizato vox eiusmodi de cælo à Deo pa-
tre delata est: *Hic est filius meus dilectus,*
in quo mihi bene complacui. Atque Spir-
itus Sanctus Columbae specie in ipsum
descendit. Ac deinceps magna & admi-
randa signa efficere cœpit, mortuos vi-
delicet ad vitam reuocans, cæcis lucca-
adferens, dæmones in fugam vertens,
surdos, & claudos curans, leprosos pur-
gans, atque inueteratam naturam no-
stram vndique renouans, operibus qui
erudiens, ac virtutis viam edocens, at-
que à corruptione abstrahens, & ac-

Heb. 4.
Isa. 53.
Rom. 5.

Luc. 3.

*Cristi mi-
racula.*

sempiternam vitam iter monstrans. Vnde etiam duodecim discipulos elegit, quos Apostolos nominavit, ipsi⁹q; negoti⁹ dedit, ut cœlestem vitæ rationem prædicarent, quā ut in terra ostenderet, ac nos humiles & terrenos per incarnationem suā cœlestes efficeret, venerat.

Mat. 19.

At vero admirandæ ipsius ac deitati *Iudei in-*
consentaneæ vitæ atq; infinitorum mi- *uidia per-*
raculorum inuidia & furore commoti *citi Chri-*
Iudeorum pontifices ac principes, apud *stum mor-*
quos scilicet commorabatur, & ad quo. *te afficiūt.*
rum utilitatem admiranda huiusmodi
signa, & prodigia perpetrarat, benefi-
ciorū omnium immemores, eum mor-
te mulctarunt, uno nimis ex ipsius
discipulis ad ipsum prodendum arre-
pto, comprehensumque ipsum Gentil-
ibus dederunt, ipsum inquam, quo-
mum vita erat, ac sponte hæc susci-
piebat. Hac enim de causa venit, ut
nostra causa omnia perpetreretur, quo
videlicet nos à vitiosis affectionibus in
libertatem vindicaret. Cum autē multa
in eum suppliciorum genera exercuis-
sent, eum ad extremum cruce conde-
mnarunt. Atque omnia in carnis,
quam ex nobis assumperat, natura per-
tulit: diuina interim ipsius natura ab
omni perpessione libera manēte. Nā cū
duplici

duplici natura prædictus esset, hoc est di-
uina, & ea quam à nobis assumpserat,
humana quidem natura perpetua est: di-
uinitas autem perpetuæ immunis &
immortalis erat. Crucifixus igitur in carne
affixus est innocens Dominus noster
Iesus Christus. Peccatum enim non fe-
cit, nec inuentus est dolus in ore eius.
Proindeque morti obnoxius non erat.
Quandoquidem, ut iam dixi, mors per
peccatum in mundum introiit. Verum
nostra causa carne mortem oppetit, ut
nos à mortis tyrannide redimeret. De-
scendit ad inferos, iisque contritis, eas,
quæ ab orbe condito illic inclusæ tene-
bantur, animas liberauit. In sepulchro
conditus, tertia die resurrexit: cum sci-
licet mortem superasset, victoriamque
nobis aduersus eam donasset, atque im-
mortalitatis largitor immortalitatem
carni conciliasset, discipulis visus est: i-
psisque pacem impertivit, ac per eos v-
niuerso mortalium generi.

Ioan. 20.

Act. I.

Post quadraginta autem dies in cœ-
los ascendit, atq; in Patris dextra sedet
rursumq; venturus est iudicare viuos, &
mortuos, ac reddere unicuiq; iuxta opera
sua. Post gloriosam autem suam in cœ-
los ascensionem sanctissimum Spir-
itum ad sanctos suos discipulos in ignis
specie

Esa 53.

Rom. 5.

Psal. 61.

specie misit : cuius instinctu peregrinis
linguis loqui coeperunt , quemadmo-
dum ipse dabant eloqui illis. Hinc igit-
tur per ipsius gratiam in omnes Gentes
dispersi sunt, atque orthodoxam fidem
prædicauerunt , baptizantes eos , in nomi-
ne Patris & Filii & Spiritus sancti . & do-
centes seruare omnia Saluatoris præcepta.
Ad hunc igitur modum Gentes à recta
via aberrantes illustrarunt, ac supersti-
tiosum idolorum errorem de medio su-
stulerunt. Quamuis autem hostis, cla-
dem suam indignissimè ferens , nunc
quoque bellum aduersus pios excitet,
stultis videlicet ac stolidis persuadens,
ut idolorum cultum adhuc retineant:
imbecilla tamen ipsius vis effecta est, at-
que ipsius frameæ per Christi poten-
tiam in finem defecerunt. En tibi Do-
minum meum ac Deum & salutis au-
thorem paucis verbis declarau. Ple-
nius autem eum cognosces , si
ipsius gratiam in anima tua ac-
ceperis , diuinoq; benefi-
cio tibi contigerit, ut
ipsius seruus
fias.

Mat. 18.

IOSAPHAT CHRISTIANAM
fidem amplectitur: Barlaam de vi Ba-
ptismi, ac de Resurrectione & Ju-
dicio differit.

CAPUT VIII.

HÆc verba ut Regis filius audierat
ipsius animus lumine perstrictus
est, ac prælætitia è solio suo exurgens.
Barlaamq; complectens, dixit: Fortassis
nisi me coniectura fallit, vir præstanti-
sime, hic est inæstimabilis ille lapis, qui
non abs re occultum tenes, nec cui libe-
promiscuè ostendis, verum ijs demum
qui sanis ac firmis animi sensibus præ-
dicti sunt. Ecce enim ut hæc verba auribus
excepi, suauissima lux pectus meum
subiit, & graue illud mæroris velamen,
quod iam pridem animo meo vndique
incumbebat, statim sublatum est. Si igitur
rectè coniunctione, fac quæso sciam. Si
autem aliquid his, quæ abs te comme-
morata sunt præstantius nosti, ne cun-
teris id mihi rursus aperire.

Rursum igitur respondit Barlaam:
Ita sane, mi Domine, ac Rex, hoc est il-
lud magnum mysterium, quod abscondi-
sum est à seculis & generationibus: in ex-
tremis autem temporibus hominum ge-

Fidei do-
num.

Coloff. I.

neri patefactum. Cuius declarationem olim per Spiritus diuini gratiam multi Prophetæ ac iusti viri prædixerūt, multifariam multisq; modis edocti, atq; al. tavoce annunciantes. Cumq; salutem omnino futuram prospicerent, eiusque cernendæ cupiditate teneretur, non tam eam perspicerunt: Verum vltima hæc generatio diuino beneficio salutis authorem suscepit. Quamobrem qui *Mar. 16.* crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit.

Heb. II.

Dixit autem Iosaphat: Omnia ea, quæ abs te dicta sunt, sine vlla dubitatione credo: eumq; quem annuncias, Deum gloria afficio. Hoc vnum peto, vt sine vlo errore cuncta mihi declares: quidque mihi faciendum sit, exactè docreas. Atq; etiam quidnam Baptismus sit, quem ab ijs, qui fide prædicti sunt, accipias, deinceps fac intelligam.

Ille autem ad eum respondit: Sanctæ huius, & incontaminatæ Christianorū Bapt. fidei velut radix, ac certū fundamentū Chri diuini baptismi gratia est: vt quæ omnia *ne fia* à nativitate contracta peccata expiet, *dix.* atq; ea inquinamenta, quæ ex vitio conflata sunt, prorsus expurget. Sic enim Saluator mādauit, vt per aquā ac Spiritū regeneremur, atq; ad veterem dignitatem redeamus. Per orationē uidelicet,

E s a c s a

100 BARLAAM ET IOSAPHAT

ac salutarem invocationem, ad aquam

Mat. 28.

accedente Spiritu sancto. Baptizamur

igitur iuxta Salvatoris sermonem, in n-

Baptismi

mine Patris & Filii. & Spiritus sancti. At-

effectus.

que ita Spiritus gratia in eius, qui ba-

Naz. Orat

ptuzatur, anima immoratur, eam illa-

de sanct.

strans, ac diuinam reddens, atq; imagi-

Baptismi.

nem illam, ac similitudinem Dei, ad

quam condita est, ipsi instaurans. Ac de-

inceps, veteribus omnibus vitij operib-

abiectis, nouæ vitæ cum Deo paciū ini-

mus, ac purioriem viuendi rationem au-

spicamur: quo nimis etiā cohæredes

orum efficiamur, qui ad immortalit-

tē regenerati sunt, ac sempiternā salutē

Sine Bap-

consecuti sunt. Citra baptismū autē fie-

tis non potest, ut quisquā bonā spem cō-

sequatur: quamlibet etiā pios oēs pi-

ffes esse

tate antecelluerit. Sic enim Deus verbū,

potest.

qui, ut generi nostro salutē afferret, hu-

Ivan. 3.

manitatē suscepit, dixit: Amen dico vo-

bis, nisi quis regeneratus fuerit ex aqua,

& Spiritu sancto, non intrabit in regnū

caelorū. Quāobrē ante omnia te rogo,

ut animo fidē accipias, ac statim arden-

tiſſimo quodā desiderio ad baptismum

accedas, nec vllā omnino moram adhi-

Periculosa

beas. Periculosa siquidē est dilatio: pro-

est salutis

præcā q̄ p̄stitut⁹ morti dies incert⁹ est,

dilatio.

i. Iosaphat autem ad ipsum dixit:

Et

Et quænam bona illa spes est, cuius fieri posse negasti, ut quisquam circa baptismum compos fiat?

2. Quidnam etiam illud est, quod eælorum regnum appellas?

3. Undenam item Dei humanitate induiti verba audiuisti?

4. Quinam rursus est incertus morti præstitutus dies, de quo ingens solicitude pectus meum subiens, mœroribus ac doloribus carnes meas cofincit, atq; adeo ipsum ossium rebur exest?

5. Denique virum morientes in nihilum dilabimur, an cōtra post præsentē peregrinationē alia vita supest? Hæc & his consentanea ex te seire auebam.

Barlaam huiusmodi responsum his verbis dedit: Bona ea spes, de qua locutus sum, regni cœlestis est. Ea autem est eiusmodi, ut nulla omnino humana lingua explicari possit. Ait enim Scripturæ: *Quia oculus non vidit, & auris nō audiuist, & in cor hominis nō ascenderūt, quæ præparauit Deus diligentibus se.* Cum autē abiecta hac crassa carne, beatitudinem illam diuino beneficio consecuti fuemus, tū ille, cuius beneficio spes nostra nos minimè sefellerit, nos docebit, efficiet, q; ut honorū illorū gloriam, omne mentis captum fageraniem, hæc illam,

E 3 quæ

Bona spes?

quæ nulla oratione exprimi potest, vitam illam, quæ morte non interrumperit, ac denique illam cum Angelis vita

II.
Celorum
regnum in
qua repon-
tissimum
consistat.
 2. Cor. 3.

consuetudinem cognoscamus. Nam si hoc diuinitus consequamur, ut cum Deo, quantum humanæ naturæ fas est, consuetudinem habeamus, omnia ea quæ nunc nobis ignota sunt, ab eo scimus. Hoc enim, Scripturis diuinitus inspiratus edoctus, omnium maximè celorum regnum esse duco, nempe ad sanctæ, & quæ vitæ initium dedit, Trinitatis contemplationem accedere, atq; incomparabili ipsius lumine purius illuminari, ac reuelata facie ipsius gloriam oem verborum facultatem superantem contueri. Nec vero mirandum est gloriam illa, ac lucem, & arcana bona nullis verbis declarari posse. Neq; enim ampla & extrema essent, si nos, terreni & mortales, ac grauem hanc, & affectionibus obnoxiam carnem gestantes, ea tum cognitione percipere, tum verbis exprimere possemus. Quæcum explorata tibi sint, eas de sola citra ullam dubitationem accipe, atq; ab omnificatione abhorre: Illudque duo stude, ut per bona opera immortalem illam gloriam arripias. Quæcum tibi potius contigerit, perfectius hæc cognosces.

Eece fide
& opera
bona, per
que duo
ad immor-
tale Re-
gnum possi

Quod autem ex me quæsisti, quoniam

nam modo nos incarnati Dei verba au- *mus perue-*
dierimus: hoc habeto, nos per sacrosan- *nire. Non*
cta Euangelia, ea, quæ ad theandricam, ergo suffi-
hoc est Dei cum homine coniuncti, di- *cit unum*
spensationem pertinent, didicisse. Nam *sine altero:*
ita sanctus ille liber appellatur, *ut qui quod nota*
immortalitatē & statum à corruptione *contra ha-*
alienū, & sempiternā vitam, & peccato. *reditos.*
rum remissionem, & cœlorum regnum, *III.*
nobis, qui mortales interitūque obno. *Fides ex*
xij, ac terreni sumus, faustè annunciet. auditus.
Quem quidē scripserunt, qui spectato-
res ac ministri verbis fuerunt. De quibus
superius dixi, quod Saluator noster
Christus, Discipulos & Apostolos ele-
gerit. *Qui quidem nobis post gloriosam*
Dei in cœlos ascensionē, ipsius in terra
vitæ rationem, & doctrinā ac miracula,
quantū ab hominibus præstari poterat,
literarū monumentis mādarunt. Sic et-
enim in extrema libri sui parte eximius
ille inter diuinos Euāgelistas dixit. *Sunt*
& alia multa quæ fecit Iesus, quæ si scri *Ioan. 21.*
bantur per singula, nec ipsum arbitror
mundum eos, qui scribendi sunt, capere
posse libros.

In hoc igitur diuino Euāglio, tum *Euāglio*
incarnationis, tum declarationis, tum *rum sum-*
miraculorum, tum præceptorum ipsius *ma.*
historia, Dei spiritu exarata, cōtinetur.

E 4 Ac

Ac deinde supplicij illius ab omni labore remoti, quod Dominus nostra causa subiit, sanctæq; triduo post Resurrectionis, atq; in cælos Ascensionis, ac deniq; illustris ac metuendi ipsius secundi adventus mentio habetur. Rursum enim Dei filius cū gloria, omni sermone præstantiori atque ingenti cælestis militis multitudine in terram vēturus est, vt de mortalium genere sententiā ferat, atq; vnicuiq; pro eo ac gessit, rependat. Etenim cum Deus hominē ab initio effinxisset (quemadmodū etiam iam tibi exposui) insufflavit in eum spiraculū vitæ: quæ quidem anima rationis atq; intelligentiæ particeps appellatur.

Luc. 21.

*Iudicium
extremū.*

Gen. 2.

IV.

*Quid sit
mors.*
Genes. 3.
Eccles. 3.

Quoniam autem morte damnati sumus, omnibus nobis mori necesse est: Nec fieri potest, vt hic calix hominem vllum prætereat. Nihil autem est aliud mors, quā animi à corpore disiunctio. Ac quidem illud corpus, quod è terra effictum est, postea quam ab animo se iunctum est, in terram, ex qua sumptum fuerat, reuertitur, ac corruptū dissoluitur. Anima autem, immortalis cum sit, cō proficiscitur, quò summus ille effector imperat, vel, vt rectius loquar, quemadmodum ipsa sibi, cum adhuc in carne versaretur, hospitium præparauit.

Vt

Ut enim quisque vita munere hic fun-
ctus fuerit, illic recepturus est.

Deniq; confectis longis temporum *v.*
curriculis Deus noster cum metuenda, *Luc. 21.*
& sermonis facultatem superante glo-
ria ad iudicium de orbe ferendū veniet.
Cuius metu cœlorum virtutes commo-
uebuntur, atque omnis Angelorum ex-
ercitus tremore correptus coram ipso
astabit: tum videlicet, cum in Archangelis *Thes. 4.*
geli voce, ac diuina tuba mortui ad vi-
tam redibunt, ac tremendo ipsius thro-
no sistentur. Est autem Resurrectio, ani- *Resurre.*
mæ rursus cum corpore coniunctio. *Act.*
Quocirca hoc ipsum corpus, quo d' in-
terit, ac dissoluitur, ita resurget, ut dein
ceps interire nequeat. Nec vero huic rei
fidem vlo modo abrogare in mentem
tibi veniat. Neque enim ei, qui ipsum
primum è terra effinxit, posteaquam in *1. Cor. 15.*
terram, ex qua sumptum est, rediit, iu-
xta creatoris sententiam rursus ad vi-
tam exitare impossibile est. Nam si, *Gen. 2.*
quod Rex Deus ex nihilo in ortum pro-
duxerit, tecum reputes, istud satis ma-
gno argumento tibi futurum est. Et
enim sumpta terra, quæ prius non erat
hominem procreauit. Quonam igitur
modo è terra homo factus est? Quonam
modo ipsa ex nihilo producta est? Quo-

E **S** **105**

nam idem fundamento nititur? Quoniam deniq; modo ex ipsa, infinita, tum
brutorum, tum seminum, tum stirpium
genera, producta sunt? Quin etiam in
nostro quoque ortu velim hoc conside-
res. An non enim per exiguum semen in
terram, hoc est in vulnus ipsum excipi-
entem emittitur? Vnde igitur hæc tanta
animalis effectio?

Quamobrem ei, qui omnia ex nihilo
produxit, atq; etiam num producit, mi-
nimè impossibile est, corpora ea, quæ
morte extincta atque corrupta sunt, è
terra ad vitam reuocare, ut unusquisque
consentaneam operibus suis mercedem
recipiat. Laboris enim est, inquit ille, præ-
sens tempus: futurum autem, merce-
dis. Alioqui, vbinam Dei iustitia erit,
nisi sit Resurrectio? Siquidem multi
probiviri, cum in hac vita multas cala-
mitates ac multa supplicia tulissent, per
vim tandem de medio sublati sunt. Non
nulli contra impij ac facinorosi homi-
nes, indelitijs, ac prosperis rerum suc-
cessibus, præsentem vitam consump-
tunt. At Deus, ut qui simul & bonitate
& iustitia præster, Resurrectionis, ac re-
ferendarum rationum diem constituit:
ut, cum quæque anima corpus suum
recepit, improbus quidem, & scelara-
tus,

2. Cor. 5.
Psal. 61.

Dei iusti-
zia sinere
surrectio-
ne consta-
re non po-
t est.

AT
Quo-
rum
pium
am in
nside-
nen in
ccipi-
tanta
ihilo
t, mi-
que
t, è
isque
edem
, pre-
erce-
erit,
multi
calat-
t, per
Nō-
omi-
suc-
mpse-
itate
cre-
tuit:
num
ara,
tus,
eus, qui hic omnia secunda ac læta ha-
buerit, illic scelerum pœnas luat: pro-
bus contra eorum, quæ iniquè gesserit,
pœnis in hac vita persolutis, illic bono-
tum hæreditatem consequatur. *Au-*
dient enim, inquit Dominus, qui in mo-
numentis sunt, vocem filij Dei. Et exi-
bunt qui bona fecerunt, in resurrectionem, Ioh. 5.
vita: qui autem mala egerunt, in resurre-
tionem iudicij.

Quo scilicet tempore sedes quoque *Tribunak.*
collocabuntur, atque antiquus dierum,
rerumq; omniū parens & architectus, *Dan. 7.*
præsidebit. Ac libri aperientur, in qui-
bus omnium nostrum actiones, sermo-
nes, cogitationes, inscriptæ continen- *Libri.*
tur. Atque igneus fluuius rapido cursu
voluetur, cunctaq;, quæ in abstruso de- *Ignis.*
litescunt, patefient. Non illic patronus,
aut verborum lenocinium, aut falsa ex-
cusatio, aut opum potentia, aut dignita-
tum fastus, aut amplissimæ munera *Venite.*
largitiones, rectum iudicium suppressi-
re poterunt: verum incorruptus ille ac
verus Iudex, ad iustitiae lancem omnia
perpendet, hoc est, & actionem, & ser-
monem, & cogitationem. Ac profici-
centur, qui virtutibus operâ dederunt,
ad sempiternam vitam, & lucē omnem
orationis vim excedentem: ut cum An-

E 6 gelis

108 BARLAAM ET IOSAPHAT

Ita.

gelis oblectentur, atque arcanis bonis
fruantur, sanctaque Trinitati purè a-
stant. Qui autem turpibus flagitijs sele
deuinixerint, atque omnes impij & pec-
catores, ad sempiternum cruciatum:
qui quidem gehenna dicitur, & exte-
riores tenebræ, & insomnis vermis, &
stridor dentium, aliaque innúmera tor-
menta.

Grauissi-
ma pœna
damnato-
rum est vi-
sione Dei
et rere.

Quorum omnium nullum æquè gra-
ue & acerbum est, atq; à Deo abaliena-
ri, & à dulcissima ipsius facie abiisci, glo-
riaque illa, quæ nullis verbis exponi po-
test orbari, atque inspectante vniuerso
orbe traduci, & ignominia, quæ nun-
quam finem habitura sit, notari. Postea-
quam enim horrenda illa sententia edi-
ta fuerit, omnia deinceps immutabilia,
& conuersationis omnis expertia man-
bunt: sic videlicet, ut nec vita læta iustis
finem habitura, nec afflictio & pœna
peccatoribus terminum acceptura sit.
Neque enim sublimior post eum alter
Iudex est, nec persequentia opera pur-
gatio, nec præstitutus emendationis
terminus, nec alia vlla ijs, qui in crucia-
tu versabuntur, ars & ratio: quippe cum
supplicium vna cum ipsis in sempiter-
num duret.

Quæ cum ita sint, quales tandem

mon

nos in sanctis conuersationibus ac pijs
actionibus esse oportet, ut digni habeam-
ur venturas minas effugere, atque à
dextris Filij Dei stare? Nam hæc iusto- 2. Pet. 3.
rum statio est: quemadmodum contra Iusti ad
miserrima ad sinistram pars peccatori- dextram
bus assignata est. Post autem Dominus Impij ad
iustos Patris sui benedictos vocans, in sinistram
perpetuum regnum introduceret. Pecca- collocatores
autem cum ira & execratione àbuntur.
suavi & tranquilla facie sua abiectos Matt. 25.
(quo nihil grauius & acerbius excogi-
tari potest) ad sempiternam pœnam ab-
legabite.

QVOD BREVITER ET COM-
pendiosè superius dixit, hic fuisse ex-
ponit, ac scriptura testi-
monia produ-
cit.

CAPUT IX.

OSAPHA Tautem his ad eum verbis
Iesus est: Magnas quasdam & admi-
randas res, magnoque metu ac tremore
dignas mihi, ô homo, narras, siquidem
hæc ita se habent, atque postquam fatis
concesserimus, & in cinerem ac puluc-
xem dissoluti fuerimus, Resurrectio &

E 7 Rege-

110 BARLAAM ET IOSAPHAT

Regeneratio futura est, rerumque in vita gestarum, examen ac merces. Verum quo argumento haec probas? & quoniam modo cirei, quae nondum oculis perspecta est, auditæ arque intellectæ usque adeo firmam & indubitatam fidem adhibuistis? Nam quæ iam gesta a re ipsa declarata sunt, etiam si ipsi minimè videritis, at ab ijs, qui ea viderunt, ac memoriæ prodiderunt, audiuitis. Quoniam autem modo de rebus futuris tam magna, & prætimida prædicantes, certam de ijs fidem nacti estis?

Respondit Barlaam: Ex ijs, quæ iam contigerunt, de futuris etiam certam fidem nactus sum. Nam qui haec prædicarunt, nec ylla in re a vero aberrarunt, verum per signa & prodigia, variasque virtutes sermonibus suis robur conciliarunt, ijdem etiam de futuris nos admonuerunt. Quemadmodum igitur hic nihil preposterum ac fictum docuerunt, verum omnia ea, quæ ab ipsis dicta & facta sunt. Sole clarius effulserunt: eodem quoque modo illic vere omnia tradiderunt. Quæ quidem etiam ipse Dominus noster ac herus Iesus Christus, tum sermone, tum opere, confirmavit. Amen enim, inquit, dico vobis,

Ex parte
ritis futu-
ra disci-
mus.

Ioan. 12.

qui venit hora, quando mortui audiens

vocem

AT

in vi.
erum
quo.
oculis
lledix
am fi.
estas
mini.
erunt,
uistis.
uturis
antes,

æ iam
cam fi.
rædi-
arunt.
asque
conci-
os ad-
igitur
ocue-
o ipfis
ffulse-
c ver-
etiam
ssys
, con-
vobis
udient
vocem

HISTORIA.

III

vocem Filij Dei, & qui audierint, vivent.
Acrusum: Venit hora, in qua omnes qui *Luc. 20.*
in monumentis sunt audient vocem Filij
Dei. Et procedent qui bona fecerunt in re-
surrectionem vitæ: qui vero mala ege-
runt, in resurrectionem iudicij. Ac rur-
sum ait: De mortuorum autem resur-
rectione non legistis, quod dictum est vo-
bis a Deo, dicente, Ego sum Deus Abrā-
ham, Deus Isaac, & Deus Iacob: Deus
porro mortuorum Deus non est, sed vi-
uentium. Ut enim colliguntur ziza- *Matt. 24.*
nia, & comburuntur: sic erit in con-
summatione seculi huius. Mittet Fi-
lius Dei Angelos suos, & colligent de
regno eius omnia scandala, & eos
qui faciunt iniquitatem. Et mittent
eos in caminum ignis: illuc erit fle-
sus & stridor dentium. Tunc iusti ful-
gebunt sicut Sol in regno Patris co-
rum. Hæc dicens addidit: *Qui habet au-* *Luc. 8.*
res audiendi, audiat. His igitur pluribus
que alijs verbis Dominus corporum re-
surrectionem declarauit.

Re ipsa autem sermonibus suis fi-
dem astruxit, cum mortuos ad vitam
reuocauit, ac sub terrestris vitæ suæ ca-
tastrophēn Lazarum quendam amicam *Ioan. 11.*
suum, qui iam quatriduō mortuus e. *Miracula*
zat, ac fôrtebat, c monumento vocauit, *Christi.*

cum-

cumque, qui animam effauerat, viuum exhibuit. Quin ipse quoque Dominus perfectam, nec iam morti subiectam, re-

I. Cor. 16. surrectionem auspicatus est: quippe qui morte in carne degustata, triduo post ad vitam rediit, ac mortuorum primo-

*Quaratio
ne Chri-
stus resur-
gentium
primitia
extiterit.* genitus effectus est. Quanquam enim alij quoque à morte ad vitam excitati sunt: morte tamen rursus functi sunt nec futuræ veræ Resurrectionis imaginem exhibere potuerunt. Solus autem ipse Resurrectionis illius author et princeps extitit: ut qui immortali Resurrectione ad vitam redierit.

Hæc illi etiam, qui ab initio spectatores ac ministri verbi fuerunt, prædicarunt. Ait enim Beatus Paulus, qui non ab hominibus, sed è cælo vocatus est. *Notum vobis facio, fratres, Euange-
lium, quod annunciani vobis. Tradidi-
nim vobis in primis, quod & accepi, quod*

*Christus mortuus est pro peccatis nostris se-
cundum scripturas, & quod sepultus est,
& quod resurrexit, secundum scripturas.*

II. Cor. 15. Si autem Christus prædicatur quod resur-
rexit à mortuis, quomodo dicunt quidam, quod resurrexio mortuorum non est? Nam si mortui non resurgent, ne Christus qui-
dem resurrexit. Si autem Christus non re-
surrexit, inanis est fides vestra. Adhuc estu-

in pet-

in peccatis vestris. Si in hac tantum vita sperantes sumus in Christo, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit a mortuis primitia dormientium. Quoniam quidem per hominem mors, per hominem autem resurrexio mortuorum. Ut enim in Adam omnes moriuntur: ita in Christo omnes vivificabuntur. Et paucis interiectis: Oportet enim, inquit, corruptibile hoc induere in corruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo quis scriptus est, Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors Victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Destruetur autem proflus ac delebitur mortis potentia, ut quae iam vim suam non exerat, verum deinceps hominibus immortalitas, atque incorruptibilitas sempiterna concedatur. Erit igitur, erit, inquam, sine via dubitatione mortuorum resurrectio: idque certissimè credimus.

Quinetiam rerum in vita gestarum examen, ac præmia, & poenas fore perspectum habemus, in metuendo vide-
licet aduentus Christi die, in quo cæ- ^{1. Pet. 2.}
li igne soluentur, & clementa ardore contabescunt, ut Theologi cuiusdam verbis utar. Nouos autem cælos, ac no-
uam

114 BARLAAM ET IOSAPHAT

uam terram secundum ipsius promis-
Operum sionem expectamus. Nam quod illic
merces as- operum præmia & pœnæ sint, nihilque
seritur in omnino bonorum vel malorum neglig-
die iudicij. gatur, verum & actionum & verbo-
 rum, & cogitationum merces recon-
 dita sit, ex his Christi verbis constat:

Matt. 10. Quicunque potum dederit uni *ex* mini-
 mis istis calicem aquæ frigide, tantum in
 nomine discipuli, non perdet mercedem
 suam. Ac rursus ex his: *Cum* venerit

Matt. 25. *filius hominis in maiestate sua, & om-
 nes Angeli cum eo, tunc sedebit super se-
 dem maiestatis sua, & congregabuntur
 ante eum omnes gentes, & separabit eos
 ab inuicem, sicut Pastor segregat oves ab
 bœdis. Et statuet oves quidem à dextris
 suis, bœdos autem à sinistris. Tunc di-
 cet Rex his qui à dextris erunt: *Veniti*
 benedicti Patris mei: possidete regnum vo-
 bis paratum à constitutione mundi. *Esu-*
riui enim, & dedistis mihi manducare.
Sitiui, & dedistis mihi bibere. Hospes
eram, & collegistis me. Nudus, & coope-
ruistis me. Infirmus, & visitastis me.
In carcere eram, & venistis ad me. Cur
 his verbis utitur, nisi quia beneficia
 quæ à nobis in egentes conferuntur, si-
 bi asciicit? Et alio loco ait: *Omnis qui*
*cunque confitebitur me coram hominibus**

Luc. 12.

confi-

confitebor & ego eum coram Patre meo, qui
est in celis.

En per hæc omnia, ac plura alia, fir- *En rursus*
ma & certa esse bonorum operum præ *habes fir-*
mia declarauit. Quemadmodum etiam mā mer-
contra improbarum actionum pœnas eadem ac
illuc reconditas esse denunciauit, per præmia
admirandas scilicet, & exiarias para- *bonorum*
bolas, quas ille sapientiæ fons, pror *operum*
sus sapienter exposuit. Etenim diuitem *Luc.16.*
quendam inducit, purpura, & bysso in-
dutum, ac quotidie splendide epulan-
tem, tenacem autem atque à misericor-
dia remotum, adeo ut pauperem quen-
dam Lazarum nomine, ad fores suas ia-
tentem despiceret, ac ne ipsas quidem
mense suæ micas ei impertiret. Vtique
igitur extremo vitæ die functo, pauper
quidem ille, atque ulcerosus in Abrahæ
finum delatus est (quo nempe vocabu-
lo proborum virorum sedem declara-
uit) diues contra acerbissimo flammæ
suppicio in inferno addictus est. Ad
quem etiam Abraham his verbis ut-
batur, *Recepisti bona in vita tua: Et La-*
zarus similiter mala. Nunc autem ipse
consolatur, tu verò cruciaris.

Rursus alio loco cælorum regnum
homini regi simile esse ait, qui filio suo
nuptias fecit. Per nuptias porrò futura *Matt.22.*
lati-

Iactitia & claritas indicatur. Etenim ad humiles ac terrenis affectibus imbutos homines verba faciens, ab ijs rebus, quæ ipsis visitatæ ac familiæres erant, parabolæ ducebat: non quod nuptias & mensas in æuo illo esse ostenderet, sed ad eorum crassitatem sese demittens, his vocabulis vtebatur, ut futura ipsis perspicua ficeret. Omnes itaque, inquit, rex ille sublimi præconio ad nuptias inuitauit, atque ut bonis illis ad satietatem usque fruerentur.

Multi autem eorum, qui inuitati fuerant, ire neglexerunt: verum se ipsos, partim in agris, partim in negotiationibus, partim in vxoribus nuper acceptis occupantes, nuptialis thalami splendore caruerunt.

† *Explicatio* re caruerunt. Illis autem sua sponte à tio superio suauissima illa letitia exelusis, alij voris para cati sunt, atque impletæ sunt epulæ dis- bolla. Ingressus autem Rex, "ut Nota tu, videret discubentes, vidit illic hominem qui dicens non uestitum ueste nuptiali. Et dixit ei: ueste nup- Amice, quomodo huc intrasti non habens trialē esse uestem nuptialem? At ille obmiseruit. Tunc Fidē q nō dixit Rex ministris: Ligatis pedibus ac ma- rectè sacrā nibus eius, tollite eum, & mittite in tene- scripturā bras exteriores. Illic erit fletus & stridor interpre dentium. † Per hos porrò, qui nuptijs paris. intercesserunt, nec ei, à quo vo- cabantur.

cabantur, villo modo morem gesserunt, *Habebat*
illi significantur, qui ad Christi fidem *enim ille*
minime accurrerunt, verum aut in ido- *fidem sed*
lorum cultu, aut in aliqua hæresi persti- *fidē suam*
terunt. Per eum autem, qui ueste nup *malis ope-*
tijs consentanea carebat, is deum in- ribus pol-
telligitur, qui fide quidem præditus luerat, &
fuit, cæterum spiritualem uestem impu- ideo regno
ris flagitijs conspurcauit, meritoque Dei fuit
proinde a nuptialis thalamilætitia sub- exclusus.
motus est.

Matt. 25.

Quin aliam quoque huiusmodi pa-
rabolam eodem pertinentem attulit,
propositis nimirum decem quibusdam
Virginibus, quarum quinque pruden-
tes erant, & quinque fatuæ. Quæ qui-
dem fatuæ acceptis lampadibus suis
non sumpserunt oleum secum, pruden-
tes autem sumpserunt. Hoc autem loco *Oleum quid*
per oleum probarum actionum possel *significet.*
sionem significauit.

Media autem nocte, inquit, clamor
factus est; *Ecce sponsus venit, exite ob-*
uiam ei. Porro per medium noctem diei
illius incertitudinem indicauit: *Tunc*
surrexerunt omnes Virgines illæ: & que
parata erant, exierunt obuiam sposo, &
intrauerunt cum eo ad nuptias, & clau-
sa est ianua. Quæ autem imparatæ e-
rant (quas etiam idcirco non abs re-
stul-

stultas appellauit) cum lampades suas
extingui perspicerent, ad oleum emen-
dum sese contulerunt. Posteaque clau-
sis iam foribus accedentes, clamabant,
dicentes, Domine, Domine, aperi nobis.
Ipse autem respondens dixit eis, Amen dico
vobis, nescio vos. Ex his omnibus perspi-
cuè constat, improbis actionibus atque
adeo sermonibus, ipsisque etiam cogi-
tationibus, suam esse mercedem con-
stitutam.

Matt. 12. Dixit enim Saluator: Dico vobis,
quod omne verbum otiosum, quod lo-
cuti fuerint homines, reddent de eo ra-

Matt. 10. Cogitatio stri verò & capilli capitum omnes num-
nū bonarū rati sunt. Quo scilicet loco per capil-
merces.

los minutissimas etiam consideratio-
nes, animique cogitationes significa-
uit. Consentanea autem his quoque
beatus Paulus tradit. Vnius est, inquit,
sermo Dei, & efficax, ac penetrabilior om-
ni gladio ancipiti, & pertingens usque ad
diuisionem animæ & corporis, spiritus
quoque & compagum ac medullarum, &
discretor cogitationum & intentionum
cordis, & non est illa creatura inuisibilis
in conspectu eius. Omnia autem nuda &
aperta sunt oculis eius, ad quem nobis est
sermo.

Hebr. 4.

Hac

Hæc etiam Prophetæ longis ab hinc temporibus, Spiritus sancti gratia illustrati, apertissimè nunciauerunt. Ait enim Esaias: Ego opera illorum noui, *Esa. 65.*
Et reddam eis. Ecce venio, ut congregem omnes gentes et lingua: Et venient, et videbunt gloriam meam: Et erit calum nouum, et terra noua, quæ ego faciam manere coram me. Et veniet omnis caro, et adorabit me in conspectu meo, dicit Dominus: Et exhibunt, et videbunt cadauera hominum, qui prauaricati sunt in me. Nam vermis eorum non morietur: Et ignis eorum non extinguetur. Et erunt usque ad satietatem visionis omni carni. Ac rursus de die illo ait: Et inuoluetur calum sicut liber, *Esa. 13.*
omnes stellæ cadent sicut folium de vinea. Ecce enim dies Domini venit plenus furore et ira, ad ponendam terram in solitudinem, et peccatores eius conserendos ex ea. Quoniam stellæ celi et splendor earum non expandent lumen suum. Et obtenebrabitur Sol in ortu suo, et Luna non splendebit in lumine suo. Et quiescere faciam superbiam infidelium, et arrogantiam fortium humiliabo. Ac rursus ait: Ve quitrahi nisi in quietatem in funiculis vanitatis, et quæsæ vinculum plaustri, peccatum. Ve quis dicit-

120 BARLAAM ET IOSAPHAT

dicitis malum bonum, ponentes amarum
in dulce, & dulce in amarum V& qui
potentes estis ad bibendum vinum, & vi-
ri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui
iustificatis imperium pro muneribus, & iu-
stitiam iusti auctoris ab eo. Qui declina-
tis iudicium pauperum, & diripiatis sub-
stantiam egenorum. ut sit vobis Orphanus
in pradam. Et quid facietis in die visita-
tionis? Et ad quem confugietis in auxi-
lium? & ubi derelinquetis gloriam ve-
stram, ne in visitationem incidatis? Pro-
pter hoc, sicut deuorat stipulam lingua
ignis, & calor flamma exurit: sic radix eor-
um quasi fauilla erit, & germen eorum
ut puluis. Abiecerunt enim legem Domini
exercituum, & eloquium sancti Israel bla-
phemauerunt.

Soph. I.

Eodem accedit quod ait aliis Pro-
pheta: Luxia est dies Domini magna &
velox nimis. Vox diei Domini amara: tri-
bulabitur fortis. Dies ira dies illa, dies tri-
bulationis & angustia, dies calamitatis &
miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies
nebula & turbinis, dies tuba & clangoris
super ciuitates munitas, & super angulos
excelsos. Et tribulabo malignos, & ambu-
labunt ut caci, quia Domino peccauerunt.
Et effundetur sanguis eorum sicut humus,
& corpus eorum sicut stercore. Sed & ar-
gentum

gentium eorum, & aurum eorum, non pos-
terit liberare eos in die furoris Domini. In
igne Zeli eius deuorabitur omnis terra,
quia consummationem cum festinatione
faciet cunctis habitantibus terram. Insu-
per etiam Dauid Rex & Propheta ad
hunc modum clamat: Deus manifeste *Psal. 49.*
veniet, Deus noster, & non silebit. Ignis
in conspectu eius exardescet, & in circui-
tu eius tempestas valida. Aduocabit ca-
lum defusum, & terram discernere popu-
lum suum. Ac rursum. Exurge Deus, in *Psal. 77.*
quit, & iudica terram: quoniam cogita-
rio hominis confitebitur tibi. Ac rursum:
Tu reddes unicuique iuxta opera sua.
Complura autem etiam alia huiusmo-
di, tum Psalmista, tum omnes Prophe-
tæ diuino Spiritu docti, de futuro iu-
dicio ac mercede prædicarunt. Quo-
rum sermones Saluator quoque certis-
simè confirmans, nos mortuorum re-
surrectionem, rerumque in vita ge-
starum mercedem, atque im-
mortalem futuri secu.

li vitam crede-
re docuit.

F IOSEPH

122 BARLAAM ET IOSAPHAT

IOSAPHAT SVPERIORI ORA.
tione compunctus, quidnam sibi faciendum
sit, petit Barlaam eum ad suscipiendum
Baptismum hortatur, eique premium
sorum exponit, qui ad Deum
se se conuertunt.

C A P V T X.

IOSAPHAT autem ingenti ob hæc verba
animi compunctione plenus, la chry-
mis perfundebatur: atque his ad Senem
verbis usus est: Omnia mihi perspicue
declarasti, ac horrendam hanc & admi-
randam narrationem luculenta oratio-
ne complexus es. His itaque nobis pro-
ciendo vi-
tam ater-
nam possi-
debo.

positis, quid tandem faciendum est, ut
ea supplicia, quæ sceleratis hominibus
parata sunt, effugiamus, ac iustorum
gaudium consequamur?

Ad. 2.

Respondit Barlaam, Litteris sacris
proditum est, quod cum Petrus, qui
Apostolorum princeps vocatus est, ple-
bem doctrina instrueret, corde com-
puncti sunt: quemadmodum scilicet tu
quoque hodierno die. Cumque dixis-
sent: Quid faciemus? Petrus ad eos di-
xit: Pœnitentiam agite, & baptizetur
vnisquisque vestrum in remissionem pec-
entorum. Et accipietis donum Spiritus san-
cti. Vobis enim est promissio, & filiis vestris,
& omni-

¶ omnibus qui longè sunt, quoscumque aduocauerit Dominus Deus noster. En igitur ipse misericordiæ suæ diuitias in te effudit, teque, qui animo ac voluntate procul ab eo dissipatus eras, & alienis, non dicam dijs, sed pestiferis Dæmonibus, & surdis ac sensus expertibus statuis cultum adhibebas, acciuit. Quocirca ante omnia ad eum, qui te vocauit, accede: à quo veram, tam eorum quæ oculis cerebuntur, quām quæ ab oculorum sensu remota sunt, cognitionem consequeris. Quod si posteaquam vocatus es, accedere recusas, aut moras necis, iusto Dei iudicio exhæres eris, ac repudiaberis, quia ipse repudiasti.

Ad hunc enim modum ipse quoque *Hac ex libro quodā* Apostolus Petrus ad quandam discipulū dixit: *Ego autem credo, quod & obe apocryphe diuisti vocationi, & adhuc sincerius obe sumptadiens, crucem tolles, Deumq[ue] ac Domi-videntur. num te vocantem sequeris, quia te à morte ad vitam, & à tenebris ad lucem inuis-* *rat. Nam profectō Dei ignoratio, anima Dei igno- caligo ac mors est: Et simulacra colere ad ratio an- natura exitium, amentiam omnem ex- ma caligo sedit.*

88.

¶ Quos quidem homines cuinam rei si. miles esse dicam? & quanam imagine corum stoliditatem tibi ob oculos po-

F 2 nam?

nam? Sed tamen exemplum quoddam tibi proponam, quod mihi à viro quodam summa sapientia prædicto commoratum est. Aiebat enim simulacrum cultores aucti similes esse, qui cum lusciniam, perexiguam auiculam, cepisset, gladiumque arripuisse, ut eam ingularet, ac comederet, ea, concessa sibi articulata voce, ad aucti dixit: **Quidnam, ô Homo, ex mea nece ad te utilitatis redditum est?** Nequè enim per me ventrem tuum explere poteris. At si me vinculis liberaueris, tria præcepta tibi tradam: quibus si parueris, magnis per omnem vitam commodis afficeris. Ille autem ex ipsis sermoni admiratione commotus, sese facturum recepit, ut si nouum aliquid ab ea audiret, statim eam libertate donaret, amissam ficeret. Conuersa itaque luscinia, homini ait:

**Triapre-
cepta sa-
lubria.** Nunquam rem, quam consequine-
queas, aggredere.

Nunquam rei præteritæ te pœnit-
teat.

Rei incredibili nunquam fidem ad-
hibe.

Hæc tria mandata serua: & præcla-
rè tecum agetur. Ille autem horum vi-
borum sagacitatem ac prudentiam ad-

mittit

miratus, eam vinculis solutam in aë-
rem emisit.

Luscinia itaque periculum facere cu-
piens, an ille verborum eorum, quæ
audierat, vim intellexisset, atque ali-
quam ex ipsis utilitatem percepisset, per
aërem volitans, ad eum dixit: Proh
quàm nihil est in te consilij, & homo!
qualem thesaurum hodie amisisti! Est
siquidem in meis visceribus vno, stru-
thionis ouum magnitudine excedens.
Quæ ut ille audierit, mœrore conturba-
tus est: eumque pœnituit, quod luscinia
ex ipsius manibus effugisset. Atque eam
tumsum arripere tentans, dixit: Veni
quæso in aedes meas: atque ubi præcla-
re, & humaniter à me accepta fueris,
honorifice te dimittam. Luscinia au-
tem ipsi dixit: Nunc planè testolidum
ac vecordem esse scio. Nam postea-
quam ea, quæ ad te dicta sunt, prompto
animo exceperisti, ac libenter audijisti, ni-
hil ex eis emolumenti consecutus es:
Admonui enim te, ne ob rem præteri-
tam pœnitentia ducereris: & ecce mœ-
rore conturbatus es, propterea quod è
manibus tuis fuga me subduxerim, pœ-
nitentia videlicet ob rem præteritam
affectus. Præcepi tibi, ne ea, quæ asse-
qui non posses, aggredereris: & tamen

F 3 arri-

at ripere me conaris, cum iter meum as-
sequi nequeas. Ad hæc id quoque tib-
edixi, ne incredibili sermoni fidem a-
rogares: & tamen in visceribus mei
vñionem, staturæ meæ modum exce-
dentem inesse credidisti: neque tantu-
lum tibi prudentiæ fuit, vt intelligeres,
me totam ad Oui struthionis magnitu-
dinem minimè accedere. Quoniam ita
que pacto tantum vñionem corpuscu-
lum istud caperet?

Ad hunc igitur modum illi quoque
in summa stultitia versantur, qui in si-
mulacris confidunt. Nam ea manibus
suis effecerunt, & opera digitorum suo-
rum adorant, dicentes: Hi opifices no-
stri sunt. Qui sit igitur, vt eos, quos effe-
cerunt, & considerunt, opifices suos es-
se censem? Quin etiam cùm ea magno
studio custodiant, ne à furibus surripi-
antur, tamen salutis suæ custodes nun-
cupant. Atqui, quæ hæc stultitia est, il-
lud non intelligere, fieri non posse, vt
qui sibi ipsi opem ferre, ac se tueri ne-
queunt, alias tueri ac seruare possint.
Ac præterea opes suas effundunt, dum
statas & simulacra dæmonibus exci-
tant, eosque bonorum datores esse nu-
gantur: ab ijs ea sibi dari, quæ nec ip-
vñquam habuerunt, nec vñquam habi-
tū

Idolatria
rum ve-
cordia.

turi sunt. Eo que nomine scriptum est:
Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes Psal. 113.
qui confidunt in eis. Qui quidem aurifice
mercede conducto simulacrum manus
effecerunt, ac prono corpore ipsum ad-
orarunt. Humeris illud tollunt: ac pro-
ficiuntur. Si autem ipsum vspiam col-
locarint, illic manet, nec moueri potest.
Et quantumlibet quis ipsi clamauerit,
non exaudiet, nec ex calamitatibus
cum eripiet. Quamobrem confundantur
qui in sculptilibus confidunt: Et qui di-
cunt yis, qua conflat a sunt, vos Dij nostri
estis. Immolauerunt enim demonijs, & non
Deo, dijs quos ignorabant. Noui recentes-
que venerunt, quos non coluerunt Patres
eorum. Generatio enim peruersa est, nec
iam fides ipsis inest.

Ex hac igitur peruersa & incredula ge-
 neratione Dominus te vocat, his verbis
 vtens: *Exi de medio eorum, ac separare,* *Num. 16.*
& immundum noli tangere: verum a ge-
neratione hac peruersa te eripe. Surge & *Mich. 2.*
ambula: quia non habes hic requiem. Ete-
nim multiplex Deorum, qui a vobis co-
luntur, principatus præposterus est, &
cum dissidio coniunctus, atque eius-
modi, qui nullo modo consistere queat.
Ipud nos autem non sunt dij multi,
nec Domini multi, verum unus Deus 1. Cor. 8.

F 4 Pater,

128 BARLAAM ET IOSAPHAT

Coloss. I.

Iohn. I.

Psalms. 35.

Pater, ex quo omnia, & nos in ipsum: unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum, qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ, & omnium seculorum, quoniam in ipso creata sunt omnia, tam quæ in cælis, quam quæ in terra, tam visibilia, quam inuisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est: & unus Spiritus sanctus, in quo omnia, qui Dominus est, & viuiscat, qui Deus est, & diuinitatem affert, Spiritus bonus, Spiritus rectus, Spiritus paracletus, Spiritus adoptionis filiorum. Horum unusquisque Deus est, si separati considerentur: ut Pater, sic Filius: ut Filius, sic Spiritus sanctus. Unus autem Deus in tribus personis, una natura, unum regnum, una potentia, una gloria, una substantia: quæ personarum ratione diuiditur, sed deitatis respectu una est. Unus enim est Pater: cui proprium est genitum non esse. Unus item unigenitus Filius: cui proprium est genitum esse. Unus denique Spiritus sanctus: cui proprium est processisse. Sic enim nos ex lumine, hoc est ex Patre, Lumen, id est Filium, in lumine, hoc

ne, hoc est Spiritu sancto, cernentes, in tribus personis unam diuinitatem laude ac gloria afficimus. Atque ipse verus ac solus Deus est, qui in Trinitate agnoscitur: quoniam ex ipso, & per *Rom. II.* ipsum, & in ipso omnia sunt.

Huius beneficio & gratia ipse quoque, cum de tuo statu certior factus essem, missus sum, ut ea te docerem, quae didici, atque ab invenientate vsque ad hanc canitatem seruawi. *Quo circa sicre Marc. 16.*
dideris, & baptizatus fueris, saluus eris: si autem non credideris, condemnaberis. Nam ea, quae hodierno die cernis, & Resumus quibus gloriaris, hoc est, gloria, & deliciae, & opes, & omnis huiuscemodi vita imponitur, iam iamque præteribunt, tenuerunt, in uitum etiam ac repugnantem, hinc eiificant.

Ac corpus quidem per exiguo sepulcro includetur, solum relictum atque omniamicorum & cognatorum cœtu destitutum. Face sent autem mundi iuunditates, atque ingens quedam insuauitas ac foetida corruptio præsentis pulchritudinis, & fragrantia locotibi vndeque affundetur. Anima vero tua inferno addicta in inferiores terræ partes usque ad postremam resurrectionem conijectur. *Quo scilicet tempore*

F. 5. anima.

130 BARLAAM ET IOSAPHAT

anima recepto corpore suo à Domini facie projicitur, ac gehennæ, cuius flamma sempiterna est, mancipabitur. Hæc tibi, atque etiam longè his grauiora, contingent, si in infidelitate persistiteris.

Si autem ei, qui te ad salutem inuitat, prompto animo parueris, atque ad eum cupido, & læto animo accutrens, ipsius lumine signatus fueris, cumque ita sequareis, ut à tergo minime respectes, atque omnibus rebus ab iectis & contemptis, ipsi soli adhæreas, quantam inde fiduciam ac lætitiam consequeris, audi: Si sederis, securus eris: Si dormieris, iucundè conqueries: nec timebis terrorum superuenientem, nec impiorum dæmonum imperium: verum confidenter, ut leo, incedes, ac cum lætitia, & sempiterna exultatione viues. Etenim super caput tuum exultatio & laus & lætitia te comprehendet. Effugiet dolor, & mœror, & gemitus. Tunc erumpet quasi manè lumen tuum, & sanitas tua citius orietur.

Prov. 28.

Isa. 58.

Isa. 43.

Et anteibit faciem tuam iustitia tua: & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabis & Dominus exaudier: clamabis, & dicis: Ecce adsum. Ego enim sum, qui deleo iniquitatem tuam, & non membrabor. Tu ver-

men

Psalm. 4.

Prov. 3.

Prov. 28.

Isa. 58.

Isa. 43.

memor esto, & iudicemur. Dicitur iniquitates tuas, ut iustificeris. Si fuerint peccata *Esa. 13:1*
tua, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur.
Et si fuerint rubra quasi vermiculus, vel-
ut lana alba erunt. O enim Domini locu-
tus est.

POST SUSCEPTVM BAPTIS-
MUM opera fidei adiungenda esse: & ijs
qui postea peccarunt pœnitentiam
necessariam esse.

CAPUT XI.

AIT ad eum Iosaphat: Hæc tua verba præclara & admiranda sunt: ex-
que credidi, & credo, omnemque ido-
lorum cultum ex animo odi ac dete-
ctor. Etenim prius etiam quæ ad me
accederes, obliquè quodammodo ac
dubitanter, erga ea afficiebatur animus
meus. Nunc autem posteaquam eorum
vanitatem, hominumque, qui ea colunt
stultitiam exte intellexi, perfecto odio
ea insector, ac Deo vero me in scrui-
tutem addicere gestio, modò me ipse,
hominem indignum, ob iniquitates
meas minimè submoueat, verum pro
sua, ut doces, benignitate mihi omnia
condonet, meque seruum sibi aescere
dignetur. Iam itaque baptisma suscipe-
re paratus sum, atque omnia quæ præ-

F 6 scripsit

*Sola fides
non suffi-
cit.*

scripseris seruare. Quidnam autem mihi post baptismum faciendum est? Sat isne est ad salutem, credere ac baptizari? an etiam alia quedam adiungere necesse est?

*Declina à
malo, &
fac bonū.*

Dixit autem ad eum Barlaam: Audi quid tibi post baptismum faciendum sit: nempe ut ab omni peccato, & ab omni vitiosa affectione abstineas, atque orthodoxæ fidei fundamento virtutum studium superstruas. † Quoniam

Jacob. I.

fides sine operibus mortua est: quemadmodum etiam opera remota fidei

Galat. 5.

Ait enim Apostolus: *Spiritu ambulate, & desideria carnis ne perficiatis. Mani-
festa sunt opera carnis, qua sunt Adulterium, Fornicatio, Immunditia, Luxuria, Idolorum seruitus, Veneficia, Inimicitia, Contentiones, Emulationes, Ira, Rixa, Diffensiones, Secta, Inuidia, Homicidia, Avaritia, Maledictiones, Amor voluptu-
tum, Ebrietates, Comessationes, & his similia. Quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam quitalia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem spiritus est.* Charitas, Gaudium, Pax, Longanimitas, Benignitas, Bonitas, Fides, Mansuetudo, Continentia, Sanctificatio anima, & corporis, Cordis afflictio, & contritio, Eleemosyna, Iniuriarum obliuio, Humanitas.

Vig.

Vigilia, sincera de omnibus precedentibus
peccatis Pœnitentia, Compunctionis la- Virtutes
chiymæ, luctus tum pro suis, tum pro alio velut sca-
rum peccatis, aliaque eiusdem generis: tæ quædæ
quæ quidem tanquam gradus & scalæ cali sunt
inter se cohærentes, atque aliæ ab alijs
suffultæ, animum in cœlum subuehunt.
En hæc sunt quæ post baptismum am-
plicti iubemur, atque ab alijs, quæ cum
his pugnant abstinere.

† *Adeste huc Nouatores, qui solam Fidem dicitis, & nullum opus ad salutem requiri: quoniam dicit Dominus, Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. Ioann. sexto. Quæcunque fidei excludat opus actionis! Omiseri & obcœcati, legite quæ hic dicuntur, & erubescite, & confundimini.*

Quod si post acceptam veritatis cognitionem priora mortua opera rursum arripiamus, actanis instar, ad nostrum vomitum reuertamur, illud nobis usum veniet, quod à Domino dictum est: *Cum enim, inquit, exiuerit immundus spiritus ab homine, (per baptismi scilicet gratiam) ambulat per loca inaquosa, quarens requiem, & non inuenit. Per molestè autem ferens se diutius tecti ac laris expertem esse ait, Reuertar in domum meam unde exiui. Et veniens inuenit eam scopis.*

F 7 mun-

mundatam & ornatam, cæterum inanem ac vacantem, ut que gratiæ cultum atque operationem minimè suscepere perit, nec se ipsam virtutum opibus cumulat. Tunc validus, & assumit secum septem alios spiritus nequiores se, & ingressus habitat illic. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus.

Siquidem baptismus priorum quidem omnium peccatorum syngraphas aqua obruit, ac prorsus delet & obliterat, atq; in posterum firmissimus nobis murus est ac tutris, & forte telum ad prælium cum hoste conserendum. Non tamen arbitrij libertatem tollit, neque peccata ea, quæ post baptismum contrahuntur, remittit, nec secundam in piscinam immersionem continet. Vnum enim baptisma confitemur. Ac proinde summa diligentia cauere debemus, ne in nouas fôrdes incidamus: verum Domini mandata capessamus. Nam cum ipse Apostolis dixisset, *Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, non hic constituit: verum adiecit, Docentes eos seruare omnia quæcunque præcepit vobis.*

Mar. 16.

*Otto be-
zitutines.*

Matt. 5.

I.

Mandauit porro ut spiritu pauperes simus (tales enim beatos, cœlestiq; re- gno dignos esse prouuntia). Deinde ut

in presenti & tuo lugeamus, monet, quod
videlicet in futuro consolatione afficiamur. Mox ut mites simus, ac iustitiae fame & siti teneamur. Tum, ut misericordes, & liberales, atque ad commiserationem propensi simus. Cordis item puritate praediti, atque ab omni inquinamento carnis, & spiritus abstinentes. Pacifici etiam cum erga alios, tum ipsi cum animis nostris, nimis id quod deterius est praestantiori subiicientes, atque intestinum, ac perpetuum bellum recto iudicio comprimentes. Postremo, ut omnē persecutionem & afflictionem & probrum iustitiae causa pro ipsius nomine nobis illatum sustineamus: quo semper eternum gaudium in praecolla illa donorum distributione consequamur. Quin etiam cum adhuc in mundo versatur, ad hunc modum suos hortabitur. *Luceat lux vestra coram hominibus,* ut videant opera vestra bona, & glorifcent *Matt. 5.*
Prem vestrum qui in cœlis est.

Etenim Mosis quidem lex antiquitus Israëlis data, dicebat, *Non occides, Non Lex bona mœchaberis, Non furtum facies, Non Fal. perficit usum testimonium dices.* Christus autem ait: *terram.*
Omnis qui irascitur fratri suo sine causa, reus erit iudicio. *Qui autem dixerit fatue,* reus erit gehenna ignis. Ac rursum: *Sicq.*

136 BARLAAM ET IOSAPHAT

Si offers munus tuum ad altare, & illic re-
cordatus fueris, quod frater tuus habet ali-
quid aduersum te, relinque illic munus
tuum ante altare, & vade prius reconciliare
fratri tuo. Et quicunq; viderit mulier
rem ad concupiscendam eam, iam mœcha-
zus est eam in corde suo (spurciem nimi-
rum Animæ, ac libidinis assensum, adul-
terium vocans.) Ad hæc, cum lex periu-
rium prohibeat, Christus iurare omni-
no vetat, nec quidquam aliud permit-
tit, quam, est, est, non, non. Oculum pro
oculo, & dentem pro dente, illic autem,
Quicunque percußerit te in dextram ma-
xillam, prebe ei & alteram. Et quicunq;
vult iudicio contendere, & tunicam tuam
tollerere, dimitte ei & pallium. Et quicunq;
te angariauerit mille passus, vade cum illo
alia duo. Qui peccat à te, da ei. Et volentem
à te mutuari, ne auertas:

Audistis quia dictum est, Diliges prox-
imum tuum, & odio habebis inimicum
tuum. Ego autem dico vobis: Diligite ini-
micos vestros, benefacite his qui oderunt
vos, & orate propter sequentibus & calum-
niantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui
in calis est, qui Solem suum facit oriri super
bonos & malos, & pluit super iustos & in-
iustos. Nolite iudicare, ut non iudicemini.
Dimitte, & dimittetur vobis. Nolite the-
saurizare

LUC. 6.

saurizare vobis thesauros in terra, ubi & Mat. 6.
 rugo, & tinea demolitur, & fures effodiunt,
 & furantur. Thesaurizante autem vobis
 thesauros in cœlo, ubi neque arugo, ne-
 que tinea demolitur, & ubi fures non effo-
 diunt, nec furantur. Vbi enim est thesau-
 rus tuus, ibi & cortuum. Ne soliciti sis
 anima vestra quid manducetis, neq; corpori
 vestro quid induamini: Scit enim Pater
 vester cœlestis, quoniam his omnibus indi-
 getis. Quare, qui animam & corpus dedit, Prouiden-
 prorsus etiam cibum & indumentum da- tia Dei.
 bit, ille inquam, qui cœli aues nutrit. & a-
 grililia tanta pulchritudine ornat Quari-
 te autem primum regnum Dei. & iustitia
 eius & haec omnia adiicientur vobis. Noli-
 te solliciti esse de crastino. Nam crastinus
 dies sibi ipse sollicitus erit.

Omnia quæcumq; vultis ut faciant vo- Luc. 18.
 bis homines eadem & vos facite illis. Intra- Matt. 7.
 te per angustam portam: quia lata est porta, Luc. 13.
 & spatiosa via, quæ dicit ad mortem, &
 sunt qui intrant per eam. Quoniam angu-
 sta est porta, & strista via, quæ dicit ad
 vitam, & pauci sunt, qui inueniant eam.
 Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domi- Matt. 7.
 ne, intrabit in regnum cœlorum: sed qui
 facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis
 est. Qui diligit patrem aut matrem plus
 quam me, non est me dignus. Et qui diligit Matt. 10.
 filium

filium aut filiam plus quam me, non est mi-
dignus. Et qui non accipit crucem suam, &
sequitur me, non est me dignus. En hæc
omnia, & his similia, Saluator Apostolis
mandauit, ut fide præditos docerent.
Atque hæc omnia nobis obseruanda
sunt, siquidem nobis cordi sit perfectio-
nem adipisci, & iustitiae coronas ab
omni corruptione alienas consequi,
quas reddet Dominus in die illa iustus
iudex omnibus his, qui ipsius aduen-
tum dilexerunt.

2. Tira. 4.

Dixit zutem ad eum Iosaphat: Ergo
cum tam perfecta doctrina purissimam
vitam desideret, dic quæso, si mihi ab
vno vel duobus mādatis aberrare conti-
gerit, an propterea à toto scopo aberra-
bo, spesq; mea omnis inanis futura est?

Respondit Barlaam: Non est quod
ita existimes: Nam Deus Verbum, qui
salutis nostræ causa humanitatē induit
ingentem naturæ nostræ imbecillita-
tem & ærumnam exploratam ha-
bens, ne in hac quidem parte, nos incu-
rabilimorbo laborare permisit: Verum
ut sapientissimus medicus, lubricæ no-
stræ ac peccandi cupidæ voluntati pœ-
nitentiæ medicamentū admiscerit, eam
videlicet, ad peccatorum remissio-
nem prædicans. Posteaquam enim veritatis
agnitio-

Depen-
tientia dis-
severere in-
cipit.

agnitionem suscepimus, ac per aquam
& spiritum sanctificati, atque ab omni
peccato, & spurcitie, sine ullo labore
purgati sumus, si nobis in aliqua pecca-
ta labi contigerit, non quidem superest iam
altera per baptismum regeneratio, quae
in piscine aqua per spiritum comparatur,
ac perfecte nos instaurat: (hoc enim be-
neficium semel duntur, et conceditur.)
Verum per asperam poenitentiam, & ca-
lentes lachrymas, & labores ac sudores,
propter viscera misericordiae Dei no-
strorum, purgationem ac peccatorum remis-
sionem consequimur. Etenim per Do-
mini gratiam lacrimarum fons baptis-
mus appellatur: tametsi alioqui labore
ac tempore opus habeat. Ac complures
e multis peccatis eripuit: quoniam nul-
lum peccatum est, quod Dei benignita-
tem vincat, siquidem prius resipueri-
mus, ac delictorum maculas lacrimis
eluumus: ne alioquin mors antevertens,
nos scelerum maculis inquinatos hinc
eiciat. Non enim est in inferno poeniten-
tia, nec confessio. Quamdiu autem vita
vsura fruimur, dummodo orthodoxae
fidei fundamentum firmum maneat, et
iam si trabium aliquid, aut tecti labefa-
ctetur, quod per peccata corruptum est,
poenitentiae adiumento sarcire ac reno-
uare

Heb. 6.

Poeniten-
tia lachri-
mae Baptis-
mi nomen
obtinet.

Psal. 6.

Psal. 34:4 uare licet. Neq; n miseratioñ Dei multitudo numerari potest, nec misericordia ipsius magnitudo in mensuram cadit. Peccata contra, quæcunq; tandem illa fuerint, mensuræ ac numero subiectiuntur. Quo fit, ut ea, cum in mensuram ac numerum cadant, immensam Dei misericordiam, atq; innumerabiles miseraciones vincere nequeant.

Ob peccata minime desperandum est.

Ac proinde ob peccatorum multititudinem animum despondere minimè iubemur, sed Dei bonitatem agnoscere, ac peccata nostra condemnare: quorum remissio propter Christi benignitatem proposita est, qui pro sceleribus nostris sanguinem suum effudit. Porro cum ex multis Scripturæ locis pœnitentiae vim addiscamus, tum potissimum ex Domini nostri Iesu Christi actionibus ac parabolis. Ex tunc enim, capit Iesus docere, & dicere: Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum calorum. Quin etiam in parabola filium quendam inducit, qui cum acceptis paternis opibus in longinquam regionem profectus fuisset, easque in omni luxus atq; intemperantiae genere consumpsisset, postea, regione illa fame laborans abiit, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Qui etiam illum in agrum, ut por-

*Matt. 3.
Luc 15.*

Parabola de filio prodigo.

cos, hoc est asperrimum & execrandum peccatum, pasceret, misit. Cum itaque multis calamitatibus affectus fuisset, atque in tantam miseriā venisset, ut ne porcorum quidem siliquis ipsi ventrem suum implere liceret, tandem aliquando hanc usq; adeo grauem ignominiam agnoscens, vitamque suam lugens, dicebat: *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo. Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccavi in cœlum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unū de mercenariis tuis.* Et iurgens venit ad Patrem suum. Cum autem adhuc longè esset, vedit illum Pater suus, & misericordia motus est, ac accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum, atq; in pristini honoris locum restituit, & ob ipsius inuentionem lætissimum festum celebrauit, occiso vitulo saginato. En hanc parabolam de ijs, qui à peccatis resiliunt, atque ad pœnitentiam accurrunt, nobis commemorauit.

Quin etiam bonum quemdam pastorem rursus inducit, qui cum centum *Pastor bo-
oues* haberet, atque unam amississet, re-
lictis 99. ad conquirendam eam, quæ
terrabat, profectus est, donec eam in- *Luc. 15.*
venisset, atque humeris sublatam, cum
ijs

is quæ minimè aberrauerunt, coniun-
xisset. Qui etiā hoc nomine amicos ac
vicinos ad conuiuium ob eam inuen-
tam celebrandu n inuitauit. Ita, aequit
Saluator, gaudium erit in celo, uper uno
peccatore poenitentiam agente quam super
nonaginta nouem iustis, quinon in alijs
poenitentia.

Cur Petrus labi permissus sit. Atque adeo discipulorum princeps
Petrus, illa inquam fidei petra, ipso salu-
tiferæ passionis tempore certo quodam
consilio aliquantis per à Deo desertus
nempe ut humanæ imbecillitatis vilita-
tem ac miseriam perspecta haberet) eo
peccati prolapsus est, ut Dominum ab-
iuraret. Post autem confessum, inquit,

Luc 22. verborum Domini recordatus foras exiuit,
et fleuit amare, ac per calentes illas la-
chrimas acceptum detrimentum sarcia-
uit, victoriāque in alteram partem in-
flexit. Nam cum rei militaris peritus es-
set, etiam si cecidit, non tamen animo
fractus est, nec salutis suæ spem abieci-
verum resiliens, acerbissimas ex oppres-
so pectore lachrimas profudit, ac statim
ut eas hostis conspexit, non secus atque
vehementissimæ cuiusdam flammæ ar-
dore ambustis oculis, pedem retulit,
procul fugiens, atq; horrendum in mo-
dum ciulans. **Contra autem ille princi-**

pem

per rursum locum tenuit: quemadmo- *Petrus op-*
 dū totius orbis magister institutus fue- *bis magi-*
 rat, ita etiam pœnitentia exempla esse *ster.*
 etus. Post resurrectionem autem, cum
 Christus tertio ad eum dixisset, Petre,
 amas me? triplicem abjurationem cor-
 rexit, respondens scilicet, Etiam Domi-
 ne, tu scis quia amo te.

Ex his igitur omnibus, alijsq; quam
 plurimis, atque adeò numerū omnem
 superantibus exemplis, lachrymarum *Lachry-*
 ac pœnitentię vim intelligimus. Tantū *ma ex cor-*
 opera detur, ut ipsa, quemadmodum ra- *defluant.*
 tioni consentaneum est, fiat, hoc est ex
 affectu peccatum execrante, ipsumque
 odio insectante, atque condemnante,
 ac lachrimas emitente: quemadmo-
 dum ait Propheta Dauid, *Laboravi in Psal. 6.*
gemitu meo, lauabo per singulas noctes
lectum meum, lachrymis meis stratum
meum rigabo. Actum peccatorum pur-
gatio per Christi cruentum in misericor-
dię ipsius magnitudine, ac miseratione
num multitudine continget. Ipsius e-
nim hæc verba sunt: Si fuerint peccata
vestra sicut coccinum, quasi nix dealba-
bantur: si autem ut vermiculus, quasi la-
na alba erunt.

Ecce quo-
modo agi.
tur vera
pœniten-
tia.

Ezra 1:

Operæ pretium est itaque, ut postea-
 quam veritatis cognitionem accepi-
 mus,

mus, atque regenerationem & filiorum adoptionem consecuti sumus, diuinaq; mysteria percepimus, omni studio ac diligentia prouideamus, ne corruamus. Neque enim cadere athletam decet: quandoquidem multi, cum cecidissent, sele erigere minimè potuerunt. Etenim alij, cum ianuas vitiosis affectionibus aperuissent, atque arctissimo nexu ipsis hæsissent, non iam ad pœnitentiam sele conuertere potuerunt. Alij autem morte prius abrepti, quam contractas vitiorum fordes per pœnitentiam absterrisserunt, condemnati sunt. Propterea periculosem est in vitium, quodcumq; tandem illud sit, labi. Cæterum, si labi contigerit, statim enitendum est, ut resiliamus, rursumq; ad præclarum certamen obeundum stemus. Et quoties cadere contigerit, toties etiam statim usque ad extremum vitæ diem curandum est, ut resurgamus, atq; in procinctu ste-

Zacha. I.

mus. *Conuertimini enim ad me, & ego conuertar ad vos, ait Dominus.*

*Periculoso-
sus in pec-
catū lap-
sus est.*

Zacha. I.

mus. *Conuertimini enim ad me, & ego conuertar ad vos, ait Dominus.*

BAR

BARLAAM MVLTA SANCTIORUM vita genera filio Regis proponit ac de instituti monastici laude . multa in medium afferit. Ac demum per elegantem parabolam , quo pacto mundi voluptates fugienda sunt ipsi ostendit.

CAPUT XII.

ADhæc autem Iosaphat: dixit : Quanam igitur ratione seipsum quispiā post baptismum ab omni peccati labetur purum seruabit? Nam et si peccantibus, ut ipse ait, pœnitentia patet, tamen labore & fatigatione , ac fletu & luctu opus est: quæ quidem eiusmodi mihi esse videntur, ut non ea multi facile consequi possint. Quocirca viam potius nancisci cuperem , qua sincerè, atq; exactè Dei præcepta seruarem , nec ab Ihs defleterem, nec post priorum peccatorum veniam impetratam , suauissimum illum Dominum ac Deum ad iracundiam prouocarem.

Respondit autem Barlaam : Rectè hæc dixisti, Domine mi ac Rex, atq; hoc mihi pergratum est. Verum arduum est, ne dicam impossibile , vt quispiam in

*Innocentia
melior pœ-
nitentia.*

G igne

In iustude- igne versetur, nec tamen fumo offunda-
re. tur. Eodem item modo arduum est, ac

per quam difficile, ut qui huiusce vita
negotijs tanquam vinculis quibusdam
astrictus tenetur, eiusq; curis, ac tumultu-
tibus distinetur, atq; in opibus ac deli-
cijis viuit, sine vlla inflectione, manda-
torum Dei viam peragret, purumq; sci-
psum atq; in columnam ab ijs seruet. Ait
enim Dominus: Nemo potest duobus Do-
minis seruire. Aut enim unum odio ha-
bebit, & alterum diligit: aut uni adhare-
bit, & alterum contemnet. Non potestis
Deo seruire, & mammona. Quin etiam
charus ipsius discipulus Ioannes, Euao-
gelista & Theolog. in Epistola sua ait:

¶. Ioan. 2. Nolite diligere mundum, neque ea, qua in
mundo sunt. Quoniam omne quod est in
mundo, aut concupiscentia carnis est, aut
concupiscentia oculorum, aut superbia vi-
tae, qua non est ex Patre, sed ex mundo est.
Et mundus transit, & concupiscentia eius.
Qui autem facit voluntatem Dei, manet
in eternum.

¶. 14. Hæc igitur cum diuini ac diuinitus
inspirati Patres nostri animaduertis-
sent, atq; illud Apostoli audijssent, quod
per multas tribulationes oportet nos intrare
in regnum celorum, in id omni animi
contentione incubuerunt, ut post ba-
ptismum

ptismum, immaculatum ac labis omnis
expers incorruptionis indumentum
conseruarent. Ac proinde quidam eo-
rum alterum etiam baptismum insu-
per assumpserunt, hoc est, eum, qui in
sanguinis profusione, ac Martyrio si-
tus est. Baptismus enim hic quoque ap-
pellatus est, & quidem præstantissimus,
ac summa veneratione dignus. Neque
enim posterioribus peccati sordibus in-
quinatur. *Quem etiam Dominus meus*
accipiens, baptismum meritò nuncupa-
vit. Deinde ipsius imitatores effecti, pri-
mum quidem ipsius spectatores, & dis-
cipuli, atque Apostoli, deinceps autem
vniuersus sanctorum Martyrum cho-
rus, idolorum cultoribus, regibus, ac ty-
rannis seipso pro Christi nomine obij-
cientes, omnia suppliciorum genera su-
stinxerunt, feris videlicet obiecti, atque
igne cremati, & gladijs obtrucati. Cum
que præclarā confessionē edidissent, &
cursum consummassent, ac fidē seruas-
sent, iustitiae palmā cōsecuti sunt, Ange-
lorū contubernales, & Christi cohære-
des effecti. *Quorum virtus usque adeo*
emicuit, ut in omnem terrā eorum sonus
exierit, & in fines orbis terra fulgor eorum,
quæ recte cū virtute gesserunt, rutilarit.
Horum non verba duntaxat, & opera,

*Martyrū
baptismus
omnium
præstanti-
simus.*

96.

Psal. 121.

G 2 sed

sed ipse quoq; crux, & ossa, omnis
stata plena sunt. Demones namq; pe-
vim in fugam vertunt: atq; ijs. qui cum
fide accedunt, incurabiles, alioqui mor-
bos profligant. Quin uestes quoq; ipsa,
& si quid aliud ad pretiosa eorum cor-
pora proprius accessit, omnibus vene-
tioni sunt.

*Vides, O Heretice. quod sanctorum Ma-
ryrum sanguis, ossa, uestimenta, & quid
quid eorum pretiosiss adharet corporibus,
omni creatura veneranda sunt. Damona
eijciunt, & insanabilium languorum sani-
tatem prastant. Sed & Sanctorum Marty-
rum reliquias venerandas esse docet B. Au-
gustinus, exemplo reliquiarum B. Stepha-
ni, in Epist. 151. ad Quirianum.

De quibus longa oratione mihi opus
esset, si præclara eorum facinora sigilla-
tim exponere vellem. Posteaquam au-
tem crudeles illi ac belluini tyrannimis-
serè, vt eorum improbitas merebatur,
perierunt, persecutioq; finem accepit,
ac pij Imperatores totius orbis imperio
potiti sunt, succedentes alij, ac Zelum
illum, diuinamq; cupiditatem sibi imi-
tandam proponentes, eodemq; timore
fauciam animam habentes, illud opti-
mè secum considerabant, atque specta-
bant, vt ab omni spurcitie puram ani-
mam

nam ac corpus Deo exhiberent: sic nimur se comparantes, ut omnes vitiosarum affectionum actiones amputarent, scipiosq; ab omni carnis & spiritus inquinamento repurgarent. Quoniam ^{2. Cor. 7.} ^{ta à pijs us} autem hoc non alia ratione, quam per mandatorum Christi obseruationem, à ^{ris suscep-} se præstari posse intelligebant, manda ^{pta.} torum porro obseruationem ac virtutum cultum in medijs mundi tumultibus ægrè consequi se posse perspiciebant, nouum quoddam atq; ab alijs diversum vitæ genus sibi ipsiis instituerunt, aciuxta diuinam vocem relictis omnibus rebus, hoc est parentibus, liberis, a- ^{Religiosis} nouam vi- niciis, cognatis, opibus, deliciis, eun- ^{tam elega-} tisq; mundi commodis contemptis, in ^{rum}, solitudines, tanquam exules quidam, se contulerunt, egentes, angustiari, afflitti, quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & in cauernis terræ: ac se ipsos ab omnibus terrenis incunditatis & voluptatibus procul remouentes, atq; adeò panis etiam & uestimentorum graui penuriâ laborantes.

Quod vt facerent, duplex eos causa impellebat, altera, ut vitiosarum affectionum materias minimè cernentes, earura cupiditates radicitus exanimis

G 3 suis

150 BARLAAM ET IOSAPHAT

suis euellerent, carumque memoriam
obliterarent, ac diuinarum, & cæle-
stium rerum amorem & desiderium in-
monacho. se ipsis infererent: altera, ut per afflictio-
rum priso nem corpus conficerent, animoque
tim.

voluntate Martyres effecti, ea gloria,
quam iij, qui Martyrio perfuneti sunt,
obtinent, minimè carerent, verum cum
ipsi quoque quantum in se esset, Christi
passionem expressissent, ipsius quoque
regni participes essent. Ad hunc igitur
modum optima consideratione adhibi-
ta, monasticam, ac solitariam vitam
consecrati sunt.

* *Tu qui dicas antiquos Monachos non es
seruasse quia nostri nunc seruant, in vita
vestitu, conuersatione, poenitentia, & alijs
religionis institutis, lege totum hoc caput:
Et videbis quam sit arrogans totum hoc
mendacium iuum. Pro quo etiam vide D.
Basilium de constitutionibus monasticis, &
in regulis contracionibus, ac de institutio-
nibus Monachorum. Nec non B. Ephrem,
in tractatu de compunctione cordis.*

Monasti. Atque alij quidem sub dio durantes,
ea vita Solis æstu, atq; asperrimis frigoribus, ac
quoddam pluuijs, & ventorū turbinibus afflita-
martyrii bantur. Alij constructis tagurijs, aut in
genus est. speluncis & antris sese occultantes, vi-
vides ha- tam agebant. Sicq; virtutem colentes,
omnem

omnem carnalem consolationē & quiete ad
tem ad extremum usque repudiarunt, quid inten-
crudis olerib⁹, & herbis, aut pomis, aut derunt an-
etiam sicco ac durissimo pane vitā tole- tī qui mo-
rantes: nec suauium ciborum qualitati nachi.
duntaxat nuncium remittentes, sed præ Ecce in
exuberanti quadā continentia magni- monachis
tudinē animi sui ad ipsam quoq; quan- veteribus
titatem extendentes. Tantulum enim ciborum
duntaxat, etiam ex ipsis vilibus, maxi- delectus.
mēque necessarijs cibis, percipiebant,
quantum ad tolerandam famem satis
effet. Quidam enim eorum integrā
hebdomadā per inediā transigētes, Vide mirā
Dominico demum die cibum admitte- abstinen-
bant. Quidam bis tantum hebdomada rīa, leiu-
quaq; ipsius meminerant. Alij alternis nīa, oratio-
diebus sub vespere edebant, sic ut ci- nes, & vi-
bum duntaxat degustarent: precibusq; giliu, Pan
ac vigilijs propemodum cum Angelis per rāte vo-
quoque certantes, atque auri & argenti luntarii,
possessione, emptionibusq; & venditio- & vita in
nibus prorsus valere iussis, inter homi- nocentia,
nes omnino se esse obliuiscerantur. in eisdem.

Inuidiæ autem & animi elationi, que
potissimum bonorum operum comites
esse solent, locus inter eos nullus erat.
Neque enim is, qui in vitæ monasticæ
exercitationibus inferiorem locum te-
nēbat, aduersus cum, cuius illustrior

G 4 virtus

Inuidia virtus erat, liuoris cogitationem in a-
Super- nimum admittebat: nec rursus eum,
bia Reli- qui virtutibus pollebat, arrogans &
gionis ho- fastas aduersus imbecilliores efferebat,
ffes. atque in hanc fraudem impellebat, vi-
 proximum nihil penderet, aut de re-
 ligiosa exercitatione gloriaretur, ob-
 eaque, quæ cum laude præstisset, ma-
 gnificè, atque arroganter de se sensi-
 ret. Nam qui virtute alterum ante-
 cellebat, id totum non suis laboribus,
 sed Dei virtuti ascribens, humili men-
 te hoc sibi persuadebat, se nihil omni-
 nò efficere, verum multo plura sibi
 præstanda esse, iuxta illud quod ait
 Dominus: *Cum feceritis omnia, que
 præceptra sunt vobis, dicite, Seruiti inu-
 tigiles sumus: quæ debuimus facere, fa-
 cimus.* Ac quidam etiam hoc sibi per-
 suadebant, se ne ea quidem ullo mo-
 do fecisse, quæ ipsis à Deo præcepta
 essent, verum multo plura esse, quæ
 sibi dcessent, quam quæ iam præstis-
 sent.

**Alius ac-
 cusator est
 Ihs.**

Rursum is, qui in religiosa exercita-
 tione, ob corporis fortasse imbecillita-
 tem, inferior erat, seipsum nihil pende-
 bat, ac miserum dicebat, animi scilicet
 ignauiae, ac non naturæ imbecillitati
 defectum suum assignans. Ita alij alij,
 atque

atque omnes omnibus modestiores se
præbebant.

Inanis porrò gloriæ affectus, aut ho- *Cur Mons*
minibus placendi studium, quonam *chi de mū-*
tandem pacto in illis inesset, quippè qui *do fugie-*
hac de causa orbem fuga reliquerant, bant.
atque in desertis morabantur, ut virtu-
tes suas non hominibus, sed Deo, à quo
virtutum quoq; præmia sperabant, de-
monstrarent. Illud quippè probè no- *Opera que*
rant, religiosa exercitia, quæ inanis glo- *laudis hu-*
riæ causa obeuntur, mercede carere: ut *mana & stu-*
quæ non Dei, sed humanæ laudis causa *dio fiunt,*
fiant. Ac proinde huiusmodi homines *mercede*
duplici detrimento afficiuntur: dum *carent.*
nimirum corpus conficiunt, nec tamen
mercedem vlla in ferunt. Qui autem cœ-
lestis gloriæ desiderio flagrant, atque
ad eam omni celeritate contendunt,
terrenam omnem & humanam asper-
nantur.

Ex huiusmodi porrò hominibus aliij *Eremite.*
sic degunt, ut in secessu ac solitudine *101.*
pietatis certamen obeant: & ab homi-
num contubernio per omne vitæ tem-
pus se se remoueant, atque ad Deum ap-
propinquent. Alij procul inter se con-
structis ædiculis, Dominicis diebus ad *Effigies*
vnam & eandem Ecclesiam pergunt, ac *Eucharis-*
divina mysteria, hoc est in cruentum sanguis,

G 5 puri

¶ 4 BARLAAM ET IOSAPHAT
puri corporis . ac pretiosi sanguini
Christi sacrificium , percipiunt : qua
quidem Dominus ipsi in peccatorum
remissionem , ac tum animi , tum corpo-
ris illuminationem & sanctificationem
donauit . Atque diuinorum oraculo-
rum exercitatione , mirabilibusq; con-
silijs & cohortationibus mutuo sepe
scentes , & occulta hostium bellâ pa-
ficientes (ac quis videlicet luctandi ad-
huc ignarus ab ijs supereretur) domum
rursus singuli redeunt , virtutis meli-
pectorum suorum fauis studiosè recor-
dentes , suauissimumque fructum a
cœlesti mensa digaum , excolentes . Alij
autem cœnobiticam vitam consecran-
tur .

Monacho-
rum in de-
sertis con-
fusendo .

Vide hic Qui quidem maximo numero in-
descriptus num coacti , vnius Praefecti atque Anti-
morem vi- stitis (qui omnibus virtute præstat) im-
mendino perio seipso subdunt : ac voluntatem
srorum mo- suam obedientiæ muerone prorsus
pacheri . truncantes , seque velut emptitia man-
cipia vltro reputantes , non iam sibi ipsi
viuunt , sed ei , cui ob Christi amorem se-
ses submiserunt , vel , vt aptius loquar , vi-
Monacho- uunt iam non sibi ipsis , vniit autem in
rum ob- his Christus , quem rebus omnibus ab-
dientia . iuratis securi sunt . Nam in hoc de-
Gal. 2. num secessus à mundo constitit , vt pro-
ptes

pter earum rerum, quæ natura sublimiores sunt, cupiditatem, voluntarium *Quid si se-*
sui ipsius odium quispiam concipiatur, ac cedere à
naturam abiuret. Hi igitur Angelorum mundo.
 instar in vita versantur, Psalmos videlicet & Hymnos concordibus animis
 Domino canentes, & Confessorum nomen propter obedientiæ certamina obtinentes. In quibus etiam Domini-
 cum illud Oraculum expletur. *Vbi*
cunque fuerint duo vel tres congregati in
nomine meo, illio sum in medio illorum.
 Quibus verbis, non hoc duntaxat numero eos, qui in ipsius nomine congregantur, circumscripsit, verum per duos
 aut tres indefinitum numerum signifi- *Matt. 18.*
 cavit. Nam siue pauci, siue multi, ob-
 sanctum ipsius nomen in unum conueniant, eique ardenti amore cultum
 adhibeant, illuc eum in medio seruorum suorum adesse minimè dubita-
 mus.

Cœnobita
Psalmis &
Hymnis
*unani-
 ter Deum*
laudant.

* *Catalogus virtutum omnium in antiquis*
Monachis: in quibus etiam fuerunt, quæ
sunt in nostris: videlicet, Ieiunia, Oratio-
nes, Vigilia, Lachryma, Luctus, Mansue-
tudo, Silentium, Pauperas, Castitas, Prae-
dentia, Humilitas, & Charitas perfecta.

* *Per hæc exempla, & per huiusmodi*
coitiones & actiones, terreni cœlitum vi-

Virtutes tam imitati sunt : ut qui in ieunijs,
Sanctorū. precibus ac vigilijs, in calētibus lachy-
 mis & luctu ab omnianimi distractione
 libero, in peregrinatione ac mortis me-
 moria, in lenitate animique affectu
 iracundia remoto, in labiorum silentio
 in paupertate atq; in opia, in castitate
 puditicia, in humanitate & quiete, ac
 deniq; in perfecta erga Deum & proxi-
 mum charitate præsentis vitæ curricu-
 lum confecerint, Angelosque moribus

Miracula. expresserint. Ob eamque causam Dei
 miraculis, ac signis, varijsq; virtutibus,
 eos exornauit, effecitq; ut admiranda
 eorum vitæ rationis sono, ipsi quoqu:
 orbis terrarum fines personent.

Antonius Ac si vnius ipsorum, hoc est Antonij,
Monasti- qui etiam monasticæ vitæ auspex &
ea vita princeps extitisse dicitur, vitam tibi si-
 gillatim exponerem, nimirum ex vni
 arbore fructum eorum, qui eiusdem
 generis ac speciei sint, dulcedinem
 prorsus intelligeres, quodnamque ille
 exercitationis religiosæ fundamentum
 aecit, & quodnam fastigium struxit,
 & quantas à Saluatore gratias consecu-
 tus est. Plerique etiam alij post cum
 eodem certamine perfundi, ad eas-
 idem coronas, & eadem præmia per-
 merunt.

Beati

Beati certè illi ac ter beati, ut qui Dei *Descriptio*
amore flagrarent, atque ob ipsius cha- *vita mo-*
ritatem omnia pro nihilo duxerunt. Si nastica.
quidem lachrymas profuderunt, diu- 1.
que ac noctu, in luctu versati sunt: ut
perpetuam consolationem adipisce-
rentur. Scipios vltro depresso- 2.
runtur. illic in altum attollerentur. Carnes 3.
suas fame ac siti & vigilijs consece-
runt: ut illic Paradisi delitiae & exul-
tatio ipsos exciperent. Spiritus sancti 4.
tabernaculum per cordis puritatem
extiterunt, quemadmodum scriptum
est, *Inhabitabo in ipsis & in ambulabo.* 5
Scipios mundo crucifixerunt: ut ad 2. Cor. 6.
CHRISTI dexteram starent. Lumbos Ephes. 6.
suos in veritate succinixerunt, atque Matt. 25.
in promptu semper lampades habue- 6.
runt, immortalis sponsi aduentum ex-
pectantes.

Nam cùm mentis oculis prædicti es-
seant, horrendum illum diem semper
prospiciebant: atque tum futurorum
bonorum, tum futuri supplicij con-
templationem ita in corpore desixam
gerebant, ut ab ipsa nunquam diuel-
lerentur. Atque hic laborare studue-
runt, ut sempiternæ gloriæ compotes
essent. Perturbationum expertes, non
securi atque Angeli, fuerunt: ac nunc,

G 7 cum

158 BARLAAM ET IOSAPHAT

cum illis, quorum vitam imitati sunt, choreas agunt Beati illi, ac ter beati; quoniam firmis mentis oculis praesentium rerum vanitatem, atque humanæ prosperitatis incertitudinem & inconstantiam perspexerunt, eaque recte, sempiterna bona sibi ipsis considerunt, ac vitam eam, quæ nunquam occidit, nec morte interruipitur, ari- puerunt.

Hos igitur admirandos & sanctos vi-
ros, nos quoque indigni ac despiciabi-

Atq; ipso rum habi- tæ cælestis fastigium minimè assequi- sum geri- mur, sed pro infirmitatis nostræ ac mi- mus, hoc seræ facultatis modulo eorum vitam ex- dicit, quia primimus. Atque ipsorum habitum ge- certus et- rimus, etiamsi opera non assequamur. iā illo tē Etenim diuinam hanc professionem pore erat peccatum propulsare, atque incorrup- Monacho rum habi- tionis per diuinum baptisma nobis concessæ sociam & opitulatricem esse tus. perspectum habemus. Ac beatorum il- Vanitas lorum virorum sermonibus adducti, verum hu- caducas atque interitui obnoxias hu- ius vite. iuscevitæ res magnopere condemna- mus, in quibus nihil firmum & æqua- bile, quodque eundem semper statum retineat, inueniri potest, verum omnia vanitas sunt, & afflictio spiritus, multæ

Eccles. 5.

158

temporis puncto mutationes ferentes
siquidem insomnijs, & vmbbris, ac ventis
aëre perstantibus, imbecilliora
sunt. Quorum parua & breuis voluptas *1 Ioan. 2.*
est, immo non voluptas, sed fraus quæ- *Mundus*
dam & impostura peruersitatis mundi, *fallax in*
quem nullo modo diligere, verum po- *promissie.*
tus ex animo odisse atque insectari do-
cemur.

Ac sanè odio ac detestatione dignus
est. Nā quicquid a misericordia suis dono dat.
idem rursus animo irato eripit, atque
omni bono spoliatos, ignominiaq; in-
dutos, grauibusque sarcinis onustos ad
sempiternam calamitatem transmittit.
Et quos in sublime attollit extremæ
humilitati atque afflictioni obnoxios
quamprimum reddit, hostiumque suo-
rū ludibrio exponit. Huiusmodi enim
sunt ipsius beneficia: huiusmodi ipsius
munera. Amicorum enim suorum ho- *Mundus*
stis est, omnibusque, qui ipsius volunta- *amicorum*
tibus obsequuntur, insidias struit: Hor- *suorum*
rendum videlicet in modum eos, qui *hostis.*
ipso inquit, conturbans, & eorum,
qui fiduciam suam in eo collocant, ner-
uos omnes elidens. Cum stultis fœdus
sancit, falsasque pollicitationes init:
hoc tantum animo, ut eos ad se pertra-
hat. Illis autem sincero animo se se ad
ipsum

160 BARLAAM ET IOSAPHAT
ipsum adiungentibus, improbus ipsa-
mendax esse comperitur, nihil eorum,
quæ pepigerat, præstans.

Mundi
inconstan-
tia.

Nam cum iucundis cibis eorum fau-
ces hodie deliniuit, cras eosdem hosti-
bus suis deuorandos obijcit. Hodie Re-
gem aliquem creat: & cras eundem in-
miseram seruitutem addicit. Hodie in-
numeris bonis florentem reddit: cras
mendicum & mancipiorum mancipi-
um. Hodie insignem coronam ipsius
capiti imponit: cras ipsius faciem ter-
Mūdus & ræ allidit. Hodie ipsius collum splen-
bic affigit didis dignitatum honoribus exornat:
& aternū cras eundem ferreis catheris vincum
cruciast. deijcit. Ad breue tempus omnium a-
morem ac benevolentiam ipsi conci-
liat: aliquando post autem eidem om-
nium odium, & execrationem conflat.
Hodie ipsum voluptate afficit: & cras
eundem Iuctibus ac lamentis confi-
cit. Quemnam autem etiam ipsis fi-
nem imponat, audi. Incolas enim ge-
hennæ, eos à quibus adamatus est, mi-
serandum in modum efficit. Hæc sem-
per ipsius mens ac sententia est, hoc in-
stitutum. Nec eos, qui præterierunt,
Iuget, nec eorum qui relicti sunt, com-
miseratione afficitur. Illis enim graui
detrimento multatis, retibusque suis
incla-

HAT
ipsea-
orum,
m fau-
hosti-
die Re-
demis
die in-
: cras
ncipi-
ipfius
m ter-
splen-
ornat:
ctum
im a-
onci-
om-
nflat.
cras
onfi-
is fi-
o ge-
, mi-
sem-
c in-
unt,
om-
raui
suis
cls.

inclusis, ad hos rursus artem suam
transferre nititur, neminem videlicet,
qui periculosos ipsius laqueos effugiat,
esse cupiens.

Quamobrem eos, qui tam pestife- *Elegans*
rio ac crudeli domino seruunt, quique *parabola*
à bono ac benigno per summam de- *mundia-*
mentiam seipso remouentes, rebus *matorum*
præsentibus inhiant & intabescunt, nec *stultitia*
futura vlo modo cogitant, verum ad *ostenditur*
corporeas quidem voluptates sine *vlla* 107.
intermissione sese conferunt, animas
autem suas fame confici, & innumeris
malis conflictari sinunt, homini à fu-
rentis *Vnicornis* facie fugienti similes
esse censco, qui cùm clamoris ipsius so-
num, atque horrendos mugitus ferre
nequeat, magno impetu, ne ipsi in præ-
dam cedat, aufugit. Dum autem celeri-
ter currit, in ingentem quandam scro-
bem ruit, ac ruendo manus extendens,
arborem quandam arripit, eamque ar-
tissimè retinet, atque gradu quodam
affirmatis pedibus, placata deinceps
omnia, atque ab omni periculo aliena
esse arbitratur. Respiciens autem, duos
mures cernit, alterum candidum, alte-
rum atrum, arboris illius, quam arri-
puerat, radicem perpetuò corrodentes,
iamque penè eam amputantes. Atque
insu-

Insuper, coniectis in imam scrobem oculis, horrendum Draconem conspicit aspectu ipso ignem spirantem, ac toruis oculis ipsum intuentem, horrende que ipsi deuorando inhantem. Ac rursus in gradu illo, cui pedes ipsius innitebantur, oculorum acie defixa, quatuor aspidum capita videt, è pariete, in quo consistebat, prominentia. Sursum autem oculos conuertens, nonnihil mellis ex arboris illius ramis stillans perspicit. *Quocirca calamitatum eum, quibus vndeque obsidebatur, & vrgebatur, omissa consideratione, nimirum quonam pacto externè quidem unicornis vehementi furore percitus cum deuorare quæreret, ab inferiore aitem parte acerbus draco eum deglutiire vehementer expeteret, ac rursus arbor ea, quam arripuerat, iam iamque amputanda esset, pedes denique ipsius lubrico & infido gradui inniterentur.*

Horum inquam tantorum periculorum oblitus, in exigui illius mellis dulcedine percipienda seipsum occupavit.

Hæc eorum, qui præsentis vitæ ludibrijs intrabescunt, figura est: cuius quidem explanationem protinus tibi exponam. Vnicornis igitur mortis typum gerit, quæ semper mortalium genus per-

Vnicornis

Mors.

persequitur, atque arripere contendit. Scrobs autem mundus est, qui omnis *Scrobs* generis malis ac mortiferis laqueis *sca- Mundus.* tet. Arbor ea, quam compressis mani- *Arbor* bus tenemus, & quæ à duobus muribus *Vita.* indesinenter arroditur, cuiusque ho- *Mures* minis vitæ curriculum est: quod qui- *Nox &* dem per diei ac noctis horas *absumitur Dies.* & conficitur, ac paulatim ad excisio- *Aspides* nem accedit. Quatuor autem aspides, *Elemen-* humani corporis super quatuor lubri- *ta.* ca & instabilia elementa constitutio- *Draco* nem designant: quicùm immoderatè *Voluptas.* se habent, ac perturbantur, corporis compages dissoluitur. Adhæc igneus il- le ac truculentus draco, horrendum Ia- ferni ventrem adumbrat, qui eos susci- pere gestit, qui præsentes voluptates fu- turis bonis anteponunt. Mellis vero guttula distillans, mundi iucundita- tem & dulcedinem significat, per quam ille amicos suos ludifi- cans, eos saluti suæ pro- spicere minime finit.

BAR-

364 BARLAAM ET IOSAPHAT
BARLAAM APTISSIMA P
rabola, quām fluxe atque infida dīnit
sint, ostendit: quodquāe in afflictionib
unicum per fugium sit animi
virtus.

CAPUT XIII.

HANC parabolam maiorem in mo
dum comprobans Iosaphat, dixit:
Quām verū hic sermo est, ac concin
nitatis omnis plenus! Quām obrem ne
re quāso huiusmodi figurās mihi as
fiduē demonstrare pīgeat: quō certo
intelligam qualis nostra vita sit, & quas
res amicis suis accersat. Dixit autem
Senex: Similes rursum sunt iij, qui vo
luptatūm huius vitæ amore capti, ex
rumque suavitate deliniti, res fluxas &
imbecilles futuris, atque à iactatione
alienis antiquiores habuerunt, homi
ni, qui tres amicos habuit, ex quibus
duos quidem ingenti animi affectu co
lebat, ac vehementer amabat, adeo ut
ad mortem usque pro ipsis dimicaret, ac
pericula quāuis adire minimē recusa
ret, tertium autem admodum asperna
batur, ita ut nec honorem unquam,
nec, quam par erat, benevolentiam ipsi
præstaret, sed exiguam quandam dun
taxat
micio
Ve
nes a
sumr
heret
quz
igitu
aliqu
la ra
oper
mum
mum
git,
sa vi
dux
vrg
lio i
lio f
char
spon
non
enir
die
post
Qu
go,
etia
tuta
exp

Parabola
detribus
amicis.

tarat, eamque fictam ac simulatam a-
micitiam exhiberet.

Venerunt autem quodam die imma-
nes atque horrendi milites, qui cum
summa cum festinatione ad Regem tra-
herent, ut decem millium talentorum,
quæ debebat, rationem redderet. Ille
igitur, in summam angustiam redactus,
aliquem quærebat, qui in metuenda il-
la rationum apud Regem redditione
opem ipsi ferret. Currens itaque ad pri-
mum, omniumque aliorum charissi-
mum Amicum, ad eum ait: Non te fu-
git, ô amice, quemadmodum tua cau-
sa vitam meam semper in discrimen ad-
duxerim. Nunc autem hodierno die,
virgente necessitate, ope tua atque auxi-
lio indigeo. Ecquid ergo te mihi auxi-
lio fore polliceris? & quænam in te, vir
charissime, spes mihi constituta est. Re-
spondens autem ille, ait: Amicus tuus
non sum, ô homo, nec qui sis noui. Sunt
enam mihi alij amici, quibuscum ho-
die oblectari me oportet: quosque in
posterum pro amicis habiturus sum.
Quare duo tantum cilicia tibi porri-
go, ut ea in via, qua pergis, habeas, quæ
etiam ipsa nihil tibi emolumenti alla-
tura sunt: nec est quod à me quicquam
expectes.

¶

Hæc ille andiens, ac de auxilio, quod
ab eo expectabat, spem omnem abij-
ciens, ad secundum amicum se conferrit,
ad eumque ait: Recordare amice, quan-
tum à me honoris & beneficiorum ac-
ceperis. Hodie autem die in maxi-
mam calamitatem & afflictionem pro-
lapsus, opitulatore aliquo opus habeo.
Quidnam igitur adiumenti nunc mi-
hi afferre queas, fac sciam. Ille autem
ait: Hodie mihi per negotia tecum cer-
tamen subire minimè licet. Curis e-
nim, & sollicitudinibus vndeque vrgeor,
atque in afflictione sum. Paulum tamen
tecum pergam: quamuis nihil hinc
commodi ad te redditum sit: ac post
statim domum reuersus, negotijs meis
operam dabo.

In anibus igitur manibus homo in-
de reuersus, atque omni ex parte auxi-
lio destitutus, de vana spe, quam in per-
fidis & ingratis amicis suis collocarat,
& de inutilibus laboribus, quos pro suo
erga eos amore susceperebat, seipsum de-
plorabat. Pergit autem etiam ad ter-
tium amicum, quem nec ylo vñquam
loco habuerat, nec lætitiae suæ socium
asciuerat. Atque ad eum pudibundo, &
in terram deiceto vultu, his verbis vñus
est: Vix mihi ad te loquendi facultatem
os con-

esconcedit. Etenim illud perspectissimum habeo, me nunquam tibi benignè fecisse, nec amico erga te animo fuisse. Cæterum quoniam gravissima calamitate oppressus in reliquis meis amicis nullam salutis spem inueni, ad te accedo, teque rogo atque obsecro, ut si exiguam aliquam opem mihi afferre queas, ne id, ingratitudinis meæ memor, facere recuses.

Ille autem hilari & amœno vultu ait; Sanè sincerissimum amicum meum te esse profiteor: atque exiguæ illius tuæ erga me beneficentia memor, eam tibi hodierno die cum fœnore rependam. Quocirca ne metuas ac pertimescas. Nam ego ante te proficiscar, Regemque tuo nomine obsecrabo, ne te hostiam manibus dedat. Quare fac bono animo sis, vir amicissime, nec te mœrore excrucies. Tum ille compunctione affectus, & lachrymis perfusus, dicebat: Heu me miserum, quidnam prius deslebo ac lamentabor? Vanamne meam in immemores & ingratos falsos illos amicos benevolentiam condemnabo? an potius insanam eam ingratitudinem, qua in hunc verum & sincerum amicum vsus sum, insectabor?

Iosa-

Parabola Iosaphat autem hunc sermonem
explicatio. non sine admiratione suscipiens, eius

Mundus explicationem requirebat. Dixit itaque
perfidus Barlaam: Primus amicus, opum copia
mortuo est, & diuinitatum amor, ob quem homo
viles pra- in sexcenta pericula incidit, ac multis
bet pānos. grumnas perfert. Cūm autem extremus
 vita dies clausus est, ex illis omnibus
 opibus, præter inutiles quosdam pan-
 nos, qui ad funus adhibentur, nihil om-
 nino secum accipit.

Secundus autem amicus, vxor ac li-
 beri sunt, cæterique cognati & familia-
 res, quorum affectione ac beneuolen-

Amici tia constricti tenemur, ut ab his diuelli
vix ad se vix queamus, ac præ eorum amore cor-
pulchrum pus etiam & animam nostram negliga-
comitan. mus. Ex ipsis porrò nemo in mortis ho-
 ra utilitatis aliquid percipit, nisi quod
 ad sepulchrum usque duntaxat cadauer-
 comitantur: ac protinus domum re-
 uersi, suis curis ac negotijs operam
 dant, memoriam eius, qui quondam
 ipius charus erat, non minus obliuio-
 ni, quam corpus sepulchro, relin-
 quentes.

Quisnam At verò tertius amicus, qui contem-
verus a- ptui ac fastidio erat, cuiusque aditum
amicus sis. horremus & auersamur, optimorum
Nota bo- operum chorus est, hoc est Fides, Spes,

Charis.

Charitas, Misericordia, Benignitas, re- na opera
 liquisque virtutum cœtus, qui qui- fidelissimū
 demantē nos, cùm ē corpore excedi esse amicū,
 mus, proficisci, ac nostra causa Deum q nec post
 precibus inflectere, atque ab hostibus mortē nos
 nostris & horrendis exactoribus, qui deserit.
 de referendis rationibus acerbam no-
 bis in aëre litem mouent, accrudeliter
 nos arripere contendunt, liberare po-
 test. Hic nimirum est candidus ille, ac
 probus & gratus amicus, qui quamli-
 bet etiam exiguum bonum nostrum o-
 pus memoria tenet: ac cum fœnore no-
 bis illud rependit.

BARLAAM, VANITATE MVN-
 di demonstrata, filium Regis monet,
 ut opes suas in cœlum pra-
 mittat.

CAPUT X I I I I.

R V S V M igitur Iosaphat dixit:
 Utinam tibi à Domino Deo tuo
 omnia fausta & iucunda sint, homi-
 num sapientissime. Siquidem optimis
 tuis aptisque sermonibus animum me- *Pulchra*
 um exhilarasti. Quocirca vanitatis hu- *paratela*
 ius mundi rursum imaginem mihi ex- *de bonis*
 prime: & qua ratione hanc vitam in per elec-
 H pacc

mosynam pace ac securitate peragrade queam Conti
 in calum Excipiens igitur sermonem Ios illorum
 prater- phat, ait: Huiuscce quoque quæstioni
 mittendis similitudinem audi. Vrbem quandam
 magnam extitisse accepi, in qua cius
 hoc in more atque instituto positum
 habebant, ut peregrinum quendam
 ignotum virum, ac legum & consueto
 dinum civitatis omnino rudem & igno
 rum acciperent, eumque sibi ipsis Re
 gem constituerent, penes quem pa
 vnius anni curriculum rerum omnium
 potestas esset, qui que liberè, & sine vlo
 impedimento quicquid vellent, faceret
 Post autem, dum ille omni prorsus cum
 vacuus dègeret, atque in luxu & delitijs
 sine vlo metu versaretur, perpetuum
 que sibi regnum fore existimaret, in
 pente aduersus eum insurgentes, in
 giamque ipsi vestem detrahentes, ac nu
 dum per totam urbem tanquam in tri
 umphum agentes, in magnam qua
 dam ac longè remotam insulam cum
 telegabant, in qua nec victu, nec indu
 mentis suppetentibus, fame ac nudita
 te miserrimè premebatur, voluprate sci
 licet, atque animi hilaritate, que præte
 spem ipsi concessa fuerat, in mortorem
 rursus præter spem omnem & expecta
 tionem commutata.

Cob

Contigit ergo, ut pro antiquo ciuium illorum more atque instituto, vir quidam, magno ingenij acumine praeditus ad regnum ascisceretur. Qui statim subita ea felicitate, quæ ipsi obtigerat, haudquaquam praecipus abreptus, nec eorum, qui ante se regiam dignitatem obtinuerant, misereque electi fuerant, incuriam imitatus, animo anxiō ac sollicito id agitabat, quoniam pacto redus suis optimè consuleret. Dum ergo crebra meditatione hæc secum versaret, rius fidei per sapientissimum quendam consiliarius, de ciuium consuetudine, ac perpetui exilij loco certior factus: quoniam pacto sine vlo errore ipse sibi cavere deberet, intellexit.

Cum igitur hoc cognouisset, futurumque propediem, ut ad illam insulam allegaretur, atque aduentitium illud & alienum regnum alijs relinqueret, patet factis thesauris suis, quorū tunc prouptum ac liberum vsum habebat, aurique atque argenti, ac pretiosorum lapidum ingenti mole famulis quibusdam, quos fidissimos habebat, tradita, ad eam insulam, ad quam abducendus erat, præmisit. Vertente autem anno ciues commota seditione nudum cum quemadmodum superiores Reges, in

exilium miserunt. Accæteri quidem
mentes, & breuis temporis Reges, gnu-
uissimâ fame laborabant: ille con-
qui opes suas præmiserat, in perpe-
terum copia vitam ducens, atque ini-
nita voluptate fruens, perfidorum
sceleratorum ciuium metu prorsus
iecto, sapientissimi consilij sui nomi-
beatum se prædicabat.

*Parabole
superioris
explana-
tio.*

*Ciuitas
Mundus.*

Ciues

Demones.

Prou. 1.

Exilium

Infernus.

Iob. 10.

Hic porrò per ciuitatem, vanum hu-
atque impostorem mundum intellige.
Per ciues autem, principatus & potes-
tes Daemonum, ac mundi rectores
nebrarum huius seculi, qui nos per-
luptatis mollitiem inescant, atque ini-
nimum nobis inducunt, ut de rebus ca-
ducis & interituis, velut de immortali-
bus cogitemus, tanquam scilicet e-
rum fructus nobis perpetuus ac sem-
ternus fatus sit. Cùm igitur ad huc
modum decepti, atque in fraudem in-
pulsi sumus, nec de certis illis ac sem-
piternis vllum vñquam consilium in-
imus, nec nobis in futurum æuum quic-
quam recondidimus, repentinus nobis
mortis interitus ingruit. At tum de-
mum nudos nos, atque omnibus huius
vitæ rebus spoliatos improbi illi ac si-
uit tenebrarum ciues accipientes, ut q-
tempus illis omne impenderimus,

terra-
cunt, i-
vbi lux-
intueri-
liarium-
pienit-
salutari-
humile-
huc id-
& ab o-
strem, -
quam-
que o-
contra-
abduca-
Que-
do mis-
& obli-
rūn ci-
uertissi-
vñuer-
lijs nin-
dentib-
bili sec-
bus, &
bus in-
pienit-
cedun-
tis in l-
sibi vi-

terram tenebrosam & obscuram abducunt, in terram sempiternæ caliginis, ybilux non est, nec mortalium vitam intueri licet. Per probum verò Consiliarium, qui prudenti, ac perquam sapienti illi Regi, omnia verè aperuit, ac salutaria consilia tradidit, me vilem & humilem homunculum intellige, qui huc idcirco venio, ut tibi viam bonam, *Consiliarius* & ab omni errore liberam commonem, teque ad sempiternam, & nunquam finienda bona traducam, *Confessarius*. que omnia tua recondere suadeam, contraque te ab impostore hoc mundo abducam.

Quem quidem ipse quoque aliquando miserè amabam, eiusque voluptates & oblectamenta complectebat. *Care* Nihil in rūm cù in rectis mentis oculis animad- mundo fir- uerissim, quemadmodum in his rebus manu ac vniuersa mortalium vita conteritur, *et stabile*. lijs nimirum accendentibus, alijs de- dentibus, nec ullo omnino firmâ & sta- bili sede constituto, hoc est, nec diuiniti- bus, & copiosis in opibus, nec potentibus in potentia, nec sapientibus in sa- pientia, nec ijs, quibus prosperè res sac- cedunt, in prosperitate, nec luxui dedi- tis in luxu & cupedijs, nec ijs, qui securè sibi viuere videntur, in inanilua & im-

H 3 becil-

becillissima securitate, nec in vlla alia

**Res huius ex ijs, quæ laudibus effeuntur: Veru
vite & tor-
gentis si-
spiles,**

hæc res, torrentium aquarum in pro-
fundum mare labentium transiuitissi-
lis est, eodem enim modo fluxa sunt, &
fragilia omnia præsentia. Hinc scilicet
hæc omnia vana esse, neque quidqua
utilitatis habere intellexi. **Quin** potius
quemadmodum priora omnia obliuio
ne obruta sunt (sive gloriam dixeris, si
ac regnum, sive dignitatum splendo-
rem, sive potentiae amplitudinem, sive
tyrannorum audaciam, sive quid alius
eiusdem generis) eodem modo præser-
tia quoque tandem vetustas obseu-
bit. Quorum in numero cùm ipse quo-
que sim, consuetæ immutationi pro-
fusus subiçtor. **Vt** enim ijs, qui ante-
extiterunt, præsentium rerum volupta-
tibus perpetuò frui minime concessus
est: sic ne mihi quidem concedetur.

Quo pacto Animaduerti enim, quemadmodum
mundus tyrannus hic ac turbulentus mundus
**cum homi-
cibus a-** homines tractet, eos nimirum huc at-
que illuc inuertens, hos scilicet ex op-
ibus ad egestatem, illos rursus ex graui-
sima paupertate ad gloriam, hos è via
educess, illos rursum eorum loco in vi-
tam inducens: Sapientes quosdam &
ingeniosos viros improbans ac reiçi-
ens,

ens, eosque qui in honore ac splendore *Rota* for-
erant, contemptos & despicabiles red. *tuna*.
dens: alios contra insipientes ac stoli-
dos in glorię throno collocans, eosque
qui abiecti & obscuri erant, ita euchiēs,
ut ipſis ab omnibus honor tribuatur.

Ac cernere est hominum genus ita
comparatum esse, ut ante crudelem ip-
ſius tyrannidem nihil omnino firmum
ac stabile habeat. *Quemadmodum e- Simili-*
nim columba aquilam aut accipitrem tudo.
fugiens, locum subinde commutat, ac
nunc quidem in hac arbore, nunc au-
tem in illo frutice, ac deinde in rupium
cauernis, ac varijs spinis pedem affi-
gens, nec tutum usquam perfugium in-
ueniens, in perpetua iactatione atque *Timor &*
formido
zrumna versatur: eodem modo se ha-
bent, qui res praesentes ad stuporem us-
que mirantur: quippe qui in considera-
to quodam impetu miserè laborent,
nec quicquam omnino firmum aut sta-
bile habeant, nec ad quem finem per-
uenturi sint, intelligent, nec quò tan-
dem vana vita, cui, perquam infelici-
ter ac miserè mala bonis præferentes,
ac probitatis loco vitium conlectan-
tes, sese subiecerunt, eos ducat, nec
quisquam sciat quis frigidos multo-
rum ac miserorum laborum suorum

H 4 fru-

fructus excepturus sit, hoc est, propinquus an alienus, ac persæpe neamicus quidem aut notus, verùm inimicus & hostis.

Hæc inquam omnia, & quæ his consentanea sunt, cùm ipse in anima meæ foro disceptassem, totius vitæ meæ quam in rebus vanis consumpsi, ac terrenis laboribus addictus transagi, odium me cepit. Cumque eorum amorem ex animo excussem & ciecisem,

Quanam ea *sese oculis meis obtulerunt, quæ vera bona sunt, hoc est, Dei metu preexistimæ-
da sine.*

Psal. 110. put esse compertum habui. Hoc enim

Pro. 1.

sapientiae initium esse dicitur, atque a deo perfecta sapientia. Etenim mæroris expers vita est, atque ab omni offensione libera, ijs, qui eam amplectuntur, & qui ei tanquam Domino, innuntuntur, tutæ & ab omni periculo immunis.

*Vita san-
ctæ suæ hi-
tas.*

Cùm itaque animum meum ad eroris omnis expertem mandatorum Domini viam adiecisem, nihilque in ipsis obliquum & anfractuosum, ac voraginibus & scopulis & sentibus & tribulis plenum esse certò compressem, verùm eam omnino planam & æquabilem

bilem esse, eorum quidem, qui hanc in-
grediuntur, per clarissimas contempla-
tiones oculos oblectantem, pedibus
que pulchritudinem conciliantem, at-
que eos ad præparationem Euangelij
pacis calceantem, me ipsum prioris im-
posturæ ac stolidæ fraudis nomine mi-
serum existimauit, ac per rectam illam
incedere aggressus sum: quam etiam
optimo iure rebus omnibus antetuli,
atque collapsam & dirutam animæ meæ
domum instaurare cœpi:

Cum ergo ad hunc modum rebus
meis consulerem, ac mentis lubricum
corrigerem studerem, sapientis cuius-
dam magistri vocem audiui, hæc mi-
hi inclamantis: *Egredimini, inquit, om- 1. Cor 7.*
nes, quos salutis cupiditas teneret, atque à Cæleste
mundi vanitate vos remouete. Transit iter mul-
enim ipsius figura. Iam iamque: & ec 20 viatico
ce non erit. Irretortis oculis excede: opus ha-
nec tamen inanes & vacui, verum sem- bet.
piternæ vitæ viatica ferentes. Etenim 1. Cor. 2.
longum iter vobis in eundum est, quod-
que multo huiusc vitæ viatico opus
habeat.

Atque ad sempiternum locum, duas *Duæ rea*
regiones, in quibus mansiones mul *giones a-*
re sint, habentem, peruenietis. Qua *terne.*
*vum alteram quidem Deus ijs, qui *Calum.**

H 5 ipsius

178 BARLAAM ET IOSAPHAT

ipius amore flagrant, eiusque manda-
tis obtemperant, præparauit, omni-
bus bonis florentem & circumfluen-
tem. Ad quam qui diuino beneficio ad-
mittuntur, in sempiterna incorruptio-
ne degunt, ut qui immortalitate interi-
tus omnis experteruantur, unde effu-
git dolor, tristitia & gemitus.

Esa. 35.

Infernus.

Altera autem, quæ tenebris, & ca-
lamitate, ac dolore conferta, dia-
bolo & angelis eius parata est. In
quam etiam coniicientur, qui perfa-
gitosas actiones eam sibi conciliaue-
rint, atque ab interitu aliena & sempi-
terna bona cum præsentibus commu-
tarint, totosque se se ignis æterni pabu-
lum effecerint.

Hac ego voce audita, atque ipius
veritate intellecta, in hoc vnum opus
incubui, ut ad illud hospitium perue-
nirem, quod omni dolore & mæsti-
tia vacat, tantaque contra securita-
te, actantis bonis scatet: quorum co-
gnitio nunc mihi duntaxat ex parte est,
ut qui spiritualis ætatis ratione pug-
nent, ac velut per specula duntaxat, &
enigmata res futuræ vitæ perspiciam.
Cùm autem venerit quod perfectum
est, ac facie ad faciem cognoscam,
cum demum euacuabitur quod ex par-
te est.

1. Cor. 13.

ceest. Quocirca gratias ago Deo per Rom. 3.
IESVM CHRISTVM Dominum no-
strum. Etenim Lex spiritus vitæ in
Christo Iesu , à peccati & mortis le-
ge me liberauit, oculosque meos aper-
ruit, ut carnis affectum mortem esse,
spiritus autem affectum vitam & pa-
cem, liquidò cernerem.

Quemadmodum igitur ego præ-
sentium rerum cognita vanitate, per-
fecto odio eas habui: eodem modo
ut de ipsis existimes, te moneo, at-
que erga eos, non secus ac alienas, &
quam primum diffluxuras afficiaris:
atque hinc erexitis omnibus faculta-
tibus, in immortalia tuo, ad quod ti-
bi sine illamora proficisci necesse est,
thesaurum, qui furto compilari ne- *Luc. 12.*
queat, & opes, quæ exauriri nullo *Matth. 6.*
modo possint, tibi recondas: ut cùm
scò accesseris, haudquam penuria
labores, verùm opibus circumfluas,
quemadmodum tibi aptissi-
mam imaginem suę-
xius propo-
sui.

180 BARLAAM ET IOSAPHAT
BARLAAM ELEEMOSYNAM
laudat: atque ostendit multos salutis cau-
sa facultatibus omnibus suis
nuntium remis-
sisse.

CAPUT XV.

DIXIT autem Iosaphat ad Senem:
Quanam igitur ratione pecunia-
rum thesauros illuc premittere queam,
ut eorum, cum hinc abscessero, fru-
ctum ab omni furto & interitu alien-
um nanciscar, quoniamque item pa-
cto meum in res praesentes odium de-
monstrare, resque sempiternas conse-
qui possim, aperte mihi velim expli-
ces. Ait igitur Barlaam: Diuitiae ad
sempiternam regionem per pauperum
manus premituntur. Ait enim qui-
dam sapientissimus Propheta, Daniel
 nomine, ad Regem Babylonis: Pre-
pter hoc, Rex, consilium meum tibi pla-
ceat, Et peccata tua eleemosynis redime,
a que iniustias tuas in miserationibus
pauperum. Quinetiam Saluator his ver-
bis utitur: Facite vobis amicos de mam-
mona iniquitatis: ut cum defeceritis, re-
cipiant vos in aeterna tabernacula. Mul-
taque de eleemosyna & largitione erga
paup.

Dan. 4.

Luc. 16.

Matt. 25.

pauperes, in Euangelico volumine inculcat.

Ad hunc scilicet modum, quam tu- *Quicquid*
tissimè fortunas tuas omnes per egen- *in paupe-*
tum manus illuc præmiseric. Nam *res confer-*
quidquid in eos beneficij contuleris, *tur. Chri-*
Dominus sibi asciscens, magno cum *stus sibi*
scenore tibi rependet. Etenim eos, qui *asciscit.*
ipius amore prædicti sunt, beneficio-
rem remunerationibus semper superat.
Ad hunc inquam modum huius sæculi,
cui diu iam non sine ingenti afflictione
scruijsti, surreptis thesauris, ex his præ-
clarè viaticum tibi in futurum compa-
rabis, atque alieno eos eripiens, tibi ipsi
prius recondes, per fluxa nempe & ca-
duca hæc bona, ea, quæ firma & stabilia
sunt, emens. Deinde autem, Deo tibi o-
pem ferente, huius mundi incertitudi-
nem & inconstantiam perspicies: omni-
busque rebus valere iussis, ad futurum
retransferes, atque ea, quæ prætercunt,
ipse præteriens, ijsque rebus, quæ in spe
positæ ac firmæ sunt, te addicens, tene-
brasque cum mortis umbræ relinquens,
odioq; tum mundum, tum mundi prin-
cipem infectans, carnemque interitui
obnoxiam hostem tibi esse ducens, ad
lucem inaccessibilem accures cruceq;
humoris sublata, Christum irretortis *1. Tim. 6.*

H 7 oculis

BARLAAM ET IOSAPHAT

oculis sequeris, ut etiam cum ipso glorificeris, vitaq; non iam caducæ & fallacis Hæres efficiaris.

Iosaphat itaque ad eum ait: Istud ipsum, nempe omnia pro nihilo putare, atque usque adeo asperum vitæ genus suscipere, quemadmodum superius dixisti, vetus ne institutum est, ab Apostolorum doctrinæ manans, an recens mentis vestræ solertia excogitatum, tanquam scilicet hoc, ut melius ac præstantius, vobis amplexandum duxeritis.

Senex autem ait: Non recens induitam legem tibi affero (absit istud) verum antequiritus nobis traditam. Dixit enim Dominus ad diuitem quendam, qui ex ipso percontabatur, quidnam sibi faciendum esset, ut vitam æternam consequetur, iactabatque se cuncta, quæ in

Relinque lege scripta erat seruasse, **Vnū tibi deest**, **re omnia vade**, vede omnia qua habes, & da pauperrimum ribus, & habebis thesaurū in celo, & veni, **Dei consilium** ac sublata Cruce me sequere. At ille his autem est. **ditis mæstitia affectus** est. Erat enim admodum dunes. Cum igitur Iesu eum mæ-

Vide in rore affectum vidisset, dixit, **Quam difficiliter** quanto erat, quipcunias habent, intrabunt in rore versa Regnum Dei! facilius enim est camelum ris, quidam per foramen acus transire, quam diuinem eis Euangelium intrare in regnum Dei.

Hoc

Hoc igitur mandato auditio, sancti gelium nō omnes id studuerunt, ut ab huiusmodi *conjurero* opum difficultate lese abstraherent, ac propriariū per largitionem erga pauperes, dispersis *reverentia* omnibus facultatibus, semper eternisque *ditione*, diuinijs sibiipsis reconditis, crucem suam *sed hanc* stulerunt. Christumq; secuti sunt: sic nō esse humanum ut quidam, velut iam à me dictū, nam trans est martyrio perfungerentur, quidam *ditionem*, autem religiosæ vitæ exercitatione *con-* cum dica- certarent, atq; quantum ad veræ huius- tur hic om- *ce Philosophiæ rationem attinet, nihilo nes San-* illis inferiores essent. Quocirca illud dōs, qui ad *sciencias velim, Regis nostri ac Dei manda* perfectionē *tum hoc esse, per quod homines semper vita con-* seruorū bonorum particeps redduntur. *tendere*

Cum igitur, inquit Iosaphat, tam an- *hoc Domi-* *nqua & necessaria huiusmodi Philoso-* *ni man-* phia sit, quid causæ est, quamobrem *datum ad* *hodierna die paucisint, qui hanc vitam literam* *imitentur?*

voluerūt,
seruasse.

Respondit Senex: Multi quidem *Martyri-* *cam imitati sunt, & etiamnum imitantur, bus religio-* *at multò plures cunctantur, ac moras si nihilo in-* *nectunt. Pauci enim sunt, ut ait Domi-* *seriores.*
nus, qui per arcam & angustam viam *Matt. 7.*
incedant: qui autem per facilem & la- *Luc. 13.*
tam, quam plurimi. Nam qui semel pe-
culiarum cupiditate, & vitiorum, quæ

cx

*Peccatum ex voluptatibus oriuntur, amore corre-
compedes vix ab ipsis diuelli possunt, ut qui alieno
inijicit.*

domino, quiq; omnia, contra ac Deus, imperat, atque ipsis tanquam catenis quibusdam vincitos tenet, vltro seipso manciparint. Animus quippe, cum somel salutis suæ spem abiecerit, habens suas auersis à ratione cupiditatibus permittens, quaquauersum fertur. Ac proinde Propheta offusam huiusmodi animisamentiam deplorans, caliginisque

*iplos vrgentis crassitatem lugens, his
verbis vrebatur: Filij hominū, usque
de suis ser. graui corde? ut quid diligitis vanitatem,
Gradulū & queritis mendacium.*

Exijoten. Quemadmodum etiam quidam sapientum magistrorum nostrorum, vir rerum diuinorum peritissimus, eandem cum Propheta cantilenam canens, ac quædam à seipso adiungens, tanquam exalta quadam & ditiissima specula, omnibus inclamat: filij hominū, usque quo graui corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium, magnum nimirum aliquid hanc vitam, & delicias, & exigua gloriolam, & mēdācem prosperitatem esse existimantes, quæ quidem non magisorum sunt, qui fruuntur, quam qui ea in spe habuerūt:

*Rerum
mundarū
vanitas.*

ne crursus horum magis, quam eorum, qui ne ea quidem vñquam expectarūt: & quæ non secus ac puluis à turbine ad alios atque alios subinde perflantur, ac vicissim ia&tantur, aut fumi instar defluunt, ac velut insomnium homines ludificantur, & vt vmbra retineri nequeunt, ac denique ita natura comparata sunt, vt nec cum absunt, ea se habituros esse homines desperēt, nec cum adsunt, possidentibus certa & stabilia sint.

Cum igitur ad hunc modum Saluator præcipiat, Prophetæ & Apostoli prædicens, ac sancti omnes viri, tum re ipsa, tum sermone ad virtutis viam ab omni errore maximè immunem nos impellant, etiam si pauci hanc teneant, cōtra, autem multi latam, atq; in exitium ducentem sibi deligant, non tamē propterea diuinæ huius Philosophiæ institutum minoris æstimandum est.

Vt enim Sol, cum illuminandi causa exoriens radios suos affluenter emitat, omnesque ad excipiendum lumen cohortetur, si quidam clavis oculis splendoris ipsius intueri nolint, non propterea reprehensionem meretur, aut à reliquis negligi debet, nec splendoris ipsius gloria ob illorum stultitiam in contemptu versatur: quin potius illi quidem

Simile.

quidem scipios lumine orbantes, tan-
quam cæci parietes palpant, atque in-
multas scrobes præcipites ruunt, mul-
tisque spinis eorum oculi punguntur.
Sol contra splendorem suum retinens,
eos illustrat, qui ipsius lumen detecta
facie contuentur: ad eundem quoque
modum Christi lumen omnibus quidē
illucet, splendoremq; suum nobis affi-
sim impertit: at verò pro sua quisq; cu-
piditate, animi q; alacritate ipsum per-
cipit. Nam nec ille iustitiae **Sol** humi
his qui oculorum aciem in ipsum iatē-
dere cupiunt, beneficio copiatur: nec
rursum his vim inficit, qui suapte spon-
tenebras eligunt: verum suæ quisq; li-
beræ voluntati & electioni, quamdiu in
hac vita est, relinquuntur.

*Quid sit
liberū ar-
bitrium.*

Electio.

Cum autem Iosaphat, quidnam ar-
bitrij libertas, atque electio esset, quæ-
rereret, respondit Senex: *Arbitrij libertas*,
est animæ ratione utentis voluntas, sive
vullo impedimento, ad id quod vulnus, hos
est sive ad virtutem, sive ad vitium, inci-
sata, atque à summo illo parente & ar-
chitecto ita effecta. Rursum, arbitrij li-
bertas est intellectualis animæ pro suo ar-
bitratu agitatio. Electio autem est, ea-
rum rerum, quæ in arbitrio nostro sive
sunt, cum consilio cuniuncta appetitis.

Siquidem

Siquidem rem eam, quæ initio consilio
melior iudicata est, eligentes appeti-
mus. Consilium, est inuestigatrix app*er* Consilium
sitione de rebus gerendis, quārum penes nos *quid*
potestas est. Deliberat enim quispiam,
expeditatne aliquid agere, nec ne. Dein-
de quod præstantius est, iudicat: ac iu-
dicium efficitur. Mox autem afficitur:
atq; id quod ex consilio iudicatum est,
amat: ac sententia dicitur. Nam si ita iu- *Sententia*
dicet, ut tamen erga id quod iudicatum
est, minimè afficiatur, hoc est, id mini-
mè amet, sententia haud quaquam ap-
pellatur. Tum post affectionem fit elec-
tio. Nam electio nihil aliud est, quam
è duabus rebus propositis, alteram pre alie- *Quid se
ra amplecti & eligere*. Atque illud vel ex
ipsa ethymologia perspicuum est, elec-
tionem esse consilium cum dijudica-
tione coniunctum. *προαιρέσις* enim est
alterum præ altero electum. Nemo par-
ò quicquā adhibito iudicio alteri præ-
fert, nisi prius consilium inierit: nec rur-
sum eligit nisi prius iudicarit. Nā quo-
niā non ea omnia, quæ nobis recta &
præclara esse videntur, in opus perduce-
re studemus, tum denique electio & e-
ligendum efficitur, id quod ex consilio
propositum est, cum appetitionem co-
mitem asciuerit.

Ex

Ex quo concluditur, electionem esse appetitionem cum deliberatione coniunctam earum rerum, quae in nostra potestate sunt. Etenim id quod ex consilio prepositum est, eligentes appetimus. Omne quippe consilium actionis causa & propter actionem suscipitur. Ita, consilium quidem electionem antecedit: electio autem omnem actionem. Quocirca non modo actiones, sed ea etiam, quae animo agitantur (quae quidem electiones exhibent) tum coronas, tum poenam accersunt. Etenim electio, in his rebus quae in arbitrio nostro sunt, versans, tum peccati, tum iusti operis origo est. Nam quarum rerum facultates penes nos sunt, harum etiam actiones facultatibus consentaneae penes nos sunt. Quamobrem cum facultates virtuti contentaneae in nostra potestate sint, in nostra quoque potestate virtutes sint necesse est. Propriè enim in arbitrio nostro consistunt ea omnia, quae animam attingunt, & de quibus deliberamus.

Ad hunc igitur modum liberè consultantibus hominibus ac libera item voluntate diligentibus, quatenus quispiam elit, hactenus quoque diuinam lucem percipit, atque in Philosophiae studijs

129.
*Cogitatio
meretur.*

*In homi-
nis potesta-
te virtus
est: præsup-
posita ta-
men diui-
nagratia.*

studijs progressus facit, varia enim ele-
ctionum sunt genera. Et quemadmo-
dum quædam a quarum fontes è terræ
visceribus scaturientes, partim è super-
ficie terræ oriuntur, partim aliquanto
profundius, partim profundissimè: atq;
harum aquarum, aliæ è propinquo emi-
nant, gustuque dulces sunt, aliæ ex imo
excunt, ac falsæ aut sulphureæ sunt, atq;
item aliæ uberrimè profluunt, aliæ pau-
latim stillant. Eodem modo in electio-
nibus quoq; cogita, alias celeres ac per-
quam feruidas esse, alias segnes & frigi-
das, ac rursum alias ad virtutem omni-
nò propensa s, alias ad vitium omnibus
viribus inclinatas. Igitur quales earum
affectiones sunt, tales quoq; ad agendū
imperus consequuntur.

BARLAAM REGIS FILIVM IN
salutis spem adducit: ac deinde ostendit
Christianam religionem, et si prima
fronte aspera videatur, tamen si
restè consideretur, dulcem
ac suauem esse.

CAPUT XVI,

DIxit autem ad Senem Iosaphat:
Suntne etiam alij nonnulli, qui
cadem

196 BARLAAM ET IOSAPHAT

eadem, quæ tu, prædicet, an vero tu ho-
dierno die solus es, qui hæc doces, ac
præsentem vitam usq; adeo auersandam,
atque odio inseständam esse mones?

Ille autem ad hunc modum respon-
dit: In hac vestra infelicissima regione
neminem noui. Nam patris tui tyran-
nis innumeris mortis generib. eos mul-
tauit, deditque operam, ne prorsus in-
ter vos diuinæ cognitionis prædicatio
audiretur. Apud reliquas autem natio-
nes hæc cantantur ac celebrantur, ab al-
iis quidem rectissima ratione, ab aliis
autem peruersè: quippe cū animarū no-
strarū hostis eos à recta via transuersos
egerit, atque in alienas opiniones di-
uiserit, eosque loca quædam diuinæ

Scripturæ, aliter quam germanus sen-
tia. *Vna est veritas*, ferat, interpretari docuerit. Cæterū
ritas, into vna est veritas, quæ ab illustribus Apo-
stolis, & diuinis Patribus prædicata est,
sia & per & in catholica, atq; ab extremis orbis
uniuersit finibus, ad extremos usque fines diffusa
mundum, Ecclesia Sole splendidius lucet. Quam
gloriosis quidem ego ut tibi prædicarem, ac tra-
Apostolis derem, ad te missus sum.

& Patri. Dixit autem ad eum Iosaphat: Ni-
bus corus hilne horum pater meus unquam didi-
cans: non cit?

ergo apud Respondit Senex: Perspicue quidem,
atque

Veritatem
alij recte
alij peruer-
se docent.

et que ut par erat, nihil didicit. *Occlusis Lutheris*
enim sensibus, bonum de industria re- nos & Cal-
pudiat, atq; in malum libera animi in- ninianos,
ductione propender. & huius-

At vellem, inquit Iosaphat, ille quo- modi natus
que hac doctrina imbueretur. re huma-

Respondit Senex: Hæc apud homi- ns mon-
nes sunt impossibilia: apud Deum autem stra.
nihil est, quod fieri non possit. Ecquid Matt. 19,
enim scis, futurumne sit, ut Patri tuo sa-
lutem afferas, atque admirando modo
Patris tui Patet tandem voceris?

Narratum enim mihi est Regem
quendam extitisse, qui præclare admo-
dum regiam suam dignitatem admini-
strabat, leniterque ac placide populum,
qui ipsius ditioni atque imperio sube-
rat, tractabat, in hac autem vna re labe-
batur, quod diuinæ cognitionis lumi-
ne careret, atq; idolorū cultu cōstrictus
teneretur. Erat autem ei probus quidā *Tempus lo-*
Consiliarius, actū erga Deum pietate, *quendi, tē-*
tū cæteris virtutibus ornatissimus, qui *pustacem-*
cū Regis errore angeretur, eumq; per-
molestè ferret, atq; ipsum hoc nomine
coarguere in animo haberet, tamē hac
de causa, sese reprimebat, quod verere-
tur, ne, & sibi, & socijs suis perniciem
accerseret, eamque utilitatem, quæ ex
ipso ad alios promanabat, amputaret.
Occasio-

Occasionem autem nihilominus querebat, qua commode ipsum ad bonum pertraheret.

Dixit igitur nocte quadam ad eum Rex Adesdum, egrediamur, ac ciuitatem circumueamus, num forte aliquid, quod in rem futurum sit perspiciamus. Cum autem illi per urbem obambularerit, lucis splendorem per foramen quoddam radiantem cernunt: cui, cum oculos adiecissent, subterraneum quoddam & cauernosum domicilium conspicantur, in quo prae sidebat vir quidam extrema inopia laborans, ac vilibus quibusdam & laceris pannis indutus. Astabat autem ipsius vxor, vinum ipsi temperans. Cumque ipse poculum manibus accipisset, illa tuave quoddam carmen cantens, voluptatem ipsi afferebat, saltans nimirum, ac maritum laudibus deliciens.

Rex igitur aliquantis per hanc perspiciens, mirabatur, quod, cum tanta egestate premerentur, ut nec domus, nec uestis ipsis supppereret, tamen usque ad eo laetam & hilarem vitam ducerent. Atque ad primarium suum consiliarium his verbis utitur. O rem miram, ô amici! quod scilicet, nec mihi, nec tibi, vita nostra, quamuis alioquitanta gloria & delicij

*Letitia
miserorū
Regi con
uersionis
origo.*

delicijs & voluptate vndiq; collucens,
visque adeo vñquam placuerit, & vilis
hæc & ærumnosa vita recordes istos
oblectat & exhilarat, vt quæ, tametsi
alioqui aspera & auersanda, facilis ipsis
ac blanda videatur.

Opportunam autem horam nactus
princeps ille consiliarius, inquit: Tu
vero, O Rex, cuiusmodi tandem horum
vitam esse existimas? Omnium, inquit
ille, quas vñquam viderim, insuauissi-
mam & miserrimam, execrationeque
dignam & auersandam. Tum ait ad
eum primarius ille consiliarius: Ad
eundem ita modum mihi crede, ô Rex.
ac multo etiam acerbior vita nostraijs
esse videtur, qui sempiternam illam
gloriam, ac bona illa, quæ omnem
mentis captum superant, contemplan-
tur atq; cognoscunt. Atque auro rutu-
lantes ædes, ac præclara hæc indumen-
ta, cæteræque vitæ delitiz, ijs, qui cœle-
stium tabernaculorum non manufa-
ctorum, vestisque diuinitus contextæ,
ac diadematum corruptionis omnis
expertum, quæ rerum omnium archi-
tectus ac Dominus diligentibus se præ-
parauit, stercoribus & cœno fœtidio-
res videntur. Quemadmodum enim
isti iudicio nostro ac sententia despiunt:

I

ita

Quæ in
hoc mun-
do magnâ
estiman-
tur, p[ro]i[st]o
temptus
sunt.

1. Cor. 2.

ita etiam, ac multò magis, nos quia
mundo oberramus, arque in mendac
hac gloria, stultisque delicijs nobis pla
cemus, in eorum oculis, qui bonorum
illorum dulcedinem degustarunt, ludo
& lachrymis digni sumus. His autem
verbis perculsus Rex, inquit: *Quinam*
igitur illi sunt, qui præstantiorem nobis
vitam agunt? Omnes, inquit ille, qui
sempiterna caducis & fragilibus pra
tulerunt. Cumque Rex rursum, quan
nam sempiterna illa essent, quæ si uisset,
respondit ille, Regnum ab omni succul
sione alienum, ac vita morti minimi
obnoxia, & opes egestatē non metuen
tes, lætitia item & oblectatio ab omni
mœstitia & dolore se iuncta, paxq; per
petua, & ab omni inimicitia & conten
tione libera. His bonis quibus diuini
tus frui contigerit, beati illi ac sàpè bea
ti. Vitam enim omni labore ac mœstitia
vacuam in omne æuum ducent, omni
bus Regni Dei iucunditatibus & oble
ctamentis sine ullo labore fruentes, ac
cum Christo in perpetuum regnantes.
Cumque Rex dixisset, *Quinam tan
dem hæc consequi promerebitur?* re
spondit ille, omnes qui vitam illuc du
cēdam arripuerint. Aditum enim nemo
prohibetur, qui modo voluerit. Tunc
Rex

Rex, Et quænam, inquit, est via, qua il-
lucitur? Respondit ille præclarus animus *Ioan.17.*
vir: cognoscere solum verum Deum, &
Iesum Christum unigenitum ipsius Fi-
lium, & sanctum ac viuificum Spiritum.
Rex igitur, regia sane prudentia prædi-
tus, ad eum inquit: Et quidnam haet-
nus te prohibuit, quominus mihi hæc
exponeres? Neque enim hæc cunctatio-
ne ac dilatione mihi digna esse viden-
tur, si quidem vera sunt. *Quod si dubia*
sunt, sedulò & accurate inuestigandum
est, quoadusque ea citravillam ambi-
guitatem ac dubitationē inueniamus.
Non negligentia & socordia factum
est, ait ille, ut tibi hæc exponere cuncta-
ter, cum vera sint atque ab omni dubi-
tatione remota: verum quod excellen-
tem gloriæ tuæ magnitudinem reverer,
atque illud metuerem, ne tibi grauis ac
molestus essem. *Quocirca si mihi, fa-*
mulo tuo, hoc imperas, te ut de his rebus
in posterum submoneam, imperio tuo
obsequar. Sane, inquit Rex, non inter-
diu solum, sed etiam qualibet hora, mi-
hi harum rerum memoriam renoua. Ne
que enim negligenter ac perfunctorie;
verum summo studio ac seruore his re-
bus animum intendere oportet.

Audiuit igitur, ait Barlaa, huc Regem de-

I 2 inceps

*Aeternis
serio inten-
dere oper-
ter.*

incepit p̄ie ac religiosè vitā instituisse, p̄sentisq; vitæ curriculo placidè ac trāquillè confecto, sempiternam beatitudinem consecutum esse. Quamobrem si quis etiam patrem tuum de his rebus tempestiuè admoneat, fortassis intelliget, atque exploratum habebit, quāris malis implicitus teneatur, atque ab ijs, sese auerrens, quod bonum est, amplectetur. Nam in præsentia quidem cœcus est, & manutentans, ut qui vero lumine sese orbarit, atque ad impietatis tenebras transfugerit.

2. Pet. 1.

Dixit autem ad eum Iosaphat: De patre meo, quod Dominus iussit, fiat. Nam ipsi, velut etiam abs te dictum est, ea omnia possibilia sunt, quæ apud homines impossibilia esse videntur. Ego vero per eximios ac singulares tuos sermones vanitatis præsentium rerum pertæsus, ab his quidem omnino animum abducere constitui, ac tecum, quidquid mihi vitæ superest, traducere: ne per fluxa & fragilia sempiternorum bonorum & omni interitu alienorum fructu excidam.

Pulchra
parabola.

Respondit Senex: Si hoc feceris, prudenter cuidam iuueni, quem copiosis atque illustrissimis parentibus natum esse intellexi, similem te præbebis.

bis. Cui cùm pater nobilis cuiusdam atque in primis copiosi viri filiam in Prudens signi pulchritudine präeditam despon- iuenu o- disset, ac de huiusmodi matrimonio opes & for- cum filio sermonem conscriuisset, quid mam sper- que in animo haberet exposuisset, hæc nit.

vt ille audiuit, quasi absonum quiddam ac präposterum, huiusmodi rem excu- tiens, relicto patre profugit, Cumq; iter faceret, apud Senem quendam paupe- rē, vt adie iæstu se se recrearet, diuertit.

Filia porrò senis illius, quæ vnica il- li virgo erat, präforibus sedens, manib. operabatur, ore autem Deum sine villa intermissione laudabat, ex intimo pe- store gratias ipsi agens. Ipsius aut laudē iuuenis audiens, ait: Quodnam, ô puel- la, tuum institutum est? Et quā ob cau- sam, cùm in tanta vilitate & inopia ver- seris, tāquam ob ingentia beneficia ac- cepta, horum authorem laude afficis? Pulchrum simile. Ipsa autem ad eum respondit: An necis Gratias a- quod quemadmodum exiguum phar- macum è magnis plerumque morbis gendo pro paruus hominem eripit, eodem modo, etiam magna ob- ob paruas res Deo gratias agere, in- gentia bona conciliat? Ego igitur pau- peris Senis filia, ob exigua hæc gratias ago, ac Dominum laudibus afficio, il- lud nimirum exploratum habens, quod

I 3 qui-

198 BARLAAM ET IOSAPATH
qui hæc dedit. maiora quoque dare pos-
test.

*Tempora-
lia in mi-
nimis po-
nenda.*

Atque hæc quidem de rebus exter-
nis, ac minimè nostris : ex quibus nec
his, qui multa possident, fractus ullus
imò etiam sæpe damnum oritur, nec his
qui pauciora acceperunt, incommo-
dum ullum ac detrimentum existit :
quippè cum utriusque eandem viam ob-
eant, atque ad eundem finem contem-
dant. At in ijs, his magis necessaria,
maiorisque momentis sunt, multis ma-
ximisque atque adeò innuancris bene-
ficijs à Deo affecta sunt.

*Principia
Dei erga
nos bene-
ficia;*

Etenim ad Dei imaginem conditæ
ipsiusque cognitione imbuta, & ratio-
ne præter omnia animantia exornata,
& ex morte, per viscera misericordia
Dei nostri ad vitam reuocata sum, ac
percipiendorum ipsius Sacramentorum
potestarem accepi. Deniq, Paradisi por-
ta patefacta est, liberum mihi, siquidem
voluero, aditum præbens. De toti igitur
actantis beneficijs, quorum pauperes
et quæ ac diuites participes sunt, dignas
Deo gratias agere prorsus nequeo.
Quod si exiguum hanc quoq; laudem,
ei, qui me tot muneribus cumulauit,
minimè obtulero, quam tandem excu-
sationem habitura sum?

*Principia
Dei benefi-
cia in diuini-
bus & pau-
peribus co-
munis
junc.*

Iu.

Iuuenis autem ingentem hanc pru-
dentiam admirans, accito ipsius patre,
dum mihi, inquit, filiam tuam: (siquidem *Prudens*,
ipsius prudentiam ac pietatem amore *pietas op-*
complector.) Senex autem ait: Non li-*timados.*
cet tibi, quidiuitibus & copiosis paren-
tibus ortus es, hanc pauperis viri filiam
accipere. Rursum autem Iuuenis ait:
Certe hanc accipiam, nisi tu prohibe-
as. Etenim filia quædam nobilis ac di- *Gratiarum*
ues mihi desponsa fuerat: verum ea re- *actio has*
pudiata atque abiecta, in fugam me de- *nuptias*
di. Contra filiæ tuæ, ob ipsius erga De- *cociliavit*
um pietatem ac prudentiam, amore
correptus, matrimonio cum ea iungi
paratus sum. Senex autem ad ipsum ait:
Eam tibi dare nequeo, ut in paternam
domum abducas, atque a meis vlnis ab-
strahas: vñica enim mihi est. At ego, in-
quit iuuenis, apud vos manebo, ve-
stramque vitæ rationem suscipiam: Ac
postea, luculenta ueste abiecta, senia
illius uestes petiit, ijsque se induit. Cū-
que ille ipsum diu multumque tenta-
set, varijsque modis ipsius animum ex-
plorasset, ut cum mentis *granitate* præ-
ditum esse cognouit nec stulto quodā *Gravitas*
amore obsecrum filiam suam in matri- *probata*
monium petere, verum pietatis studio *premium*
pauperem vitam amplexari, eamque *meretur.*

200 BARLAAM ET IOSAPHAT

gloriæ suæ ac nobilitati anteferre, atque ipsius manu in conclave suum cum introduxit, & ingentes opes illic reconditas, atque innumerabilem pecuniarum molem, quantamque iuuenis illi

Omnia bona venerunt mihi pariter cum illa. nunquam viderat, ipsi commonstrauit. Aitque ad eum: Fili, hæc omnia tibi dono dō: propterea quod mearum opum hæres esse in animum induxisti. Qui hæreditate percepta, ille omnes diuites, & claros homines superauit.

BARLAAM DEVM PROSA.

lute Iosaphat orat: atque ipso ostendit, quoniam pacto per res creatas Creator cognoscatur.

CAPUT XVII.

Dixit autem Iosaphat ad Barlaam: Aptè sanè hæc etiam narratio rerum mearum statum exprimit. Ac proinde de me quoq; hæc abs te dicta esse existimo. Verum quodnam tandem est illud experimentū, per quod animi mei constantiam exploratam habere cupisti?

Respondit Senex: Evidem ipse etiam periculum feci, & intellexi, quanta in timentis prudentia, atque constantia

stantia, quamque rectus & integer tibi
animus sit. Verum actionis tuæ finis
hæc confirmabit. *Huius rei gratia flecto*
genua mea ad Deum nostrum, qui
in Trinitate celebratur, ad eum, in-
quam, qui omnia, tam quæ aspectu
sentiuntur, quam quæ oculorum sen-
sum fugiunt, procreauit, qui verè ac
sempiternè est, nec gloriosi status sui,
aut principium vñquam habuit, aut fi-
nem habiturus est, ad illum, inquam,
meruendum atque omnium rerum
præpotentem, bonumque & ad miser-
ationem propensum, ut cordis tui o-
culos illuminet, et que tibi spiritum
sapientiæ & reuelationis ad ipsius agni-
tionem, ut cognoscas quæ sit spes vo-
cationis tuæ, & quæ diuinitæ gloriæ hæ-
reditatis ipsius in sanctis, & quæ super-
eminens illa magnitudo potentiarum
ipsius in nos, qui credidimus, ut iam nos
sunt hospes. Et aduenia, sed ciuiis sanctorum, *Ephes. 2.*
Et domesticum Dei, superadificatus super
fundamentum Apostolorum & Prophetar-
um, ipso summo angulari lapide Iesu
Christo, in quo omnis adificatio con-
structa crescit in templum sanctum in Do-
mino.

Iosaphat autem ingentianim con-
punctione affectus, dixit. Hæc scilicet

I 5 omni-

202 BARLAAM ET IOSAPHAT

omnia ipse quoque scire gestiens , ad te peto : vt & divinæ gloriæ diuitias , & ipsius potentiaæ excellentiam mihi doclarares.

Dicit autem ad ipsum Barlaam . Deum supplex rogo , vt hæc te doceat atque huiusmodi rerum cognitionem animo tuo inserat . Quandoquidem pud homines ipsius gloria ac potentia nullo modo commemorari potest , quamvis etiam omnes omnium hominum , tam qui nunc sunt , quam qui alii quando fuerunt , linguae in unum co- cant . Deum enim , inquit Euangeliſta , & Theologus , nemo vidit unquam Unigenitus filius , qui est in ſinu Patris , ipſi enarravit . Eius porro , qui oculorum obtutum fugit atque immensus est , gloriam & maiestatem , quis tandem eorum , qui è terra concreti sunt , comprehensam habere queat , niſi ipſe arbitratu ſuo eam patefecerit , quemadmodum ſcilicet Prophetis suis & Apoſtolis patefecit . Nos autem , tum ex eorum prædicatione , tum ex ipsa rerum natura , quantum aſſequi nobis datur , eam diſcimus . Ait enim Scriptura : Cœli enarrant gloriam Dei , & opera manuum eius annunciat firmamentum . Aeturus : Inuifibilis ipſius à creatura mun-

Iosaph. I.

Pſal 18.
Rom. I.

di, per ea qua facta sunt, intellecta conspi-
ciuntur, sempiterna quoque ipsius potentia
& diuinitas.

Quem admodum enim quispiam Simile
domum præclarè ac summa arte con- Ex rebus
structam, aut vasculum eleganter con- condit is
cinnatum perspiciens, architectum aut conditor a-
fabrum statim ob animum sibi propo- gnoicitur.
nit: Sic etiam ego ex nihilo effectus, at-
que in ortum productus, etiam si ficto-
rem ac productorē meum cernere ne-
queam, tamen ex aptissima maximeq;
admiranda mei structura, ad sapientiæ
iphius cognitionem veni, non quatenus
est, sed quatenus intelligere quo: nem-
pe quia non casu ac fortuitò productus
sum, nec à me ipso extiti, verum ipse ar-
bitratus suo me effluxit: sic nimirum ut
mererum omnium conditarum princi- πατέρων
pem constituerit, quibusdam autem in- μὲν προ-
feriorem fecerit, ac contritum etiam ξελάρ-
diuino suo imperio me ex hac vita edu- χει τά-
cens, ad alteram vitam finis expertem ξας τῷ
ac sempiternam, transferat.

Quibus omnibus in rebus proui- κλισμά-
dentię ipsius viribus obluctari nequeo, τῷν, λε-
nec mihi quicquā, vel quantū ad statu- ρῶν δὲ ξε-
ram, vel quantum ad formę figurā atti- ξελάρ-
net, adiucere, aut subtrahere, necea- σας.
suz in me vetustate confecta iunt, re-
nouare,

nouare, nec quæ labefactata, & corrupta sunt, in integrum restituere. Neque enim mortalium ullus vñquam fuit, qui horum quicquam efficere posset, non rex, non sapiens, non diues, non potens, non denique alius quispiam humana studia cōsectans. Nullus enim, inquit ille, regum, aut eorum, qui in sublimitate sunt, aliud habuit nativitatis in-
tium. Vnus enim est omnium introitus ad vitam: & idem exitus.

Quamobrem ex ijs, quæ ad me per-
tinent, ad magnificentia summi illius
Architecti cognitionem, velut porre-
cta manu, ducor. Præterea autem ap-
simam rerum omnium conditā stru-
eturam, atq; conseruationem conside-
raui, nempe quod suapte quidem natu-
ra cuncta mutationi atq; conuersioni
subiecta sunt, nimirum ea, quæ mente
prædita sunt, ratione voluntatis, pro-
gressusq; in bono, aut recessus à bono,
ea autem, quæ in sensum cadunt, ratio-
ne ortus & interitus, accretionisq; &
iñinutionis, & mutationis eius, quæ in
qualitate posita est, ac denique localis
motus. Ac per ea tacitis quibusdam vo-
cib. pdicant, sc à Deo creatore ac muta-
tionis omnis & cōuersionis experte p-
creata esse, atq; contineri & cōseruati-
sem.

semperque gubernari. Quoniam enim
alioqui modo naturae inter se pugnan-
tes ad unius mundi ornatum omnibus
numeris absoluendum in unum coi-
fent, ac dissolutionis expertes perman-
sissent, nisi vis quedam omnipotens
hæc, & copulasset, & semper à dissolu-
tione aliena conseruaret. Quoniam
nim pacto, nisi voluntas ipsius ita tu-
lisset, aliquid mansisset? aut quoniam
pacto, ut Scripturæ verbis utar, quod
ab eo minimè vocatum est, conseruari
potuisset?

Nam cum nautis remoto gubernato-
re consistere nequeat, verum statim
pessum est, nec villa quantumlibet exi-
guia domus state possit, nisi sit aliquis
qui ipius curam gerat, quoniam tan-
dem pacto mundus, opus usque a deo
ingens, atque ita præclarum & admi-
randum, sine eximia aliqua & ingen-
tiatque admiranda gubernatione, sa-
pientissimaque prouidentia, tam dia-
turno temporis spatio constitisset? Ec-
ce enim quantum iam temporis fluxit,
ex quo cœlum est, nec tamen obse-
citatem contraxit, nec terræ vis tam dia-
parens elanguit, nec fontes, ex quo or-
ti sunt, scaturire destiterunt, nec mare
tot fluuios excipiens mensuram suam

I 7 excels-

excessit, nec Solis ac Lunæ cursus immutationem ullam subierunt, nec dicti ac noctis ordines inuersi sunt. Ex his nimis omnibus Dei potentia & magnificencia, quæ omnem orationis facultatem superat, nobis declaratur, Prophetarum atque Apostolorum testimonio confirmata. Verum ipsius gloriam nemo unquam pro dignitate cogitare aut collaudare poterit. Siquidem diuinus Apostolus, ille inquam, qui

a. Cor. 18.

I. Cor. 13.

Rom. II.

a. Cor. 12.

CHRISTVM in seipso loquentem habebat, cum ea omnia, tam quæ intellectu percipiuntur, quam quæ sensibus subiecta sunt, cum animo suo considerasset, dixit, Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem ventrit quod perfectum est, evanescabitur quod ex parte est. Ac propterea ex immensis sapientiæ ipsius opibus admiracione ac stupore percussum, aperte exclamavit: O altitudo dinitiarum sapientia & scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles via eius.

que

que aliquid pro dignitate, non dicam
dicere, sed ne quidem cogitare poter-
rit, nisi ipse sapientiae subministrator
atque insipientium corrector dederit?
Etenim in ipsis manu, & nos, & ser-
mones nostri sunt, & omnis prudentia,
ac solertiæ scientia. Atque ipsius bene-
ficio veram earum rerum, quæ sunt, co-
gnitionem habemus, mundique con-
cretionem intelligimus, elementorum
vires, temporum initium & medieta-
tem & finem, partium anni vicissitudi-
nes, ac tempestatum mutationes: quo-
niam omnia in modo & mensura con-
stituit. Siquidem multum posse, ip-
si semper præsto est: & brachij ipsius ro-
boti quis resistet? Etenim tanquam mo-
mentum stateræ, sic est ante eum orbis
terrarum: & tanquam gutta roris ma-
tutini, qua descendit in terram. Sed mi-
seretur omnium, quia omnia potest, &
dissimulat peccata hominum, propter pœ-
nitentiam. Neminem enim ex ijs, qui
ad ipsum accurrunt, execratur, nec
aversatur solus ille bonus, atque ani-
morum amans Dominus. *Benedictum*

Sap. II.

Dan. 3.

*sit nomen gloria ipsius sanctum, &
laudabile, & superexalta-
tum in secula.*

Amen.

QVI

208 BARLAAM ET IOSAPHAT

QVÆ VERA VITA, ET QVÆ
vera sit Mors: de monachorum in
victu ac vestibus tempe-
rantia.

CAPUT XVIII.

DIXIT autem ad eum Iosaphat: si
diuturno tempore tecum reputa-
ses, vir sapientissime, quanam pacto
propositarum quæstionum solutionem
mihi perspicuam redderes, meo qui-
dem iudicio, id melius præstare non
potuisses, quæcumq; mihi, quæ nunc ex-
posuisti, commemorans: quippe qui
omnium quidem rerum effectorem &
conseruatorem Deum esse docueris.
Majestatisque ipsius gloriam omnem
mentis humanæ captum exceedere, cla-
rissimis rationibus demonstraris, ne-
que illa alia ratione quenquam eam
consequi posse, nisi cui ipse arbitratu
suo eam patefaciat. **Q**uo quidem no-
mine eloquentissimam tuam sapien-
tiam maiorem in modum admiror.

Sed illud velim mihi dicas, vir bea-
tissime, quanam ipse ætate sis, & quibus
in locis commoreris, quosque Philoso-
phiæ socios habeas. **S**iquidem anima
mea tuæ arctissimè hæret: atque per
omne vitæ tempus ne latum quidem
vnguem à te discedere cupio.

Ait

Ait autem Senex: Annos ni fallor, *Quanam*
quinque & quadraginta natus sum. At *vera vita*
que in terra Sennaar desertis vitam de *existimā-*
go. Commilitones portò eos habeo, *da* sit.
qui ad superni itineris *cursum* mecum
laborant, accertant.

Quid ais, inquit Iosaphat? Mihi e-
nim septuaginta annos exceedere vide-
ris. Quid igitur est, quamobrem te
quadraginta quinque tantum annos
habere dicas? neque enim hac in re mi-
hi vera loqui visideris.

Dixit autem ad eum Barlaam: Si
annos meos ab ipso vitaे ortu nosse
queris, rectè sanè eos plusquam sep-
tuaginta esse conieci. At mihi qui-
dem nullo omnino modo inter vitaे an- *In mundo*
nos censentur, qui in huius mundi va- *mors, in re-*
nitate consumpti sunt. Nam cùm, pec- *ligione vi-*
catis in servitutem addictus, carni vi- *10.*
uerem, quantum ad interiorem homi-
nem attinet, mortuus eram. *Quamob-*
rem mortis annos, vitaे annos nun-
quam appellari.

Ex quo autem mundus mihi cruci *Galat. 6.*
fixus est, & ego mundo, atque exuto *Ephes 4.*
veteri homine, qui secundum erroris de-
sideria corruptitur, non iam carni vi-
uo, sed viuit in me Christus: quod au-
tem viuo, in fide viuo Filiū Dei, qui di-
lexit

210 BARLAAM ET IOSAPHAT

lexit me, & pro me seipsum tradidit: Hos
vitæ annos & salutis dies, optimo iure
vocauerim. Quos quidem quinque &
quadraginta esse afferens, consentanea
ratione, ac non absurdè, horum nume-
rum tibi dixi. Quin tu quoque ea sem-
per mente ac sententia sis velim, nimi-
us. *Barlaam in religio-
ne vixe-
rat.* Omnes qui cum uteos, qui quantum ad omne pro-
mundo ad- bum opus mortui sunt, peccatis autem
dicti sunt, viuant, atque eorum qui humi prouo-
in mortuis lati sunt principi obsequuntur, & in
habendi voluptatibus ac pestiferis cupiditatibus
vitam absumunt, nullo modo viue-
re existimes, verum eos extinctos es-
se tibi persuadeas, vitæque functioni
mortuos.

*Peccatum anima-
mors.* *Rom. 6.* Nam peccatum immortalis anima
mortem esse sapiens quidam non im-
merito pronunciauit. Atque etiam his
verbis Apostolus vtitur; *Cum serui es-
setis peccati, liberi eratis iustitia.* Quem
ergo fructum habuistis in his, in qui-
bus nunc erubescitis? Finis enim illo-
rum mors est. Nunc autem liberati a
peccato, serui autem facti iustitiae, ha-
betis fructum vestrum in sanctificatio-
nem, finem autem vitam æternam. Sti-
pendia enim peccati, mors: gratia au-
tem Dei, vita æterna, in Christo Iesu
Domino nostro.

Dixit

HAT
it: Hos
no iur
aque &
ntanea
nume
a sem
nimi
e pro
autem
rou
& in
ditati
viue
os el
ctioni
nima
n im
m his
ui es
uem
qui
illo
ati à
ha
tatio
Sti
au
ESV
Dixit

Dixit autem ad eum Iosaphat: Quandoquidem vitam, quæ in carne ducitur, vitam esse minimè censes, par elegitur, ut ne mortem quidem hanc, quam omnes subeunt, mortem esse censeas.

Respondit Senex: Sine vlla dubitatione de his quoque ita censeo, quippe qui temporariam hanc mortem minimè pertimescam, imò nec omnino mortem eam appellem, siquidem me per diuinorum præceptorum viam incedentem attripuerit: quin potius transitum à morte ad præstantiorem & perfectiorem vitam, atque in Christo absconditam. Cuius quidem con-

*Mors hæc
tempora-
ria propriè
non est.*

sequendæ cupiditate flagrantes optimi viri, præsentem hanc vitam permissæ ferebant. Vnde etiam ait Apostolus: Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolui-
Coloss. 3.
tur, adificationem ex Deo habemus, domum non manu factam, aeternam in celis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, qua de celo est, superinduiciupientes, si tamen vestiti, & non nondi inueniamur.

Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati: cù quod nouimus expoliari, sed superuestiri, ut ab-
2. Cor. 5.
forbea-

forbeatur, quod mortale est, à vita. At

Rom. 7.

tursum: *Infelix, inquit, ego homo, qui*

Phil. 1.

me liberabit de corpore mortis huius? Et

Psal. 41.

alio loco: Cupio dissolui, & esse cum

Christo. Et Propheta David: Quidan-

do veniam, & apparebo antefaciem Dei

Quod autem ego quoque omnium in-

finis corpoream mortem nullo mo-

ndo extimescam, hinc facile tibi intelli-

gerelicit, quod parris cui minis con-

temptis ac pro nihilo habitis, intrepide

ad te accesserim, ut salutiferam do &

nam tibi exponerem: tametsi aliqui

comptissimum haberem fore, ut si

hæc ressiceret, sexcentis me, si sien

posset, mortibus afficeret. Verum ego

Dei sermonem omnibus rebus antepo-

nens, ipsoque frui cupiens, nec tempo-

rariam hanc morteni perhorresco, nec

eam huiusmodi nomine appellandam

duco, Domini scilicet mandato obtem-

Matt. 10. perans dicentis, *Nolite timere eos, qui*

occidunt corpus, animam autem non pos-

sunt occidere, sed potius timete eum, qui

poteſt animam & corpus perdere in gehu-

nam.

Hæc, inquit Iosaphat, veræ vestre

Philosophiæ præclara facinora, terro-

norum hominum, qui à præsenti hac

vita vix auelli possunt, naturam longè

mul-

*Religiosi
naturam
superant.*

Hæc, inquit Iosaphat, veræ vestre

Philosophiæ præclara facinora, terro-

norum hominum, qui à præsenti hac

vita vix auelli possunt, naturam longè

mul-

multumque superant. Ac vos beati, qui
hac strenuissima mente praediti estis.
Quinam porrò tibi ac socijs tuis in hu-
iusti modi solitudine victus sit, atque
item vnde, & cuiusmodi vobis vestes
suppetant, verè mihi expone.

Barlaam autem dixit: *Victus quidem De vita*,
nobis ex pomis, & stirpibus, quas soli- & vesti-
tudo, cælesti rore perflua, & Creato- bus Bar-
laam &
Ob quæ nemo est, qui aduersum nos sociorun-
pugnam ineat, atque contendat, maio- eius Mo-
remque partem, ut avaritiae lex præscri- nachorum
bit, arripere quærat: Verùm vberimè desertum
omnibus illaboratus cibus, & extēpo- inclementiū.
ralis mensa proponitur. Quod si quan-
do piorum frarum, qui nobis vicini
sunt, aliquis panis benedictionem affe-
rat, hunc tanquam ad eorum, qui cum
fide obrulerunt, benedictionem, à di-
uina prouidentia missum, suscipimus.

Vestes autem nobis ex asperis cili- *Asperitas*
eis, & ouium pellibus sunt, vetustæ vestitus
omnes, atque ex varijs pannis consutæ, monacho-
imbecillam nostram carnem atteren- rum anti-
tes. Etenim eadem nobis est tum æsta- *quorum*,
tis, tum hyemis vestis. Quam etiam ut
semel induimus, exuere postea nobis
non licet, quo usque vetustate confecta
prorsus delectatur. Ad hunc enim mo-
dum,

dum, & frigoris, & aestus molestijs cor-
pus afflictantes, futuræ immortalitatis
vestem nobis comparamus.

*Barlaam
alienu-
ste ad ne-
goria expe-
dienda in-
duitur.*

Cumque hic Iosaphat quæsiuisset,
vndenam vestem illam, qua induer-
erat, sibi comparasset, respondit Se-
nix: A quodam piorum fratrum eam,
cum ad te profecturus essem, vten-
dam accepi. Neque enim par erat, n*on*
cum ea, quam ferre soleo, veste acce-
derem.

Simile.

Quemadmodum enim quispiam
charissimum quendam cognatum in
alienam regionem captiuum abdu-
ctum, illinc educere cupiens, abiecta
veste sua, atque hostium suscepta per-
sona, ad eorum regionem sese con-
fert, varijsque artibus propinquum
suum ex acerba tyrannide in liberra-
tem asserit: eodem modo ego quoque
de tuis rebus certior factus, hoc habitu
suscepto veni, ut diuina prædicatione
peccatum tuum conserarem, atque à tru-
culenti principis mundi seruitute te
vindicarem.

Ac nunc per virtutem diuinam,
quantum quidem in me fuit, ministe-
rio meo perfunctus sum. Etenim ipius
cognitionem tibi annunciaui, ac Pro-
phetarum & Apostolorum prædicatio-

nem

nem exposui, vereque ac sine ullo errore præsentium rerum vanitatem demonstravi, quantisque malis hic mundus scateat, eos, qui ipsi obtemperat, in fraudem inducens, varijsque modis irretiens: Deinceps igitur, eò, unde huc veni, reuertendum est: actum alieno habitu deposito, meum induam.

Obsecravit autem Senem Iosaphat, ut se ipsi cum consueta ueste ostenderet. Cum itaque Barlaam uestem eam, quam gerebat, exuisset, Horrendum Iosaphat spectaculum sese obtulit. Etenim tota carnis ipsius^{* πιότης} qualitas absumpta erat, ac pellis ex Solis æstu atque fortasse ardore circum ossa tensa erat, non secundum, id est ac si quis pellem subtilibus calamis^{do.} pingue-
tetendisset. Pannoso porrò ac perquam aspero cilicio è lumbis usque ad genua cingebatur, idemque pallium humeris gerebat.

Admiratus itaque Iosaphat, huius- *Barlaami*
modi vitæ duritiam & asperitatem, at- *vestitus*
que ex ingētia & singulari tolerantia *asper.*
stupore affectus ingemuit, profusisque lachrymis ad Senem ait: *Quoniam ea*
tibi huc veniendi causa fuit, ut me ex
acerba diaboli seruitute extraheres, be-
neficio tuo extremam manum impo-
*ne, atque animam meam de custodia *Ps. 141.**
educ,

educ, ac me itineris tui socium adhibe-
vt mundi impostura prorsus liberatus
tum denique salutaris baptismi sigil-
lum accipiam, sociumque me tibi ad-
mirandæ huius Philosophiæ, atque exi-
miæ exercitationis præbeam.

*Parabola-
valde ad
rem acco-
modata*

Dixit autem ad eum Barlaam: Capre-
hinnulum diues quispiam olim aleba-
Cùm autem ipse creuisset, naturali-
fectu pertractus solitudines expetebat
Egressus igitur quodam die, capre-
rum gregem pastui operam dantem in-
uenit: atque ad eas sese adiungens, per
agros & campos oberrabat, ac serò qui-
dem domum se referebat, manè autem
famulorum negligentia foras egredie-
batur, atque cùm silvestribus capris se
aggregabat. Porrò cùm illæ pabulatum
longius processissent, ipse quoque eas
comitatus est. At verò Diuitis illius vi-
ri famuli, re cognita, consensisse quis-
eas à tergo insecuri sunt, ac suam qui-
dem capream viuam captam domum
que reductam posthac ita tenuerunt, ut
nulli ad eam aditus pateret: reliquum
autem gregem, partim trucidarunt,
partim male mulctarunt.

Eodem modo ne nobis accidat, me-
tuo, si mihi te comitem adiungas: Hoc
est, ne, & tuo contubernio priu-

818

& ingentes socijs meis calamitates, ac
sempiternam patri tuo condemnatio-
nem accersam. Vult itaque te Domi-
nus nunc quidem diuini baptismi sigil-
lo consignari, atque hic manentem om-
ni pietatis generi studere, præceptisque
suis operam dare. Posteaquam autem
illius bonorum omnium datoris mu-
nere occasio sese obtulerit, tum de-
num, & ad nos venies, & per reliquum
omne huiuscæ vitæ tempus nobiscum
deges. Ac Domini benignitate fretus,
haudquaquam dubito, quin in futura
vita ita coniungemur, ut nunquam di-
uelli possimus.

Iosaphat autem lachrymis rursum
perfusus, ad eum ait: Si Domino ita
placet, ipsius voluntas fiat. Quocirca,
cum diuino baptismate me initiaueris,
pecuniasque à me & vestes, tam ad
tuum, quam ad sodalium tuorum vi-
ctum ac vestitum acceperis, in religiosæ
exercitationis locum, diuinæ pacis præ-
sidio septus, abscede: meaque causa si-
ne villa intermissione Deum roga, ut
nec spe mea frustrer, verum primo quo-
que tempore ad te peruenire, atque in
alta quiete utilitatem ex te percipere
possim.

Barlaam autem ait: Quin Christi
K qui

quidem sigillum accipias, nihil est quo prohibeat. Quare ipsis iam adorna

Mundus pauper, re-ligio dunes. ac Deo iuuante Christianæ fidei facili initiaberis. De ijs autem pecunijs, quas

te tum mihi, tum sodalibus natis datum dixisti, quia tandem fieri posset, v-
tu, qui pauper es, diuitibus eleemos-
niam impertias? Si quidem diuitum ei-
de pauperibus bene mereri, non autem
contra pauperum de locupletibus & co-
piosis. Nam sodalium omnium me-
rum postremus, opibus omnino resu-
perat. Verum diuinis miserationibus
fretus, hoc mihi persuadeo, te prope-
diem locupletissimum fore. Quod cum
contigerit, minimè ad largiendum
promptus ac procliuis eris. Dixit autem
adeum Iosaphat.

Paradoxa. Expon mihi quæso, quoniam pacto,
sodalium tuorum extremus, opibus me-
antecellat, cum paulò ante, tum eos in
magna inopia viuere, atque extrema
paupertate conflictari, dixeris. Quid-
nam item sit, quamobrem nunc me pau-
perem appelles: cum autem amplissimis
opibus præditus fuero, minimè libera-
lem fore dicas, qui nunc ad largiendum
promptus ac propensus sum.

*Avaris-
ter-
perpau-
peres.* Respondit Barlaam: Non eos pau-
pertate conflictari dixi, sed inexhaustis
potius

potius opibus florere. Nam opibus o-
pes semper adiungere, nec cupiditatem
tanquam freno coercere, verum sine
ulla satietaate plura appetere, extremæ
paupertatis argumentum est. Contra, *Qui verè
dolentes
sunt.*
qui sempiternarum rerum cupiditate
præsentia omnia contemnunt, eaque
prosternoribus ducunt, ut Christum so-
lum lucentur, omniq[ue] ciborum & in-
dumentorum excussa, atque in Deum
projecta cura, maiorem ex inopia vo-
luptatem capiunt, quam quisquam eo-
rum, qui mundi amore flagrant, ex o-
pum & pecuniarum abundantia capiat,
quique amplissimas virtutum diuitias
sibi aggeserunt, atque immortalium
bonorum spes sese alunt, hos ego opti-
mo iure, te, atque adeò quis terreno
Regelocupletiores dixerim.

Quod si Deo tibi fauente, tu quoque
spirituales huiusmodi diuitias arripue-
ris, eas summo studio, ac diligentia ser-
uabis, ac semper, & quidem merito,
augere cupies, nec ullam omnino ea-
rum partem effundere sustinebis. Nam
in hoc demum veræ diuitiae sitæ sunt.
Earum autem opum, quæ in sensum *Diuitia
extrema
paupertatis.*
cadunt, moles detrimento potius,
quam commodo amicos suos afficerit.
Quare non absteas extrema pau-

K 2 *perita-*

220 BARLAAM ET IOSAPHAT

pertatem appellaui. Quas, cælestium
bonorum amatores, rebus omnibus re-
missio nuncio, ita fugiunt, ut quispiam
serpentem fugit. Si vero eum hostem,
quem mei piaæ exercitationis socij &
commilitones iam obtruncarunt, a
pedibus proculcarunt, viuum rursus
abs te acceptum ad ipsos detulero, bel-
lorumque ac perturbationum cau-
ipsis fvero, prorsus ipsis exitiosus nun-
cius ero. Quod quidem absit, ut fa-
ciam.

Idem autem de indumentis etiam in-
telligas velim. Nam eos, qui veru-
tis labem & corruptelam exuerunt, at-
que inobedientiæ vestem, quantum in
ipsis fuit, deposuerunt, Christum au-
tem tanquam vestimentum salutaris, &
pallium lætitiae induerunt, quoniam
tandem modo rursus pelliccis tunicis
induerem, ipsisque ignominiæ ami-
ctum imponerem? Quin potius, cum
Sodales meos, ut qui pia, & religiosa so-
litudinis exercitatione contenti sint,
eamque pro verissimis delicijs ducant
nullis omnino eiusmodi rebus indigere
compertum habeam, pecunijs & vesti-
bus, quas te ipsis daturum dicebas, in
pauperes distributis, fac tibi eiusmodi
thesaurum in futurum seundas, qui
nullo

Serpens &
hostis.

nullo modo surripi possit, Deum scilicet in ipso per illorum preces opitulatorem tibi adiungens. Sic enim hoc consequeris, ut opes ad optima quæque tibi adiumento sint. Ac deinde, cum *Ephes. 6.*

Spiritus armaturam acceperis, & lumbos in veritate succinxeris, ac iustitiae loricam indueris, & salutis galeam capit tuo imposueris, & pedes in Euangelij pacis præparationem calcearis, fideique scutum ac Spiritus gladium, quod est verbum Dei, manibus sumpseris, atque vndique te præstantissimis armis instruxeris, ac manuueris, ita demum fidei animo ad bellum cum impietate committendum egredere: ut ea in fugam versa, atque ipsius duce diabolo in terram alliso, à dextra Domini manu, quæ vitæ principium affert, victricem coronam consequaris.

BARLAAM REGIS FILIVM
mysterijs fidei ac sanctæ Eucharistia imbut. Tum de imaginum cultu, ac Niceno Symbolo verba facit. Atque ita demum Baptismum & Eucharistiam ipsi impertit, atque ad virtutis studium horatatur.

CAPUT XIX.

K 3

CVM

Anteba. **C**um Barlaam huiusmodi doctri-
ptismū plu- nis, ac salutiferis sermonibus, Re-
rimis die- gis filium imbuisset, atque ad diuinum
bus prapa- Baptismum præparasset, eique, ut con-
ranit filiū suetudo fert, ad aliquot dies ieiunare,
Regis, mā ac precibus incumbere præcepisset, ad
dans ieiu- eum crebrò ventitare non desinebat,
nare. & o atque omnia orthodoxæ fidei dogma-
rare. velu ta ipsi tradebat, diuinumque Euange-
sietiam B. lium exponebat, ac præterea Aposto-
Petrum licas cohortationes & Prophetarum
deuisse, loca ipsi explanabat. Nam cum vir ille
author est diuinitus tradita doctrina polleret, om-
Clemens nem, tam veteris, quam noui Testa-
Pontifex menti Scripturam memoriter recitabat
epist. 1. ad Cumque diuino Spiritu incitatus ferre-
Jacobum. tur, adolescentem veræ Dei notitiae luce
 collustravit. Eo autem die, quo bapti-
 zandus erat, docendi causa, his ad eum
 verbis utebatur.

Oratio Bar En Christi sigillum accipere, at-
laami ad que dominici vultus lumine consigna-
Iosaphat. ri, Deique filius, ac viuifici Spiritus
Psalm. 4. templum effici properas. Quocirca
SS. Trini- in Patrem, & Filium, & Spiritum san-
ti. etum crede, sanctam, inquam, ex
 qua vita initium duxit, Trinitatem,
 quæ in tribus personis, & una diu-
 nitate celebratur, ac, quantum qui-
 dem ad personas & personales proprie-
 tates

ates attinet, distincta est, quantum autem ad essentiam, coniuncta & copulata: vnum Deum vnigenitum agnoscens, atque vnum Filium vnigenitum, *Pater.*
Dominum nostrum I E S V M C H R I S T V M, Lumen de Lumine, Deum verum de Deo vero, genitum ante omnia saecula. (Etenim ex bono Patre bonus Filius genitus est: Et ex vnigenito *Verbum.*
Lumine sempiternum Lumen effulxit: Et ex vera vita viuificus fons prodijt: Et ex ipsamēt potentia, Filij potentia c. *Hebr. 1.*
micuit: qui est splendor gloriae, & verbum verē subsistens, qui in principio c. *Ione.*
rat, & apud Deum erat, & Deus erat, principij expers & sempiternus: per quem omnia facta sunt, tam quæ oculis cernuntur, quam quæ cerni nequeunt.) Et vnum Spiritum sanctum, ex Patre procedentem, agnoscens, Deum *S. Spiritus.*
perfectam, & vitam afferentem, ac sanctitatem præbentem, eadem voluntate præditum, omnipotentem, eandem æternitatem habentem, verē subsistentem. Ad hanc igitur modum Patrem & Filium & Spiritum sanctum adorant in tribus personis seu proprietatibus, atque in vna diuinitate. Communis enim his tribus est diuinitas, atque vna ipsorum natura est, vna substantia, vna

gloria, vnum regnum, vna potentia, vna auctoritas. Commune autem est Filio & Spiritui sancto, quod ex Patre sunt. At verò Patri proprium est, ingenitum esse: Filio, genitum esse; Spiritui denique processisse.

Nō inquis. Sic igitur hæc crede. At generatio-
rēdum quo nis aut processionis modum compre-
pacto vel hendere minimè studeas, (neque enim
Filius ge- comprehendi potest) verūm integro
nitus sit, corde ac sine vlla superuacanea inuesti-
-vel Spir- gatione illud tene, nimurum Patrem &
-zus proce- Filium & Spiritum sanctum omnibus
serit. modis vnuin esse, excepta ingeniti pro-
prietate, & generatione, & proce-
sione.

*Incarna-
tio.*

Illudque item, vni genitum Filium ac
Dei Verbum, & Deum, salutis nostræ
causa Patris decreto, ac Spiritus sancti
adiuncta opera, in terram descendisse,
sine semine in sanctæ Virginis ac Dei
genitricis Mariæ utero per Spiritum san-
ctum conceptum, ac sine vlla labore geni-
tum, perfectumque hominem effectum:
illudque præterea, ipsum perfectum
Deum, ac perfectum hominem esse, ex
duabus naturis, hoc est diuinitate, &
humanitate, ac in duabus naturis in-
telligentia & voluntate & operatione
& arbitrij libertate præditis, atque om-
nia

niratione perfectis, iuxta normam ac rationem utriusque naturae, hoc est diuinae & humanae consentaneam, una autem composita persona. Haec inquam simpliciter, atque sineulla curiosa inuestigatione accipe: nec illud intelligere stude, quonam pacto Dei Filius se ipsum exinanierit, atque ex virginis sanguinibus homo sine semine atque corruptione factus fuerit: aut quonam pacto duae naturae in unam personam conuenerint. Nam haec, quae diuinitus nobis a Scriptura sancta dicta sunt, fide tenere docemur: modum autem nescimus, nec exponere possumus.

Crede Filium Dei, qui per viscera misericordiae suae homo factus est, omnes omnes humanas affectiones, quae naturae manus ailes sunt, nec vitio dantur, suscepisse. Affectiones, me enim, quantum ad humanam naturam attinet, ac siti laborauit, & dormi- carent, su- uit, & in angore versatus est, & pro no- scipit, stris iniquitatibus ad mortem ductus, cruciisque affixus, ac degustata morte se- pultura affectus est, diuina interim na- tura ab omni perpessione ac mutatione libera manente. Nullam enim omnino perpessione ipsius naturae ab omni perpessione alienae attribuimus: verum in ea natura, quam assumpsit, cumpas-

K 5

sum

226 BARLAAM ET IOSAPHAT

sum & sepultum esse agnoscimus, &
divina gloria à morte ad vitam & im-
mortalitatem excitatum esse, atque

Matth. 16. in cælos ascendisse, tandemque rup-
sum cum gloria venturum esse, vt de

Apoc. 22. viuis ac mortuis sententiam ferat, at-
que vnicuique pro eo ac meritus est re-
pendat.

Ioan. 5.

*Resurre-
cio.*

*Adversus
Mani-
abios.*

*Bonicle-
rio c. Dei*

atia in & o in peccatorum remissionem confi-
ligenda tere.

Resurgent enim mortui, & excita-
buntur qui in monumentis sunt. At-
que illi quidem, qui Christi manda-
ta obseruauerint, & in recta fide ex hac
vita excesserint, sempiternam vitam
hæreditariè possidebunt: qui autem
in peccatis fese corruperint, atque
à recta fide deflexerint, ad sempiter-
num supplicium abituri sunt. Credere
nec ullam mali essentiam, nec regnum
vnum esse: nec principij expers illud
esse statue, aut in seipso extitisse, vel
etiam à Deo ortum traxisse (procul
à te sit hæc absurditas:) verum opus
nostrum, ac Diaboli, hoc esse, quod
nostra incuria & negligentia obre-
pit, propterea quod libero arbitrio præ-
dicti sumus, ac sponte nostra, tam bo-
num, quam malum eligamus. Adhæc

Atque

HAT
us, &
& im-
atque
ie rur-
vt de-
it, &
est re-
xcim-
c. Ar-
anda-
ex hac
vitam
utem
tque
iter-
rede
aum
llud
vel
ocul
pus.
uod
pre-
ra-
bo-
ac
n.
fi-
ue.

Atque insuper ab omni labe pura *Quid de-*
Christi mysteria accipe, certissime ere- Euchari-
dus, Dei nostri corpus & sanguinem sicut creder-
esse, quæ hominibus fide præditis, ad dum.
peccatorum veniam dono dedit. Chri-
stus enim ea nocte, qua tradebatur, te-
stamentum nouum Discipulis suis &
Apostolis, ac per eos omnibus, qui in
ipsum credituri erant, in hæc verba san-
xit: *Accipite & manducate, hoc est cor-* ^{1. Cor. 11.}
pus meum, quod pro vobis frangitur in re-
missionem peccatorum. Eodemq[ue] mo-
do sumptum calicem, ipsis porrexit, di-
sens: Hic est sanguis meus, noui testa-
menti, qui pro vobis effunditur in re-
missionem peccatorum. Hoc facite in
meam commemorationem. Ipse igitur Dei ^{Hebr. 4.}
sermo viuus & efficax, atque sua virtu-
te nihil non efficiens, per diuinum ac
sacrosanctum sermonem, ac Spiritus
sancti aduentum, ex oblationis pane &
vino corpus suum ac sanguinem efficit,
atque immutat: & ijs, à quibus cupido
animo percipitur, sanctitatem & lucem
affert.

Venerandam characteris Domini, *De imagi-*
hoc est, Dei Verbi, humanitate nostra nibus hono-
causa induti, effigiem adorat, eum si reafficeret
de exosculans, atque ita existimans, te dicit,
ipsummet Creatorem in imagine con-
K. 6. suerit.

Basil. l. de tueri. Siquidem imaginis honor, vi
Spiritu sancto viro proditum est, ad exemplar
sancto cap. refertur. *Exemplar* porrò est id, cuius
 18. *Imago* effingitur, atque ab eo deriu-
Imago tur. Etenim cùm picturam in imagine
exemplar. cernimus, ad veram formam, cuius
Wide pro imago est, mentis oculis transimus,
cultu ima- cum, qui nostra causa carnem sibi ad-
ginum cō- iunxit, piè adorantes: non ipsi quidem
oranou- picturæ diuinitatem attribuentes, ve-
tores huius rùm ut incarnati Dei imaginem, pro
aemporis. nostro erga eum, qui nostra causa etiam
Non faci- usque ad serui formam sese exinaniuit,
amus ima- amore ac benevolentia, complecten-
givē Deū, tes. Eodemque modo etiam puræ ipsius
nec lignum Matris, atque omnium sanctorum, effi-
aut lapides gies, eadem ratione complectens, atque
adoramus, item viuificæ ac venerandæ Crucis ty-
sed imagi- pum fide adorans, exoscularē, ob Chri-
nem intue- stum videlicet ac Deum & mundi Ser-
tes, men- uatorem, qui salutis nostræ causa carne
 semque ad in ipsa suspensus est, nobisque ad victo-
Deū trans- riam aduersus Diabolum obtinendam
ferentes, hoc signum dedit. Cohorrescit enim il-
 ipsum so, le, ac tremore afficitur ipsius vim intue-
sum ado- ri minimè sustinens.
ramus, & In his dogmatibus, atque huiusmodi
salimus. fide baptizaberis, eam mutationis om-
 nis expertem, atque ab omni hæresi pu-
 sam usque ad extremum vitæ spiritum

geti-

teniens: Omnem autem doctrinam, *Diabolus* atque omnia dogmata, quæ huic à re- *crucis sig-* prehensione alienæ fidei aduersantur, nū timeret. execrare, atque ab alienationem à Deo esse existimā. Ait enim Apostolus: *Et Galat. 1.* *iam si angelus de celo Euangelizet vobis,* praterquam quod *Euangelizauimus vobis, anathema sit.* Neque enim aliud est Euangelium, aut alia fides, præter eam, quæ ab Apostolis prædicata, atque à diuinis Patribus in varijs Concilijs confirmata est.

Hæc cùm dixisset Barlaam, atque illud fidei symbolum, quod in Nicæno concilio editum est, Regis filio ex- posuisset, in nomine Patris, & Filij, & ^{Baptiza-} *Spiritus sancti* ^{tur Ios-} *ecum* ^{phat.} in Piscina, quæ in ipius horto erat, baptizauit: ac super ^{Barlaam} *spiritus sancti* gratia venit. Cum- que ad ipsius cubiculum rediisset, atque ^{missā pri-} ^{natam ce-} ^{lebrat.} incruenti sacrificij sacrum peregrisset, immaculata Christi mysteria ipsi im- pertiuit. Posteaque illi spiritu exulta- bat, Christum Deum laude atque gloria afficiens.

Dixit autem ad eum Barlaam: *Bene. I. Pet. 1.* *dictus Deus, & pater Domini nostri Iesu* Christi, qui pro ingenti sua misericordia regenerauit te in spem viuam, in heredita- tem incorruptibilem & incontaminatam,

230 BARLAAM ET IOSAPHAT

et immarcessibilem, conseruatum in celis in Christo Iesu Domino nostro per Spiritum sanctum. Hodierao enim deinceps peccato liberatus, accepto semper nostra vita pignore, Deo mancipatus es, ac relictis tenebris lumen induisti, adopratus in libertatem gloriae filiorum Dei. Quotquot enim, inquit ille, nuperunt eum, dedit eis potestatem filius Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Itaque non iam seruus es, sed filius, & haeres Dei, per Christum in Spiritu sancto. Quocirca, charissime, id stude, ut mundus & immaculatus ipsi inueniatur, supra fidei fundamentum probo opera extruens. Fides enim sine operibus mortua est, quemadmodum & opera sine fide.

Atque, ut iam prius, me ad te dicere memini, deposita iam omnimalitia, veterisque hominis, qui secundum erroris desideria corrupitus, operibus omnibus odio habitis, tanquam modum genitus infans, rationabile & sine dolore virtutum lac sugere concupisces: ut in eo crescas, atque ad mandatorum Dei cognitionem peruenias in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi: ut non iam sis parvulus sensibus, vitiisaxum affectionum sub

stibus

cum aequalibus solidis gnum in maiori versari remodulat sensus lectus inibus et sub

Tu viuum et filii Spiritus tia, & non induit befact sancti hoc ne modulat filios Iesu.

Qu sumus posse. atque

Ioan. 1.

Gal. 4.

2. Pet. 3.

Jacob. 2.

Ephes. 4.

1. Pet. 2.

Ephes. 4.

stibus ac tempestate iactatus, & circumactus, verum malitia quidem parvulus sis, ad bonum autem firmam ac solidam mentem habeas, atque, ut dignum est ea vocatione, qua vocatus es, in mandatorum Domini obseruatione verseris, excussa nimirum atque à te remota prioris vitæ vanitate, quemadmodum gentes ambulant in vanitate sensus sui, obscuratum habentes intellectum, alienati à gloria Dei, cupiditatibus que suis & motibus à ratione auctoribus subiecti.

Tu verò quemadmodum ad Deum viuum & verum accessisti, sic etiam ut filius lucis ambula. Fructus enim *Galat. 5.* Spiritus est in omni bonitate, & iustitia, & veritate. Atque illud operam dā, non ouum cum hominem, quo hodie indu tes es, priori posthac verustate labefactes: verum quotidie in iustitia & sanctitate & veritate renoueris. Nam hoc nemo non potest, si velit: quemadmodum audisti, quod potestatem dederit *Ioan. 3.* filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.

Quapropter non iam hoc dicere possumus, nos virtutes adipisci minimè posse. Procluus enim ac facilis via est: atque etiam si ob corporis afflictionem arcta

Qua ra- arcta quodammodo & angusta dicti-
zione faci- est, tamen ob futurorum suorum spem
cilis in ca- ijs recta & clara est, qui non stulti am-
lum via bulant, verum Dei voluntatem exacte
fit. intelligunt, atque ad dimicandum ad-
Matth. 11. uersus diaboli hostis versutias, ipsius ar-
Ephes. 5. maturam induunt, & in oratione atque
 obsecratione, cum patientia & spe in
 hoc ipsum inuigilant.

Ac proinde facito, vt, quemadmo-
 dum a me audisti, & eruditus es, sum-
 umque fundamentum iecisti, in ipso
 abundes, crescens videlicet & prosi-
 ciens, ac boni militis officio fungens
 fidem habens, & bonam conscientiam,
 proborum operum testimonio confir-
 matam: iustitiam colens, pietatem, fi-
 dem, charitatem, patientiam, lenita-
 tem: vitam sempiternam, ad quam vo-
 catus es, apprehendens: omnem autem
 voluptatum ac vitiorum affectionum
 cupiditatem, non modo quantum ad
 actionem, sed etiam quantum ad cogi-
 tationem, procul a te remouens: vt ani-
 mam tuam ab omni spurcitie puram
 Deo exhibeas.

Cogitatio- Non enim actiones duntaxat, ve-
 nes nostræ rùm etiam cogitationes nostræ apud
 apud Deum in numerato sunt, coronasque
 in nume- aut supplicia nobis conciliant. Siqui-
 rato sunt. dem

dem Christum simul, cum Patre ac Spiritu sancto in puris cordibus habitare perspectum habemus. Ac rursum illud non ignoramus, quod quemadmodum sumus apes, eodem modo prauæ cogitationes diuini Spiritus gratiam à nobis propellunt.

Simile.

Quamobrem summo studio in hoc enitere, ut omni vitiosa cogitatione ex animo tuo extincta & deleta optimas quasque cogitationes in ea inseras, tem. plurimque Spiritus sancti te ipsum efficias.

Siquidem per cogitationes ad actiones ipsas venimus: atque omne opus à cogitatione, animique agitatione progredivi, paruum primò initium arrivit, ac deinde tacitis incrementis augebilibus, ingens ad extremum efficitur. Ob eamque causam, nullo modo permette, ut improba consuetudo tibi dominetur: verum donec recens est, parvam radicem è pectore tuo euelle; ne alioqui cum pullularit, ac radices suas altè fixerit, postea non nisi longo tempore, ac magno cum labore extirpari possit.

Per cogitationes ad actiones venimus.

Cauenda
peccandi
consuetudo.

Ob id enim maiora peccata quotidie ad nos aditum habent, atque in animas nostras imperium obtinent, quoniam paulatim ijs, decidet.

ijjs, quæ minora esse videntur, hoc est improbis cogitationibus, inkonectis sermonibus, malisque colloquijs consentanea correctio minimè adhibetur. Ut enim in corporibus, qui parua vulnera negligunt, saniem plerumque, ac mortem sibi ipsi accessunt: ad eundem modum, etiam in animis hoc visum venit, ut qui minima vitia ac peccata nihil pendunt, grauiora sibi inueniunt.

• Simile.

Prov. 8.

2. Pet. 2.

Quatenus autem grauiora peccata ipsis oboriuntur, contracto tandem habitu anima in contemptum cadit. *Impius enim, inquit ille, cum in profundum venerit, contemnit.* Ac deinceps, ut sus in coeno voluntari gaudet, sic etiam anima illa prauæ consuetudini immersa, ne peccatorum quidem factorem sentit, verum potius ipsis gaudet & oblectatur, vitiumque instar boni cuiuspiam arctissimè retinet. Atque ut etiam aliquando, recepta meliori mente, scelerum suorum sensu afficiatur, non tamen sine magno labore, ac sudore, ac praua consuetudine, cui vultus ac sponte se in seruitutem addixit, liberatur.

Quocirca omnibus viribus, ab omni mala cogitatione, atque omni vitiola

208

consuetudine, te remoue, ac potius virtutibus assuesce, easque ita cole atque exerce, ut earum habitus tibi compare. *Virtus ad tur. Nam si paulum laboris in ipsis suscep- habitu per- peris, atque earum habitum contraxe- ducta vix- nis, postea, Deo iuuante, circa laborem euelli- p- vellum proficies. Siquidem virtutis ha- test.*
bitus animæ insitus, ut poterat naturalem cum ea cognationem habens, Deique ope adiutus, vix omnino mutationem ullam recipit, atque in primis firmus est, quemadmodum vides fortitudinem. & prudentiam, temperantiamque item, ac iustitiam, vix omnino mutationem ullam admittere, propterea quod animæ habitus & qualitates & operationes sunt, eam penitus penetrantes.

Nam cum vitij affectiones, quæ nobis non naturales, sed aduentitiae sunt, posteaquam ad habitum peruererint, vix omnino dimoueri possint: quid affiri potest, quin virtus, quæ & natura- liter nobis à summo illo parente & ef- fectore insita est, ipsisque ope & adiu- mento nititur, si nobis non nihil la- borantibus, per habitum in ani- ma radices egerit, multò minus immutari queat.

QVÆ

QVÆ PVRAE ORATIONI
vis sit. sub finem Capitis monetur Iosaphat
ut presentium rerum vanitatem, &
futuraram aeternitatem con-
templetur.

CAPVT. XX.

De Virtu-
sis habitu
historia
notanda.

Vnde etiam mihi quidam ipsius cu-
tor, rem huiusmodi narravit. Cum
inquit, firmissimum diuinæ contempla-
tionis habitum mihi comparasse, ip-
siusque meditatione anima mea tincta
esset, huius rei periculum aliquando fa-
cere cupiens, mentem meam ita conti-
nui, ut cam pro suo more meditationi
sese adiungere minimè sinerem. Quod
quidem id eam peragrè ac permoleste
ferre intellexi, atque ad eam effrenata
quadam cupiditate properare, nec ad
contrariam ullam cogitationem vlo-
modo inflecti posse. At cum haberas
ipsi non nihil permissem, statim ad stu-
dium suum, & operam celerrimo cursu
ferebatur: extabatque id quod ait Pro-
Psalm. 41. Pheta: *Quemadmodum desiderat cervus
ad fontes aquarum: ita desiderat anima
mea ad te Deus. Sicut sit anima mea ad
Deum fortem viuum. Ex his igitur om-
nibus demonstratum est, in nobis ho-*
situm

hium esse, ut virtutem adipiscamur, id- *In nobis*
que nostri arbitrij ac potestatis esse, virtutem
camne amplecti, an contra peccatum adipisci si-
ipsi anteferre velimus. Et quidem iij, qui tum est, ac-
vitio in seruitutem se addixerunt, ex grè cedente ta-
*ab eo abstrahi possunt, quemadmodum *men Dei**
à me superius dictum est.

gratia.

Tu vero, qui per viscera misericordiae
Dei nostri eo liberatus es, ac per Spiritu
tus diuini gratiam Christum induisti,
fac te totum ad Dominum transferas,
nec vitiis affectionibus ianuam villo
modo aperias, verum animam tuam
luavi virtutum odore ac splendore co-
ornatam, sanctæ Trinitatis templum
reddas, atque in ipsius contemplatio-
ne omnes mentis tuæ facultates oc-
cupes.

Nam cum is, qui cum terreno Rege
degit, atque colloquitur, beatus ab om-
nibus predicitur, non est dubium, quin
is, cui diuino beneficio contigit, ut
mente cum Deo colloquatur, consue-
tudinemque cum eo habeat, omni bea-
titudine cumuletur. Quæ cum ita sint,
eum semper ob oculos tibi propone, at-
que cum ipso colloquere.

Quaratio-

Quanam autem ratione cum Deo ne quispiam
colloqueris? Nimis per orationem cum Deo
& obsecrationem ad Deum appropin- colloqua-
quans sur.

quans. Nam qui ardenter desiderio, ac purgato pectorc orat, atque ab omnibus rebus ex materia concretis, & terrenis abducta mente, tanquam coram Deo astat, ac cum metu & tremore preces ad eum adhibet, hic nimirum cum eo consuetudinem habet, facieque ad faciem cum eo colloquitur.

Si quidem bonus noster Deus ac Dominus ubique adest, eos, qui sincero ac puro animo ipsum precantur, exaudiens: quemadmodum ait Prophet,

Psalm. 33. Oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum. Quo fit. ut Patres, hominis cum Deo coniunctionem, orationem esse definiant, eamque Angelorum opus, ac futuræ lætitiae præludium appellent. Siquidem in hoc posura beati- tius, quam in ipsis alijs rebus situm est in cœlorum regnum censem, ut quis ad sanctam Trinitatem appropinquet, eamque compleat. Quam quidem ad rem cum precandi assiduitas mentem velut manu ducat, non abs re beatitudinis illius præludium, ac velut effigies quædam appellata est.

Quanam vera Ora- tio censem- dasit. Verum non omnis oratio eiusmodi est: sed ea demum hoc nomine nuncupanda est, quæ Deum, qui orationis materialm suppeditat, magistrum habet

bet, quæque supra terrena omnia affur-
git, atque cum Domino Christo sine vi-
la intermedia reversatur.

Hanc velim tibi acquiras, atque in ea
prouchi contendas. Etenim ipsa hanc
vix habet, ut ex terra in cælos subue-
here possit. Cæterum non temere, ac si-
ne villa præparatione in ipsa progressus
facies: verum ita deum, si animam
tuam ab omnibus vitiosis affectionibus
prius repurgaris, eamque ab omni im-
proba cogitatione detersam, puri cuius-
dam ac recens abstensi speculi instar ef-
ficeris, & ab omni iniuriarum recorda-
tione, atque ira (quæ maiori quam reli-
qua omnia, impedimento est, quo mi-
nus preces nostræ ad Deum sublimes fe-
rantur) te ipsum procul remoueris, can-
est.

Etisque, qui te læserint, offensionem ex
animo remiseris, atq; per elemosynas,
& pauperum miserationes, orationi ve-
luti pennas quasdam additas, eam Deo
cum calentibus lachrymis obtuleris.

Ad hunc quippe modum orans, ijs-
dem verbis uti poteris, quibus beatus il-
le Dauid, qui Rex erat, ac sexcentis cu-
ris distrahebatur, nihiloque secius ta-
men animam suam à vitiosis affectioni-
bus perpurgauerat, ad Deum vrebatur, di-
cens, *Iniquitatē odio habui, & abominatus Psal. 118.*

sum:

sum: Legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi. super iudicia iustitiae tuae. Custodinit anima mea testimonium tuum & dilexit ea vehementer. Appropinquat deprecatio mea in conspectu tuo, Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Esa. 58.

Sic, videlicet clamante te, Deus exaudiet, & adhuc loquente te dicet, Eeu adsum. Quo circa, si huiusmodi Orationem adeptus fueris, beatus eris. Neque enim fieri potest, quin is, qui cum huiusmodi animi alacritate Deum orat, atque obsecrat, quotidie nouos in virtute progressus faciat, atque omnes hostis laqueos superet. Nam qui mentem suam, ut cuiusdam viri sancti verbis utar, excalafecit, animamque suam erexit, atque in cælum se transstulit, siveque Dominum suum inuocat, sceleraque sua in memoriam reuocat, ac de eorum remissione cum Deo colloquitur, clementissimusque lachrymis cum obsecrat, ut pro sua benignitate propitium ac facilem se ipsis prebeat, ex huiusmodi sermonum & cogitationum ysu & consuetudine hoc consequitur, ut omnem huiusce vitæ curam deponat, atque humanis affectionibus superior existat, dignusque habetur, qui Dei congerio

appel-

appelletur. Quo quid beatius aut sublimius contingere possit? Utinam ita que Dei beneficio beatitudinis huiuscemcompos fias.

Ecce enim mandatorum Domini viam tibi demonstravi, nec quidquam subtraxi, quo minus omne Dei consilium tibi annunciarer. Ac iam quidem ego ministerium meum absolui. Superest, ut succinctis lumbis mentis tuæ, instar Sancti illius, qui te vocauit, ipse quoque in omnivitæ tuæ ratione sanctum te præbeas. *Sancti enim estote, quoniam ego sanctus sum.* dicit Dominus. Atque etiam Apostolorum princeps, ad hunc modum loquitur: *Si Patrem inuocatis eum, qui sine personarum acceptione secundum cuiusque opus iudicat, in timore incolatus vestri tempore conuersamini, scientes quoniam non corruptilibus auro & argento liberati estis de vana vestra conuersatione paternarum traditionum, sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati & immaculati iesu Christi.*

Hæc igitur omnia in mente condita sineulla intermissione recordare, Dei metum, & horrendum ipsius tribunal & splendorem eum, quem justi in futuro ævo accepturi sunt, ac contra peccatorum in tenebris inæterris

Actor. 20.

Leuit. 19.

1. Pet. 1.

L xim;

242 BARLAAM ET IOSAPHAT

rem; prætentum item rerum imbecil-
litatem & vanitatem, ac futurorum
eternitatem, semper ob oculos habent;

Esa. 40.

1. Tim. 4.

Phil. 4.

Illiudque præterea, quod *omnis caro fa-*
ni *instar est* *de* *omnis gloria eius tanquam*
flis fæni. *Exsiccatum est* *fænum.* *Et* *fo-*
cius decidit. *Verbum autem Domini ma-*
net in aeternum. *Hæc semper meditate;*
& pax Dei tecum sit, quæ te illuminet;
& sapientia instruat, & ad salutis viam
ducat, improbamque voluntatem pro-
cul à tua mente depellat, atque ani-
mam tuam Crucis signo imprimat, no-
vllum peruersi spiritus scandalum ad
te proprius accedat, verum diuino be-
neficio in omni virtutum perfectione
futurum illud ac finis & successonis
expers regnum adipiscaris, ac beatae &
vitæ initium afferentis Trinitatis, qua-
in Patre, & Filio, & Spiritu sancto glo-
rificatur, lumine collustreris.

BARLAAM O B FREQVENTEM
cum Regis filio consuetudinem, precep-
ribus ipsis in suspicionem venit. Eaq*ue*
de causa, Iosaphat abeundi po-
testatem ipsi fa-
cit.

CAPUT XXI.

CVM huiusmodi doctrinis ad mortis
informandos accommodatis, præ-
stat;

stantissimus senex Regis filium instruisset, ad suum hospitium se contulit. At Adolescentis ministri & praceptores, frequentem ipsum in palatium ingressum perspicientes, admiratione affiebantur. Unus autem ex iis, qui priorem inter eos locum obtinebat, & quem Rex, velut fidelissimum, ac sui studiosissimum filij sui palatio prefeccerat, Zardan nomine, Regis filium his verbis allocutus est: Non te fugit, Here, quanto patris tui metu afficiar, quaq; erga eum fides sim. Eoque etiam nomine, me tanquam fidissimum famulum tibi admistrum esse iussit. Nunc autem exterritum hunc virum crebro tecum colloqui videns, illud vereor, ne Christianæ religionis, quam pater tuus ingenti odio insectatur, cultor sit: sicque ego capitalisentiae obnoxius reperiar. Proinde, vel de eo patrem certiore fac, vel posthac cum eo colloqui desine: vel certe, ne in reprehensionem incurram, à facie tua meablega, atque alium, qui mihi subrogetur, à patre tuo postula.

Regis autem filius ad eum dixit: Hoc primum, ô Zardan, faciamus. Velo quodam obductus, sta, ipsiusque ad me sermones audi: atque ita, quidam tibi faciendum sit, exponam.

L 4

Cùm

Summa
doctrinae
Christiane.
Matth 24.

Cum igitur Barlaam ad ipsum accessurus esset, Zardane intra velum introducto, ad Senem ait: Diuinam tuam doctrinam mihi summatim repece, quod firmius pectori meo inseratur. Excepto igitur sermone, Barlaam longam de Deo, atque erga eum pietate, orationem habuit, quodque eum solum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente amare, ipsiusque mandata cum timore ac desiderio obseruare oportet: quodque ipse esset, qui omnia, tam quae in cernendi sensum cadunt, quam quae ab oculorum sensu remota sunt, condidisset.

Ac deinde primi hominis effictionem, mandatumque ipsi datum, latamque in eum, ob violatum edictum, a creatore sententiam commemorauit. Deinceps bona ea recensuit, quibus nos reiecto ipsius mandato nosmet exclusimus. Mox carum molestiarum mentionem fecit, quae, postquam abiliis bonis excidimus, miserè nos inuaserunt.

Tum autem ea, quae, ad benignitatem, & amorem erga hominum genit pertinebant, subiunxit, nempe quoniam modo summus ille opifex salutis nostræ curam gerens, magistros ac Prophetus

HAT
m ac-
um in-
tuam
te, quò
cepto
am de-
oratio-
lum ex-
ex tota
ca cum
opone-
ia, tam
quam
a sunt,
ffictio-
latam-
um, à
oravit,
quibus
nosmet
tiarum
nabil-
inua-
gnita-
genus
e quo-
salutis
c Pro-
pheta

phetas Vnigeniti incarnationem prædicantes miserit. Deinde etiam ipsius descensum, incarnationem, beneficia, miracula, tolerataque pro nobis, ingratitudinis virtio laborantibus, supplicia, crucem, lanceam, voluntariam mortem, ac denique nostram in integrum restitutionem, & reuocationem, atque ad primum bonum redditum: ac postea cælorum regnum, quod homines eodignos manet, reconditum improbis cruciatum, ignem nunquam extingendum, perpetuas tenebras, immortalem vermen, cæterasque omnes poenas, quas uij, qui peccati seruiture se constrinxerunt, sibi ipsiis aggelerant.

Hæc cum oratione prosecutus esset, ac sub finem in doctrinam ad mores accommodatam delapsus fuisset, multaque de vitæ puritate verba fecisset, præsentiumque rerum vanitatem damnasset, eorumque, qui his rotos se ad dicunt, miseriam coarguisset, orationem tandem precatione conclusit, a Deo nimis ipsi firmam & constantem orthodoxæ fidei confessionem, vitamque ab omni reprehensionis nota immunem, ac purissimam munericis sui administrationem

L 3 optans.

246 BARLAAM ET IOSAPHAT
optans. Ac postea, precationi fine im-
polito, ad hospitium suum rursus sen-
cepit.

Regis autem filius accito Zardan,
quid animi haberet, periclitans, dixi.
Audisti, quæ mihi tabula iste dixi.
me videlicet in ansi suo verborum leno-
cino in fraudem inducere studens, n
iucunda hac oblectatione & ame-
ante priuare, atque ad peregrini Dei cul-
tum traducere? Zardan autem, Quid-
nam, inquit, tibi visum est, o Rex, h-
inulum tuum tentare? Perspectum
am habeo, viri sermones pectus tuus
altissimè penetrasse. Nam nisi ita es,
non tam lubenter ac perperud, cum te
sermones misceres. Et quidem nos illi-
usmodi prædicationem haudquam
ignoramus. Verum ex quo tempore
Patertuus atrocissimā aduersus Chi-
stianos persecutionem excitauit, illi
hinc expulsi sunt, atque ipsorum præ-
dicatio conticuit. Quod si tibi dogma
hoc arridet, ipsiusque duritiem & li-
borem subire potes, faustum sanè &
felix sit, id quod animo tuo insedit.
Ego autem quid tandem faciam, qui
huiusmodi diritiem ne aduersis qui-
dem oculis intueri possum, ac Regis
mactu animum doloribus atque acer-
bita.

bitatibus distractum habeo? Quanam apud eum excusatione utar, qui ipsius imperia neglexi, atque huic viro ad te aditum permisi?

Dixit autem ad eum Regis filius: Evidem nihil aliud, quod ingentitiae erga me benevolentiae satis præmij afferret, agnoscens, hoc vnum beneficio tuo maius reperi, nimirum vttibi bonum illud, quod naturam superat, perspicuum reddere studerem, hoc est, ut Finis creatu- quem ad finem procreatus sis, intelli- geres, ac creatorem agnosceres, re- hictisque tenebris ad lucem accurreres. Atque in hac spe eram, fore, ut simulat- que de ea aliquid audijsses, ardenti illi- ma quadam cupiditate illam sequere- ris. Verum spem ea, ut video, falsus sum, ut qui, ad ea, quæ dicta sunt, te- pide affectum te conspiciam.

Regi autem ac Patri meo si hæc in- dicaueris, nihil aliud hinc con- queris, quæm ut ipsius animum cu- ris ac mœroribus conficias. Verum si candido ac sincero in eum animo es, cauene ipse antequam commoda oc- casio se obtulerit, quicquam huiusmo- di ex te resuscitat. Hac oratione ad eum In aquam habita, tanquam in aquam seminare seminare. videbatur. Neque enim sapientiæ ad

L 4 stoli-

248 BARLAAM ET IOSAPHAT
stolidum animum aditus vnquam pa-
tebit.

Postridie autem Barlaam ad eum
accedens, de discessu suo sermonem
ingerebat. Ille autem, ab eo diuelli mi-
nimè sustinens, animo excruciatatur,
lachrymisque totus perfundebatur. Se-
nex verò cum longum ad eum sermo-
nem habuisset, cumque ut firmissimus
in bono perstaret, obtestatus esset, ver-
bisque ad cohortandum accommoda-
tis ipsius pectus confirmasset, precibus
ab eo contendebat, ut læto atque hi-
lari animo discedendi potestate sibi
faceret. Illud etiam adiungebat, eam
breui inter se coniunctionem inutuam
fore, quæ dissidij omnis expers esset.
At Regis filius, cum nec diutius Seni
negotium facessere, nec cum expedito
itinere prohibere posset, ac præterea
metuens ne Zardan ille Regem de eo
certiorem facheret, ac supplicijs cum af-
faceret, his ad eum verbis usus est. Quā-
doquidem ita tibi hoc animo insidet
spiritualis Pater ac Præceptorum opti-
me, mihique omnis bona author, ut me
in mundi vanitate versantem deseras,
atque ad spiritualis quietis locum pro-
ficiscaris, non ultra te retinere atque
impedimento tibi esse audeo. Abiigi-
tut

tur Dei pace septus, ac meæ miseriae in
præclaris tuis ad Dominum precibus
memoriam ne intermittas, quo tan-
dem ad te peruenire, ac faciem tuam
perspicere queam.

Vnam autem rem à te postulo, nimi-
rum ut, quoniam pro tuis religiosæ vi-
tæ sodalibus nihil accipere voluisti, sal-
tem pro te exiguum aliquid pecuniæ
in victrum, ac vestem in indumentum
accipias. Ille autem ad eum respondit: *Barlaam à*
Cùm pro fratribus meis nihil à te acce- *Regis filio*
perim (neque enim illi aliquid ex hu- *nihil acci*
ius mundi rebus, à quibus vltro sese re- *pere vult,*
mouerunt, accipere opus habent) quo-
nam tandem pacto mihi id acquiram,
quod ipsis interdixi? Nam si pecunia- *Hoc intelli-*
xum possessio bona esset, illis certè an- *ge de diui-*
te meas impertijsem. Quoniam au- *tijs, quibus*
tem exitiosam earum possessionem esse *aliquis abe-*
scio, nec illos, nec me item, huiusmodi *titur.*
laqueis implicabo.

Cùm igitur ne hoc quoque ipsi per-
suadere potuisset, ad alteram peticio-
nem rursum se conuertit, supplexque
ab eo petiit, ne preces suas omnino ne-
gligeret, nec se omni mœstiaæ gene-
re profigaret, verùm ut dicitum il-
lud & asperum ac vetustate consecutum
pallium (tum ad religiosæ magistri sui

L. 5. vitæ

250 BARLAAM ET IOSAPHAT

vitæ refricandam memoriam, tum ad præsidium aduersus omnes satanae afflictus) sibi relinqueret, atque ipse pro eo aliud acciperet: quod scilicet, inquit, id quod à me datum fuerit, perspicions humilitatis meæ memoriam tineas.

Ait autem Senex: Vetus meum et detritum pallium tibi dono dare, aliud quæ nouum indumentum accipere, mihi non licet: ne exigui mei laboris mercédem hic recepisse diuina sententia pronuncier. Cæterum, ne tuam animi alacritatem retundam, vetusta, nec meis quicquam diuersa, ea indumenta sint, quæ mihi abs te porrigitur. Regis itaque filius, cùm asperos quoddam ac vetustos pannos quæsiuisset, eosque Seni dedisset, ipsius ueste inuicem accepta, magnam inde lætitiam concepit, quavis purpura, ac regio orname-
to, citra omnem comparationem pra-
stantiorem eam existiitans.

Diuinissimus autem Barlaam iam iamque discedere cupiens, ea, quæ ad discessum pertinebant, loquebatur, po-

Postrema tremamque hanc ipsi doctrinam adhuc Barlaami buit. Charissime frater, inquit, ac suus ad Regis uissime fili, quem ego per Euangelium filium or- genui, scis cui Regi nomen dedisti, &
ratio.

cum

tum quo pacta iniuisti. Quare firma ea
fuit necesse est, atque omnia militiae
munia, quæ in huiusmodi pactorum
charta, præsente ac restante, atque et-
iam pacta ipsa litteris mandante vni-
uerso cœlesti exercitu, promisisti, alaci
animo exequaris. Quæ quidem si præ-
stiteris, beatus eris. Quocirca tibi pro-
uidendum est, ne quid præsentium re-
rum Deo, ipsiusque bonis anteponas.
Quid enim rerum præsentium tantum
terroris afferre potest, quantum ignis
eterni cruciatus, qui ita ardet, ut inter-
im lucis omnis expers sit, nec vnu-
quam exurendi finem faciat?

Ac rursum, Quodnam est huius *Nu^hn^u* bo-
mudi bonum, quod ^{num} *tanta* animum ^{cam}
voluptate perfundat, ut Deus, se ipsum *Deo confa-*
is, à quibus diligitur, donans: cuius & *rendum:*
pulchritudo sermone omni præstantior
est, & potentia inuicta, & gloria sempi-
terna, & cuius bona ea, quæ ipsius ami-
cos manent, omnia quæ oculis cer-
nuntur, incomparabiliter antecellunt:
qua oculus non vidit, nec auris audivit, *1. Cor. 2.*
nec in cor hominis ascenderunt? Quo-
rum veinam tibi, robustissima Deimaa-
nu septo ac munita, hæredem esse con-
tingat.

Regis autem filius lachrymis per fu-
L. 6 sus,

sus, angebatur, ac summa molestia afficiebatur: ut qui ab amantissimo Patre ac præstantissimo Magistro relinquimimè sustineret. Et quisnam, inquit, o Pater, tuas partes explebit? Aut quem tandem huiusmodi pastorem adducem consequi potero? Et quoniam solatio desiderium tui lenibo? Ecce enim me improbum ac rebellem seruum ad Deum adduxisti, atque in filij & heredis classe collocasti: ac me perditum, atque omnibus bestiis in prædam expositum, exquisisti, & cum ijs Dei ouibus quæ minimè aberrauerant, copulasti, atque compendiariam veritatis viam mihi demonstrasti, meq; de tenebris & umbra mortis eduxisti, ac pedes meos è lubrica & exitiosa, ac peruersa accurate via extraxisti. Magna & admiranda mihi à te bona orta sunt, atque eiusmodi, ut singularem eorum magnitudinem nulla oratio consequi possit. Magistrorum igitur ipse quoque pro mece in quo homunculo ipsius beneficiorum utinam sis particeps: atque id quod meæ gratiarum actioni deest, expleat Dominus, qui solus beneficiorum regulatione, eos qui ipsius amore prædiuntur, superat.

Barlaam autem, ipsius lamentatio-

Luc. 15.

Psal. 85.

Luc. 1.

nes amputans, surrexit, atque ad orandum se comparauit, manibusque in cœlum sublati, his verbis usus est: *Oratio.* Deus, & Pater Domini nostri Iesu Barlaami Christi, quæca, quæ prius tenebris obducta erant, luce perfudisti, atque res phat. omnes conditas, tam quæ aspectu sentiuntur, quam quæ ab oculorum sensu remotæ sunt, ex nihilo produxisti, qui figmentum tuum conuertisti, nec nos post insipientiam nostram abire permisisti, gratias tibi agimus, auctuæ potentia & sapientia, hoc est Domino nostro Iesu Christo, per quem etiam secula fecisti, nosque prolapios & iacentes excitasti, & delinquentibus peccata remisisti, errore vagantes reduxisti, captiuos redemisti, morte extinctos per filij tui ac Domini nostri pretiosum sanguinem ad vitam reuocasti.

Te igitur in uoco, atque unigenitum Filium tuum, & sanctissimum tuum Spiritum. Respice in ratione præditam hanc ouem, quæ per me indignum hominem ad altare tuum accedit: atque ipsius animam per virtutem ac gratiam tuam sanctifica. Visita vineam *Psalm. 142.* hanc, quæ per Spiritum sanctum tuum plantata est: atque hoc ei da, ut iustitiae fructum ferat: Corrobora eum, pa-

L. 7. ctim.

254 BAARLAAM ET IOSAPHAT

Psal. 142. Etum tuum in ipso confirmans; Ac per

Psal. 50. bonitati spiritus sapientiam eum a dia-
bolis fraude atque impostura eripe. Do-

ce eum facere voluntatem tuam, & au-
xilium tuum ab eone auferas. Atque
& ipsi & mihi seruo inutili, bonorum
tuorum, quæ finem nefciunt, heredita-
tem consequi beneficio tuo contingat.

Daniel. 3. Quoniam benedictus es ego gloriosus in se-
cula, Amen.

Absoluta autem oratione conuersus,
ipsum iam cælestis Patris filium, exof-
culatus est, pacemque ipsi ac sempiter-
nam salutem precatus, ex aula excessit,
latusq; abiit; gratias Deo agens, cuius
fauore iter ipsi exanimis intentia suc-
cesserat.

POST BARLAAMI DISCESSVM
Iosaphat orationi studet. Zardan Regi, quo-
nam pacto ille ad Christianas sacras con-
sulisset, exponit. Rex Barlaamum per-
sequi iubet, sed frustra. Quia-
dam monachi ad eum
adducun-
tur.

CAPUT XXII.

I Osaphat autem, postquam exiit
Barlaam, precibus scese dedit, calen-
tissi-

uissimisq; lachrymis profusus ad hunc
modum locutus est: *Deus in adiutorium Psal. 69.*
meum intende, Domine ad adiuuandum Psal. 9.
mefestina. Quoniam tibi derelictus est Psal. 85.
pauper: Orphano tuis eris adiutor. Respice
in me, & miserere mei, qui omnes viis sal- 2. Tim.
uos fieri, & ad agnitionem veritatis ve-
nire. Scrua me, quælo, indignum licet
homunculum, atque corroborat: ut in
sæctorum mandatorum tuorum via
ambulem. Quoniam ego imbecillis ac
miser sum, nec ijs viribus, ut boni quic-
quam facere possim. Tu vero salutem
mihi afferre potes, qui omnia, tam quæ
oculis cernuntur, quam quæ cerni ne-
queunt, contines atque conservas. Ne
me post improbas carnis meæ voluntä-
tes abire sine: verum docere me facere vo-
luntatem tuam, atq; in sempiternam ac
beatam vitam me conserua. O Pater,
& Fili, & diuine Spiritus, consubstan-
tialis, ac diuisionis expers diuinitas, te
inuoco, te gloria afficio. Te enim lau-
dat quicquid creatum est: ac te gloria
afficiunt intellectuales ac corpore va-
cantes virtutes in sæcula, Amen.

Psal. 142.

Deinceps igitur quam diligentissi-
mè seipsum conseruabat, atq; ita com-
parabat, ut & animæ & corporis puri-
tatem acquireret, atque in continen-
tia,

tia, & orationibus, obsecrationibus
que, per totum noctis curriculum se
prorogantibus, vitam duceret. Nam
cum plerumque diurno tempore, tun
ob eorum, qui cum ipso versabantur,
contubernium, tum etiam interdum
ob Regis ad eum accessum, aut quod
ipse ab eo acciretur, se se interrumpi vi-
deret, nox ipsi, quod diei deerat, sup-
plebat: ut qui in precibus & lachrymis
ad diluculum usque staret, ac Dei opem
imploraret. Vnde etiam Prophetica illa
vox in ipso implebatur: *In noctibus ex-
tollite manus vestras in sancta, & benedi-
cite Dominum.*

Psal. II.

Zardan autem ille, cum huiusmo-
di ipsius virtus rationem intellexisset,
summaque inde modestia afficeretur,
grauibusque animi curis vexaretur,
nec quid ficeret, haberet, ad extremum
mœrore oppressus, simulatio morbo in
suas ædes concessit. *Quod ut Rex com-
perit, alium quendam ex his, quos si-
dissimos habebat, misit, qui ipse loco
filio ministraret.* Ipse autem valetudin-
is Zardanis curam gerens, celeberrimum
ad eum medicum mittit, cum
que, ut summam ad ipsius curationem
solicitudinem adhibeat, rogat.

Medicus igitur, quoniam eum Regi

gla

PHAT
ionibus
lum feli
t. Nam
re, tun
bantur,
terdum
it quod
impi vi
at, sup
chrymis
ei open
tica illa
ribus ex
benedi
iustus
exisser
ceretur
aretur,
remum
orbo in
x com
quos fi
us loco
letudi
eberti
cum
ionem
n Regi
grā

gratum & acceptum esse perspiciebat, sedulò eum inuisebat. Cumque ipsius statum accurate considerasset, Regi confessim indicauit, se nihil, quod morbum ipsi accerseret, in eo reperi- re potuisse: ac proinde, ita existimare, cum aliquo animi mœrore affectum, in morbum incidisse. Rex autem his ver- bis auditis, hoc arbitratus est, cum à fi- lio asperius acceptum fuisse, atque hac de causa concepto in mœrore recessisse. Quidnam autem id esset, deinceps sci- tucpiens, Zardani se cum, vt oborti morbi causam intelligeret, crastino die inuisurum significauit.

Zardan autem huius promissi cer- tior factus, statim vt diluxit, indumen- tis acceptis ad Regem proficiscitur, tumque, simulatque ingressus est, hu- mi prostratus, adorauit. Rex autem, Quid, inquit, tibi vim attulisti, vt ad me accederes? Nam ipse ad te proficisci, meumque erga te amorem omnibus declarare in animo habebam. Ille au- tem respondit: Morbus meus, ô Rex, non ex eorum numero est, quibus ho- mines laborare solent, verum ex animi mœstitia & anxietate, corde in dolo- rem prolapsò corpus quoque condo- luit. Amentiæ porrò mihi ducendum esset,

esser, si, cum ita me haberem, non seruum decet, ad te accederem, verum, ut regia tua maiestas ad me famulum veniens se fatigaret, expectarem. Per contante autem Rege, quid name um hunc monachorem conieccisset, respondens Zardan, Magnum, inquit, periculum mihi impendet, magnisq; supplicijs, ac multis mortis generibus agnum me agnoscet, quoniam præcepisti negligeenter obsequendo ingentem tibi iam iamq; monachorem acceristi.

Rursus autem ex eo quærente Regem, quænam huiusmodi negligentia esse, in quam incidisset, quodq; periculum illud, in quo versaretur. In custodia Domini mei filij tui, inquit, negligentem me præbui. Improbus enim quidam præstigiator ingressus, de Christiano religionis doctrina ad eum verba fecit. Posteaq; Regi, quos ad ipsius filium sex sermones habuisset, ligillatim posuit, quantamq; ille ex ipsis voluptatem cepisset, quodq; proflus Christi addixisset. Quin etiā Senis nomen ipsi indicauit, Barlaā ipsum nuncupari dicens. Nam etiam antea Rex de Barlaam ac summa religiosæ ipsius vitæ apergat, multa auditione accepere.

Vt autem hæc ad Regis aures perueniuntur.

non, verum, amulcem. Pa-
n eum in respon-
; perico-
; supplici-
ibus di-
recepis-
ingen-
ccersi-
te Regg-
ria est, et
n culum
odia Do-
igenem
idamas
tianę-
ba feci-
lium se-
atime-
volepti-
christo-
men ip-
upari-
Barlaam
e asper-
sper-
merum-
berunt, tantus ei mœror obortus est, ut
totus concuteretur, iracundia æstua-
ret, atq; hoc nuncio pene exanimare-
tur. Ac statim Arachen quendam, qui
etiam secundum ab eo dignitatis gra-
dum obtinebat, primusque in omnibus
arcans consilijs erat, ac præterea Astro-
logiæ scientiam tenebat, ad se acciuit,
eique magno cum mœrore atq; animi
consternatione, quod accidet, narra-
uit. Ille autem iphius perturbatione a-
nimique confusione conspecta, Mæsto,
inquit, ô Rex, ac perturbato animo esse
desine. Neque enim me ipsum de sen-
tentia deducturum diffido. Quin po-
tius illud certissimum habeo, breui fo-
re, ut ille impostoris illius doctrinam
abiureret, tuæque voluntati morena-
gerat.

Cum igitur his verbis Araches Re-
gem ad animi hilaritatem conuertis-
set, ad huiusmodi negotij considera-
tionem animum adiecit. Ac primum, Arachis
ô Rex, inquit, hoc agamus. Demus o-
peram, ut pœniferum illum Barlaam
arripiamus. Quod si consequamur, à
scopo, mihi crede, non aberrabimus,
nec spe nostra sallemur. Nam ille ipse
aut verbis ad persuadendum accom-
modatis, aut varijs tormentorum in-
strumentis

*Rex Ars.
chen ad se
accersit.*

strumentis impulsus, inuitus etiam
repugnans, falsa & erroris plena verba
sua esse confitebitur, atque dominum
meum filium tuum de sententia dimo-
uebit, adducetque ut Patris dogma-
bus hæreat.

Sin autem illum atripere neque-
mus, alium ego Senem Eremitam no-
ui, Nachor nomine, qui Barlaamum
prorsus similis est, ut vix ab illo inter-
nosci possit. Hic porrò eandem nobis
scum doctrinam profiteretur: cumque in
mathematicis magistrum habui. Ad
hunc igitur ego noctu me conferam,
eique omnia sigillatim exponam. Ac
deinde rumore hoc sparso, Barlaatum
scilicet comprehensum esse, ipsum ex-
hibebimus. Qui etiam ipse Barlaam
bi nomen attribuens, se Christianorum
sacra colere simulabit, eaque intuetac
defendere præ se feret. Ac postea longa
disputatione habita, tandem fidelis
manus dabit. Quod cum filius tuus
perspexerit, hoc est, Barlaatum victum
esse, ac doctrinam nostram palmam tu-
lisce, non est dubium, quin ad victorum
partes sese adiuncturus sit. Quam et
iam ad rem istud magni momenti est,
quod filius tuus maiestatem tuam re-
xetur, tibiique obsequi magnopere fer-
det. A
mi per
errori
Hoc
minisq
dicauit
circa c
compe
nabat.
bus mi
pauit,
suspect
equis,
batur,
gitaba
inani l
dem in
ti situr
cum e
usque
quierer
cum a
nium
atque
esse ne
viros
solitu
agrass
quasd
ficies

det. Adde quod ille etiam, qui Barlaam personam geret, resipiscet, seque in errore versatum esse affirmabit.

Hoc sermone Rex delectatus est, hominisque consilium optimum esse iudicauit, inani videlicet spe nixus. Quocirca cum Barlaam nuper recessisse comperisset, eum comprehendere festinabat. Itaque militibus ac centurionibus missis, varios itinerum exitus occupauit, ea autem via, quam ex omnibus suspectiorem habebat, ipse consensis equis, eum omni celeritate persequebatur, atque omni ratione assequi cogitabat. Ceterum cum sex totos dies inani labore sese fatigasset, ipse quidem in regio quodam palatio, quod ruti situm erat, remanet. Arachen autem cum equitibus haud paucis ad ipsam usque Sennaaritidem solitudinem conquirendi Barlaami causa misit. Qui cum ad eum locum peruenisset, omnium incolarum animos perturbauit: atque, cum illi virum eum a se visum esse negassent, in solitudinem, ut piros viros venaretur, sese contulit. Cumque solitudinem illam magna ex parte peragrasset, ac montes cinxisset, vallesque quasdam minimè tritas, & accessu difficiles, cum ea hominum manu, quam secum

262 BARLAAM ET IOSAPHAT
secum habebat, pedibus peruassisset, ad
cumulū quendā profectus, in eius fasti-
gio Eremitarum turmam inambulan-
tem cernit: nullaque interposita mora
eos ad se adduci iubet. Milites itaque
celerrimo cursu, atque, alij alios ante-
uertere contendentes, tumulum pe-
tunt. Eoque cum peruenissent, circum-
dederunt eos tanquam canes multi, au-
tanquam pestiferæ quædam & imma-
nes belluæ. Atque ipsos, tum oris specie-
rum habitu venerandos, solitariæque
exercitationis notas in vultu ferentes,
comprehendunt, raptatosque Arachi
exhibit, sic animo comparatos, ut ne
ullo modo perturbarentur, nec igna-
uum aliquid ac triste, vel præ se ferrent
vel loquerentur. Qui autem ipsos
omnes, tanquam antistes, præibat,
ex cilicio contextam peram, quorum
dam sanctorum Patrum, qui ex hac vi-
ta discesserant, reliquijs confertam ge-
stabat.

*Antistes
peram se-
cum defe-
rebar, ple-
nam reli-
qui san-
ctorum Pa-
trum.*

Conspectis autem ipsis Araches, vi-
Barlaamum minimè vidit, (nam cum
norat) mœrore conturbatus est, atque
ad eos dixit. Vbi nám est impostor ille
qui Regis filium in errorem induxit?
Is autem qui peram gestabat, respon-
dit: Non est ille inter nos, absit (siqui-
dcs)

dem Christi gratia pulsus, à nobis fu- *Pius Ab-*
git) verum apud vos domicilium ha- *bas per lm-*
bet. Eum ergo, inquit Dux, nosti: Cer *postorem*
tè, inquit Eremita, eum, qui impostor *diabolum*
dicitur, noui, hoc est diabolum: qui in *intelligit*.
medio vestri habitat, atque à vobis
adoratur & colitur. Hic Dux: De Bar-
laam ego quæro, deque eo perconta-
bar vbinam esset. Monachus autem:
Cur igitur, inquit, præpostere locu-
mus es, de eo qui Regis filio impostu-
ram fecit, me interrogans? Nam si Bar-
laam quærebas, omnino ita loqui
oportebat, Vbinam ille est, qui Regis
filium ab errore in viam reduxit, ac sa-
lute donauit? Nam ille frater noster
est, ac religiosæ exercitationis socius.
Multi autem iam dies sunt, cum eum
non vidimus. Tum Araches, Domum
illius, inquit, mihi demonstra. Respon-
dit Monachus: Si ipsi vos videre cordi
esset, obuiam vobis ipsem prædijisset.
Nobis autem ipsius domum indicare
minime licet.

Qua de causa indignatione percitus
Dux, atque irato ac furioso vultu eum
intuens, ad eū dixit: Nouis & inusitatis
vos mortis generibus nunc mactabo,
nisi statim Barlaamum mihi exhibueri-
tis. Et quid, inquit Monachus, in nobis
per-

perspicis, cuius studio & amore ab hac
vita ægrè diuelli amur, mortemque
te nobis inuehendam pertimescamus.
Quin potius gratiam tibi habituri su-
mus, quod virtutis studio hærentes
vita eduxeris. Neque enim incerta exi-
tus alea paruum nobis metum iniicit
quod scilicet, quo statu nos arreptum
mors sit, minimè compertum habe-
mus: ne forte aut voluntatis lubricum,
aut quidam diaboli imperus insti-
nisti constantiam inflectat, aliterque
nobis, quam ut pactis cum Deo à no-
bis initis consentaneum est, aut sentire
aut facere persuadeat. Quo circa cum
ea, quæ vobis ipsis pollicebamini, con-
sequi iam omnino desperetis, sine villa
cunctatione, quod lubet, facite. Ne-
que enim pīj fratrī nostri domicilium,
quamvis nobis cognitum, ostende-
mus: ne calia villa vobis ignorantia mo-
steria prodemus, ut videlicet hacte-
tione mortem turpiter effugiamus.
Quin potius præclarè mortem oppre-
mus, ut prius virtutis sudores, sic oun-
fortitudinis animi cruorem Deo offe-
rentes.

Hanc eorum sermonis libertatem
seeleratus ille minimè ferens, verum
ex huiusmodi animi magnitudine gra-
uissim

eos v
Quæ
rum a
que t
Cùm
costra
quisq
Barla
arrep
ter eu
affici
interi

ABB
dispi

Int
bus
coru
dein
flam
ipse
min
cruc
plag

uissima iracundia commotus, multis *Flagris* ca-
eos verberibus ac tormentis affecit. datur mo-
Quæ tamen illi sic pertulerunt, ut co- nachi.
rum animi robur ac fortitudo ipsi quo-
que tyranno admirationem moueret.
Cum autem multis illatis supplicijs,
costamen flectere non potuisset, nec
quisquam inter eos inuentus esset, qui
Barlaamum ipsi ostendere sustineret,
arreptos eos ad Regem duci, atque in-
ter eundem percuti, contumelijsque
affici iubet, reliquarum etiam peram
interim gestantes.

ABBAS LONGA CVM REGE
disputatione habita, cum ijs, quibus pre-
erat, martyrio postea affi-
citur.

CAPUT XXIII.

Interiectis itaque haud paucis die-
bus, ad Regem ipsos adduxit, deque
corum statu eum certiorem fecit. Ac
deinde ipsi acerbissima iracundia in-
flammato eos sistit. Quibus perspectis,
ipse indignatione æstuans furentis ho-
minis speciem prebebat. Cumque ipsos
crudelissimè cædi iussisset, postea quæ
plagis atrocem in modum concisos vi-
dit,

M

dit,

dit, vix tandem ex ingenti furore emersens, carnificibus verberandi finem habere imperauit. Atque ad eos ait: Quan-

*De San-
ctorum
reliquiis di-
sputatio.*

nam de causa hæc mortuorum ossago statis? Si eorum, ad quos pertinent, desiderio hæc fertis, hæc ipsa hora vos etiam cum illis collocabo: ut votorum vestrorum compotes effecti, gratiam mihi habeatis. Diuinæ autem illius cohortis Dux atque antistes, regias ministras pro nihilo ducens, perinde ac similis ipsi aduersi contigisset, libera voce, ac splendido vultu, gratiamq; in ipsius anima insidentem significante, adhunc modum respondit.

Hæc pura & sancta ossa idcirco circumferimus, ut admirabilium viorum, quorum ipsa sunt, desiderium vobis que leniamus.

2. *Sanctorum Reliquiarum uitæ litates quinq;.* 3. *Sanctorum Reliquiarum uitæ litates quinq;.*

Eorumque religiosam exercitatiō-

nem, Deoque charitatem nobis in memoriam reuocemus, ut quæ ad eiusdem viræ studium nos ipsos excitemus.

Ac requiem eam, & delicias eas, in quib; nunc versantur, ob oculos nobis prōponētes, ipsos quidē beatos predicamus: nos autem ad sequenda eorum vestigia nos ipsos mutuo acuimus.

Quinetiam mortis memoriam, que permagnum utilitatem affert, atque ad religiosam

religiosæ vitæ certamina promptos
nos, ac velut pennatos reddit, nobis
hinc comparamus.

Ac præterea ex eorum contactu san-
ctitatem haurimus,

Rursum igitur Rex: Si, inquit, mor-
tis recordatio vestra sententia utilita-
tem parit, quidnam causæ est, cur non
in corporum potius restorum ossibus,
quæ vestra sunt, ac propediem interi-
bunt, quam in his alienis atque eor-
ruptis hanc memoriam usurpant?

Respondit Monachus: cum quinq;
causas attulerim, quamobrem reli-
quias circumferamus, tu ad unam dun-
taxat respondens, cauillis in nos uteris.
Verum expressius, mihi crede, eorum
qui iam decesserunt, ossa mortis me-
moriā repræsentant, quam eorum,
qui huius vitæ usura fruuntur.

Cæterum quoniam tu de his ita
statuis, atque ossa tua, quæ in car- *Retorſio*
nerua sunt, mortem tibi oculis obij- *argumenta*
ciunt, quis sit, ut ipse iam iamque ventu- *pulchra*,
re mortis memor tuis rebus recte non
confulas, verum animam tuam omni
agitiorum generi addictam habes,
Dei autem cultores, ac pierans studio-
los, quatenibiles erunt, nihil preſen-
tium rerum tecum communehabent,

N 2 aut

aut tibi cripere contendunt, imm
nem & crudelem in modum de medio
tollas?

Rex autem ait: Vos, ut pestiferos ho
mines, ac populi seductores, supplicij
afficio: quoniam omnes in fraudem
impellitis, atque à vitæ iucunditatibus
auocatis, ac produci vita, & suauissi
ma cupiditate huc eos adigitis, ut du
ram & sordidam atque ærumnosam
hanc vitæ rationem aplexentur, Deo
rumque honorem, Iesu tribuendum
esse prædicatis. Quocirca, ne populus
imposturam vestram sequens, deser
tam terram relinquat, atque à patris
dijs deficiens, alienum adoret, supple
cijs vos ac morte mulctare dignum esse
iudicauit.

Monachus autem inquit: Si omnes
bonorum huiuscæ vitæ participes esse
cupis, cur non omnibus ex æquo deli
cias & opes tuas impertis: Verum alij
quidem quæm plurimi paupertate con
flictantur, tu verò ipsorum facultates
per vim creptas tuis adiungis? Ex quo
perspicuum est, te salutis populi cura
minimè tangi, verum carnem tuam sa
ginare, materiam videlicet corrosuris
vermibus præparantem? Ac propterea
omnium Deo abiurato, eos, qui non
sunt,

inueni
etorum
gitiōsē
imitat
ferri po
runt, et
animu
pterin
ō Rex.
Ver
lāres t
cretis
sciscan
tinet a
Cupis
minist
nas su
quæsti
videlic
præda
ante p
autem
dam i
nim n
recup
tim è
rant,
curæ
prius

sunt, & qui omne flagitiorum genus
inuenerunt, deos appellasti: ut dum ad
eorum imitationem libidinosè ac fla-
gitiosè viuis, id assequaris, ut deorum
imitator esse prædiceris: Nam quid af-
ferri potest, quin, quæ vestri dij fece-
runt, eadem quoque homines, qui ipsis
animum adiiciunt, faciant? Quapro-
pter in magno profectò errore versaris,
O Rex.

Vereris autem, ne quosdam popu-
lares tuos adducamus, ut nostris de-
cretis assentientes, à tuo imperio de-
sciscant, atque ad eius, qui omnia con-
tinet ac tuerit, partes se adiungant.
Cupis enim multos te avaritiae tuae ad-
ministros habere: ut ipsi quidem ictum-
nas subeant, tibi autem eorum opera
quæstus augeantur: quemadmodum
videlicet si quispiam canes aut aves ad **Simile.**
prædam cicuratas alens, eos quidem
ante prædam demulceat, posteaquā
autem aliquid arripuerint, ex ore præ-
dam ipsis extorqueat: Ad eundem e-
nim modum tu quoque multos habe-
re cupiens, qui tibi partim è terra, par-
tim è mari tributa & vestigalia defe-
rant, ais quidem tibi eorum salutem
curæ esse, cæterum sempiternum ipsis,
priusque etiam tibi ipsi, exitium accer-

M 3 sis, ti-

270 BARLAAM ET IOSAPHAT

fis, tibi que illud satis est, ut opes, quoniam stercore ac ceno viliores, tibi affluant: nec animaduertis, te luminis loco tenebras complecti. Verum ex hoc graui somno quæso emerge, clavisque tuos oculos aperi, ac Dei nostri gloriam, omniaibus vnde illuscentem cerne, tandemque aliquando ad te ipsum redi. Intelligere enim, inquit, insipientes in populo: & stulti aliquando sapientie. Illud scias, alium Deum non esse pretet Deum nostrum: nec vnam, nisi in ipso, salutem.

Psalm. 39.

Psalm. 37.

Rex autem: Stultis, inquit, his tuus augis simem impone, ac mihi pronunciat Barlaatum ostende: aut alioqui eis modi personarum instrumenta expectris, quorum nunquam abs te periculum factum est. Fortissimus autem illus ac præstanti animi magnitudine Monachus, cælestisque philosophiaæ amator, ob regias minas nullo modo desentia dimonebatur, sed intrepido pectore stans, dicebat: Ea quæ à te iubentur, O Rex, facere minime nobis indictum est: sed quæ à Domino nostro imperant sunt: qui nos temperantiae studere, atque omnes voluptates & cupiditates in potestate tenere, fortitudinemque collere, ac laborem omnem & afflictio-

new

acem iustitiae causa sustinere docet. Quo-
igitur grauiora nobis pietatis causa
mala intuleris, eò præclarius de nobis
meritus fueris. Quocirca quicquid lu-
bet, fac: Neque enim committemus, ut
aliquid quod à recto abhorreat, facia-
mus, ac peccato nos addicamus. Nec
enim leue hoc scelus esse putas, si col-
luctatorem ac commilitonem nostrum
tibi in manus tradamus. Verùm hoc
nomine minimè nos irridebis: quam-
uis etiam sexcentas mortes nobis infe-
ras. Neque enim adeo ignavi sumus, ut
tormentorum tuorum metu philosophiam
nostram prodamus, atque ali-
quid diuinâ lege indignum perpetre-
mus. Aduersus hæc, quæ cunque tor-
mentorum iniurias tuae nosti, ea expe-
dias licet. Nobis quippe viuere Christ^o *Philip. 1.*
est, ac mori præstantissimum lucrum.

Ob huiusmodi verba Rex furore in-
flammatus, theologas eorum linguas
amputari iubet, oculosq; erui, manusq;
simul ac pedes truncari. Qua sententia
pronunciata, lictores & satellites cir-
cunstantes, inhumanè ac crudeliter ip-
sos demutilabant. Ac linguas quidem *Monacho-*
corum vincinis ex ore extractas bellui-
sum cedes. nā quadam feritate abscondebant: oculos
autem ferreis vnguibus eruebant,

M 4 ac de-

272 BARLAAM ET IOSAPHAT
ac denique instrumentis quibusdam
eorum manus ac pedes luxantes, am-
putabant: At beati illi ac venerandi &
generosi viri, tanquam ad epulas voca-
ti, strenuo & fortianimo ad cruciatus
accedebant, mutuis cohortationibus
se acuentes, atque ad mortem pro
Christo subeundam forti atque in-
pido animo pergentes.

In huiusmodi varijs supplicijs sa-
crosancti Monachi, numero decem-
cim Mar- & septem, fortes ac tolerantia pra-
tyres, ditas animas suas, Domino commen-
darunt.

Quodrat- Ex quo perspicue constat, animum
rio affecti pietate præditum vitiosis affectioni-
bus impe- bus imperare, quemadmodum quidam
ret. à nostris decretis alienus prodidit, se-
Iosephus nis sacerdotis ac septem filiorum et.
lib. Quod tamina commemorans, qui vnà cum
ratio af- Matre pari omnino sententia prædicta
fectibus pro patriæ legis defensione dimica-
imperet. runt. Quibus tolerantia & animi ma-
gnitudine nihilò inferiores hi-
eximij patres ac supernæ.

Hierusalem ciues.

extiterunt.

* *

N.A.

NACHOR AB ARACHE SUB-
ornatur, ut se Barlaam esse fingat. Rex
Filiū ob suscep̄tām Christia-
nam religionem ob-
iurgat.

CAPUT. XXIII.

Hic igitur pia morte perfunctis, Rex ad primarium consiliarium suum Arachen dixit: Quoniam prius consilium minimè successit, ad posterius aximum adiōe, ac Nachorem accersendū cura. Araches igitur intempestā nocte ad eius speluncam se contulit. Siquidem in solitudine habitabat, divinationi operam dans. Cumque ipsi consilium id omne, quod cepissent, declarasset, simulatque diluxit, ad Regem se recepit. Ac cum quēsitis rursus equis, ad inuestigandum Barlaamum se se abire simulauit. Cum autem exiisset, ac loca solitaria perlustraret, virum unum ex voragine quadam egredientem conspicit. Quem cum persequi iussisset, ipsius comites eam celeritatem adhibuerunt, ut hominem arriperent, cumque ad ipsum adduceret. De quo cum quoniam esset, quamque religionem colebat, & quoniam nomine vocaretur, que-

M. 5 finis

siuisset, Christianum ille se esse profec-
sus est, Barlaamumq; nuncupari (qué-
admodum videlicet ab ipsis instructu-
fuerat) Quo nomine gaudio perfusus
Araches, ut quidem præ se ferebat, ac-
cepto cō quamprimum ad Rēgem re-
uertitur, cīque ipsum exhibet.

Aitque Rex audientibus ijs, qui asta-
bant: Tunc es ille dæmonis minister
Barlaam? Ille autem respondit: Dei ad-
minister sum, ac non Dæmonū. Quam-
obrem ne mee conuitijs incessas: Phan-
mas enim mihi gratias agere nō vides,
quoniam filium tuum excreatque im-
postura liberatum ad Dei cultum en-
diui, atque cum vero Deo in gratiam
reductum omni virtutis genere insili-
tui. Rursum autem Rex irati animi spe-
ciem præferens, dixit: Par sanè erat, nō
tibi sermonis omnis, ac defensionis li-
cultate præcisa, sine vllainterrogatione
te morte multatorem. Verūm pro me
humanitate tantisper te fero, quo usque
ad certum diem de te quæstionem ha-
buero. Ac si quidem mihi obtemperan-
dum duxeris, veniam obtinebis. Sin mi-
nus, pessimam mortem oppetes. Hzc
locutus, Arachi eum tradit, mādatque
ut cum quam diligentissimè custodias

Postridie autem illinc ad Palatium
suum

suum reuersus est. Repente igitur caputum esse Barlaamum rumore ferebatur: adeo ut ipse quoque Regis filius hacte audit a gratissimo animi dolore afficeretur, nec ullo modo lachrymis moderari posset, verum gemitibus ac luctibus Deum obsecraret, ipsumque ut Seni opem ferret, obtestaretur. Nec verò lugentem eum bonus ille Deus despexit. Benignus enim est Ihs, qui ipsius opem in die tribulationis expectant: atque eos, qui ipsius meru preditissunt, agnoscit. Vnde etiam iuueni per nocturnum visum omnia declarat ro- *In somnis* burque ipsi addit, atque ad pieratis cer- docetur us- tamen eum confirmat. Experrectus ita- ritatem. que cor suū paulo ante mortititia ac dolore profligatum, lātitia & fiducia sua- missimoque lumine perfusum reperit.

Rex autem his ira gestis, atque inita huiusmodi cogitatione, gaudebat, præclarā consideratione se: vti existimans, amplissimamque Arachi gratiam habens. Verum, ut diuini Davidis verbis vtar, *Mentita est iniquitas sibi: atque iu- sit in aduersus iniquitatem palmam tulit,* *prosus videlicet eam sternens ac deiciens,* *peritque memoria eius cum sonitu (quem- admundum sermonis progressu à nobis ostenderetur.)*

Psal 29.
Psal. 9.

276 BARLAAM ET IOSAPHAT

Biduo quippe post Rex ad filij palatium accessit, eoque ipsi obuiam prodeunte, pater eum suo more minimè osculatus est: Verum indignanti atque irato similis, in Regium cubiculum ingressus, mœsto vultu consedit. Ac deinde filium ora: de accito Filio his ad eum verbis vñt: Fili, quænam hæc fama est, quæ ad aures meas permeauit, animumque meum mœrere conficit? Neque enim existimo ullum vñquam hominem ob filij orrum tanto gaudio perfusum fuisse, quantum ego tua causa voluptatem percepī: nec rursum ullum vñquam tantum mœroris ex filio contraxisse credo, quantum nunc ex te contraxi. Meam enim canitiem dedecore affectisti, ac lucem oculorum meorum abstrulisti, neruorumque meorum robustiū excidisti. Timor enim, quem tua causa timebam, evenit mihi: & quod vñbar, accidit mihi. Factusque sum hostiis meis in ludibrium: & in risum adversariis meis. Stulta mente, ac puerilē inimo, impostorum verbis fidem adhibuisti: atque improborum & malevolorū hominum consilium consilio meo antiquius habens, ac deorum nostrorum cultum relinquens, ad alieni Dei cultum te contulisti. Quidnam tibi

Job. 33.

in mentem venit, ut hæc faceres: ac tu, quem in omni securitate atere me sperabam, quemq; senectutis meæ baculum ac robur habiturum, optimumque regni mei successorem relicturum me existimabam, inimici atque hostilis in me animi argumentum exhibere minimè dubitares?

An non consentaneum erat, ut mihi potius pareres, meaq; secreta seque *Dulcis visus* *ta Apostas* teris, quam versipellis ac prædicti senis *tas facit.* nugis, stultisque sermonibus cederes, qui tibi hoc in animum immisisti, ut pro dulci vita acerbam susciperes, ac pro suauissimis delicijs duram illam & asperam viam, quam Mariæ filius teneat admonet, ingredere? An non autem etiam sumniorum deorum iram persimscis, nefulmine te feriant, aut tonitruo interimant, propterea quod repudiatis ac pro nihilo habitis ipsis, qui nostor tantisque beneficijs affecerunt, a regio diademate ornarunt, gentesq; numerosissimas ditioni nostræ atque imperio subiecerunt, ac deniq; ut precum mearum & orationum opera gigneretis, ac dulcissimæ huius lucis particeps fieres, præter spem effecerunt, ei, qui crucifixus est, arctissimè te coiunxisti, in aliis videlicet ipsius cultorum pro-

Mi 77 missus

missis deceptus, qui noua quædam sa-
cula configunt, mortuorumque cor-
porum resurrectionem nugantur, alia-
que sercenta; ut stolidis hominibus fu-
cum faciant, introducunt.

Verum nunc saltē, charissime fili,
si quid mihi, Patri tuo, obtemperandū
putas, prolixis his nugis longum vale-
re iussis, benignis diis quæso sacrificia-
atque oce plurimis victimis & sacri-
ficijs placare studeamus, ut errati veniam
ab ipsis impetrē, siquidem hanc vi-
lli habent, ut & beneficijs, & supplicijs
afficere possint.

Ac nos eorum, quæ diximus, exem-
plum tibi sumus, qui ipsorum benefi-
cio, ad hoc imperium peruenimus, et
que hanc ipsis beneficij vicem rependi-
mus, ut & eorum cultoribus honorem
tribuam⁹, & eos qui adduci nequeunt
ut ipsis sacrificent, supplicijs excrucia-
mus.

Multas igitur huiusmodi nugas
commemorante Rege, ac nostra qui-
dem dogmata suggillante & traducen-
te, idolorum autem cultum laudibus &
encomijs prosequente, diuinissimus
iudicis, rem eo loco esse videns, ut non
iam angulum & latebras, verum can-
delabrum potius ac speculam desidera-
re, et

ret, quo omnibus in perspicuo esset, si. *Matt. 5.*
bertate ac fiducia plenus, ad hunc mo-
dum locutus est.

Quod à me factum est, ô Here, haud-
quaquam in ficias iucrim. *Tenebris e-*
tim fuga relictis, ad lucem accurri; ac
relicto errore ad veritatem me adiuaxi:
muncioque dæmonibus remisso, ad
Christi ordines me contuli, qui Dei
Patrius Filius ac verbum est, cuiusque
verbo omnia ex nihilo in ortum pro-
ducta sunt, quique efficto è terra homi-
ne vitalem ipsi spiritum insufflauit,
cumque in voluptatis paradiſo, ut illic
degeret, collocauit. Cumque ipsius
mandatum violasset, mortique proin-
de obnoxium se reddidisset, atque hor-
rendi mundi principis potestati subie-
cisset, non tamen omnia facere destitit,
quo cum ad pristinam dignitatem re-
vocaret.

Ac propterea illi rerum omnium
conditum effector generisque nostri
architectus, nostra causa homo effactus
est, atque in terram veniens, & ex san-
cta Virgine nascentis, cum hominibus
consuetudinem habuit. Ac pro nobis
ingratis seruis Dominus morte subiit,
& quidem mortem Crucis: ut videlicet
peccati tyrannis de medio tolleretur,
priorque

Baruc. 3.
Philip. 2.

280 BARLAAM ET IOSAPHAT

priorq; condemnatio deleretur, ac co-
li portæ nobis rursum paterent. Nam
illud naturam nostram euexit, atque in
gloriæ throno collocavit, regnumque
finis expers; ijs, qui ipsius amore pra-
diti sunt, donauit, bonaque omni ser-
mone atque auditu præstantiora. *It*
enim est fortis ille, ac solus potens, Rex n-
gum, & Dominus dominantium, cuius
robur inuictum est, & potentia eius
modi, quæ omnem ingenij coniecu-
ram excedat: qui solus sanctus est, & in
sanctis requiescens: qui cum Patre &
Spiritu sancto glorificatur.

34 Cor. 2.

Apoc. 193

In quorum nomine baptizatus sum,
& quos confiteor, celebro atque ado-
ro, vnum Deum in tribus personis, con-
substantialem, ac confusionis expe-
rem, increatum, immortalem, sem-
pernum, infinitum, ab omni circumscie-
ptione remotum; corpore vacantem, a
perturbationibus & mutatione atque
conuersione alienum, omni termino
carentem, bonitatis & iustitiae ac sem-
piternae lucis fontem, rerum omnium
conditarum, tam quæ cerni possunt,
quam quæ oculorum sensum fugiunt,
effectorem atque omnia continentem
& conseruantem, omnibus prospicien-
tem, atq; in omnia regnū & imperium
obtinentem.

Neg

Neque enim sine ipso res vlla facta
est, nec sine ipsius prouidentia quid-
quam conflari ac consistere potest. Ipse
siquidem est omnium vita, omnium
coagmentatio, omnium illuminatio,
totus dulcedo, ac totus sine vlla saturi-
tate desiderabilis, omniaque rerum
expetendarum summus vertex. Quo-
circa Deum hunc, qui tanta bonitate
ac potentia præditus est, relinquere, at-
que impuros dæmones vitiorumque
omnium architectos colere, surdisque
ac mutis statuis, quæ nec aliquid sunt,
nec erunt, cultum ac venerationem tri-
bucere, cuius tandem, ô Pater, stultitiae
ac dementiae fructus.

Ecquando enim vox ab ipsis auditam
est? Ecquando vel exiguum ijs, qui pre-
ces ad ipsis adhibebant, dederunt? Ec-
quando ambularunt, aut sensum vllum
acceperunt? Nam neque hi, qui stabat,
sessionis vnquam meminerunt: nec qui
sedebant, stantes vnquam visi sunt. Ho-
rum turpitudinem, ac fætorem & stu-
porem, atque etiam dæmonum in ipsis
operantium, ac per ipsis imposturam
vobis facientium, infirmitatem atque
imbecillitatem, cum à viro sancto in-
tellexisset, corumque improbitatem
reicisset, ac profecto odio insectatus.

suissim,

Cant. 5.

fuissem, ad Deum viuum ac verum in-
adiunxi, ipsique ad extremum usque
vitæ spiritum seruam, quod etiam in ip-
suis manus spiritus meus veniat.

Cum igitur tanta bona, quæque nulli
la oratione explicari possint, mihi o-
currissent, gaudebam quidem me in-
proborum dæmonum servitute libe-
ratum, atque ab horrenda captiuitate
remocatum, ac Dominici vulnus lumi-
ne collistratum esse: illud autem me
angebat, animumque meum distrahe-
bat, quod tu, Dominus ac Pater meus
huiusmodi beneficiorum minimè par-
ticeps es. Verum animi cui in seculis
tua pertinere non me aens, magis
meum pectora premebam, quod in
stomachum mouere minimè velle. De-
um autem orare atque obsecrare non
intermittebam, ut a longinquo exilio
quod tibi ipsi accessuisti, cum pietatis
fugitiuus, virtutisque omnis & impietatis
minister effectus es, te remocaret.

Quoniam autem tu ipse, o Pater, in
meas in apertum protulisti, quæ mea
omnino sententia sit, audi. *Padra cum*
Deo meo inita non frangam: non, inquit,
*per eum qui me pretioso cruce suo a ser-
uite vindicauit.* Quamobrem, cum
quid animi habeam, tibi explorauis

Psalm. 4.

st, negotium tibi ipsi facessere define, à *Magnus a-*
præclara confessione mea deducere mo- nimus lo-
liens. Nam quemadmodum si cœlum saphas,
manu arripere, aut rotum mare exi-
care in animum induixeris, irritus at-
que inutilis tibi hic conatus fuerit; eo-
dem modo hoc quoque irritum tibi
f ore persuade. Ac propterea, aut ipse
consilio meo obsequens, ad Christum
teadiunge, ut bona ea, quæ cogitatio-
nem omnem superant, percipias, socij-
*que inter nos, ut naturæ, ita etiam si-*dei* simus aut à tua filiatae, mihi cre-
de, abscedam, puraque conscientia
*Deum incolam.**

Hic ita omnia ut flexibilitate
 impotens, & mortis confessione pergit, ne
 secundè ad eam loc sedatur, dētibus q̄
 furentis instar frenēns, his verbis vlus
 est: *Quisnam aliis mihi tantorum mā-*
lorum author est, ut ego ipse, qui te tā-
to amore complexus sum, eaque tua
causa feci, quæ nullus vñquam pater
fecit? Qua etiam de causa mēntis tuæ
peruersitas ac peruicacia, ex licētia mea
collectis viribus, ut in meum caput insa-
nires, fecit. Non abs te igitur in ortu
tuo Astrologi malum & improbū virū,
atque arrogantem, & aduersus paren-
tes contumacem, tefore dixerunt. At si

dñe

nunc quoq; commiseris, vt consilium
meum frustra cadat, hostilem in te ani-
mum geram, atque ita te multabo, vi-
ne in hostes quidem suos tantæ sœvitæ
specimen quisquam exhibeat.

Rursum autem ille: Quidnam est, ô
Rex, cur iracundia inflameris, coque
nomine scrutieris, quod tanta bona

Pater ap- diuinitus sim consecutus? Et quis va-
pellandus quam pater filij felicitate dolere atque
non est, angi visus est? Aut quonammodo pater
qui filij sa ille, ac non potius hostis vocandus sit:
lute angi- Quocirca nec ego posthac te patrem
thr. appellabo, verum à te abscedam, no-
secus atque is qui serpentem fugit: b-

q̄uidam te salutem inuidet, meq; in exilium per vim impellere persp-
ctum habuero. Nam si mihi vim affer-
ac tyrannicè mecum agere velis, quen-
admodum etiam dixisti, nihil aliud, mi-
hi crede, hinc lucifacies, quam ut pa-
tris loco, tyrannus & carnifex appelle-
ris.

Quandoquidem facilius tibi fuerit
a quilibet vestigia consequi, ac per ipsum
aerem volare, quā me de mea in Chi-
stum fide, ac præclaro sedere cum ipso
inito, deducere. Verum intellige, ô Pa-
ter, atque ista oculorum mentis lippi-
cudine & caligine discussa, suspicere, ac
Dicitur

Dei mei lumen, omnes vndeque collustrans, intuere: atque ipse tandem eliquando sua uissimo illius splendore illuminare. Ut quid enim te ipsum carnis affectionibus, ac voluntatibus totum tradidisti, nec vlo modo ex ipsis emergis? Illud intellige, quod *omnis caro fœnum est, & omnis gloria eius tan-* 1. Petr. 2. *quam flos fœni. Exsiccatum est fœnum,* & flos eius decidit: verbum autem Domini mei, quod omnibus annuntiatum est, manet in aeternum.

Quid igitur ita perditè atque inanè gloriam cā retines & amplecteris, quæ instar recentium florum marcescit, atque deletur, & execrandas ac fœtidas delicias, ventrisque & eorum quæ insa ventrem sunt, affectiones, quæ quidem ad aliquid tempus stultorum sensus oblectant, cæterum amarius felle postea digeruntur, tum nimirum cum vmbrae istæ, atque inanis huiusce vitæ insomnia præterierint, atque in perpetuo ignis nunquam extingendi ac te nebrofi cruciatu eorum amatores, & qui iniquitati operam dant, prouoluentur, vbi insomnis vermis absq; vlo fine ipsis corrodet, ac perpetuus ignis in infinita secula eos concremabit? Inter quos, ô rem grauem, tu quoq; conclusus,

*Voluptates mundi
cum amaritudine dis-
geruntur.*

clusus, ob scelerata consilia tua gradu-
Ser a impio. pœnitentia afficeris, atque hos die-
rum pœniti. i multum requires, meorumque verbo-
tentis. rum recordaberis. Verum nihil ex ciu-
modi pœnitentia utilitatis percipies.
Psalm. 6.

Siquidem in inferno pœnitentia atque
confessioni locus non est. Nam præsen-
tempus labori præstitutum est: futurum
autem mercedi. Ac profectò etiam
præfentes voluptates fluxioni & inten-
tui minimè subiectæ essent, verum cum
Dominis suis in æternum durarent,
non tamen propterea eas Christi be-
neficij, a bonis omni cogitatione
præstantioribus anteferre oportebat.
Nam quantò Sol profunda nocte clu-
riores atque splendidior, tantò quoq;
atque etiam multo magis bona ea, que
sedē mundi. De amore prædictis promissa sunt, quo-
uis terrenæ regno illustriora & ma-
nificentiora sunt. Proindeque omnia
conscienter erat, ea quæ maiora
præstantiora sunt: inferioribus ac vilio-
ribus antiquiora habere.

Cum autem omnes huiusce vitæ
et corruptioni obnoxiae sint, & infor-
nij atque vmbra instar prætereant,
delectantur, adeò ut in stabilibus ponu-
zuris, & nauis per mare currentis vesti-
gijs, quam hominum prosperitati fide-
ha

Job. 14.
Psalm. 34.3.

habenda sit, quæ tandem simplicitas. *Stulti cadu-*
re, & rectius loquar, stultitia & demen-
tiæ hæc est, ea quæ caduca & imbecilla, i *reponuntur.*
corruptioni que obnoxia sunt, imò ni-
hil profus sunt, ijs, quæ à corruptione
aliena ac sempiterna sunt, potiora du-
cere, ac propter caducarum rerum fru-
ctum, bonorum illorum fructu ab om-
ni successione remoto priuari? An non
hæc, ô Pater, intelliges? An non præter-
tuntia præteribis, atque ad ea quæ fixa
& certa sunt animum adiunges? An non *Prater-*
pattiam peregrinationi antepones, lu- *cuntis*
cum tenebris, spiritum carni, vitam æ- *pratoris*
temnam umbræ mortis, ea quæ non di-
labuntur, fluxis & fragilibus? An non
exatrocí hac horrendi mundi princi-
pis, hoc est peruersi diaboli, seruitur
inga te subduces, teque ad bonum & ad
misericordiam propensissimum Domi-
num conferes? An non à multorum
commentitiorum deorum cultu teip-
sum abduces, atque yni viuo ac vero
Deo cultum adhibebis?

Nam et si in Deum peccasti, cùm
multas in eum blasphemias effudisti,
atque ipsius seruos graibus tormentis
excriciatos necasti: non tamē dubito,
quia te ad meliorem intenti redire
suscepturnus sit, omniaq; delicta tua è

mc:

memoria cincturus. Non enim mortis
peccatoris, sed magis ut conuertatur & con-
uertat, ille vult, qui ut nos a recta via ab-
rantes requireret, ex ea sublimitatibus
que nullis verbis exponi potest, de-
scendit, crucemque & mortem nostra
causa pertulit, ac nos, qui sub peccato
venditi eramus, pretioso suo sanguine
redemit. Ipsi laus & gloria in secula sa-
culorum, Amen.

Rom. 7.

Rex stupet
& irasci-
tur.

Pruden-
tia ira-
cundiam
temperat.

Rex autem stupore simul atque in-
correptus est: illud nempe, ob filij pru-
dentiam, atque eiusmodi sermones, quae
nullo pacto refelli possent: hoc autem
quia ipsius deos traducere, ac criminis
non definebat, totamque ipsius re-
tam suggillabat, ac proscindebat. Anga-
huiusmodi quidem sermonis splen-
dorem, ob internam tenebrarum crassi-
tatem, haudquaquam admisit. Cum autem
ob amoris a natura insiti affectionis
ipsum animaduertere, aut cum malo
aliquo mulctare non posset, rursus
ipsam de sententia demouere se posse
prorsus desperaret, veritus ne si plumbum
eum sermonibus lacerret, eò libertate
fiderenter loquente, deoique suggillate
atque cauillis insectante, maiore ipsius
iracundia inflamatus, hostile aliquo
in cum designaret, irato animo re-

gens, &
Vtina
lucem
erat,
melio
tia &
aduer
bur est
nec di
giae vi
dicto:
rum te
torme
te de r
led vt

EGR
diuina
Arac
ret

H
cubi

gens, secessit, his duntaxat verbis vtens:
Vt in am nūnquam natus fuisses, nec in
lucem prodijsses, si quidem futurū
erat, vt in deos tam impius & contu-
meliosus essem, atque à paterna amici-
tia & admonitione abscederes. Verum
aduersarij deos, quorum inuictum ro-
bur est, non perpetuo subsannabunt,
nec diu gaudebunt, nec eorum præsti-
giæ vim habituræ sunt. Nam nisi mihi
dicto audientem, atque erga deos gra-
rum te præbueris, multis prius ac varijs
tormentis affectum acerbissima morte
te de medio tollam, nec tecū vt cū filio,
sed vt cum hoste aliquo ac rebelli agā.

EGRESSO REGE, IOSAPHAT
diuinam opem implorat. Cumque Rex de
Arachis consilio filium leni oratione allice-
retentaret, operam lusit, Iosaphat po-
stea de morte ac resurrectio-
ne longam ad ipsum
orationem ha-
bet.

CAPUT XXV.

His minis cum in eum pater vsus es-
set, atque iratus secessisset, filius in
cubiculū ingressus, sublati ad sui cer-
N taminis

Oratio Io- taminis arbitrū oculis, ex intimo cor-
saphat ad de exclamauit: Domine Deus meus,
Deum. dulcis spes, minimeq; mendax promis-
sio, ac firmum eorum, qui se tibi totos

Psal. 37.

deponerunt, perfugium propitio ac benigno oculo pectoris mei contritione
cerne, nec me derelinquas, nec disce-
das à me: verum iuxta pollicitationem
tuam ab omni mendacio alienam me-
cum, hoc est, cum indigno atq; abieco
homunculo sis. Te enim rerum omni-
conditarum effectorem & gubernato-
rem agnosco, & confiteor. Quocircum in
hac præclara confessione velim me co-
firmes, ut ad extremum usque spiritum
in ea permaneam.

Psal. 24.

Respice in me, & miserere mei: mihi
que asta, illæsum atque in columnas
omni Satanae operatione me conser-
uans. Respice, ô Rex. Siquidem anima
mea vehementi tui desiderio flagrata
que ita incensa est, tanquam in sitis ar-
dore in terra inaquosa, te immortalitatis
fontem concupiscens. Ne tradas bestiis
animam confidentem tibi: & anima
pauperis tui ne obliuiscaris in si-
nem. Verum mihi beneficio tuo con-
tingat, ut per omnem vitæ cursum pro
tuo nomine, tuaque confessione om-
nia perpetiar, meque totum tibi im-
moleam.

Psal. 62.

Psal. 73.

mo cor-
is meus
promis-
ibit toto
io abho-
tritione
ec disce-
ationem
ham me-
abieco
n omni
ernato-
circain
mecō
piritum
i: mihi-
men ab
conse-
n anima
grat, a-
fatis ar-
alitati
s bestijs
anima
in fi-
o con-
am pro-
ne om-
ibi im-
olcm.

molem. Te enim robur afferente, im-
becilles etiam viribus pollent: Quo-
niam tu solus inuictus es propugnator,
ac Deus misericors, quem quidquid
creatum est, benedicit, ac celebrat in
secula seculorum, Amen.

Hac oratione functus diuinam eō. *Totam no-*
solationem in pectus suum illabi sensit: item Iosa-
fiduciaque perfusus, totam noctem in phat in pre-
precibus traduxit. Rex autem cum de cibus ab-
filij statu cum Arache sermones contu- sumpfit.
lisset, ipsique rigidam ipsius libertatem
animique in sententia peruicaciam de-
clarasset, hoc consilium capit, ut quam
hieri posset amicissimè, atque obsequic-
ssissimè, cum eo colloqueretur, blandi-
tis videlicet perfecturum se sperans,
ut eum ad se pertraheret. Crastino itaq;
die ad filium se confert, ac proprius se-
dens, ipsum accersit, atque complecti-
tur & exosculatur, leniterque ac placi-
dè irrepens.

O charissime & amantissime fili, in- *Regis ad*
quit, patris canitiem honore affice, pre- filium bla
cibusq; meis auditis accede, ac dijs sa- da oratio
cifcium adhibe. Sic enim & illos beni-
gnos & faciles habiturus es, & dierum
diuturnitatem, gloriamq; omnē, & in-
offensem regnū, omnisq; generis bona
ab ipsis percipies, & mihi patri tuo

N 2 per

per omnem vitam charus eris: ac denique hoc assequeris, ut omnes homines te in honore habeant, laudibusque deferant. Siquidem ad laudem adipiscendam magni interest patri obedire, ac præsertim in ijs rebus, quæ ad bonum & ad deorum benevolentiam spectant.

Quidnam autem, fili, censes, virum ne me consulto ac de industria à bona via deflexisse, atq; contrariam ingredi maluisse, an vero boni ignorantiae & imperitia me ipsum pestiferis dogmatibus dedidisse? Certè si me sponte ac de industria, contra quam utile sit, mala bonis præferre, mortemq; vita potiorē habere existimas, vehementer, oīli, à recto iudicio mihi aberrare videntis. An non vides, quot ærumnis & afflictionibus me ipsum persæpe tradam, in in expeditionibus aduersus hostes, cum in publicorum negotiorū procuratione me ipsum occupans, adeo ut famem etiam, ac sitim, cum ita necesse est, perferam, ac pedibus ambulem, humique somnum carpam? Opum autem & pecuniarium tanta in me contempio: despicientia est, ut interdum profusa manu palatij mei thesauros exhaustas quo amplissima dijs delubra extruam omniq; ornatu illustrem, aut pecunia-

Malitia
& igno-
ranzia ma-
tres erro-
rum.

rum a
stribu
luprat
lis tol
nem, e
stantic
summ
ptis os
parare
Sin
arque
cum re
gerim
quide
cellari
conce
acco
inuen
harun
conte
no co
vilita
(Sic e
tror.
sunt,
accu
ipse
diuin
hono
duxis

rum aggeres militibus liberalissimè distribuam. Cum itaque tantus in me voluptatum contemptus, tanta in periculis tolerantia sit, si Galilæorum religionem, ea, quam manibus tenemus, præstantiorem esse cognolcerem, annen summo studio id agerem, ut contemptis omnibus rebus, salutem mihi compararem.

Sin autem mihi boni ignorationem, atque imperitiam vitio vertis, illud tecum reputa, quot noctes insomnis exegerim, quæstione aliqua proposita, & quidem interdum haud admodum necessaria: nullam omnino mihi requiem concedens: priusquam perspicuum de accommodatissimam ipsius solutionem inuenissem. Quocirca cum caducarum harum rerum ne minimam quidem contemnendam ducam, verum omnino conducibiliter, atque ad omnium utilitatem, eam excutiam & absoluam (sic enim inter omnes constare arbitror, neminem omnium, qui sub S. Ie sunt, arcanarum rerum cognitionem accuratius vsquam inuestigasse, quam ipse fecerim) quonam pacto res diuinas, & ea quæ venerari, ac deorum honore afficere oportet, contemnenda duxissem, ac non potius omni studio,

N 3 omni-

omnibus viribus, toto deniq; animo, actota mente, in eorum inuestigatione tempus atq; operam posuisse, vt qui vera & maximè consentanea sunt, inuenirem? Etenim magno cum labore sic ea quæsiui, vt & multas noctes ac multos dies in his consumpsierim, & multos item sapientes & eruditos viros ad consilium adhibuerim, atq; etiam cum multis eorum, qui Christiani appellantur, sermones contulerim.

Ac per impigram conquisitionem, & ardentem inuestigationem, via veritatis à me inuenientia est, sapientum viorum, atque eorum doctrina, tum ingenio præditorum testimonio confirmata.

*Epicurise-
ria.* Quorum hæc sententia est, nullam aliam esse, præter eam, quam hodierno dio tenemus, summos deos colentes, ac dulcem & cum voluptate coniunctam vitam omnibus hominibus ipsorum munere concessam, & iucunditate animique oblectamento perfusam arctissimè complectentes. Quam quidem Galilæorum duces & antistites stultè repulerunt: adeo ut suue hoc lumen, atque omnes voluptates, quas nobis fruendas dij concesserunt, alterius cuiusdam incertæ vita spæ prompto animo abijciant, nefcien-

tes v-

tes vi
quibusT
qui p
figat
inuen
stratu
gnora
& illu
autem
mè ve
rere.

vere a

sit Pa
noib
dumcrand
re, iOmn
moct
metoea, qu
noru
quenM
lis ad
tris odij se
madu

queu

tes videlicet, nec quid dicant, nec de *l. Tim. I.*
quibus affirment.

Tu verò, charissime fili, patri tuo,
qui per accuratam ac verissimam inue-
stigationem id, quod verè bonum est,
inuenit obtempera. En enim demon-
stratum est, me, nec sponte, nec peri-
gnorationem, à bono aberrasse: verum
& illud inuenisse, & accepisse. Cupio
autem te quoque in stulto errore mini-
mè versari: verum meis vestigijs hæ-
riere. Quamobrem fac Patrem tuum
verearis. An nescis quantum bonum
sit Patri obtemperare, atque ipsi in o-
mnibus rebus obsequi: quemadmo-
dum contra quam exitiosum & ex-
cruciatum Patris animum exacerba-
re, iphiusque iussa pro nihilo habere? Omnes enim, qui hæc fecerunt, malo
mortis genere interierunt. Quo in nu-
mero, fili, utinam ne censearis: Verum
ea, quæ parenti grata sunt, faciens, bo-
norum omnium compos fias, regni
que mei hæres sis.

Magnanimus autem, ac verè nobis-
lis adolescens, cum superuacaneā pa-
tris orationē, ac stultum consilium au-
diisset, atq; flexuosi serpentis artes ani-
maduerisset, nempe quod à dextris la-
quacum pedibus ipsius parasset, id scili-

N 4 cet

296 BARLAAM ET IOSAPHAT

cetagens ac moliens, ut diuinam ipsius
animam inflechteret, atque ipsi ad pro-
positam palmam impedimentum affer-
ret, illud Domini præceptum sibi ante
oculos posuit, *Non veni mittere pacem,*
sed gladium. Veni enim separare filium ad
uersus patrem suum, & filiam aduersus
*matrem suam, & quæ deinceps sequun-
tur. Illudque item, Qui amat patrem &*
matrem plusquam me, non est me dignus.
Ac rursum illud: Quicunq; me negaverit
*coram hominibus, negabo etiam eum u-
ram patre meo, qui in celis est. Hæc cum*
secum ipse reputasset, diuinoque metu
*animam constrinxisset, illud Salomo-
nis dictum, per quam tempestiuè visu-*

pauit, Tempus amandi, & tempus odendi,

tempus belli, & tempus pacis. Ac primum
*quidem mente ad hunc modum pre-
cens est: Miserere mi Deus, miserere mi-
quoniam in te confitit anima mea: Et in*
umbra alarum tuarum sperabo, domi
*transeat iniquitas. Clamabo ad Deum al-
tissimum, Deum qui benefecit mihi, ac re-
liqua, quæ deinceps in Psalmo sequun-
tur.*

*Post autem ad patrem his verbis-
sus est: Patrem quidem colere, atque i-
psiis imperijs parere, ipsique amico &*
beneuolo animo inseruire, communis

magi
huiu
stris i
atque
ipsi p
mo ill
affect
ae nu
strah
rūm e
iam is
sit, c
quam
stræ p
ternæ
ram fa
tum t
fere d
viuun
Nam
sunt,
tus ex
aliud
crucia
Sin at
bet, r
S.T. 1
que u
cam:
dixi, l

*Iosaphat
patri re-
spondet.*

mæ.

magister noster docet, ut qui naturalem
huiusmodi charitatem in animis no-
stris inseuerit. At cùm parentum amor, *Exod. 20.*
atque erga eos benevolentia animæ
ipsi periculum creat, tamq[ue] à sum-
mo illo effectore procul remouet, hunc
affectionem prorsus exscindere iubemus, *Patr[ic]ipra-*
ac nullo modo ijs, quin os à Deo ab-ponendus
strahunt, cedere, ac manus dare, v. Deus.

tum eos odiſſe & auersari: quamuis et-
iam is, qui excranda præcipit, pater
sit, quamuis mater, quamuis Rex,
quamuis denique penes eum vitæ no-
stræ potestas sit. Quæ cùm ita sint, pa-
ternæ benevolentie causa Dei iactu-
ram facere prorsus nequeo. Ac proinde
tum tibi ipſi, tum mihi negotium facel-
lere desinc: verum mihi morem gere, ac
viuum & verum Deum ambo colamus.
Nam quæ nunc veneraris, simulachra
sunt, hominum manibus effecta, spiri-
tus expertia, & surda, nihilque omnino
aliud, quam exitium & sempiternum
cruciatum cultoribus suis accersentia.
Si autem id reçuas, quidquid lu-
bet, mihi infer. Seruus enim C H R I-
STI sum. Ac neque blanditijs, ne-
que tormentis ab eius amore descis-
cam: quemadmodum etiam pridictibi
dixi, Domini mei nomen interponens,

N 5 ac ser-

298 BARLAAM ET IOSAPHAT
ac sermonem interposito iurciurando
confirmans.

Quod autem nec te sponte male agere, nec rursum ignoratione à bono aberrare dixisti, verum ingenti ac laboriosa inuestigatione hoc cognouisse, nempe bonum esse simulachra coleare, ac libidinum voluptatibus affixum esse, certè te sponte male agere, dicere haud nequeo. Quod autem magna in scitiae caligine circumfusus sis, ac tanquam in tractabilibus tenebris ambulans, ne minimum quidem luminis splendorem perspicias, ob idque recta via amissa in præcipitia & barathra oberves, id verò certissimum ac compertissimum habeo, teque etiam, ô Pater, id intelligere cupio. Ac propterea tenebras lucis loco tenens, ac mortem vita instar complectens, utilia consilia injisse, fructuosasque cogitationes suscepisse tibi videris. At non ita est, non inquam, est ita. Nam nec ea, quæ veneris, dij sunt, sed dæmonum statuæ, omnem eorum execrandam operationem intus continentis: nec rursum vita ea, quam suauem & voluptuariam appellas, iucunditatesque omnis & hilatitatis plenam esse censes, eiusmodi naturam habet: sed si veritatis iudicio stan-

improbo-
rum vita
nil vera
iucundi-
tatis ha-
bet.

standum est, execranda ac modis omnibus auersanda est. Quamuis enim ad aliquod tempus fauces deliniat, post tamen, ut a magistro meo dictum est, felle amarius digeritur, gladioque an- cipiti acutior est.

Et quonam tandem pacto eius ma-
ta tibi recensere possem? *Dinumera-
bo ea, & super arenam multiplicabun-
tur: Diabolus enim hamus est, execran-
da voluptate, tanquam illecebra qua-
dam obductus, per quam eos, qui
in fraudem inducuntur, ad imum in-
fernii gurgitem trahit. Bona autem a
Domino meo promissa, quæ quidem
tu incertæ vitæ spem nuncupasti, ab
omni mendacio & mutatione aliena-
sunt, finem nesciunt, corruptioni sub-
iecta non sunt: denique nulla est ora-
tio, quæ illius gloriæ & iucundita-
tis, illius inenarrabilis gaudij ac per-
petuæ lœtitiae magnitudinem exprime-
re queat.*

Omnes enim, quemadmodum ipse
vides, morimur, nec est homo qui vi-
uat, & mortem visurus non sit. futurum 2. *Reg. 14.*
est autem, ut rursus ad vitam redeamus, *Psal. 88.*
tum nimis, cum Dominus Iesus
Christus Dei Filius in gloria, quæ nullis
verbis declarari potest, ac tremenda

N 6. poten-

*Psal. 138.
Præsens
vitæ dia-
boli hamus
est.*

Matt. 25. potentia veniet, ille inquam Rex
Apoc. 19. gum, ac Dominus dominantium, et
Philip 2. omne genu flectetur, cœlestium, tem-
Luc. 21. strium, & infernorum: quique tantum
Dan. 7. omnibus pauorem commouebit, ut ei
Iudicium iam ipsæ cœlestes virtutes obstupefac-
extremū. Astabunt porro ei cum timore millia
 millium, & decies centena millia An-
 gelorum & Archangelorum, cuncti
 que metu ac tremore plena erunt. Vnde
 enim Archangelorum, buccina clan-
 get: ac statim cœlum sicut liber involut-
 tur, terra autem effracta omnium ho-
 minum, qui vñquam à primi homini
 Adami oru vñque ad diem illum fue-
 runt, corpora sursum emitte. Actus
I. Cor. 15. omnes, qui ab orbe condito morti
 sunt, functi sunt, in ictu oculi, ad Domini
 tribunal sistentur: atque vñusquisque
 rerum in vita gestarum rationem re-
 det.

Inferum. Tunc iusti, qui in Patrem, & Filium
 gloria. ac Spiritum sanctum crediderunt, &
Matth. 13. que in probis actionibus præsentis vñ
 Non suffi- curriculum consecrunt, Solis insta-
 cit tatum fulgebunt. Quonam autem pacto glo-
 credere, riam eam, quæ ipsos exceptura est, ü-
 sed & ope- bic commemorabo? Nam etiam si ipso-
 rarines ces rum splendorem ac pulchritudinem
 si est. Solis lumini, aut etiam clarissimæ ful-
 get.

getræ comparem, nihil tamen, quod
huius splendori par sit, dixerunt. *Oculus I. Cor. 2.*
enim non vidit, nec auris audiuit, nec
in cor hominis ascenderunt, quæ Deus
in cœlorum regno, in incomparabi-
li luce, in arcana & finis experitæ gloria,
ijs, qui ipsius amore prædicti sunt, præ-
parauit. Ac iusti quidem eiusmodi bo-
na atque eiusmodi beatitudinem con-
sequuntur.

Qui autem verum Deum abiurarunt, *Impiorum,*
ac factorem & opificem ignorarunt, *miseria.*
impurosque dæmones coluerunt, ac
surdis simulacris venerationem tribue-
runt, voluptatumque huius vanæ vitæ
cupiditate flagrarunt, atque in vitiosar-
um affectionum cœno porcorum in-
star sese volutarunt, suasque animas vi-
tij omnis officinam efficerunt, nudi &
aperti stabunt, ignominia effusi, incesti,
actum gestu, tum re ipsa miserabiles.
Atque omnes ipsorum sermones, &
actiones, & cogitationes, ante ipsorum
ora venient. Ac deinde post grauissi-
mam ignominiam, atque intoleran-
dum illud probrum, gehennæ igni nun-
quam extingendo, ac lucis omnis ex-
perti, exterioribus tenebris, dentium
stridori, ac venenato vermi addicetur.
Hęc illorum portio erit, hęc hereditas.

N 7 In his.

302 BARLAAM ET IOSAPHAT

In his per sempiterna secula versabuntur, scelerum pœnas dantes: propterea quod bonis ijs, quæ in pollicitatione recondita erant, propter breuem voluntatem repudiatis & abiectis, æternum sibi ipsi supplicium accersuerunt.

Pro his igitur, hoc est, ut & gaudium illud omni sermone præstantius consequamur, & arcana illa gloria fruamur, angelosque splendore adæquemus, ac bono & dulcissimo Domino fidenti animo astemus, atque atrocissimas & nunquam finiendas pœnas, & acerbissimam illa infamiam effugiamus, quas non pecunias, quæ non corpora, immo etiam ipsas animas profundere par fuerit? Quis tam ignavi animi est, quis tam excors, quin sexcentas temporias mortes subire in animum inducat, ut à sempiterna, & finis omnis experie morte liberetur, beatamque & ab omni interitu remotam vitam hæreditari possideat, ac sancte, & vite initium afferentis Trinitatis lumine collustretur?

N A C H O R I O S A P H A T I O R A-
tione perterritus, Christianam fidem ad-
uersus Gentiles philosophos
metur.

CAPUT XXVI.

HÆc verba cùm Rex audijset, filij
firmi-

Regni ca-
lestis causa
nullus do-
tor recu-
sandus.

firmitatē, atq; cōstantiam persi exisset,
nec blanditijs, nec sermonū lenē cīnio,
nec deniq; suppliciorū minis cedēntis,
orationis quidē illius probabilitatē, ac
responsa, quē refelli non possent, admī-
tabatur, atque etiam à propria cōscien-
tia, quæ ipsum vera & iusta dicere de- *Veritatē*
mōstrabat, coarguebatur: verūm à pra- *vitiosi ba-*
ua consuetudine, atque à vitiosis affe- *bitus refē-*
ctionibus, quarum habitum contraxe- *flunt.*

rat, & quæ eū velut chamo & freno co-
ercebant, nec veritatis lumen prospice-
te sinebant, in diuersum trahebatur. Ac
propterea nullum non lapidem, vt dici
solet, mouens, in eo quod prius sibi
proposuerat, hærebat, consilium nimi-
rum, quod cum Arache ceperat, in opus
perducere cupiens. Itaq; ad filium ait.

Oportebat quidem fili, te meis impe-
rijs omnibus in rebus simpliciter obse-
qui. Quoniam autē pro tua duritia atq;
contumacia mihi ita vehementer resti-
tisti, hoc vnum contendens, vt tua sen-
tentia maioris apud te, quām omnia a-
lia, ponderis atque authoritatis esset, a-
ge, inanī contentionē valere iussa, ra-
tionibus ad persuadendum aptis aga-
mus. Ac quia Barlaam, à quotib; fu-
cōs factus est, vincitus à me tenetur, am-
plissimo cōctu habito, atque omnibus,

tua.

tum nostris, tum Galilæis in vaum coactis, præconibusque disertis verbis dicere iussis, ne quisquam Christianorum ullius periculi metu afficiatur, verum omnes omni metu vacui per sodalitia & cognationes in unum coeant, communi consilio rem consideremus. Atque aut vos & vester Barlaam, nobis in sententiam vestram adductis, ea quæ optatis consequimini: aut contra vos in sententiam nostram adducti, iussis meis sponte ac prompto animo parerebitis.

Prudens autem reuera & cordatus iuuenis per visum, quod diuinitus ipse contigerat, Regis versutia cognita, ait: Domini voluntas fiat, sitque quemadmodum iussisti. Ipse autem bonus Deus ac diuinus hoc nobis concedat, ne æta via aberremus. Nam in ipso confidit anima mea: & ipse mei miserebitur.

Tunc igitur Rex, omnes tam idolorum cultores, quam Christianos in v-

Astus dia- num conueniri iubet, literis nimis
boli, quaquauersum missis, ac præconibus,
qui per omnia oppida proclamarentur
ne quis Christianorum, tanquam inopinata
liiquid perpessurus in metu ver-
saretur, verum omnes per sodalitia &
cognationes in unum coirent: quod
venit.

veritatis studiosa, ac non coacta & violenta inquisitio una cum eorum duce atque antesignano Barlaamo futura es-
set. Eodemque modo idolorum etiam cultores ac sacerdotes. Chaldæorumq;
& Indorum sapientes, qui in vniuerso ipius Imperio erant, quosdamque et-
iam augures, & præstigiatores, ac vates conuocauit, vt aduersus Christianos victoriam obtinerent:

Et quidem ingens ad Regem ex-
tradae ipsius religionis multitudo cō-
fuxit: Christianorum autem unus tan-
quam Barachias nomine inuentus est,
qui Barlaamo (vt quidem existimaba-
tur) suspectas ferret. Nam p[ro]i viri par-
tim extremo vitæ die functi fuerant, à
furiosis scilicet vrbi um prætoribus ob-
truncati: partim impendentium peri-
culorum metu in montibus ac spelun-
cis delitescebant: partim deniq[ue] Regis
minas pertimescentes, in lucem prodi-
re minimè audebant, verùm nocturni Christia-
pietatis cultores erant, in occulto dun-
taxat Christum colentes, non autem li-
berè ipsius fidem profitentes. Ille au-
tem solus, vt pote generoso animo præ-
ditus, ad propugnandam veritatem ac-
cessit.

Cum igitur Rex in alto atque edito
folio,

*Vnus in-
uentus con-
fessor Dei.*

Intimidos

Christia-

nos.

folio consedisset, filium vna sedere ius-
fit. At ille pro suo erga Patrem honor-
ac reuerentia id facere recusauit: atque
in terra non longe ab eo sedet. Astiterit
igitur viri infatuatae à Deo sapientia
periti, quorum, vt Apostoli verbis vta-
insipiens cor errauit. Putantes enim se
esse sapientes, stulti facti sunt, & mun-
uerunt gloriam incorruptibilis Dei
similitudinem corruptibilem homi-
num, & quadrupedum, & serpentium.
Hi, vt cum Regis filio, atque ijs, qui ab
ipsius partibus stabant, sermonem co-
sererent, in vnum conuenerunt. Atque
in eis illud adagium impliebatur. *Co-*

preacum Leone pugnam inijt. Etenim q-

Caprea cū se Altissimum posuerat refugium suum,
leone pug- & in alarum ipsius umbra sperabat. Illi-
nat prou. autem in huius saeculi Principibus, qui
Psal 90. destruuntur, ac mundi principe teo-
Psal 56. brarum, cui scipios miserè subiecerunt
Ephes. 6. fiduciam suam collocabant.

Producitur itaque Nachor, qui Bar-
laamum se esse simulabat. Ac rex quid
hoc sibi propositum habebat: verū mis-
pens Dei prouidentia cœlitus alio
administrabat. Astantibus enim his
omnibus, Rex ad Oratores suos & Phi-
losophos, vel potius plebis seductores
& stolido corde præditos, ait. En vobis

ccc

1. Cor. 1.

Rom. 1.

certamen, & quidem maximum propositum est. Duorum enim alterum vobis continget, nempe ut vel doctrina nostra confirmata, errorisque conuictio Barlaamo, ipsiusque socijs, maximam gloriam, & honorem, tum à nobis, tum à senatu, consequamini, ac vicitribus coronis ornemini: vel fracti ac superati, cum omni ignominia gravissimam mortem oppetatis, atq; omnes vestræ facultates populo addicantur, quo memoria vestra prouersus à terra delectatur. Nam & corpora vestra bestijs deuotanda obijciam & liberos vestros perpetua servitute multabo.

Hac oratione à Rege habita, ipsius filius his verbis vsus est. Aequam sententiam hodierno die tulisti, ô Rex, tamque velim Deus confirmet. Atque ego eadem magistro meo dico. Conuersusque ad Nachorem, qui Barlaam esse putabatur, ad eum ait: Non te fugit, ô Barlaam, in qua gloria, quibusq; delicijs me inueneris. Tu tamen per multis sermonibus me adduxisti, vt à patrijs legibus & institutis abscederem, atque ignotum Deum colerem, arcanorum quorundam videlicet ac sempiternorum bonorum spe mentem meam ad sequenda tua dogmata, & exacerbandum

dum Patris mei ac Domini animum
me pertrahens. Quocirca ita existim-
a, tenunc velut in trutina stare. Nam
ex proposito certamine superior disce-
feris, eam scilicet, quam mihi tradidi-
sti, doctrinam veram esse demonstrans
atque eos, qui hodierna die nobis ad-
uersantur, in errore versari ostendens
tu quidem maiorem, quam illus va-
quam habuerit, gloriam refieres, ac ve-
ritatis praeco vocaberis: atque ego in
tua doctrina perstabo, Christumque
quemadmodum praedicasti, ad excep-
tum usque spiritum colam. Sin autem
sive dolo, sive seriò ac verè superatus,
ignominiam mihi constaueris, conti-
nemiam meam statim vlgiscar. Etenim
meismet manibus cor tuum ac lingua
euellam, eaque cum reliquo tuo cor-
pore canibus in prædam dabo: ut tuo
exemplo, omnes Regum filii impo-
sturam minimè facere condiscant.

His verbis auditis, Nachor ingen-
tem tristitiam ac mœrorem concepit
ut qui seipsum in foueam, quam fec-
erat, incidere, ac laqueo, quem abscon-
derat, implicari, suoque gladio se con-
fodi perspiceret. Cum igitur rem secum
reputasset, ad filij Regis partes, ut im-
pendens vitæ discriminem effugeret, sibi

potius adiungere, ipsiusque dogmata
confirmare statuit, quod videlicet ille
optimo iure suppicio cum afficere
posset, siquidem ipsius animum offendisset. At id totum diuinæ prouidentiæ
erat, quæ religionis nostræ decreta sa-
pienter per aduersarios confirmabat.

Nam cum Idolorum antistites & *Num:22.*
Nachor sermones conscribere inciperet,
ut Barlaam ille, cum sub Balaac Israe-
lem quondam execrari, ac diris deuo-
uere constituisse, multis tamen eum
ac varijs benedictionibus cumulauit:
ad eundem etiam modum Nachor in-
sipientibus ac stolidis sapientibus ve-
hementer obluctabatur: Cum enim
Rex in throno sederet, atque ipsius fi-
lius, ut iam a nobis dictum est, ipsi assi-
deret, iisque etiam stulti Rhetores asta-
rent, qui ut gladium linguas suas ad *Psal 63.*
opprimendam & euertendam veritatē
acuerant, quique, ut cū Esaia loquar,
laborem parturiunt, & iniquitatem pa-
riunt, plebis etiam ad certaminis spe-
ctaculum innumerabilis multitudo cō-
fusisset, ut vtra pars victoriam adipi-
sceretur, cognosceret, Rhetorum unus,
qui omnibus doctrina præstabat, ad
Nachorem dixit: Tunc es ille usque ad
eo audax, atque in deos nostros contu-
mc-

Disputa-
tionis ini-
tium.

meliosus Barlaam, qui charissimum Regis filium in eiusmodi errorem conieisti, cumque crucifixum colere docuisti? Respondit Nachor: Sancte, ego sum Barlaam, qui deos tuos, quemadmodum dixisti, nihili pendo: quique Regis filium, non in errorem conieci, sed errore liberaui, atque ad verum Deum adiunxi. Tum Rhetor ille ad hunc modum locutus est.

Quoniam magni & eximij viri, à quibus omnis sapientia & scientia inuenta est, sublimes deos atque immortales eos nuncupent, omnesque orbis terrarum Reges & illustres viri ipsos colantur venerantur, quoniam modo ipse lingua aduersus eos acuis, atque omnino tota audaciæ prorumpis, ut hæc proferas. Quoniam item argumento probas eos deos non esse, sed eum qui Crucifixum dicit.

Excipiens autem sermonem Nachor, Rhetorem quidem illum nullo response dignatus est. Verum cum plebis filium manu indixisset, atque os suum, tāquam illa asina Barlaam, aperuisse, ea, quæ dicere minimè instituerat, prolocutus est. Aitque ad Regem: Ego, Rex, Dei prouidentia in mundum veni: conspectoque cœlo, terra, mari, sole ac Luna, reliquisque ciuusmodiibus

Nachoris
oratio.]

bus, earum ornatum admiratus sum.
 Mūndum autem, eaque omnia, quæ ip- *Ex creatu-*
suis complexu continetur, necessariò ris cognos-
moueri conspiciens, eum, à quo mo- scitur, crea-
betur, & conseruatur, Deum esse intel- tor.
 lexi. Etenim quicquid mouet, eo, quod
 mouetur, fortius est: & quod continet,
 atque conseruat, fortius est eo, quod
 continetur, & conseruatur. Quocirca
 ipsum Deum esse dico, qui omnia pro-
 treauit, atque conseruat, qui que prin-
 cipijs expers est, & sempiternus, & im-
 mortalis, & nulla re indigens, omni-
 busque perturbationibus ac defectibus
 sublimior, hoc est ira & obliuione, at-
 que ignorantia, reliquisque omnibus
 rebus generis eiusdem. Per ipsum au-
 tem omnia coagmentata & concreta *Psal. 15.*
 sunt. Nec verò sacrificijs, aut libamini- *Act. 17.*
 bus, aut illa alia re in aspectum caden-
 te opus habet: verum contra omnes co
 opus habent.

N A C H O R G E N T I L I V M D E O S
falsos esse ostendit: Iudaos etiam in erro-
re reverjari: ac Christianos solos
de religione recte sen-
tire.

C A P V T XXVII.

His ita de Deo commemoratis. *Tria in*
quemadmodum ipsius beneficio mundo
mi-

religionis
genera.

Multorū
deorum
cultus ab
Ægyptijs
fluxit.

Chaldaī.

nihi de ipso loqui concessum est, ad humanum genus veniamus, ut, quinā ipsorum veritatis, quinam erroris participes sint, conspiciamus. Illud enim, ô Rex, inter nos constat, tria in mundo hominum genera esse, nimirum eos, qui apud vos deorum cultores dicuntur, & Iudæos, & Christianos. Ac rursū eorum qui multos deos colūt, triplex genus esse, nempe Chaldaeos, Græcos, & Aegyptios. Nam hi reliquis nationibus plurium deorum cultus & adorationis duces ac Magistri fuerunt. Quocirca quinam ipsorum in veritate, quinam in errore versentur, videamus.

At Chaldaei quidem Deum ignorantes, post elementa aberrauerunt, resq; conditas, Creatoris loco, colere caperunt: quarum etiam cum formas quādam effecissent, eas Cœli, & Terræ, & Maris, & Solis, ac Lunæ, reliquorumque elementorum & siderum figuram appellariunt: easque res in templis conclusas adorant, ac deos appellat. Quos etiam diligenter ac studiosè seruant, ne à furibus surripiantur. Nec illud ipsi in mentem venit, quidquid seruatur, quod seruatur, maius esse, & item eum, qui aliquid efficit, eo quod efficitur, præstantiorem esse: Nam si ipsorum

dij

pacto alijs salutem afferent? Itaque magno errore Chaldæi lapsi sunt, mortuas & utilitatis expertes statuas venerantes.

Atque etiam mihi mirari subit, ô Rex, quonam modo iij, qui apud eos Philosophorum nomen obtinent, illud haudquaquam animaduerterint, Elementa quoque interitui obnoxia esse. Quod si elementa interitui omnino obnoxia & subiecta sunt, qui tandem *Elementa* dij esse queant? Quod si elementa dij *Deos non esse.* non sint, quonam modo statuæ, quæ ceterum nomine construunter, dij erunt?

Ad ipsa igitur elementa, ô Rex, accedamus, vt ea deos non esse demonstremus, sed corruptioni ac mutationi subiecta, atque ex nihilo in ortum veri Dei iussu producta esse, qui quidem corruptionis & immutationis expers est, & inuisibilis, contraque ipse omnia cernit, & arbitratu suo immutat, atque conuertit. Quid igitur de elementis dico?

Qui cœlum Deum esse arbitrantur, *Cœlum* errant. Nam ipsum conuerti, ac necessariò moueri, atq; ex multis rebus *Deum non esse.* stare videmus, Propterea enim *κόσμος*, id est, mundus appellatur. Mundus por-

¶

314 BARLAAM ET IOSAPHAT
rō artificis cuiusdam constructio est.
Quod autem constructum est, principium ac finem habet. At cœlum vna cōsideribus suis necessariō mouetur. Si quidem astra certo ordine ac spacio impulsa, à puncto in punctum, partim occidunt, partim exoriuntur, certisque temporum spatijs iter suum obeunt, & stases & hyemes, quemadmodum iſsis à Deo imperatum est, efficiant. Nō leges sibi iuxta ineuitabilem natura necessitatem constitutas cum cœlesti ornatu infringunt. Ex quo perspicuum est, cœlum non Deum, sed Dei opus esse.

*Terram
deam non
effe.*

Qui autem terram deam esse co-
sent, errant. Videmus enim eam ab he-
minibus iniuria affici, & eorum impe-
rio subiectam esse: effodi etiam & con-
taminari, atque inutilem fieri. Num si
igne torreatur, emoritur. Si quidem ex
testa nihil oriri potest. Ac præterea
imbribus nimium perfundatur, tum
ipsa, tum ipsius fructus corrumpuntur.
Quin ab hominibus reliquisque ani-
mantibus proculcatur, interfectorum
sanguine inquinatur, effoditur, com-
pletur, cadauerum theca efficitur. Qua-
cūm ita sint, fieri non potest, ut terra
dea sit, sed res à Deo ad hominum usum
effecta.

Eo

Eodem modo, qui aquam deam esse *Aquam deputant, errant. Nam ea quoque ad hominem non esse.* minum vsum procreata est, eorumque dominationi subest. Contaminatur etiam & labefactatur, & cum igne cocta est, immutatur: alios atque alios subinde colores sumit, utpote quæ, & frigore concrescat, & ex cruento spurciem contrahat, & ad impurorum omnium retum ablutionem adhibeat. Ex quo liquido constat aquam deam esse non posse, sed Dei opus.

Iam vero, qui ignem Deum esse arbitrantur, ipsi quoque errant: Etenim *Ignem deum non esse.* ignis ad hominum vsum creatus est, ipsorumque dominationi subest, & ab ipsis ad omnis generis carnes, partim exiliandas, partim assandas, atque etiam ad mortua corpora concremandam, è loco in locum circumfertur. Atque insuper multis modis corruptitur, & ab hominibus extinguitur. Ac proinde ignis Deus esse non potest, sed Dei opus.

Ad eundem etiam modum, qui *Ventos* torum flatum Deum esse existimant, *Deos non errant. Perspicuum enim est, ventum alteri inseruire: atque hominum causa ad transiundandas naues ac frumenta portanda, reliquosque ipsorum usus à Deo conditum esse. Huc accedit, quod*

O 2 pro

pro Dei iusu atque imperio , tum au-
gescit,tum imminuitur. Quare fieri nō
potest, ut ventus Deus sit , verū Dei
opus.

Solem Deū Porid qui Solem Deum esse putant,
non esse. ipsi quoqne errant. Siquidem eum ne-
cessariō moueri perspicimus , atque
puncto in punctum migrare , & com-
mutari , & occidere , & exoriri , ut ad ho-
minum utilitatem stirpes & plantas ca-
lore afficiat: atque inluper eum diuisio-
nem cum reliquis sideribus habere,
ac multis partibus cælo minorem el-
se, luceque interdum defici, nec ullum
imperium & principatum obtainere Er
quo illud planum est , fieri non possit:
ut Sol Deus sit, sed Dei opus.

Lunam Consimili etiam modo ij, qui La-
Deam non nam deam esse opinantur, errant. Nam
esse. ipsam necessariō moueri & immuni-
videmus, atque à puncto in punctum
migrare , & ad hominum utilitatem
nunc exoriri, nunc occidere , ac Sole
minorem esse: augeri etiam, atque im-
minui, ac deliquia interdum pati. Qua-
re fieri non potest, ut Luna dea sit, ut
rum Dei opus.

Hominem Denique qui hominem Deum esse ar-
Deum non bitrantur, errant. Nam eum necessariō
esse. moueri, & ali, & in uitū etiam senesce-

revidemus, atque interdum delectari, interdum mœrore affici, ciboque ac potu, & veste indigere. Iracundum etiam atque inuidum esse, & libidine incitari, & penitentia duci, ac multis defectibus laborare. Verum multis etiam modis corruptitur, nimirum ab elemenis, & animantibus: ac postremo à morte ipsi imminentia. Ex quo efficiunt, ut homo Deus esse nequeat, sed Dei opus: Quocirca iungantur cuncte Chaldaei lapidatur, dum opum suorum suorum conseruare sequuntur. Elementa corporis, in quae uenitius cadit, at anomum statim venerantur: nec sic in Macrum suum trum ea referre temuntur.

Ad Græcos iam veniamus, ut si quid *Disputatio* sortè de Deo rectè sentiant, videamus. *aduersus* Græci igitur, sapientiæ laudem sibi arrogantes, stultiores etiam Chaldaeis se præbuerunt, complures videlicet deos inducentes, partim masculos, partim foeminas, vitiosarum omnis generis affectionum, ac scelerum architectos. Etenim ridicula & stulta, & impia, ô Rex, Græci induxerunt, eos quinon sunt, iuxta peruersas suas cupiditates, deos appellantes: ut nimirum eos virij patronos ac defensores habentes, adulteria

O 3 per-

318 BARLAAM ET IOSAPHAT
perpetrent, rapiant, trucident, atque a-
trocissima quæque scelera committant.
Nam cum ipsorum dij huiusmodi fla-
gitia designarint, quoniam pacto ipsi
quoque non eadem perpetrabunt? Et
his igitur erroris studijs & institutis,
hominibus bella & cædes, atque acer-
bas captiuitates crebrò experiri conti-
git. Quia in etiam, si de ipsorum dijs sigil-
latim verba facere velimus, ingentem
absurditatem perspecturus es.

Siquidem Saturnum ipsi ante omnes
Deum inducunt, ei que filios suos ma-
stant. Qui quidem ex Rhea multos fi-
lios habunt: quos etiam ipse furore pe-
citus deuorabat. Aliunt autem louem
ipsi genitale membrum abscidisse, ar-
que in mare proiecisse: ex quo Venem
ortam esse fabulantur. Iupiter au-
tem patrem suum vinculis consti-
tum, in tartarum præcipitem dedit.
Vides errorem, ac libidinem, quam ad-
uersus Deum suum inuehunt. Num
enim fieri potest, ut Deus catheris
vinciatur, ipsique genitales partes
amputentur? O singularem amen-
tiam! Quis mente præditus hæc dix-
it?

Secundus Iupiter inducitur, quem in
omnes deos suos regnum tenore aiut,

25

De Saturno.

De Iove

atque in varias animantium figuras
immutari, ut mortalibus mulieribus
stuprum inferat. Etenim eum in taurum
sese immutasse tradunt, ut Europa pe-
tiretur: in aurum, ut Danae; in cygnum,
ut Leda; in satyrum, ut Anthiopa: in ful-
men, ut Semela. Ac postea multos ex ijs
filios extitisse, Bacchum scilicet, Ze-
thum, Amphionem, Herculem, Apolli-
nem, Dianam, Perseum, Castorem &
Pollucem, Helenam, Minoem, Rada-
manthum, Sarpedonem, & nouem i-
tem filias, quas Musas nuncupant. Ac
demum de Ganymide sermonem in-
ducent. Hinc itaque ò Rex, hominibus
concigit, ut ad Dei sui imitationē hęc
omnia imitarentur, atque adulteri es-
sent, & insano masculorum amore te-
nerentur, & alia horrenda flagitia per-
petrarent. Quonam igitur modo fie-
ri potest, ut Deus adulteri sit, aut præ-
do, aut parricida?

Quia Vulcanum etiam quendam De- *De Vulca-*
um esse tradunt, cumq; claudum, mal. no.
leumque ac forcipem tenentem, & fer-
rarię arti vietus causa operam dantem.
Ergo rerum penuria laborabat. Atqui a
Deo abhorret, claudum esse, atque ho-
minum ope indigere.

320 BARLAAM ET IOSAPHAT

De Mercurio. Adhæc Mercurium etiam nobis Deum inducunt, qui cupidus sit, & fur, & auarus, & magus, & versipellis, ac sermonum interpres. Quod quidem item in Dei naturam minimè cadit.

De Aesculapiu-
sopio. Aesculapium insuper in deorum numero habent, qui medicus erat, & pharacaea consiciebat, atque emplastra, vi-
tus parandi caufa) nam in egestate
versabatur) componebat, post autem
eum propece Tyndarei Lacedemoni
filium à Ione fulmine percussum in-
iijisse narravit. Quod si Aesculapius, et
Deus esset, ac fulmine percutitur, si
biijphi opitulari die quicunx, qui tandem
alijs opera ferre poserit

De Marte. Mars etiam ab ijs Deus bellum studie-
sus & iracundus, ac peccatum aliarum
que rerum cupidus inducitur. Quia
item postea, cum Venerem constupra-
ret, à pueri Cupidine ac Vulcano via-
culis astrictum fuisse dicunt. Qui igitur
Deus is esse queat, qui cupiditate fla-
grat, ac bellis delectatur, adulteriumq;
perpetrat, ac vinculis constringitur?

Rursum autem Bacchum inter deos
De Baccho numerant, nocturna festa celebratam,
temulentiæ magistrum, aliorumque
vxores abstrahentem, furore & stu-
tem, fugientem, ac postremò à Titani-
bus

bus obtruncatum. Quod si Bacchus cum interimeretur, sibi ipsi opitulari non potuit, verum & furore præceps agebatur, & ebrietati studebat, & profugiebat, quoniam pacto Deus esse queat?

Tum autem Herculem inducunt, *De Hercu-*
qui se vino obruat, atque in furorem
ruat, suosque filios iugulet, ac deinde
flamnis absumptus intereat. Qui au-
tem Deus esse is queat, qui se vino ob-
ruat, ac liberos suos obtruncat, ignisq;
ardore conflagrat? Aut quo tandem
modo alijs auxilio esse poterit, qui sibi
auxilium afferre non potuit?

Præterea Apollinem inducunt, in-
uidia laborantem, atque arcum & pha- *De Apollि-*
retam, ac nonnunquam etiam citha- *ne.*
ram & tibiam tenentem, hominibus-
que quæstus causa vaticinia edentem.
Egebat igitur. At qui sieri non potest, vt
Deus egeat & inuideat, & citharœdus
sit.

Eodem etiam modo Dianam ipsius *De Diana.*
furorem inducunt, venationi studen-
tem, atque arcum & pharetras haben-
tem, solamq; cum canibus vagantem,
vt ceruum aut aprum intercipiat. Quo-
nam igitur modo dea erit: ut natrix mu-
ller, & cum canibus oberrans?

O S Postre-

*De Ve-
nere.*

Postremo Venerem etiam deam esse adulteram dicunt. Aliquando enim cum Marte concubuit, aliquando cum Anchise, aliquando cum Adonide. Cuius etiam mortem deplorat, Amasium suum requirens. Quin etiam eam ad inferos descendisse aiunt, ut Adonidem a Proserpina redimeret. Vidistine unquam, ô Rex, dementiam hac maiorem: deam nimirum inducere, quae adulterij criminis se obstringat, & ploret a clametetur.

*De Ado-
nide.*

Adonidem autem etiam Deum venatorem inducunt, eumque ab apercussum violenta morte interisse aiunt, nec in huiusmodi calamitate ope se biipsi afferre potuisse. Quoniam itaque pacto hominum curam geret adulter & venator, qui que violenta morte interiit?

Hec omnia ac multa alia eiusmodi, adhuc foediora & sceleriora, o Rex, de diis suis, Graeci inducunt, quae nec dicere, nec memoria ullo modo usurpare fas est. Vnde homines a diis suis occasionem arripientes, omne sceleris & libidinis atque impietatis genus perpetrarunt, horrendis flagitiis suis terram & aeternam contaminantes.

Ægypti

Ægyptij autem, eos stultitia & stoliditate superantes, grauius quam vllæ *Ægyptios* aliæ nationes aberrarunt. Neque enim *disputat*.

Græcorum deos venerari satis habuerunt: verum insuper bruta animalia, tam terrestria, quam in aquis degentia; tam stirpes, quam plantas, in deorum numero habuerunt, atque omni insaniae ac libidinis genere, grauius quam vllæ terræ nationes, sese conspurcarunt. Antiquitus enim Isidem colebant, virum simul ac fratrem Osiridem habentem, qui à fratre suo Tiphone obtruncatus est.

Eaque de causa, Isis cum filio suo Oro in Biblum Syriæ fugit. Osiridem quærens, atq; acerbè lamentans,

quoad tandem Orus creuisset, ac Tiphonem de medio sustulisset. Ergo nec Isis fratri suo ac viro suppetias ferre potuit, nec Osiris, cum à Tiphone trucidaretur, sibi ipsi auxilio esse potuit, nec deniq; Tiphon fraticida cū ei ab Oro & Iside exitium afferretur, seipsum à morte vindicare. Et tamen cum hi ob huiusmodi calamitates ad hominum notitiam peruenissent, à stultis Ægyptijs dij habitu sunt.

Quin neque his, aut reliquis Genitum impetrati numinibus contenti, bruta etiam.

Ægyptio

rum impetratis

O 6 animan-

animantia inuixerunt. Nonnulli etenim ipsorum ouem, alij hircum, alij vitulum & suem, alij coruum & accipitrem, alij vulturem & aquilam, alij crocodilum: quidam felem, & canem, & lupum, & simiam, & draconem, & aspidem: alij cepas, & allia, & spinas, cæterasq; res conditas coluerunt. Nec homines miseri nihil omnino virium his omnibus rebus inesse sentiunt. Nam cum deos suos ab alijs hominibus & comedi, & ignicremari, & iugulari, atque corrumpi videant, non tam proinde eos deos non esse intellexerunt.

Quocirca magno errore, tum Agyptij, tua Chaldæi, tum Græci lapli sunt, deos huiusmodi induentes, atq; ipsorum statuas efficients, surdaq; & sensus experitæ simulacra pro Diis habentes. Ac demiror, quo pacto, cum deos suos ab artificibus secari & dolari ac truncari, atque temporis longinquitate inuterascere & immutari, atque igne conflagri cernereat, hinc eos minimè deos esse non animaduertieret. Nam qui in sua salutis negotio nullam vim habent, quoniam tandem modi hominum saluti consulent?

At verò Poeti ipsorum, & Philosophi

ram

tam Chaldaeorum quam Aegyptiorum,
cum versibus suis ac litterarum monu- *Poetarum*
mentis deos suos exornare studuerunt, *impietas*.
corum ignominiam magis detexerunt,
nudamque omnium oculis proposue-
runt. Nam cum hominis *corpus*,
quamvis alioqui multis partibus con-
ser, nullum tamen membrorum suo-
rum abijcit, verum firmissimam cum
ipsis omnibus conianctionem habens,
secum ipsum concordat, qui tandem in
Dei natura tanta pugna & discordia fu-
tura est? Nam si vna Deorum natura
esset, Deus Deum insectari, aut obtrun-
care, aut malo aliquo mulctare mini-
mè debebat. Quod si dij à dijs vexati, &
interempti, & spoliati, ac fulmine per-
cussi sunt, non iam vna eorum natura
est, sed distinctæ voluntates, atque o-
mnies exitiosæ ac pestiferæ.

Ex quo concludendum est, nemini-
nem eorum Deum esse. Persicuum
est igitur, o Rex, omnem eorum de-
orum natura disputationem erroris
plenam esse. Quonam autem pacto, ij
qui apud Græcos sapientiæ atque do-
ctrinæ sa na floruerunt, illud minimè
intelleixerunt, eos quæ leges iulerunt,
suis met legibus iudicari? Nam si leges
iustæ sunt, iniusti omnino ipsorum di-

*Mutua
deorum
inter se pu-
gna, eos
deos non
esse ostendit.*

Impij sunt sunt, qui contra legum præscripta mū-
qui legibus tuo fæte interfecerint, atque inven-
non con- ficia, & adulteria, & furtæ, & præpos-
formiter ras libidines prouerint. Sin autem re-
agunt.

Etè fecerunt, leges certè iniquæ sunt,
 utpote aduersus deos constitutæ. Nunc
 autem leges præclaræ ac iustæ sunt, ut
 quæ & virtutes laudent, & vitia prohibi-
 beant: deorum autem, quos ipsi co-
 lunt, iniqua sunt opera. Quare iniqui
 etiam ipsorum dij sunt, omnesque im-
 pij ac mortem multandi, qui ciuismodi
 deos inducunt. Nam si ea, quæ de ipsiis
 litterarum monumentis prodita sunt,

Aut men- sita & fabulosa sunt, nihil aliud sunt
dacia, aut quam meri sermones. Si autem natum
impia- lia, non iam dij sunt, qui hæc fecerunt
aut fabulae ac perpessi sunt. Quod si allegorico ser-
rum com- sunt Deo- fū ea dicuntur, fabulæ sunt, ac nihil
menta. præterea. Demonstratum est itaque, o
 Rex, hos omnes cultus, qui multis dij
 tribuuntur, erroris, atque exitij opera
 esse, (Neque enim deos appellare con-
 uenit, qui videntur, ac non vident: ve-
 rum eum, qui cum ipse cerni nequeat
 omnia cernit.) Deumque, qui omnia
 condidit colendum esse.

Aduersus Veniamus igitur, o Rex, etiam ad Io-
Iudeos dæos, ut quidnā ipsi quoq; de Deo se-
disputat. tiant, videamus. Nam ipsi ab Abraham,
 Isaac,

Isaac, & Jacob oriundi, Aegyptum in-
coluerunt. Hinc autem Deus eos in
manu potenti & brachio excelso, per
Mosen ipsorum legifatorem eduxit, ac
per multa prodigia & signa suam ipsis
potentiam declarauit. Verum ipsi quo-
que perfidos atq; ingratos se se præben-
tes, Gentium deos sæpe numero adora- *Indeorum*
runt, Prophetasq; ad se missos ac iustos *impietas*.
viros morte affecerunt. Ac deinde, po-
ste aquam ita Dei voluntas tulit, ut filius
suum in terram veniret, cum contumel-
lia affectum, Pontio Pilato Romanc-
rum Duci tradiderunt. Crucisque sup-
plicio condemnarunt, nulla videlicet
ipsius beneficiorum, atque innumerabili-
lum miraculorum, quæ inter ipsis
designarat, habita ratione: suoque sce-
lere perierunt. Nam nunc quoque so-
lum quidem omnipotentem Deum co-
lunt, sed non secundum scientiam. Si-
quidem Christum filium Dei negant,
Gentilibusque similes sunt, etiam si ad
veritatem, à qua procul se remouerunt,
propius aliquanto accedere videantur.
Ac de Iudæis hactenus.

At Christiani à Domino nostro Iesu
Christo, doctrinæ suæ originem du- *Christiano*
cunt. Hic autem Dei altissimi filius in *rum do-*
Spiritus sancto creditur. Qui quidem hu- *ctrina.* |
manæ

manæ salutis causa de cœlo descendit,
atque ex sancta Virgine genitus est, ac
sine semine, & corruptione carnem su-
sccepit, hominibusque apparuit, vt eos
à falso multorum deorum cultureu-
caret. Atque admiranda incarnationis
suæ dispensatione perfunctus, mortem
sponte, atque ingenti quodam consilio,
per Crucem degustauit. Triduo autem
post resurrexit, atq; in cœlos ascendit.
Cuius præsentia gloriæ ex scriptura
quæ apud eos Euangelica vocatur, si
cam legere in animum induxeris, per-
spicere licet, ô Rex.

Hic duodecim discipulos habuit, qui
post ipsius in cœlum ascensum in orbis
terræ prouincias exierunt, ipsiusq; au-
gustain amplitudinem promulgarunt:
quemadmodum etiam unus ex ipsis re-
giones nostras peragravit, vt veritatis
dogmata prædicaret: Vnde etiam num-
erij, qui prædicationis eorum iustitiam ad-
ministrant operam nauant, Christiani
appellantur. Atque hi sunt, qui verita-
tem supra omnes terræ nationes inuen-
erunt. Siquidem Deum rerum omniū
conditorem atque architectum in Filio
vngenerito & Spiritu sancto agnoscunt
Christia nec præter eum ullū alium Deum venerantur. Habet autē Domini Iesu Christi
mag-

Thomas
in Indianam
prefectus
est.

Verorum
Christia
notæ.

mandata, cordibus suis insculpta, ea-
que custodiunt, mortuorum resurre-
ctionem ac futuri saceruli vitam exspe-
ctantes.

Non adulterij, non fornicationis
crimine se deuinciant: non falsum te-
simonium dicunt: aliena non concu-
piscant: patri & mari honorem tri-
buant: proximos a manu: iustitiam iudici-
tiam ferunt: que fibi ipsi saceruli mollis-
sunt, non faciunt: eos, a quibus hec ducen-
t, obsecrant, ac sibi eorum amicidiam
coactant. Imitantes beneficij affi-
cere stadeam: leues & faciles se prebent:
ab oculis iniquo concubitu atque ab
oculis impunitate abfugient: viuam
non contemnunt: pupillo macerorem
non inferunt. Qui haber, non habent
prolixè subministrat. Peregrinum si vi-
derint, recto admittunt, ciusque non
secus ac veri & germani fratris aduentu
delectantur. Non enim carnis, sed ani-
matione fratres se vocant. Vitam
suam Christi causa profundere parati
sunt. Nam ipsis præcepta firmè obser-
uant, sanctè videlicet ac iustè, quemad-
modū Dominus Deus ipsis imperauit, *Ephes. 5.*
viventes: gratias ipsi omni hora in om-
ni cibo & potu, ac reliquis bonis agen-
tes. Verè enim hæc veritatis via est, quæ
qui-

330. BARLAAM ET IOSAPHAT

quidem eos, qui eam ingrediuntur, ad sempiternum regnum, quod à Christo in futura vita promissum est, tanquam porrecta manu dicit.

Atque ut intelligas, ô Rex, mea ex cerebro meo minimè singere, si ad Christianorum Scripturas oculos adieceris, menihil à veritate alienum loqui reperies. Quare præclarè filius tuus intellexit, optimoque iure Deo viu cultum adhibere didicit, ut in futuro æuo salutem obtineat. Magna etenim atque admiranda sunt, quæ à Christians tum dicuntur, tum geruntur. Neque enim hominum, sed Dei, verbis proloquuntur. Reliquæ autem rationes errant, ac sibiipsis impostoram faciunt. Siquidem in tenebris ambulantes, ebriorum iustar in seipso impingunt. Atque hic sit, ô Rex, meæ adorationis finis, quam quidem veritas in mente mea dictauit. Desinat itaque recordes tui sapientes aduersus Dominum nugari. Nam vobis Deum Creatorem venerari, atque ipsius verbis ab interitu alienis aurem accommodare expedit: ut condemnationem ac supplicium effugientes, vitam interitus expertem hæreditatio possideatis.

REX,

REX, VICTOS PHILOSOPHOS
ternens, irascitur. Nachor à Regis filio ad
fidem conuerit, ac Baptismum suscipit.

Rex Philosophos cum ignominia ex-
pellit. Iesaphat multos
ad fidem addu-
cit.

CAPUT XXVIII.

Hæc posteaquam à Nachore com-
memorata sunt, Rex iracundia
astubat, Rethores autem ipsius & sa-
cerdotes muti stabant, vt qui nihil con-
tra, præter infirmos quosdam ac nul-
lius momenti sermunculos afferre pos-
sent. At verò Regis filius spiritu exulta-
bat, atque hilari vultu Dominum cele-
brabat, qui ijs, quorum fiducia in ipso
posita est, in rebus perplexis & impedi-
tis exitum dat, quique etiam per inimi-
cum & hostem veritatem confirmabat,
efficiebatque, vt & qui erroris ante-
signanus erat, recte doctrinæ patronum
sc præberet.

Rex porrò, quamuis alioqui Nacho-
ri vehementer irasceretur, nullo tamen
cum malo afficere potuit, propterea
quod lege coram omnibus ante pro-
mulgata, ei pro Christianis liberè ver-
ba fa-

ba facere permisisset. Ceterum ipse per-
sæpe sermonibus ipsius oblectans, cum
per signa quædam admonebat, ut illam
pugnandi acrimoniam remitteret, at-
que Rhetorum disputationi manus da-
ret. At ille vehementius inualescebat,
omnes ipsorum propositiones atque
argumenta refutans, errorisque, qui
tenebantur, fraudem ac fallaciam de-
tegens. Cum autem pene ad vesperam
usque disputatione producta fuisset, Re-
tentionem cum soli iussit: tanquam sci-
cet postridie iursem de hac re agiti-
velli.

Iosaphat amans Regem ita est alle-
catus. Ut prius in iste omnia geni in-
fisti, o Rex, ita iustitia quoque facta
imponere, duorum alterum faciens, non
pe ut vel magistrum meum hac node
mecum manere permittas, ut de his
bus, de quibus crastina die cum ijs, qui
nos bello lassent, verba facienda
sunt, una dispiciamus, ac tu item tuos
assumens, arbitratu tuo cum illis ea,
quæ in rem futura videbuntur, medi-
teris: aut tuos mihi hac nocte con-
dens, mecum accipe: Quod si utrique
pudet, meus nimurum in afflictio-
ne & metu, tui autem in lætitia & ani-
mai remissione, æquum mihi iudicium

istud

istud esse non videtur, sed principatus
licentia, & pactorum violatio. Rex ita-
que huius orationis lepore vinctus, as-
sumptis sapientibus & sacerdotibus
suis, Nachorem filio concessit, hac ni-
mirum spe fretus, fore, ut ea quæ polli-
citus fuerat, præstaret.

Regis itaque filius in palatium suum
proficiscitur, non secus atque Olympi-
cus quidam viator superatis aduerarijs
secum Nachorem habens. Quem cùm
remotis arbitris acciuisset, his ad eum
verbis vñsus est. Neme, qui sis, ignor-
are existimes. Certissimum enim habeo
te diuinissimum Barlaamum haudqua-
quam esse, verum Nachorem Astrolo-
gum. Ac miror, quid vobis in mentem
venerit, vñ huiusmodi fabulam singere-
tis, atque hoc vobis persuaderetis, vos
eas clarissima die oculis meis tenebras
obiecturos esse, ut pro oue lupum acci-
perem. Verum non abs re, prouerbio
fertur, Cor stulti vana cogitare. Atque
hæc quidem cogitatio & consilium ve-
strum rancidum sanè ac prorsus stolidum
erat. Opus autem quod ipse egi-
sti, omni prudentia & sagacitate ple-
num est. Ac propterea gaude, ô Na-
cher, & exulta.

Multas enim tibi hoc nomine gra-
tias.

tias habeo, quod veritatis patrocinium
hodierno die suscepisti, nec scelerans
verbis, ac versuta simulatione labia tua
contaminasti: quin potius ea multis
sordibus expurgasti, falsorum nimis
deorum errore confutato, atque Chil-
stianorum dogmatum veritate confi-
mata. Ego verò duplixi de causa, ut
mecum adducerem, operam dedi: al-
tera, ne te Rex, priuatum tenens, sup-
plicio afficeret, propterea quod non es
locutus, quæ ipsi grata essent: al-
tera, ut hodierno tuo beneficio, gratiam
tibi rependam. **Quoniam** autem tan-
dem pacto istud? Nimis te admoni-
nens, ut à praua & periculosa hac via
quam ad hunc usque diem tenuisti, de-
flectas, ac rectam & salutarem semitam
ingrediatis: quam quidem non igno-
rans, sed sponte malum amplectens, ef-
fugisti, in iniuitatis barathra & præ-
cipitia teipsum impellens. Intellige ita-
que, ô Nachor, cùm prudens & sagax
sis, ac Christum solum, & vitam apud
ipsum abstrusam eluerari stude, fluxis
his & caducis contemptis ac pro nihilo
habitis. Non enim in æternum vi-
ues: sed cùm mortalis sis, iam iamque
hinc abiturus es, quemadmodum &
omnes, qui ante te extiterunt. Atque, ô

temi-

temiserum, si, ubi iustum iudicium, ac iusta operum merces est, grauem peccati sarcinam tecum ferens abeas, nec eam prius abieceris, cum abijcere proculue sit.

Nachor itaque ob huiusmodi sermones animo compunctus, his verbis usus est: Recte dixisti, ô Rex, recte inquam. Nam ipse quoque verum & ab omni mendacio alienum Deum, per quem omnia facta sunt, noui: atque item futurum iudicium scio, ex multis videlicet Scripturæ sacræ verbis id edoctus. Verum improba consuetudo, atque antiqui supplantoris versutia cordis mei oculos cæcauit, densaque animo meæ tenebras offudit. Nunc autem ad verbum tuum abiecto tenebro *Nachor resipiscit:* so velamine, ad vultus Dominici lumen accurram, fortasse enim mei miserebitur, pœnitentiæque ianuam mihi improbo ac rebelli seruo aperiet. Quanquam mihi fieri non posse videatur, ut peccatorum meorum, quæ arena grauiora sunt, & eorum, quæ tunc sciens, tum ignorans perpetraui, veniam obtineam.

Hac oratione audita, Regis filius statim exurgit, atque animo incalescit, animumq; Nachoris ad desperationem pro-

propendente recuperare atque eis-
gere incipit. Nulla enim, ô Nachor, in-
quit, nulla de hac re dubitatio animum
tuum subeat. Scriptum est enim, posse
Deum etiam ex his lapidibus excitare
filios Abrahæ. Quod quidem, vt aiebat,
Pater Barlaam, quid aliud est, quam
quod homines deploratæ improba-
tis, atque omni iniquitatis genere cor-
taminati, salutem consequi possit,
Christique filij effici: qui pro sua sum-
ma & incredibili humanitate omnibus
sese ad meliorem frugem recipientibus
cœlestes portas patet fecit? Neque enim
cuiquam omnino salutis aditum pro-
clusit. Verum eos, quos scelerum pœ-
nitent, misericordi animo suscipit. Ô

Matt. 20. tamque causam ijs, qui hora prima, &
tertia, & sexta, & nona, & vndecima ad
vineam accesserunt, æqua merces in-
tribuitur, quemadmodum Euangelio
scriptis proditum est. Ac proinde ei-
iamsi ad hunc usque diem in peccatis
conseueris: tamen si feruenti animo
accedas, eadem, quæ iij, qui ab adole-
scientia certamen subierunt, præmu-
consequeris.

Hæc & multa alia cum diuinissimi
iuuenis ad Nachorem in malis inuete-
ratum de pœnitentia locutus fuisset

Ivan. 8.

**Despera-
tionis re-
medium.**

ipſi qu
ſtum q
repro
malle
vecc
ratum
quam
mollie
aſſerū
ſta
Tu qu
pore i
myste
trem
velim
pus, :
uellat
cifcar
que D
per pe
redda
aliter
ciam
fectu
nem
plect
ad D
emitt
Eg
punct

ipſeque veniam ſpoondiſſet, Chriſtumque facilem ac propitium ipſi fo-re promiſſet, illudque pro certo affir-maſſet, eum pro ſua bonitate ſemper vecatoris pœnitentiam lufcipere pa-tatum eſte, ægram iſpſius animam, tan-quam medicamentis quibusdam e-molliens, iſpum prorsus in ſanitatem aſſeruit.

Statim enim ad eum Nachor dixit: Tu quidem, ô animo etiam quām cor-pore nobilior, qui admirabilibus hiſ mysterijs präclarè imbutuſ es, ad ex-tremum uſque in präclara confeſſione velim mancas: nec eam aut ullum tem-puſ, aut ullus moduſ ē tuo pectore e-uellat. Ego autem hac iſpſa hora proſi-ciſcar, ut ſalutem meam quæram, mihi-que Deum, quem ad iram prouocauī, per pœnitentiam propitium ac facilem reddam. Non enim poſthac, niſi tibi aliter videatur, Regis faciem conſpi-ciam. Ingenti autem animi lœtitia af-fectuſ Regis filius, atque hunc ſermo-nem libenter excipiens, iſpum com-pleteſtit, & exofculatur: attentiſque ad Deum fuſis precibus, cum ē palatio emittit.

Egressus autem Nachor, animo com-punctuſ, in densiſiſtam ſolitudinem

P CCR-

338 BARLAAM ET IOSAPHAT

cerui instar profiliit, arque is monachus cuiusdam, qui sacerdotij dignitate operatus erat, speluncam se confert: in qua ille propter imminentem metum defecabat. Atque ante ipsum feruentissimo pectori humili sese perouoluit, ipsiusque pedes, instar videlicet veteris illius meretricis, lachrymis perfundit, adiuinum baptismum exposcit. Sacerdos itaque, utpote diuina gratia plenus, gentem animo voluptatem cepit, eumque confestim, ut mos ferebat, perditus haud paucos Christianos fidei rudimentis institutum, diuino baptismate perf

Marc. vlt. cit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Mansit autem cum illo Nachos perpetua ob ea peccata, quae perpetravit, poenitidine ductus, Deumque benedicens, qui neminem perire vult, utrum omnium resipiscentiam expedit, atque eos, qui poenitentiam agunt, manè ac benignè excipit.

Rex autem, cum de Nachoris rebus manè certior factus fuisset, ac spem excidisset, & præterea sapientes suos ac stolidos oratores nullo negotio superatosuisse conspexisset, in magna animi anxietate versabatur: eosque cum graues prius contumelias ac dedecora ipsis intulisset, ac nonnullios etiam

Luc. 7.

2. Pet. 3.

Ezech. 18.

Regij animi anxietas.

bubulis neruis atrocem in modum la- *Impostorū*
cerasser, ipsorumque oculos fuligine il. *iusta pœ-*
leuisset, à se alegauit. Ipse autem fal- *na.*

sorum deorum imbecillitatem damna-
te incœpit: etiam si alioqui nondum ad
Christi lucem plenè ac perfectè oculos
coniucere in animum induceret. Ete-
nim densa caliginis nubes, ipsi vndique
affusa, cordis ipsius oculos adhuc tene-
bat. Cæterū non iam Sacerdotes suos
in honore habebat, nec festa & libami-
*na simulachris suis peragebat: verūm *Passiones**

animo in utramque partem vacillabat: retinē-
hinc nimirum deorum suorum imbe *à verita-*
cillitatem improbans, illinc autem E- te.

uangelicæ vitæ sinceritatem reformi-
dans, prauaque consuetudine ita con-
strictus, ut ab ea vix auelli posset. Siqui-
dem corporearum voluptatum seruitu-
ti maiorem in modum addicetus erat,
vitiosisque affectionibus proflus ope-
ram dabant, captiui instar ductus, atque
*absque vino, ut Isaiae verbis utar, *ebrius, Isa. 51.**
& ab improba consuetudine tanquam fre-
no quodam retractus.

Cum igitur Rex cum dupli cogita-
tione ad hunc modū luctaretur, nobis-
lissimus ipsius filius, ac verè Regio ani-
mo præditus, in suo palatio quietus de-
gebat, naturæ suæ generositatem, mo-

340 BARLAAM ET IOSAPHAT
destiamque & constantiam per opera
cunctis declarans. Nam theatra & e-
quorum certamina, & venationum ex-
ercitationem & inania omnia iuueni-
lis & tatis studia, & imposturas quibus
stulti animi deliniuntur, & inescan-
tur, nihili omnino ducebat: verum
ex Christi mandatis omnino pende-
bat, ac diuino amore sauciatus, cum
expetebat, qui verè expertus est,
totus suavis, ac totus desiderabilis, at-
que eiusmodi, ut sine villa saturitate ex-
petatur.

In memoriam autem rediens magi-
stri sui Barlaam, atque ipsius vitam si-
bi ante oculos proponens, ipsius amo-
re animum suum demulceri sentiebat
ac quoniam pacto ipsum videret, sum-
mo studio curabat. Atque ipsius ser-
mones sine villa intermissione in corde
suo circumferens, erat tanquam arbor
secus aquarum decursus plantata, per-
petuoque irrigata, ac tempestiuos Do-
zelus ani- mino fructus afferens. Multas enima-
marum. nimas è diaboli laqueis eripuit, Chi-
stoque seruatas obtulit. Siquidem mul-
ti ad eum sese conferentes, salutaribus
sermonibus fruebantur. Ex quibus non
pauci, fuga relictò errore, ad salutarem
doctrinam accurrebant. Alij autem re-
bus

*Zelus ani-
marum.*

bus huius vitæ longum valere iussis, Iosaphat monasticam palæstram capessebant: orationi-
Ipse autem orationibus & ieiunijs ope- bus vaca-
tam dabat, identidemque hanc vocem bat & ie-
ad Deum mittebat. O Domine mi, o iunijs.

Domine mi ac Rex, cui ego credidi, ad
quem ego profugi, atque errore libera-
tus sum, dignam famulo tuo Barlaamo
mercedem repende, pro eo quod mihi
oberranti, te, qui via, vita, & veritases, *Ioan 14.*
demonstrauit. Ac mihi hoc concede,
ut rursus illum in corpore angelum, *Hebr. 11.*
quo mundus dignus non est, conspi-
ciam, atque cum eo, quod mihi vitæ
superest, conficiam, ut vitæ ipsius vesti-
gijs insistens, tibi Deo ac Domino pla-
seam.

THEVDA MAGVS AB IMPIIS

Sacerdotibus acceritus. Regem ad deorum
cultum reuocat, ipsiisque suadet, ut per
impudicarum mulierum blandi-
tias filium ad se pertra-
here con-
tur.

CAPUT XXIX.

EO autem tempore publicum falso-
rum deorum festum in yibe illa erat.
Regem porro huic festo interesse, ac
copio-

P 3

copiosissimis victimis illud exortare
oportebat. Verum cum sacerdotes ip-
sum in deorum cultu segnem ac tepi-
dum esse consisperent, id verbantur,
ne ad templum venire negligeret, sic
que ipsi munericibus ijs, quae a Rege ac-
cipere consueuerant, ceterisque pro-
uentibus orbarentur. Surgentes ita-
que, ad speluncam quandam in vasti-
ma solitudine sitam proficiscuntur, in
qua vir quidam magicis artibus dedi-
tus, atque falsi idolorum cultus acer-
mis, propugnator habitabat, Theudas
nomine, quem etiam Rex singulari ho-
nore complectebatur, charumque ma-
gistrum existimabat, iphius nimis
vaticinijs regnum suum omnium re-
rum copia florere, atque in dies augen-
dicens. Cum igitur sacerdotum culto-
res ad ipsum venissent, eius opem atque
auxilium implorabant: eiique deorum
improbationem, in quam Rex incide-
rat, exponebant: quæque Regis filius
fecisset: & quemadmodum Nachor ad
iphius voluntatem atque sententiam
concionem habuisset. Ac nisi tu ipse ve-
nias, inquietant, nobisque opem af-
feras, spes omnis extincta est, omni-
que deorum cultus ac veneratio perire.
Nam tu unicum nobis calamitatis so-

latum

latum relictus es: atque in te vno spes
omnes nostras positas habemus.

Theudas itaque cum Saranico eo exercitu, quem secum habebat, in expeditionem pergit, atque aduersus ^{Magus ad} Regem se ritatem arma comparat: accitis nimis multis prauis spiritibus, quos ad res improbas prompte ac libenter auxiliarem manum afferre norat, & quos ipse semper ministros adhucuerat. his comitatus ad Regem accedit.

Vtautem ipsius aduentus Regi nunc iacutus est, atque ipse palmarum virgam manu tenens, ouinaque pelle induitus ingressus est, Rex è throno suo exiliit, ipaque obuiam prodijt, cumq; oculatus est. Cumque cathedram afferri iussisset, ipsum propse collocauit. Postea que Theudas his ad Regem verbis vtitur: Rex in æternum viue, maximorum deorum fauore ac benevolètia septus. Ad me enim allatum est, te ingens certamen aduersus Galilæos iniisse, ac luctuulentissimam palmam retulisse. Eoque nomine huc veni, vt ad edendam grati animi significationem, festum vna celebremus, atque eleganti forma præditos adolescentes ac formosas puellas dijs immortalibus immole-

Honor Religionis exhibitus.

*Theuda
ad Regem
impudens
oratio.*

mus, taurosque centum, ac plurimazlia animalia ipsis offeramus: quo eos quoque in posterum inuictos adiutores habeamus, qui nobis vniuersum vi-
tæ curriculum planum & æquabile red-

dant.

Ad hæc Rex: Minimè verò, inquit, o Senex, vicimus, minimè, inquam, vicimus verùm nullo potius negotio victi sumus. Nam qui à nobis stabant repente aduersum nos extiterunt, ac velut furore & insania laborantem atque imbecillam nostram aëtem nachi prorsus eam fregerunt ac prostraverunt. Nunc autem, si qua tibi facultas & vis suppetit, qua tu humi-
centi religioni nostræ opitulari, eamque rursum excitare queas, velim exponas.

Theudas autem Regi ad hunc mo-
dum respondit: Galilæorum conten-
tiones atque inanes sermones, o Rex, minimè pertimesce. Que enim sunt ea, quæ ab ipsis afferuntur, quantum quidem ad viros ratione ac pruden-
tia præditos attinet? Meo quidem iu-
dicio facilius deiijcentur, quam fo-
lium à vento excussum. Neque enim vel conspectum meum sustinebunt,
tantum abest ut sermones conserant-

atque

et que ad mecum disputandum pedem conferant. Cæterum ut & propositum illud certamen, & quicquid aliud in animo habuerimus, recto cursu fera-
tur, resque nobis ex animi sententia succedant, fac publicum hoc festum ex-
ornes, deorumque benevolentiam, tam
quam firmissima quædam arma indu-
as: ac tum fausta omnia habiturus es.

Hæc cum ille iactasset, qui, ut cum
laudo quar in malitia potenserat, at-
que iniquitatem tota die meditabatur,
turbidamque, ut Esaiæ verbis utar, sub-
versionem amico suo propinabat, improbo-
rum spirituum, quos ipse comites ha-
bebat, ope atque adiumento perfecit,
ut Regi cogitationes eas, quæ ipsum sa-
lutis submovebant, proflus è memoria
eijceret, ijsdemque, quibus solebat,
studijs sedulò hæceret. Ac proinde cum
Regiæ litteræ quaquaversum com-
meassent, quibus omnes ad execra-
dum deorum festum conuenire iube-
bantur, cernere erat ingentem homi-
num multitudinem confluentem, atq;
oues & boues, variaque animalia se-
cum adducentem.

Cum igitur omnes coiissent, surgens
Rex, vñacum impostore Theuda, ad
templum profectus est, ut tauros ac

P 5 per-

Psal. 51.
Memoria
lapsus est
Author.
Hic enim
locus non
est apud
Esaiam, sed
in cap. 2.
Habacuc.

346 BARLAAM ET IOSAPHAT

permulta animantia immolarent. Sic
que nefarium & execratione dignum
festum celebrabant: adeo ut & bruto-
rum animantium mugitibus tota vrbis
personaret, & victimarum nidore ipsis
quoq; aër inficeretur. His ad hunc mo-
dum cōfectis, cūm improbi spiritus de
Theudæ victoria maiorem in modum
gloriarentur, sacerdotesq; gratias ipsi
habuissent, Rex rursum ad palatium se
recepit, aitque ad Theudam: En quem
admodum iussisti, nihil omnino studij
à me prætermissum est, quod quidem
ad festi splendorem, & sacrificiorū ma-
gnificentiam pertineret. Iam itaque tē-
pus est, ut quæ mihi promisisti expleas,
filiumque meum, qui à religione no-
stra descivit, & Christianerum error-
vindices, ac cum benignis dijs in grā-
tiam reducas. Nam ego cūm arte om-
nem adhibuerim, atque omnem lapi-
dem mouerim, nullā tamen morbi me-
dicinam reperi, sed ipsius mentem om-
nibus rebus superiorem esse perspexi.
Nam si blandè ac leniter cum eo agere
institui, ne sic quidem cum mihi vlo-
modo animum adiçere comperi. Ru-
sum si seuerè atque acerbè eum accepi,
in periculatia potius inde ipsum attolli
conspexi. Quamobrem calamitatem

cam

eam, quæ mihi accidit, sapientiæ tuæ committo. Ac siquidem ea, opæ tua & auxilio liberatus, filium meum mecum rursus deos meos colentem, atque voluptariæ huius vitæ cupiditatibus, ac regni voluptatibus fruentem video, auream tibi statuam erigam, efficiam, quæ, ut posthac in sempiternum idem tibi, qui dijs, honorà cunctis tribuatur.

Theudas igitur attentam aurem dia-
bolo subiiciens, atque ab illo impro-
bum ac pestiferum consilium edocitus,
ipsi⁹ linguae atq; oris operam nauans,
ad Regem ait: Si filium tuum in po-
statem tuam redigere, ipsiusque in pu-
gnando peruicatiam inanem reddere
cupis, ars à me exegitata est, cui oblu-
ctari nullo modo poterit, verùm durus
ipsius animus facilis emollietur, quā
cera ingenti rogo admota. Rex itaque
vanum hominem inani tumore inflatū
videns, ad voluptatem statim animi⁹
lætitiam se se conuertit, sperans videli-
cer petulantem illam & audacem lin-
guam animū diuinitus edoctū aëphi-
losophię plenū superaturam esse. Cum-
que, quenam illa ars effet, ex eo sciscita-
retur, tum Theudas, tanquam nouacu-
la acuta dolum cōtexit, callid:q; phar-
maca comparat. Atq; improbata tech-
*Arse corrū-
pendibonas
mores.*

Psal. 67.

nam, diaboliique consilium, quæso, per-
spice. Omnibus, inquit ô Rex, qui filio-
stant, atque inseruiunt, ab eo procul
disiunctis, pulchra & perquam elegan-
ti forma præditas mulieres, atquæ ad-
pelliciendos animos adornatas, cæm

Conspicetus eo perpetuò versari, ipsique ministrare,
mulierum vitæque consuetudinem & contuber-
nauerat. nium cum eo habere iube. Ego autem
nimum. vno ex ijs spiritibus, quos ad res huius-
modi comparaui, ad cum postea sub-
missio, acriorem voluptatis ignem ex-
citabo. Ac simulatque vel cum vna so-
la huiusmodi muliercula rem habuerit,
nisi tibi omnia ex animis enteia fluat,
erit iam cur me contemnas, atque ut
nullius vsus hominem, nō honoribus,
sed maximis supplicijs afficendum du-
cas. Nihil enim masculorum animos
perinde allicere ac demulcere solet, n*o*
fœminarum conspectus. Atque ut ser-
monibus meis fidem adhibeas,
historiam hanc velim
audias.

THEV

THEVDAS VNIVS TABVLAE
narratione, Regem in suam opinionem
trahit: Itaque pulcherrimas mulieres ad
filium mittit: Iosaphat tamen ora-
tionis ope huiusmodi tenta-
tionem superat.

C A P V T XXX.

Ex quidam, cum mascula prole ca-
seret, vehementer animo angeba-
tur, eamque calamitatem haud par-
nam existimabat. Hoc igitur cum sta-
tueret, filium in lucem edidit: coque
nomine summa voluptate perfusus est.
Dixerunt autem ad eum eruditi quidā
medici, fore, ut si puer intra duodecim
annos, Solem aut ignem videret, lumi-
ne prorsus orbaretur, id enim ex oculo-
rum ipsius situ designari. Quæ cum pa-
ter audisset, cubiculum quoddam ob-
scurum ex rupe quadam condidisse, fi-
liumque illic vna cum nutricibus in-
clusisse fessur, nec ante duodecim an-
nos exactos ullum omnino ipsi lucis
splendorem ostendisse. Confecto au-
tem huiusmodi temporis curriculo, fi-
lium, qui nihil omnino rerum munda-
narum ad hunc usque diem perspexe-
rat, ex hoc cubiculo educit. Ac cum ipsi

omnia, iuxta suum quodque genus, n
hiberi ac demonstrari iubet, viros n
mirum in uno loco, in alio fœminas, n
liunde aurum, alia ex parte argentum,
vniones, & lapides exquisiti pretij, re
stes luculentas & elegantes, currus in
signi pulchritudine, simul cum regis se
quis aureo freno instructis, cum aul
is purpureis ac selloribus armatis, bo
rum item armenta, & pecudum gre
ges: atque, ut summatim dicam, omnia
certo ordine pueru demonstrabat. Per
cuntante autem eo quoniam singulæ res
nomine appellantur. Regis satellites
ac stipatores vniuersitatisq; nomen expo
nebant. Cum autem mulierum nomen
scire cuperet, tum Regis armiger lepide
ac festiuè dœmones eas appellari dixi
a quibus hominum mentes in errorem
traherentur. Pueri autem pectus ea
rum amore atque cupiditate vehemē
tius, quam vlli us alius rei desiderio, il
lectus ac delinitus est. Cum igitur om
nibus rebus peragratis ad Regem eum
adduxissent, ac Rex ex ipso quidnam
ex omnibus rebus, quas vidisset ipi
magis arrideret, quæsiuisset. Quid, in
quit, aliud quam Dœmones illi, qui
homines in fraudem inducunt? Neque
enim vlli us rei, ex his omnibus, quas

*Mulieres
dœmones
erroris.*

hodierno die vidi, perinde atque eorum amore animus meus incensus est.

Atque hunc pueri sermonem Rex ille *Tyrannica* admiratus est, quamque violenta, ac *res amor* *tyrannica res foeminarum amor* *effet, mulierū*. hinc iudicauit. *Quo* circa tu quoque non vlla alia ratione, quam ista, te filium tuum in potestatem redacturum putes.

Rex hoc consilium excipit, atque confessim ad eum delecta puerilæ præstanti atque egredia forma inducuntur. Quas etiam cum ipse eleganti ornatu illustrasset, atque omnino ad pelliciendum iuuenis animum instruxis. *Forte* *cer-*
set, omnes ipsius famulos & ministros *tamen.*
è palatio ejicit, easque in eorum locum substituit: Hæ itaque ipsi vndique hærebant, cumque complectebantur, atque ad nefarium concubitum extimulabant, per omnes videlicet gestus ac sermones ipsum ad voluptatem prouocantes. Neminem alium habebat quem conspiceret, cum quo colloqueretur, aut cœnaret. Ipsæ enim omnia ipsi erant. Atque hæc quidem Rex faciebar.

Theudas autem rursù ad pestiferā suā speluncā profectus, libros, q̄ res huiusmodi efficere poterant, in manū sumit et euoca-

euocatumque vnum ex improbis spiritibus ad Christi militem bellolacessendum emittit, neciens scilicet miser ille, quantum sui risum excitaturus, quantumque simul cum vniuersa sua diabolica cohorte infamiae notam subiturus esset. Improbus autem spiritus alijs insuper nequioribus spiritibus assumptis, ad generosi adolescentis cubulum se confert, in eumque impetum facit, vehementissimam carnis fornicem succendens. Ac diabolus quidem internas ipsi flamas admouebat: puellae autem, ut corporis pulchritudine insignes, sic animo deformes, improbam materiam externè suppeditabant.

At verò pura illa anima postiferi spiritus impetum agnoscens, ac præpostera cogitationum bellum, quod magno et vehementi aduersum se impetu veniebat, conspiciens, perturbabatur, tātoq; malo liberari, purumque sese Christo exhibere cupiebat, nec sanctam illam

Quod re stolam, qua cū baptisini gratia indu*mediū que* rat, libidinis cœno contaminare. *Con-*
rat Iosa- festim itaque amoris amorem, hoc est
phat ad- impudico, diuinum opponit: sibi que
uersus pe- pulchritudinem illam ac gloriam omni
stiferum sermone præstantiorem, quām pura
amorem. nimæ in Christi sponsi nuptijs, ex quib; illi

illi, qui nuptialem tunicam conspurca- *Matt. 22.*
runt, eicietur, vincitisq; manibus & pe- *Pulchri-*
dibus in exteriores tenebras protru- *tudinem*
dentur, habituræ sunt, in memoriam *anima cō-*
reuocat. Hæc cum animo suo conside- *siderat.*

rans, & lachrymas profundens, pectus *Pectus tun-*
verberabat, improbas illas cogitatio- *dit.*
nes, non secus ac fucos quosdam in fu-
gam vertens. Deinde surgens, ac manus *Flet.*

attollens, calentibus lachrymis ac ge-
mitibus Dei opem atq; auxilium im- *Orat Iosa-*
plorabat, ijsq; verbis vtebatur. Omni- *phat aduer-*
potens Domine, qui solus viribus pol- *sus ingruē*
les, atq; ad misericordiam procluvis es, *tem carnis*
Dominæ, in quam, spes desperatorum, *tentatio-*
& eorum qui auxilio carent, mei quæ- *nem.*
so, inutilis cui serui, nunc recordare, fa-
ciliq; ac propitio oculo me iantucre, *ani-*
mamq; meam à diabolica framea eripe, ac *Psal. 21.*
de manu canis unicam meam: nec me in
hostium meorum manus incidere per-
mittas. Non supergaudeant mihi, qui oda-
runt me iniquè: nec me in iniquitatibus
corrumpi finas, corpusq; meum, quod
tibi castum exhibere promisi, probro &
contumelia afficere. Te enim concipi-
sco, teque adoro, Patrem & Filium &
Spiritum sanctum in sæcula.

Cumque, Amen, subiunxit, dini-
nam consolationem cælitus ipse sibi
adue-

aduenire sensit: atque improbae cogitationes sese subduxerunt. Ipse autem ad matutinum usque tempus in precibus perstirrit: intellectisq; versipellis hostis technis atq; artibus, corpus suum, tum cibi penuria, tum siti, alijsque afflictionum generibus premere coepit, in orationibus erecto corpore pernoctans, sibi que ipsi pacta ea, quae cum Deo inierat, in memoriam reducens, atq; tum eorum, qui iustitiam coluerint, futurum splendorem animo & cogitatione informans, tum denunciata in improbis gehennā aperte sibi ob oculos proponens. Quod felicet ea de cāulasciebat, ne hostis in tēm ac solutam ipsius animam nactus, prauas cogitationes ipsi nullo negotio infereret, animique ipsius puritatem turbaret & inficeret. Cum igitur hostis omnino mente concideret, seque strenuum iuuenem deiecturum prorsus diffideret, ad aliam callidiorem fraudem sese cōfert: (vt qui semper malus sit, nec vñquam aliquid moliri, atque incommodum aliquod & detrimentum afferre intermitat) in id omni studio incumbens, vt quæ sibi à Theuda mandata fuerant, exequatur. Itaq; rursus huiusmodi pharmaca comparat.

Ad

*Efficacia
castitatis
remedia.*

*Securitas
incantos
decipit.*

Ad iuuenem enim ex puellis illis v-
na omnium formosissima ingreditur:
quæ etiam Regis cuiusdam filia erat,
captiuaque à patria sua abducta, Regi
Abenner, præstantissimi cuiusdam mu-
neris instar, oblata fuerat: quam Pa-
ter, ut eximia pulchritudine prædi-
tam, ad labefactandum ac deiciendum
siliq; animum miserat. Hanc impostor *Dæmon*
ille subit, ipsique eiusmodi sermones *specie boni*
suggerit, qui animi ipsius prudentiam *multos de-*
ac sapientiam perspicue declararent. cipit.

Siquidem diabolus omnes ad vitium
accommodatas artes facile ac promi-
ptè exercet. Posteaque Regis filium à
dextris adortus, puellæ amore in ipsi
inserit, ob ipsius videlicet prudentiam
& grauitatem, atque etiam ob eam
causam, quod cum ea nobilitate esset,
utque è regia stirpe prodijisset, patria ta-
men simul ac gloria orbata esset. Ad-
hæc huiusmodi quoque cogitationes
ipsi subserit, ut eam ab insano idolo-
rum cultu liberaret, Christianamque
efficeret.

Hæc autem omnia versuti draconis
technæ erant. Nam cum Regis filius a-
nimo ita comparatus & constitutus es-
set, ut nullam obscenam cogitationem
aut libidinosum amorem ad puellam
vacat.

vacillantem in se ipso perspicceret, n-

rum ipsius duntaxat calamitate, an-

mæque exitio se commoueri senti-

rem han̄c, diabolicum commentum ei-

se minime animaduertebat. Siquidem

revera caligo ille est, ac lucem afflu-

at. Ut enim Regis filius puellam al-

qui diuinæq; cognitionis oraculaq;

exponere cœpit, Agnōce, inquieto

Mulier, Deum in omne æuum viuen-

tem, nec te idolorum errore detineri

sine, verum Dominum rerum omnium

effectorem intellige: ac beatæ eris, im-

mortalis ipso adiuncta: multa, in-

quam, eiusmodi cum ipse dixisset, fa-

tim improbus spiritus mulieri in men-

tem immittit, vt fraudis laqueos expli-

caret, ac Deo charam illam animam id

libidinis foueam præcipitem trahet,

quemadmodum videlicet olim genes

humani authorem Euæ opera è paradi-

so ac Deo misericorditer exterminauit, eumque

beatæ atq; immortalis vitæ loco moni-

addixit,

Posteaquam igitur puella verba illa

omni sapientia referta audiuit, pro sua

stultitia ea non intellexit, verum huius-

modi responsum edidit, quale ab ea di-

consentaneum erat, que diaboli lingua

atque os erat. Aitque: Si salutis me-

o Dp:

Nazianz.

Hic spiri-
thm, illa
carnem
meditatur.

o Domine, cura tangeris, ac me Deo
tuo conciliare, abiectæque animæ meæ
salutem afferre studies, factu quoque
vnimeæ petitioni annuas: ac statim pa-
trijs omnibus dijs meis repudiatis,
Deo tuo me adiungam, ipsumque ad
extremum usque spiritum colam. Ita tu
salutis meæ, atque ad Deum conuer-
sionis, mercedem referes.

Cum autem ille, quænam hæc peti-
tio esset, quæsiisset, tum illa, & habitu,
& aspectu, & sermone, ac deniq; omni
ex parte sese ad alliciendum ipsius ani-
mum comparans, Matrimonio, inquit,
me cum coniungere: atq; ego imperijs
tuis lubens obsequar.

At ille. Incassum, inquit, o mulier,
duram huiusmodi petitionem mihi
proposuisti. Nam quanquam ingenti
salutis tuæ cura teneor, reque ex mortis
& exitij voragine extrahere cupio: mi-
hi tamen corpus meum per fœdum cō-
cubitum inquinare nimis graue est,
imò prorsus impossibile.

Illa verò planam ipsi viam ad scelus
sternens, Ecquid, inquit, huiusmodi *Spurcicies*
sermone vteris, qui omni sapientiæ ge- *est post vo-*
nere polles? Ecquid, inquam, hanc rem *tanubere.*
spurciciem ac fœdum concubitum ap-
pellasti? Neque enim ipsa quoq; Chri-
stiano-

358. BARLAAM ET IOSAPHAT

stianorum liberorum ignara, atque
pers sum : verum & multos in pati-
mea libros perlegi, & sepe cum Chi-
stianis sermones contuli. Quid igitur
Nonne in quodam librorum vestro-
rum scriptum est, *Honorabile connubium*
& *thorus immaculatus?* Ac rursum: *Me-*
lius est nubere quam viri? Actursum: *Quid*
Matt 16. Deus coniunxit, homo non separat? Non-
ne omnes veteres iusti, tam Patriarchi,
quam Prophetæ legitimo matrimonio
copulatos fuisse Scripturæ vestre de-
cent? Nonne Petrus ille, quem Apostol.
principem fuisse prædicatis, vxoram
habuisse scribitur? Quid igitur te addu-
xit, ut rem huiusmodi spurcitiæ appa-
laris? Magnopere sanè mihi à dogma-
tū vestroru veritate aberrare videris.

Heb. 13.

1. Cor. 7. *lius est nubere quam viri?* Actursum: *Quid*
Matt 16. Deus coniunxit, homo non separat? Non-

Luc. 4.

Huc huc, oculos ad mouete,
qui Deo dicatas virginines, & fœminas
virginitas. temprefas: Monachos item sub nuptiis
rum prætextu ad incestum sollicitatis
liet, hæc se habent, quemadmodum
abs te dictum est. Licet enim quibul-
bet matrimonio copulari, exceptis
men ijs, qui virginitatem Christo send
pmiserint. Ego enim ab eo die, quo per
diuini baptismi lauacrum à iuuentis
& ignorantia mea peccatis purgatus
sum, purum me ipsum Christo exhibe-
re pollicitus sum. Quonam igitur mo-
do pacta ea, quæ cum Deo sanxi, dis-
soluere atque infringere audebo?

Rub

Rursum autem ad eum mulier his
verbis vsa est : Sit sanè de hac re, vt ipse
vis. At exiguum alteram , ac nullius
momenti cupiditatem meam exple , si-
quidem animæ meæ salutem afferre
ubi cordi est. Hac duntaxat nocte me-
cum regi habe , atque effice , vt & ego
tua pulchritudine fruar , ac tu rursum
formæ meæ elegantia explearis. *Quod*
si feceris , hoc tibi polliceor , me simu-
latque dies illuxerit , Christianam reli-
gionem suscepituram , atque omnem
deorum meorum cultum fuga reli-
tam esse. Atque ob huiusmodi consi-
lium , non modo veniam , sed etiam be-
neficia , salutis meæ causa , à Deo tuo
consequeris. *Gaudium enim inquit Scri-*
ptura tua , est in cœlo super uno peccatore
pœnitentiam agente. Nam si ob scelerati
hominis resipicentiam lætitia in cœlo
excitatur , quid afferri potest , quin hu-
ius resipicentia authori magnum pre-
mium debeatur?

Ita certe res se habet : nec est quod
dubites. Quid? An non Apostoli quoq;
religionis vestræ duces , complura cer-
to consilio faciebant , diuinum præce-
ptum maioris præcepti causa interdum
violantes? An non Paulus Timoth eū ,
præstantioris consilij causa , circu m-
cidisse

*Luc. 19.**Ad. 16.*

cidisse dicitur: Atqui circumcisio apud Christianos in crimen censetur. Nesciamen ille hoc facere dubitauit. Atque alia eiusmodi permulta in Scripturis tuis reperies. Quocirca si serio anima meæ salutem afferre cupis, exigum hanc meam cupiditatem exple: & ego, quanquam alioqui perfecto matrimonij nexu tecum copulari cupiens, tamen quoniam id tibi minimè gratum est, non iam tibi vim afferam, verum quicquid animo tuo insederit, pos hac faciam. Tu igitur ne me quoque profsus abijcias, & execreris, verum in hac vna re mihi obsequens, salutem mihi affer, atque à superstitione errore mellebera: tu autem deinceps per omnem vitæ cursum, quæ tibi visa fuerint, facias licebit.

His verbis vtens (nam & habebit, qui ipsi suggereret, cui etiam aures dñi admovebat: atque Scripturatum petitus est ille vitij artifex diabolus) his, inquam, verbis vtens, eum que demulcens, ac retia & laqueos ipsi, tum a destris, tum à sinistris, vndique ne stenit animi ipsius turrim labefactare, institutiq; ipsius neruos debilitare, ac voluntatem & sententiam emollire incipiebat. Vitij autem sator, ac proborum vi-

Semel pec
canti quis
vires re-
surgendi
dabit!

rorum hostis, labantem ipsius animum
conspiciens, ac summa inde lætitia per-
fusus, statim pestiferos spiritus, qui vna
cum illo aderant, appellat: Cernite, in-
quiens, quonam pacto puella ista ea
perficere contendat, quæ à nobis perfi-
cine quieverunt. Agite igitur, acriter
nunc in eum impetum faciamus. Nèq;
enim ad explendam eius, à quo missi
sumus, voluntatem aliud & que oppor-
tunum tempus nanciscemur. Hæc cum
versipellis ille ad socios dixisset, in
Christi militem insiliunt: omnes animi
ipsius vires perturbantes, atque acerri-
mum puellæ amorem ipsius pectori in-
serentes, vehementissimum quælibidi-
nis ignem in ipso inflammantes.

Ille autem cum seipsum vehemen-
ter vix, captiuumque ad peccatum trahi
perspicceret, atque cogitationes suas, *Sub specie*
puellæ salutem conuersionemque ad *virtutis*
Deum ipsi proponentes, flagitium tan- *latet vi-*
quam hamum quendam esca occulta- *tium.*
re, hostisq; instinctu sibi negotium fa-
cessere, perinde videlicet ac scelus mi-
nimè esset, seruandæ animæ cauſa,
cum muliere semel rem habere, in hu-
iusmodi animi anxietate consilijque
penuria alto pectore ingemiscens, se-
ipsum statim ad orationem confert, at-

*Caro &
demon cō-
currunt,*

Q que

que vberes lachrymarum riuos ex occi-
lis profundens, ad eum, qui salutem iis
qui in ipso confidit, afferre potest, cl-
mabat. *In te Domine speravi, non confun-
dar in eternum: neque irrideant me inimi-
cimi, dextrar tuas harentem: verum ha-
hora pro tua voluntate mihi asta, via
meas dirigens, ut sanctum tuum & glo-
riosum ac formidandum nomen in
famulo tuo illustretur, quoniam ben-
dictus es in saecula, Amen.*

Cum autem per aliquothoras cum
lachrymis preces fudisset, genuaq; per-
sæpè flexisset, in terram se prostrauit,
paulumq; obdormicens seipsum à qua-
busdam horrendis viris arripi videt:
gionibusque quibusdam, quas nunq;
viderat, peragratis, in amplissimū can-
pum perduci, pulchris floribus, atque
ingenti suavitate præditū, ubi & plu-
tas omnis generis cernebat in usus
quibusdam & admirandis fructibus,
tum visu iucundissimis, tum percep-
suauissimis redundātes. Arborū porro
folia ex tenuissimā quadam aura dulcē
sonum edebant: ac dum impellerentur,
inexplebilem odoris fragrātiā emi-
tebāt. *Quin etiam sedes illicē sitē erant
auro atq; ingentis pretij lapidibus stru-
ctæ, luculentum sanè splendorem affi-
cientes.*

Oratio tē
tationes
frangit.
Psal 30.
Psal 24.

*Visio Iosā-
phat.*

entes: lectiq; item illustres, miris qui-
busdam stragulis, atq; elegātia, omnem *Paradyſe*
orationis facultatem superante coor. *descriptio.*
nati. Adhæc aquæ proſuebant, perquā
limpidæ, oculosque ipſos oblectantes.
Tū autē per ingentem atq; admirandū
hunc campum horrendi illi viri eum in
urbem quādam introduxerunt, inenar-
abili splendore rutilantem, ex pelluci-
o, quidē auro muros, ex lapidibus aut,
ne inīne vñquam vīſis, pīnnas ac pro-
nugnacula extructa habentem. Et quis *Vrbis Ieru-*
tandem est, qui vrbis illius pulchritudi- *salem bea-*
tem ac splendorem sermone consequi *ta.*
possit? Lux porrò supernè radijs identi-
dem n.icans, omnes ipsius vicos imple-
at, atque alati quidam exercitus, luci-
di omnes in ea morabantur, eiusmodi
tantum edētes, quem nunquam mor-
lis auris audiuit. Vocemq; dicentem
adīt. Hæc eorum, qui iustitiam colue-
nt, est requies. Hoc eorum, qui Do-
mino suæ vitæ rationes probarint, ob-
lectamentum. Hunc autem ex illo loco
ductum terribiles illi viri retrorsum
ducere velle dicebant. At ipse iucun-
ditate illa, lætitiaq; animi omnino ra-
tus, Nē me quæſo, inquietat, nē me,
aquam, hac lætitia, quæ nullis ver-
is exprimi potest, priuatē: verum

Q 2 hoc

364 BARLAAM ET IOSAPHAT

hoc mihi concedite, ut in uno amplissimæ huiuscæ ciuitatis angulo degim.

*Abnega
temetipsū.* Illi autem ad hunc modum respondebant, fieri nunc minimè potest, visis. Hoc autem multis laboribus a doribus tandem consequeris, si quidem tibi ipsi vim intuleris.

Hoc sermone habito, ac maxime ad Regnum profecti contabat, exponebam. Ut autem nebrofa loca, omnisque inceris plena, atq; cum eo splendore, quem prius conspicerat, ac lætitia illa, è diametro pugnantia, duxerunt. Etenim obscurus prorsus ac tenebrosa caligo erat, atque afflictione ac tumultu totus ille locus redundabat. Illic ignis fornax accendebar, & carnificum vermium genus serpebat, vtricesque virtutes fumaci imminebant. Ac nonnulli miserum modum igni conflagabant: ruque huiusmodi audiebatur: Hic scelentorum locus est: hic eorum cruciantur qui fœdis flagitijs seipso contaminantur. Post autem ab his, qui cum illuc introduxerant, ex eo loco eductus est. Statimque ad se rediens, toto corpore contremiscebat, lachrymæque humum instar ex ipsis oculis fluebunt: atque omnis impudicæ illius pudore liquarumq; aliarum pulchritudo, quævis.

*Gehenna
descriptio.*

vis cœno & sanie fœtidior ipsi visa est:
memoriaque, ea quæ viderat, recolens,
cum honorum illorum cupiditate, tum
dolorum illorum metu correptus, in
lesto iacebat, sic affectus, ut nulla ipsi
exurgentis potestas esset.

Ut autem deaduersa filij valetudine
ad Regem illatum est, statim ad eum
profecitus, quidnam ipsi accidisset, per-
contabatur. Ille autem quidnam vidis-
it, exponit, aitque: *Cur pedibus meis la-
queum parasti, & incuruasti animam
meam? Nisi enim Dominus adiuiisset me,*
*paulo minus habitasset in inferno anima
mea. Verum quam bonus Israel Deus his,
qui recte sunt corde: quietiam eripuit his.*
*militatem meam de medio catulorum leo-
num: dormiui conturbatus.* Sed visitauit
me Deus Saluator meus, mihi que
quantis iij. qui eum ad iracundiam pro-
socant, bonis sese priuent, quantisque
tumsum tormentis obnoxius se reddat,
demonstrauit.

At nunc, ô pater, quoniam tu aures
tuas occlusisti, ne vocem meam bona
atque utilia tibi occidentem audires,
ne me saltem quo minus rectam viam
capessam, impediatis. Hoc enim cupio,
hoc expeto, ut omnibus rebus libera-
us, ad ealoca contendam, in quibus

Q 3

Barlaaga

Psal. 56.
Psal. 39.

Psal. 72.

Psal. 56.

Barlaam Christi famulus habitat, et
cum eo, quod mihi reliquum est vitia,
conficiam. Quod si me per vim retin-
te in animum induxeris, quam primum
me in orbe aeternio extinctum vide-
bis. Ita fiet, ut nec tu pater iam appello-
ris, nec me filium habiturus sis.

IOSAPHAT CRVCIS SIGNO
demones fugat, atq; acerrime cum The-
da disputans, eum, idolorumq; cul-
sum insectatur. Deumq; lau-
dibus afficit.

CAPVT XXXI.

Rursum igitur ingens Regem ma-
ritia inuasit: rursum omnem vi-
su spem despondere coepit: atque
acerba secum animo agitans, in pa-
tium suum abiit. At vero improbissi-
spiritus, qui aduersus diuinum iu-
nem à Theuda missi fuerant ad eum
pudore suffusi redeunt, atq; quamvis
alioqui mendacio gaudeant, acceptum
tamen cladē confitentur. Quippe per-
spicua cladis signa in scelerato suo vul-
tu gerebant. Ille autem, vsque adeo
inquit, imbecilles ac miseri eti-
us adolescētem vnum vincere minima-

psu

potueritis: Tunc improbi spiritus vir-
tute diuina excruciat, veritatem inuiti
in lucem protulerunt, his verbis uten-
tes: Christi potentiae, ac passionis ipsius
signo, quod Crucem appellant, ne tan-
tillum quidem obliuctari possumus. Nam
cum ea effingitur, statim quotquot ac-
ris principes ac mundi rectores tene-
brarum suos, quam celerrime fugi-
mus, ac prius etiam quam ea plene ac
perfecte expressa sit, propulsamur.
Quamobrem nos quidem in hunc iu-
uenem imperiis facti, grauiter eum per-
turbauimus: verum ille cum Christi o-
peni implorasset, ac Crucis signo sci-
plum muniisset, nos irato animo pro-
pulit, aequaliter firmissimum sibi praesidiu-
m comparauit. Ac proinde nulla inter-
posita mora instrumentum illud arri-
puimus, cuius opera etiam princeps
noster primum hominem aggressus est,
cumque potestati suae subiecit. Et qui-
dem profecto nos quoque vanam ado-
lescentis spem pro nihilo ducebamus:
verum ad auxilium rursus accitus Chri-
stus, coelestis irae igni nos exustos in fu-
gam vertit. Quare stat sententia, non
ultra ad eum accedere. Ad hunc scilicet
modum improbi spiritus Theudae, ea que
contigerant, perspicue declararunt.

Q 4 Rex

Crucis si-
gnum da-
monibus
terrori est.
Ephes. 6.

Rex autem omni ex parte animo
hærens, consilioque destitutus, Theu-
dam rursus accersit, ad eumque ait:
Omnibus ijs, quæ docuisti, vir sapien-
tissime, perfectis & absolutis, nihil ta-
men vtilitatis consecuti sumus. Nunc
igitur, si quod tibi aliud consilium su-
pereft, illud experiamur. Fortasse enim
aliquam depellēdi mali rationem nar-
ciscemur.

Cum autem Theudas, vt cum ipse
filio in colloquium veniret, petiſſe
mane Rex, eo secum assumpto, ad vi-
ſendum filium proficiſcit. Cumque
prope eum conſediffet, eum alloqui, ac
probris insectari, atq; ipsius contuma-
ciam animique rigiditatem accusare
cœpit. Illo verò recta dogmata rursum
conformante, Christique amore nihil
antiquius habendum esse clamans,
Theudas in medium prodiens, his ver-
bis vſus est: *Quidnam, O Iosaphat, quod*
in immortalibus dijs nostris reprehēdē-
dum sit, inuenisti, vt tu ab eorum cultu
discederes, ac Regis patris tui animum
ita offendendo, totius populi odiū tibi
commoueres? An non ab ijs vitam ac-
*cepisti? An non ipſi patri te dono deder-
unt, auditis videlicet ipſius precibus,*
coq; sterilitatis vinculis soluto? Cum
autem

autē multos inanes sermones, ac multas inutiles quæstiones ille inueteratae improbitatis homo proponeret, atq; de Euangelij prædicatione argumenta nosteret, hoc videlicet animo, vt eam suggestaret, atq; idolorum cultum confirmaret, ille superni Regis filius, atq; illi^o *Hebr. 8.*
vrbis, quam non homo, sed Deus construxit, cuius, posteaquam sese paulisper continuisset, tum demū ad Theudā ait:

Audi, ô imposturæ vorago, ac palpabilibus tenebris caliginosior, semen Babylonicum, atque Chalanicæ turris extactorum, quorum causa mundus confusus est, nepos, vane, inquam, atque infelix senex, qui grauioribus, quā quinque illæ diuino igne concrematæ vrbes, sceleribus te cōstrinxisti. Ecquid salutis prædicationem, per quā ea, quæ tenebris circumfusa erant, lucem acceperunt, per quam errantes viam inuenierunt, per quam ij, qui perierant, ac misera seruitute premebantur, in pristinum statum restituti sunt, cauillis insectari conaris?

Cedo vtrum tandem ex his duobus præstantius est, nempe omnipotentem Deum cum vnigenito Filio & Sp̄itu sancto colere, D E V M , inquam, in creatum & immortalem, honorum

Q 5 omnium

Genes. II.

omnium fontem, cuius nec imperium
ac robur coniectura percipi, nec gloria
mente comprehendipotest, cui Angelicorum ac cœlestium ordinum millia
millium, & decies millia millium asta,
cuius gloria cœlum & terra plena sunt,
per quem omnia ex nihilo in ortum
producta sunt, per quem mundus con-
tinetur ac conseruatur, ipsiusque pro-
uidentia gubernatur, colere ac venera-
ri, an vero pestiferos dæmones, atque
inanima simulacra quorum laus &
gloria adulterium est, ac puerorum co-
stupratio, cæteraque flagitia, quæ de
diis vestris, in superstitionis vestrae vo-
luminibus conscripta sunt.

Non vos pudet, miseri, atque ignis
sempiterni cibus, Chaldaicique gene-
ris similitudinem gerentes, non vos,
inquam, mortuas statuas humana ma-
nu extrectas adorare pudet? Cæsum e-
nim lapidem aut lignum ac fabrili ar-
te politum Deum nuncupatis: ac de-
inde eximium taurum, aut aliud for-
tasse ex pulcherrimis cuiusque gene-
ris animantibus assumentes, mortuo
numini, qua vœcordia estis, immolatis.
Atqui victimæ Deo tuo præstantior
est. Nam illum homo elaborauit: De-
us autem animal procreauit. Ac pro-
pter

*Victima
Deo præ-
stantior.*

pterea etiam brutum animal te, qui ratione præditus es, prudentia & sagacitate antecellit. Illud enim eum, à quo alitur, nouit: tu cōtra eius, à quo ex nihilo productus es, cuiusq; beneficio viuis & cōseruatis, ignoratione laboras.

Ac Deum appellas, quem paulo ante ferro verberari, atque igne conflati, *Homo pē-*
 & malleis tundi videbas: quem argen- *ior bestijs.*
 to atque auro cinxisti, atque à terra in
 altum sustulisti: posteaq; in terram ab-
 iectus abiecti lapidis abiectior es ado-
 rator, non Deum adorans, sed mortua
 & animæ expertia manuum tuatum o-
 pera. Imò verò, nemortuum quidem
 & quum est simulacrum appellare: verū
 nouum quoddam ac tanta amentia di-
 gnum nomen excogitare par est. Nam
 lapideus comminuitur, testaceus con-
 fringitur, ligneus corrumpitur, æreus
 rubigine inficitur, aureus & argenteus
 igni conflatur. *Quin etiam dij tui, par-*
tim exiguo ac vili partim sommo pre-
tio venduntur. Neque enim ipsis diui-
nitas, sed materia pretium dat. Atqui
 Deum quisnā emere, aut vēdere queat?
 Iam quonam pacto Deus appellatur,
 qui motus expers est? An non illud cer-
 nis, nec eum qui stat, vñquam sedere:
 nec eum qui sedet, vñquam stare?

*Idoloniū-
 lum dignū
 nomen.*

*Dyspræ-
 stantiam
 dat mate-
 ria.*

Q 6

Pudet

Pudcar te, ô væcors: manum oriap-
pone, ô stulte, qui res huiusmodi lan-
Idololatra das. Etenim à veritate auersus, falsis pi-
rumamē-
tia.

Eturis deciperis, atque in fraudem in-
duceris, statuas videlicet effingens, re-
busque manu tua effectis Dei nōmea
attribuens. Resipisci miser, atque illud
intellige, te Deo abs te facto antiquio-
rem esse. Cuius tādem furoris ista sunt
Hoccine tibi persuasisti, te cum homo
Homo Dīs sis, Deum efficere posse? Qui tandem
antiquior, istud fieri queat: Quocirca non homi-
nem efficis, verum hominis, aut cuiu-
spiam animantis formam, non lingua,
non faucibus, non cerebro, non vīla a-
liqua interna parte præditam. Ac pro-
indene hominis quidem, aut animan-
tis, similitudo est: sed inutilis omnino
res, ac vanitatis plena. Quid igitur reb'
sensus expertibus blādiris: Quid mē
carentibus & inutilibus assides? Nisi la-
romi, aut architecti, aut malleatoris an-
adesset, Deum non haberet. Nisi custo-
des præsto essent, Deum tuum amiss-
les. Nam quē sāpe stolidorum hominū
copiosissima vrbs tanquam Deum, vi
ab eo custodiatur obsecrat, cum eo ipso
pauci custodes, ne surripiatur, rem-
nent. Ac siquidem ex argento vel auro
constet, diligenter custoditur. Si autem

ex lap-
vilior
de ve
ex ar
tus es
At
tos &
dere,
mus?
tius,
quir
litar
sam,
vunc
re ac
sua c
tium
cet n
sus t
lach
dēm
di.,
vitij
nun
libi
retr
nan
tiū
Aur
der

ex lapide, aut argilla, aut alia quadam *Deus testa*.
viliori materia, scipsum custodit. Ita *ceus aureo*
de vestra sententia *valentior* est is, qui *valentior*.
ex argilla, quam qui ex auro *confatus* est.

An non igitur optimo iure vos stultos & cœcos ac stolidos homines irridere, vel potius luctu prosequi possumus? *Quippe opera vestra, furorem potius, quam pietatem redolent.* Nam qui rei militari studet, statuam, *ad militaris speciei similitudinem expressam, ac certo loco positam, Martem* *Mars.*
nuncupat. Qui autem mulierum amore ad insaniam usque flagrat, animæ suæ cupiditatem pictura informans, viuum suum Deum efficit, Veneris scilicet nomine eum appellans. Alius rursus temulentiaæ suæ causa, efficto simulachro, *Bacchum ipsum nominat. Eodemque modo aliorum vitiorum cupidi, eorum simulachra constituerunt, vitijsque suis Deorum nomen imponunt. Eaque de causa apud eorum aras libidinosæ saltationes existunt, ac metrericij cautus, furiosi q; imperus. Quisnam autem execrandum eorum flagitium deinceps commemorare queat?* Aut quis fœdissimam ipsorum libidinem oratione complectens, os suum

Q 7

COM-

conspurcare sustineat? Verum hęc omnibus perspicua sunt, etiam si ipsi taceamus. Hi tui dij sunt, ô statuistis stupidor Theuda! Hos ut adorem, hos ut

Psal. 113. venerer, admones. Tu profecto improbitati ac stultae sententiae consentaneum est istud consilium. At similis ipsi

sis tu fias, atque omnes qui confidant in eis.

Ego autem Deum meum colam, moque totum ipsi consecrabo, Deo inquam Creatori, ac rerum omnium gubernatori, per Dominum nostrum Iesum Christum, spem nostram, per quem etiam ad luminum Patrem in Spiritu sancto accessum habuimus, per quem ab acerba seruitute in ipsius sanguine liberati sumus. Nisi enim ipse etiam usque ad seruilem formam selec-
Ephes. 2. iecisset, haud quam id consecutus sumus, ut in filios adoptaremur. Quippe nostra causa se ipse abiecit: nec delitatem rapinam arbitratus est, sed quod erat permansit, & quod non erat as-
Phil. 2. sumpsit. Consuetudinem cum hominibus habuit, carne sua in crucem asce-
Baruch 3. dit, triduo in sepulchro conditus est, ad Inferos descendit, inde eos, quos sub peccato venditos, horrendus mundi princeps vincitos tenebat, eduxit.

Quid

Quidnam igitur hinc detrimenti tulit,
quod eo nomine cum cauillis insectari
videris? An non perspicis, in quo: fœda *Deus* īm-
& obſcēna loca radios ſuos Sol demit- poffibilis
tat, quorūque fœda cadauera confi- *vi Sol* &
ciat? An hinc labem aliquam contra *Ignis*,
hit? An non potius ea, quæ fofida ac
putida ſunt, exſiccataque conſtrigit,
quæ caliginosa ſunt illuminat, atque
interim ipſe prorsus in columis, ac labis
omnis expers manet? An non item ig-
nis ferrum, quod ſua natura nigrum ac
frigidum eſt, aſſumens, prorsus inflam-
mat, atque candefacit, nec interim fer-
ri proprietates vlla ex parte recipit?
Non enim eo malleis contuso aliquid
perpetitur, aut detrimenti quicquam
accipit.

Quocirca ſi hæc quæ creata ſunt,
eamque naturam habent, ut aliquan-
do intereant, ex viliorum ac deterio-
rum rerum contagione nullo incom-
modo afficiuntur, qua tandem ratio- *Christus*
ne, ô ſtolide ac faxeo corde prædite, *gentibus*
irridere me idcirco audes, quod Fili- *ſtultitia*
um ac Deum Verbum à paterna gloria
nullo modo diſceſſe, ſed cùm Deus
eſſet, humanæ ſalutis cauſa cōrpus hu-
manum aſſumpſiſſe dicam, ut homines
diuinæ ac ſpiritualis naturæ particeps
eſſe-

efficeret, nostramque substantiam
subterraneis inferni partibus eductam
cœlesti gloria exornaret, atque item vi
tenebrarum huius sæculi principem,
suscepit carnis tanquam illecebris qui-
busdam inelcatum; superaret, geni-
que nostrum ex ipsis servitute ac ty-

*Homo pa-
titur, Deus
mira pa-
trat.*
Luc.23.

tannide liberaret? Vnde etiam Crucis
tormentum sine perpessione subi-
duas videlicet suas naturas declarauit.
Vt enim homo, in Crucem agitur: Vt
Deus autem, Soli tenebras offundit,
terram quatit, ac multæ corpora mon-
functa è sepulchris excitat. Rursum, Vt
homo moritur: Vt autem Deus, spolia-
to Inferno, ad vitam reddit. Ob idque
etiam clamauit Propheta, *Infernum
amaritudine fuit, occurrenti tibi deorsum*

*Siquidem in amaritudine fuit, atque
illusus est, cum nudum hominem
accepisse putans, in Deum incidit.
Repente inanis & caprius extitit. Re-
surgit itaque ut Deus: atque in cœlum
vnde nullo modo digressus fuerat, al-
cendit, ac nostram despicabilem atque
omnibus inferiorem naturam omni-
bus superiorem reddidit, immortalique
gloria rutilantem in gloriæ throno col-
locauit. Quidnam igitur hinc Deo
Verbo detrimenti conflatum est, quod*

tucum

tu cum maledictis atque contumelijs
insequi non erubescis?

Vtrum quæso ex his duobus præ-
stantius est, nempe hæc confiteri, at-
que hunc bonum, hominumque a-
mantem Deum venerari (qui iustitiam
mandat, continentiam præcipit, puri-
tatem præscribit, ad misericordiam
propensum esse docet, fidem præbet,
pacem prædicat, ipsamet veritas & no-
minatur, & est, ipsamet charitas) hunc
inquam venerari, an contra improbos
& plutimis flagitijs deuinctoros, actam
rebus ipsis, quam nominibus fœdos &
obscenos deos tuos? Væ vobis, ô saxis
duriores, & brutis amentiores, atque
exitij filij, ac tenebrarum hæredes. Bea-
tus autem ego, ac Christiani omnes,
qui bonum ac benignum Deum habe-
mus. Nam qui ei cultum adhibent, et-
iamsi ad breue aliquod tempus in hac
vita rebus aduersis conflictentur, ac
immortalem tamen mercedis fructum
in sempiternæ ac diuinæ beati-
tudinis regno percipi-
cent.

THEV-

378 BARLAAM ET IOSAPHAT
THEVDAS SVPERIORI ORA-
tione commotus, Dei fidem amplecti-
tur, magicosque omnes li-
bros urit.

CAPUT XXXII.

DIXIT autem ad eum Theudas:
En illud perspicuum est, multis
& magnos & sapientes viros atque in-
terpretes, ac cum virtute, cum doctri-
na admirabiles, religionem nostram
instituisse, omnesque orbis terræ Re-
ges ac Principes eam ut præclaram ac
que omni periculo vacuam excepisse.
Galilæorum contra doctrinam rusti-
cos quosdam ac pauperes & abiectos
mūdi stul. viros, eosque perpaucos, nec plures
titia est a- quam duodecim, prædicasse. Num igno-
pud Deū. tur ignobilium ac rusticorum prædic-
tio, multorum ac magnorum vi-
rum, quique tanta sapientia laude flo-
ruerunt, legibus atque institutis po-
tior habenda est? Quid autem habes
vnde hos vera dicere, illos mentiri de-
monstres?

Rursum igitur Regis filius respon-
dit: Afinus es, ô Theuda, ut dici solet
lyram audiens, atque intellectus expes-
manens, vel, ut rectius loquar, aspis, au-
res ob-

Psal. 57.

res obturans, ne præclarè incantantium vocè exaudias. Rectè igitur de re à Propheta dictum est: *Si mutare queat Hier. 13.*
Æthiops pellem suam, ac pardus varietates suas, tu quoque stulte & exæce, benefacere poteris, cùm mala didiceris. Quia te vis veritatis sensu afficit? Nam hoc ipsum quod ait, à multis admirabilis sapientia prædictis viris nefarios tuos cultus laudari, atque à multis Regibus confirmari, cōtraquæ Euangelicam prædicationem à paucis, ijséque obscuris viris prædicari, id verò tum religionis nostræ vien, tum improborum vestrorum dogmatum imbecillitatem ac perniciem demonstrat: quippe cùm doctrine veræ, quamvis eruditos patronos ac firmos adiutores habeat, debilitetur tamē & extinguitur, nostra autem religio, licet omni humano subsidio careat. Sole tamen clarius luceat, orbemque totum occuparit: Nam si ab Oratoribus & Philosophis edita fuisset, Regesque ac Principes adiutores habuisset, diceret fortasse, vir improbe, potuisses, humanam potentiam id totum præstis- se. Nunc verò sanctum Euangelium à vilibus pescatoribus conscriptum, atque ab omnibus tyrannis vexatum, nihil tamē secius totum orbem obtine-
 re posse.

Argumen-
 tum Theis-
 de in eum
 retorquet.

Gentes an-
 thoritas,
 Christia-
 nos iuuat
 veritas.

380 BARLAAM ET IOSAPHAT

Psal. 18. re perspiciens (in omnem enim, inquit
Rem. 10. ille, terram exiuit sonus eorum, & in
fines orbis terra verba eorum) quidam
aliud dicere possit, quam diuinam
& inuictam potentiam esse, salutis hu-
manæ causa cultum suum confirman-
tem?

*Digitus
Dei.*

Psal. 35.

Psal. 67.

Luc. 21.

Psal. 101

Ecquod autem, ò vœcors, argumen-
tum, ijs, quæ iam allata sunt, præstan-
tius quæris, quo tuos mentiri, nostros
vera loqui probem? Nam nisi tua om-
nia nugæ ac figmenta essent, profectò
cùm tantis humanis viribus nitantur,
minimè imminuerentur ac debilita-
rentur. Vidi, enim, inquit ille, impium
superexaltatum & eleuatum sicut cedros
Libani: & transi, & ecce non erat, qua-
siuicium, & non est inuentus locus eius De-
vobis, qui insani idolorum cultus pro-
pugnatores estis, hæc dixit Propheta
Iam iamque enim: & non inuenietur
ipsius locus: sed sicut deficit fumus, defi-
ciet, & quemadmodum deficit cera à fa-
cie ignis, sic peribit.

Contra de Euangelica Dei cogni-
zione dixit Dominus: Cœlum & terra
transibunt, verba autem mea non transi-
bunt. Ac rursus Propheta his verbis
vicitur. In principio tu Domine terram fun-
dasti, & opera manuum tuarum sunt cœ-
li. Ipsi

li. *Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes, sicut vestimentum vetera/scentur. Et sicut operiorum mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficiuntur.*

Ac diuini quidem aduentus Christi præcones, & sapientes orbis terrarum pescatores, qui ex erroris ac fraudis voragine omnes extraxerunt (quos quidem tu, qui peccati verè seruus es, aspernaris, ac nihili pendis) per signa & *Miracula prodigia Solis instar, in mundo false- Apostolo- rum.*

Act. 5.

rum dunta sat vmbra omnes hominum morbos profligabant. Dæmones, quos vos ut Deos metuitis, non modò ab humanis corporibus depellebant, sed etiam Crucis signo ex ipso terrarum orbe fugabant: cuius ope atque adiumento omnem quidem Magiam deleuerunt, beneficiaque omnia irrita redididerunt.

Atque illi quidem humana infirmitate per Christi virtutem ad hunc modum sanata, rebusque omnibus conditis renouatis, tanquam veritatis præcones ab omnibus ijs, qui sapientia prædicti sunt, laudantur, admirationique

que habentur. Quid autem habes, quod de Sapientibus atque oratoribus tuis, quorum Deus sapientiam stultam fecit, de illis, inquam, diaboli patronis, in medium afferas? Quid memoria dignum mundo reliquerint, expone. Quid de ipsis, quod prædices, habes, nisi dementiam ac turpitudinem, inanemque artem, verborum elegancia fœtidæ suæ religionis cœnum contergentem?

Quinetiam ex poëtis tuis quicunque ab ingenti furore atque insania veltantulum emergere potuerunt, id quod verius erat, dixerunt, nempe eos, qui Diij appellantur, homines extitisse, ac propterea quod quidam eorum urbis & regionibus imperarunt, quidam autem aliud quiddam nullius penè momenti, dum viuerent, effecerunt, homines errore lapsos, Deorum nomine eos appellasse. Principio enim Seruch ille statuas inuenisse litterarum monumentis proditus est. Siquidem eos, qui antiquitus, vel strenui animi, vel amicitie, vel cuiuspiam alterius virtutis opus memoria dignū edidissent, statuis ornasse dicitur. Posteri autem, maiorum mentem ignorantes, nempe quod memoriae duntaxat causa, ijs, qui lau-

*Seruch sta-
tuarum
inuentor.*

laude dignum aliquid effecissent, statuas & columnas erexissent, dæmonis vitijs authori opera paulatim aberrantes, homines ijsdem passionibus obnoxios, ac corruptioni subiectos, tanquam immortales Deos adorarunt, sacrificiaque ipsis ac libamina excogitabant: dæmonibus videlicet in statuis habitantibus, atque huiusmodi honorem & sacrificia ad se pertrahentibus.

Illi itaque eos, qui Deum in notitia habere minimè probantur, duplii de causa, ut se Deos esse existiment, adducunt: altera, ut ipsi hoc nomine celebrentur: gaudent enim ipsis, ut potefastu *Damon* atque arrogantia pleni, cùm ipsis tanquam dijs honor tribuitur. Altera, ut *parens.* eos, quos in fraudem induzerint, ad præparatum sibi sempiternum ignem trahant. Eoque nomine omni flagitij ac turpitudinis genere ipsos crudierunt: adeò ut eorum fraudi atque imposturæ semel addicti homines, mētis tenebris circumfusi, atq; ad malorum colophonem venientes, sui quisque vitijs ac suæ cupiditatis statuam fixerint, Deumque nominarint. Qua quidē in re, cùm erroris sui nomine execrandi sint, tum vero ob earum rerum, quas adorant, absurditatem maiori execratione dignos se præbuerunt. *Id au-*

Rom. I.

Idololatria

*Execran-
da Idola.*

Id autem tandem locum habuit, quo ad Dominus, per viscera misericordia suæ, nos, qui ipsius fide prædicti sumus, eximprobo ac pestifero huiusmodi errore liberavit, veraque Dei cognitione imbut. Neque enim in alio ullo salus est, nec præter ipsum solum, qui mundum effecit, ac virtutis suæ verbo omnia portat, alius Deus aut in cælo, aut in terra est. Verbo enim Domini, inquit ille, cœli firmatis sunt: & spiritu oris eius omnis virtus eorum: atque omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est.

Theudas autem cum hæc verba audiisset, atque huiusmodi sermonem diuinitus infusa sapientia plenum cerneret, tanquam tonitruis sono perculsus, silentio tenebatur. Tandem autem aliquando misericordiam suam agnoscens (obtenebratos enim cordis ipsius oculos salutaris doctrina tetigerat) ingenti anteactæ vitæ pœnitudine affectus est: atque condemnato idolorum errore, ad pietatis lucem accurrit, at deinceps à scelerata & execranda vita ratione usque adeo sese remouit, tantumque cum turpibus animi affectionibus magicisque artibus bellum gesit, quantum ante amoris fœdus cum

Act. 4.

Hebr. 1.

Psalm. 32.

Ioan. 1.

*Theudas
oratione
Iosaphat
ad fidem
adduci-
tur.*

ipsis ferierat. Nam tum in medio con- *Inimicis*
cilio stans, præsidente Rege, magna vo- *confessio.*
ce exclamauit. Verè, ô Rex, spiritus Dei
in filio tuo habitat, verè fræcti ac supe-
rati sumus, nec defensionem ullam ha-
bemus, nec ad ea, quæ ab ipso comme-
morata sunt, vel oculos ipsos obuer-
tere possumus. Magnus igitur revera
Christianorum Deus est, magna ipsius
fides, magna mysteria.

Conuersus itaque ad Regis filiū, ait:
Dic quæso, o claro ac illustri animo
prædite, Deusne me excepturus est, si
ab improbis actionibus abscedens, ad
cum me conuertero.

Sanè, inquit veritatis præco, sanè,
inquam, te excipiet, omnesque item *Luc. 15.*
qui ad ipsum sese conuerterint. Nec ve-
rò vulgari modo excipiet: verum ut fi-
lio è longinqua regione redeunti, hoc
est, à scelerata vitæ ratione ad meliorem
frugem sese conuertenti, obuiam pro-
dibit, eumque amplectetur, & exoscu-
labitur: ac peccati fœditate detracta,
statim ipsi vestimentum salutaris impo-
net, clarissimaque gloriæ stola eum in-
duens, mysticum supernis virtutibus
epulum peraget, ob receptam videlicet
ouem perditam festum diem celebrans.
Ipse met enim Dominus *ingens in ca-*
Ibid.

R lo

Dei misericordia in peccatores.

386 BARLAAM ET IOSAPHAT

logaudium esse dixit, super uno peccatore
poenitentiam agente. Ac rursum: Non veni
vocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam.
Et per Prophetā: Vnuo ego, dicit Dominu,
nolo mortem peccatoris, sed magis ut conuer-
tatur à via sua, & viuat. Conuertimini à
via vestramala: & quare morimini do-
mus Israel: Iniquitas iniqui non nocebunt,
in quacunque die conuersus fuerit ab ini-
quitate sua, & fecerit iustitiam, & in man-
dato vita ambulauerit: vita viuet, & non
morietur. Omnia peccata que admisit non
memorabuntur quia iudicium & iusti-
am fecit: in ipsis viuet. Ac rursum per al-
terum Prophetam exclamat: Lauamini
mundi estate, auferte malum cogitationum
vestrarū ab oculis meis, quiescite agere per-
verse, discite benefacere. Si fuerint peccata
vestra sicut coccinum, tamquam nix di-
albabuntur: & si fuerint rubra velut ver-
miculus sicut lana alba erunt.

Cum igitur hæ pollicitationes, in
qui ad meliorem frugem sese recepe-
rint, à Deo propositæ sint, ne cunctis,
ô homo, nec moram ullam adhibeas:
verum ad Christum benignum Deum
nostrum accede, & illuminare, & facies
tua non confundetur. Nam simulat-
que in diuini baptismatis pisciam
immer-

Luc 5.
Ezech. 18.

Esa. 1.

Psal. 32

immeritus fueris, tota veteris hominis spurcitas, atque vniuersa scelerum sarcina in aqua sepelietur, atque in nihilum dilabetur: tuque nouus illinc ac recens, atque ab omni labe purus conscendes, nullam peccati labem aut rugam tecum ferens. Ac deinceps in te situm erit, ut purgationem per viscera misericordie Dei nostri hinc contractam tucaris, atque conserues.

Theudas igitur his verbis institutus, Peccandi statim ex aula excedit, atque ad scelera- instrumentum tam speluncam suam profectus, magis ab iacentiis liberos suos tanquam sceleris omnis da. primitias, ac diabolicorum arcancrum thesauros, exussit: Ipse autem ad sacrosancti illius viri, ad quem etiam Nachor perrexerat, antrum se se cofert, rerumque suarum omnium statum ipsi exponit, capiti suo terram alpergens, grauesque genitus edens, ac seipsum lachrymis perfundens, nefariaque sua flagitia Seni ordine commemorans. Ille autem, ut qui salutis animae afferendae, atque ex versione draconis fauibus eripiendae, peritissimus esset, salutaribus verbis eum *Leiunium* indictum demulcet, ac velut excantat, veniam ponet, ac propitium & facilem ipsi iudice *Propeccatore* pollicetur. Ac postea, cum eum

R. 2. Chri-

388 BARLAAM ET IOSAPHAT

torum cō- Christianæ fidei rudimentis imbuiisset,
missorum multorumque dierum ieiunium ipsi in-
satisfactio dixisset, eum diuino baptismo lustra-
ne, contra uit. Ac deinceps per omnem vitæ cur-
nous ha- sum ille sincero animo de admissis sce-
reticos. leribus pœnitentiam egit, lachrymisq;
ac gemitibus Deum placare studuit.

REX DE ARACHIS CONSILIO
regnum suum cum filio suo ex a quo parti-
tur, eumque ad sui regni partem mi-
tit, in qua ille innumeros ho-
mines ad fidem con-
uertit.

C A P V T XXXIII.

Q Væ cūm ad hunc modum eueni-
sent, Rex consilij in opia vndiq;
stitutus, in graui planè mœrore ver-
batur, animoque magnopere iacta-
tur. Coacto autē rursus Senatu, quid-
nam de filio suo faceret, dispiciebat.
Cūm autem multi multas sententias in
medium prorulissent. Araches ille, de
quo superius mentionem fecimus, qui
& ducum omnium clarissimus erat, &
principem in Senatu locum obtinebat,
his ad Regem verbis vsus est. Quidnam
ō Rex, filio tuo facere oportuit, quod
nec fecerimus, vt ad sequenda nostra

dog

dogmata, deosque nostros colendos cum induceremus? Verum, ut video; impossibilia aggredimur. Siquidem à natura ipsi, aut etiam fortasse à fortuna peruicacia & animi durities insita est. Itaque si ipsum suppliciis ac cruciatis afficere in animum induxeris, tum ipse naturæ hostem te præbebis, patrisque nomen amittes, tum ipsius iacturā facies, ut qui pro Christo mortem optere paratus sit.

Reliquum est igitur, ut hanc rationē in eas, nempe ut regnum cum eo partiaris, ei que in ea parte, quæ ad eum attinuerit, regij muneric administrationē committas. Ac siquidem negotiorum natura, rerumque mundanarum cura, cum ad institutum nostrum viteq; gen^o amplectendum pertraxerint, res nobis ex sententia succedet. Mores etenim in animo vehementer corroborati, ægrè expungi atque oblitterari possunt, verborumq; potius blanditijs; quā vicō mutantur. Sin autem in Christianorum religione persistiterit, illud ipsum certè, quod filio non sis orbatus, mærorē tuum aliqua ex parte mitigabit. Hanc orationem cum Araches habuisset, omnes ipsius sententiam comprobarunt. Ac proinde Rex se ita facturū assensit.

R 3 Ita-

*Arachis
sententia*

*Mundus
sensim
tollit p*re*
iatem,*

*Inueterati
mores vix
possunt per
vime euelli*

390 BARLAAM ET IOSAPHAT

Itaque postridie, cum illuxisset, filium acciuit, cumque ita est allocutus: Hic mihi, ô nate, postremus ad te sermo est, cui nisi quam primum parueris, atq; in hac saltem re pectoris mei dolorem leniueris, non ultra, mihi crede, indulgenter tecum agam.

Percontante autem illo, quid sibi hoc sermone vellet: Quoniam, inquit ille, multis susceptis laboribus præfratum & contumacem te ad omnes reperi, ut qui nullis vñquam sermonibus meis parendum tibi duxeris, age, diuiso imperio meo, id faciam, ut tu separatim degas, ac regnum geras. Ita, iam tibi, quam cupis, viam ingredi tutò licet.

Diuina autem illa anima, quamquā alioqui Regem hoc sibi labefactādi sui instituti causa proponere compertum haberet, obtemperandum tamen duxit hoc scilicet animo, vt ex ipsius manibus clapsus, viam, quam expetebat, ingredetur: Sermonē igitur excipiens, ad Regem ait: Evidem ipse diuinum illum virū, qui mihi salutis iter commonstravit, quærere gestibam, rebusque omnibus valere iussis, cum eo, quicquid mihi vitæ reliquum est traducere. Verū quoniam per te, ô pater, mihi ea, quæ cordi sunt

sunt, facere minimè licet, hac in te tibi
morem gero. Si quidem in ijs rebus, in
quibus perspicuum exitium atq; ab aliena-
tio à Deo non proponitur, Patri ob-
temperare pulchrum est,

Rex itaque summa lœtitia perfusus,
regionem omnem imperio suo ac ditio-
ni subiectam in duas partes diuidit, fili-
umq; Regem creat, ac diadema ex-
ornat, regiaq; omni gloria insignitum
in eam regni partem, quæ ipsi attributa
erat, cum luculenta satellitum manu e-
mittit. Principibus autem ac ducibus,
reiq; militaris pæfectis & satrapis, si quo-
rū voluntas ita tulisset, cum filio suo ac
Rege proficisci potestatem facit. At-
que ingentem quandam a numerosissi-
mam urbem, in qua regiam sedem ha-
beret, assignat, omniaq; ea, quæ Re-
gibus conueniunt, ipsi impertit. Tum
igitur regiam autoritatem ac potesta- *Quid in re-*
tem nactus Iosaphat, cum ad eam ur- gni auspiciis
bem, in qua ea, quæ ad regnum geren- ficerit o-
dum pertinebant, parata erant, venis- saphat.
set, Dominicæ passionis signum, hoc *Crux ubiq;*
est, venerandam Christi Crucem, in sin- *nusquam*
gulis urbis turribus collocauit. *Idolo-*
rum autem delubra & aras deiecit, atq;
à fundamentis ipsis eruit, nullas videli-
cet in pietatis reliquias linquens.

R 4

A:q:

Templum Atque in media vrbe ingens ac piz-
magnū & clarum templum Christo Domino ex-
speciosum citauit, plebi que imperauit; vt ad eum
Iosaphat locum crebrd commeans, Deo per Cru-
Christo Do cis adorationem cultum adhiceret. Ac
mino adifi tunc ipse ante omnes in medium pro-
carii impe diens, intentissimo animo preces fun-
rat, util- debat, omnesque eos, qui sub ipius po-
luc oēscō testate ac ditione erant, monebat, obse-
ueniāt, ad crabat; nihil denique prætermittebat
exhibendū quo ipsos à superstitione errore abstra-
Deo cultū heret, atque ad Christum adiungens
per Crucis idolorum cultus fraudem atque impo-
adoratio sturam indicabat, Euangelij prædica-
nē. Quid tionem exponebat, Dei verbi plenam
hic dicent indulgentiæ demissionem commemo-
beretici rabat, aduentus ipius miracula prædi-
Summa cabat, Crucis supplicij, per quod salutē
concionis cōsecuti sumus, declarabat, Resurrec-
Iosaphat. onis vim atq; in cælos ascensionē na-
 rabat, deniq; tremēdū illū diē annūci-
 bat secundi ipsius horrēdi aduētus, ang-
 tum recondita pijs bona, tum eos cru-
 ciatus, qui impios ac sceleratos manē-
 bantur. Hæc omnia per quam lenibus ac blan-
 dis verbis complectebatur. Neq; enim
Modestia tam potestatis amplitudine ac regia
authorita magnificantia, quam modestia & leni-
gā cōciliat. tate venerationem ac terrorē sibi cō-
 mouere cupiebat. Quæ etiam res om-
 nes

nes ad eum magis pertrahebat, nimis
quod, ut vita & actionibus admirans-
dus, ita etiam animo facilis ac mode-
stus esset. Ex quo effectum est, ut poten-
tia magnum à modestia & mansuetu-
dine subsidium nacta, omnes eò addu-
ceret, ut ipsius verbis parerent.

Siquidem in tam breui a deo tempo-
ris curriculo, plebs omnis ipsi subiecta,
tam oppidani quam finitimi, diuinis ip-
sius sermonibus in Christiana religione
instituebantur, ac falsum multorum deo-
rum cultum ciurabant, & ab idolorum
sacrificiis & execrando eorum cultu sese
abrumpebant, atque ad fidem erroris
expertem sese conferebant, ipsiusq; do-
ctrina innovati, ad Christum adiunge-
bantur. Omnes autem sacerdotes &
monachi, ac nonnulli Episcopi, qui ob-
patris ipsius metum in montes & spe-
luncas sese abdiderant, è latibus suis
excuntes, læto animo ad eum profici-
cebantur. Ipse vero ijs, qui Christi cau-
sa tantis molestiis & acerbitatibus, tot-
que calamitatibus affecti fuerant, ob-
uiam prodiens, eos honorifice excipie-
bat, atque in palatium suum introduce-
bat, pedes ipsorum lauans, squallidam
comam abstergens, atque omni officij
generi ipsos complectens.

R s

Post

Post autem Ecclesiam recens à se con-
 Dedicat Ec-structam dedicandam curat, atque Ec-
 clesiam Io- piscopum quendam, qui fidei Christi-
 saphat à se næ causa multis ærumnis conflictatus
 adifica: am. fuerat, suique Episcopatus thronum.
 Quod nota miserat, antistitem in eo instituit, xi-
 co tra sub- rum, inquam, sanctum, & Ecclesiisti-
 nes, qui eorum canonum peritum, diuinoq; zelo
 Ecclesiarū prorsus flagrantem. Ac cum piscina ex-
 dicationes tempore facta, eos, qui ad Christum sele-
 dり lent, in conuertit, baptizari iubet. Et qui-
 j si magis de- dem principes ac magistratus primi ba-
 ridendi aut p[ro]ficiuntur: post autem, qui militaris or-
 potius de- dinis erant, aet[em] aliquum vulgus. Ac qui
 flendi. baptisatum suscipiebant, nō modo ani-
 marum sanitatem consequebantur, ve-
 rum etiam quicunque corporis morbis
 Baptismi & febribus laborabat, abiecta omnia di-
 miracula. versa valerudine, tum animo puro, tum
 integro corpore è piscina reuerteban-
 tur: excepta videlicet tum animorum,
 Legantur hac tum corporum sanitatem.
 haritici qui: Obeamq; causam ingens hominum
 templorum multitudo ad Regem Iosaphat unde-
 cultui tan- cunque confluerebant, pietatis doctrina
 topere ad- ab eo imbu exposita, atque omnia
 uersantur, idolorum templa euertebantur: omnes
 & resipiscat que opes ac pecuniae in fanis reconditæ
 à suis erro. abstrahebantur: eorumque loco sacro-
 ribus- sancta templa, Deo ædificabantur, o-
 pesque

tos :
 tiam
 mod
 natu
 qui
 eaqu
 bus p
 Deo
 nou
 ac R
 uatio
 ex ip
 verb
 anim

bus
 tos :
 tiam
 mod
 natu
 qui
 eaqu
 bus p
 Deo
 nou
 ac R
 uatio
 ex ip
 verb
 anim

rum etiam quicunque corporis morbis
 & febribus laborabat, abiecta omnia di-
 versa valerudine, tum animo puro, tum
 integro corpore è piscina reuerteban-
 tur: excepta videlicet tum animorum,
 Legantur hac tum corporum sanitatem.
 haritici qui: Obeamq; causam ingens hominum
 templorum multitudo ad Regem Iosaphat unde-
 cultui tan- cunque confluerebant, pietatis doctrina
 topere ad- ab eo imbu exposita, atque omnia
 uersantur, idolorum templa euertebantur: omnes
 & resipiscat que opes ac pecuniae in fanis reconditæ
 à suis erro. abstrahebantur: eorumque loco sacro-
 ribus- sancta templa, Deo ædificabantur, o-
 pesque

pesque illas, ingentisque pretij uestes
ac thesauros Rex Iosaphat ipsis assigna-
bat: vilem scilicet ac superuncaneam
illam materiam hac ratione uestem ac
fructuosam efficiens. Execrandi porro
dæmones, qui in fanis illis & altariis
commorabantur, atrocissimum in mo-
dum vexabantur, ac fugabantur. coor-
tamque sibi calamitatem audientibus
multis clamabant. Atque finitima illa-
vniuersa regio tenebrosa ipsorum frau-
deatq; impostura liberabatur, ac Chri-
stianorum fidei ab omniliabe ac repre-
hensione liberae luce collustrabatur.

Siquidem ipse quoque Rex omni-
bus virtutis exemplar erat, ac permul-
tos ad eandem voluntatem & senten-
tiam excitabat, & inflammabat. Huius
modi quippe principatus atque imperii *Subditi prin-*
natura est. Semper enim subditi ad eum, *cipes imita-*
qui rerum potitur, sese componunt,
eaque amare ac consecrari solent; qui-
bus principem delectari sentiunt. Hinc
Deo adiuuante pietas ipsis augebatur,
nouisque in dies progressus faciebat,
ac Rex in Christi mandatorum obser-
uationem totus incumbebat, atque
ex ipsius charitate pendebat. Eratque
verbi gratiae dispensator, ac multarum
animarum gubernator, ad DEI por-

R. 6 tum

*Quodnam
principiū
Regis mu-
nus sit.*

tum eas appellens. Etenim illud explo-
ratum habebat, omnium regiorum mi-
nerum hoc primarium & præstantissi-
mum esse, ut homines ad Dei merum &
iustitiae cultum erudiat. Quod etiam ip-
se faciebat, seipsum videlicet ad impe-
rio tenendas animi perturbationes co-
parans, subditosque suos admonen-
atque optimi naucleri instar iustitiae
clavum sedulò tenens.

*Imperare
voluptati-
bus optima
regni lex.*

Nam hæc demum veri regni lex ac
norma est, nimisque voluntatibus impe-
rare, ijsque dominari, quemadmodum
ipse etiam faciebat. Quippe nec dema-
iorum nobilitate, nec de regia glori,
in qua verlabatur, vlo modo sese effi-
rens (quandoquidem luteum omnes
generis autorem habemus, eiusdemq;
argillæ pauperes & quæ ac diuites sumus)
verùm in humilitatis abyssum mentem
suam assiduè coniiciens, futurāq; ba-
titudinem animo & cogitatione com-
plectens, inquilinum hic seipsum esse
ducebat: ea autem propria esse stave-
bat, quibus post huius vitæ peregrina-
tionem frucretur

Cum autē hæc præclarè gessisset, ut
que omnes, quibus præerat, à veteri at-
que à patribus tradito errore liberatos,
eius

cius, qui nos pretioso suo sanguine ex-
mala seruitute redemit, seruos effec-
set, postea id animo agitare coepit, ut
beneficentiae ac largitionis virtutem
excoleret. Nam temperantiam quidem
ac iustitiam numeris iam omnibus ab-
soluerat: ut qui, & temperantiae corona
redimitus, & iustitiae purpura conuesti-
tus esset. Illud igitur animaduertebat,
terrenarum opum inconstantiam pro-
fluens aquarum cursum imitari.
Quocirca illic eas recondere propera-
bat, vbi neque tinea, neque rubigo de-
molitur, nec fures effodiunt ac furan-
tur. Itaque sine villa parsimonia pecu-
nias omnes in pauperes distribuere cæ-
pit. Illud enim perspectum habebat, ei, *Liberalis-*
qui ad ingētem potentiam peruererit, *tasprincia-*
curandum esse, ut cum, cuius beneficio pem deceat,
potentiam consecutus sit, pro viribus.
imitetur.

*Opum ter-
renarum
inconstan-
tia.*

Hac porrò ratione eum ad Dei imi-
tationem accessurum esse, si nihil mis-
ericordia potius atque antiquius ducat.
Quamobrem pietatis opes, quae & hic
futuræ voluptatis spe animum oble-
stant, & illic speratae beatitudinis fru-
ctu animum exhilarant, super aurum &
lapidem pretiosum sibi aggerebat. Po-
stea carceres suos perscrutans, tum ijs,

R 7 qui

qui ad metalia damnati erant, tum iis, qui a creditoribus strangulabantur, ac denique omnibus omnia copiosè subministrabat. Orphanorum omnium, & viduarum, ac pauperum pater erat, indulgens in quam ac benignus pater, atque ita comparatus, ut seipsum beneficio afficere existimaret, cum in eos beneficij aliquid conferret. Nam cum animo liberalissimo ac vere regio prædictus esset, e gentibus omnibus affatim trahiebat: quod scilicet infinitis partibus maiorem mercedem hinc speraret, cum tempus illud aduenisset, quo mercessionibus rependenda esset.

Cum autem huiusmodi ipsius fama breui quaqua uersu sparta esset, omnes ad eum, tanquam aliquo vnguenti odore concitati, quotidie confluerebant, ut tum corporum, tum animarum paupertatem excuterent. Atque ipse omnibus in ore erat. Neque enim terror ac tyranica vis populum per trahebat: verum desiderium ac sincerus erga eum amor: qui quidem diuinitus atque ex præstantissima ipsius vitæ ratione in omnium animis insitus erat. Tum igitur, tum inquam, iij quoque qui sub patris ipsius imperio erant, ad eum potius sese adiungebant, omniq; abiecto ex ore veritatem

prædica-

prædicabant. Ac domus quidem Iosa- *Pietas regnū*
phat crescebat & inualecebat: domus *augmentū*.
autem Abenner decorescebat, ac debili-
tabatur, quemadmodū scilicet de Daui- *2. Reg. 3.*
de ac Saule in Regum libro proditū est.

REX ABENNER RESIPISCIT

ac Christianos amare incipit filiumq;
accerfit, ut ab eo fidei doctrinā
nam intelligat.

CAPUT XXXIV.

HAEC Rex Abenner conspiciens, tandem aliquando recepta mente fal-
sorum Deorum suorum, atque inanis
imposturæ imbecillitatem condemnauit. Ac rursum coactis senatorij ordinis
principibus, quæ ipse in animo haberet,
in lucem protulit. Omnibus autem ea-
dem confirmantibus visitarat enim eos
Oriens exalto, hoc est, Saluator, exau- *Luc. 1.*
dita videlicet famuli sui Iosaphat ora-
tione) Rex de his rebus filium certiore
faciendum esse censuit. Itaque postridie
Epistolam ad eum scribit, hoc exemplo.
Rex Abenner charissimo suo filio Iosa-
phat salutem.

Regis ad filium Epistola
Cogitationes multæ, ô charissime fili,
animum meum subcantes, eum grauissi- *la.*

mō

400 BARLAAM ET IOSAPHAT
mē conturbant. Etenim nostra omnia
instar fumi deficere atque euanscere,
ac contra religionem tuam Sole clarus
fulgere conspiciens, ea, quæ à te mihi
dicta sunt, vera esse sensi, quodque de-
fæ scelerum & impietatis tenebrae nos
ita obruebant, ut in veritatem oculos
conijcere, atq; omnium rerum paren-
tem & architectum agnoscere minimè
possemus, verum lucem vsq; adeo spli-
didam abs te nobis demonstratam, oc-
clusis de industria oculis perspicere
cularemus, atque te multis malis affi-
ceremus, & (ô me miserum) haud pau-
cos Christianos crudelem in modum
trucidaremus: qui quidem inuita po-
tentia ipsis opem ferente, corroborati
ad extremum vique spiritum aduersus
immanitatem nostram dimicarunt.
Nunc vero distracta ex oculis nostis
crassa illa caligine, exiguum quendam

Desperatio veritatis radium cernimus: priorumq;
cauenda vitiorum pœnitudo animum subit. Ve-
rum hunc quoq; splendorem alia hor-
rendæ desperationis nubes exoriens
opprimere atque extinguere conatur,
mihi videlicet, peccatorum meorum
multitudinem ob oculos proponens,
quodque iam ego Christo odio atque
exsecrationis sum, eaque in causa, ut iam
ab ipso

ab ipso recipi nequeam, ut qui aduersus eum rebellarim, ipsique bellum indexerim. Quid igitur ipse, ô suauissime fili, ad hæc dicas, fac quam primum sci: ac, quid mihi, Patii tuo faciendum sit, doce, atque ad eius, quod in rem meam futurum sit, cognitionem, me tanquam porrecta manu, fac ducas.

Vale.

Hanc epistolam cum Iosaphat acce. Procumbe-
pisset, quæque in ea continebantur, le- re ad imma-
gendo paragrasset, voluptate simul & ginē Chri-
admiratione animus ipsius impletus sti, ad agē-
est. Atque in cubiculum suum confe- das illi gra-
stim ingressus, & ante Dominicam ef- tias opus
figiem in faciem abiectus, terram la- bonum est.
chrymis perfundebat, simul & Domi Gratiarū.
no gratias agens, & ad ipsius laudatio- actio pro
nem exultationis labia mouens, hisque patris con-
verbis vtens.

Exaltabo te Deus meus Rex, & benedi Psal. 144.
cam nomini tuo in seculum, & in seculum
seculi. Magnus es, Domine, & laudabilis Psal. 105.
valde: & magnitudinis tua non est finis.
Et: Quis loquetur potentias tuas? auditas Psal. 113.
faciet omnes laudes tuas? Qui conuertisti
petram in stagna aquarum: & rupem in
fontes aquarum. En enim etiam rupes
hæc, ac rupe durius patris mei pectus,
tua voluntate ceræ instar emolitum
est.

402 BARLAAM ET IOSAPHAT

est. Potes enim etiam ex lapidibus excita-

re filios Abraha.

Gratias tibi ago, beni-

gne Domine ac Deus.

misericordia:

quoniam in peccatis

nostris lenitate

fus es, atque etiamnum

uteris, & ad

hunc usque

diem impunitos nos reliqui

sti. Nam nos quidem

iam pridem a tua

facie abiici

merebamur, atque in hac vi-

ta publica infamia notari,

quemadmo-

dum scelerati illi

Pentapolitæ,

qui igni

ac sulphure

conflagravunt. At patientia,

& incomparabilis lenitas tua, benig-

nobiscum egit. Gratias tibi ago indi-

gnus ego ac despabilis, etiam si benig-

nitati tuae laudandæ ac celebrandæ im-

par sum. Ac te Domine Iesu Christe,

invisibilis Patris fili ac Verbum,

qui om-

nia verbo produxisti, ac voluntate tu-

contines & tueris, qui in ligno exten-

es, ac fortem vinxisti, iisque, qui ab eo

vincti tenebantur, sempiternam liberi-

tem attulisti, te inquam per misera-

nes tuas obtestor, ut nunc quoque in-

uisibilem, & omnium rerum effectricem

manum tuam extendas, ac seruum tuu

& Patrem meum ex graui illa diaboli

captiuitate prorsus liberes, teque sem-

piterna vita praeditum, & verum Deum

ac solum immortalem & æternum Re-

gem

gem esse, apertissime ipsi ostendas.

Contritionem quæsto animi mei
propitio ac placido oculo aspice, ac pro
tua pollicitatione, in quam menda-
cium non cadit, à meis partibus sta, qui
tererum omnia effectorem, condito-
rem, & gubernatorem cōsūtor, & agno-
sco. Fluat in me saliens aqua tua, detur
quem mihi sermo in apertione oris, ac
mens in te angulari lapide rectè defixa:
vt ego inutilis seruus tuus Patrimeo in-
carnationis tuae mysterium, uti par est,
exponere, atque à vano pestiferorum
dæmonum errore per potentiam tuam
ipsum abducere, tibique Deo ac Domi-
no, qui non vis mortem peccatorum
sed eorum resipiscentiam ac poenitenti-
am expectas, conciliare queam. Quo-
diam tu gloriosus es in secula seculo-
rum, Amen.

Cum ad hunc modum orasset, atque
hoc sibi persuasisset, se voti sui compo-
tem futurum, Christi misericordia fre-
tus, illinc cum regio satellitio excessit,
atq; ad Patris palatium fese contulit. Ut
autem Pater de filij aduentu certior
factus est, statim obuiam ei prodit, at-
que ipsum complectitur, & exoscula-
tur, deque ipsius aduentu maxima vo-

Iuptate.

Ioan. 4.

Ephes. 6.

Ezech. 18.

luptate afficitur, publicumque acolle
lenne festum celebrat. Quid autem po-
stea? Remotis arbitris vna cosident
Et quis tandem eos sermones, quo-
rum filius ad Regem habuit, & quanta
cum sapientia differuit, vlla oratione
complecti queat?

Quid enim aliud loquebatur, quam
quæ ipsi à diuino Spiritu, per quem pil-
catores vniuersum mundum Christo
irretierunt, & litterarum expertes em-
editis viris doctrinę præstiterunt, insil-
labantur? Per eius gratiam ipse quoque
eruditus & instructus, ad Regem verba
faciebat, scientiæ luce eum collustrans.
Ac prius quidem, cum, ut Patrem à su-
persticio errore abstrahere, diu mul-
tumq; laborasset, nihil non dicensat
faciens, quo ipsius animum ad se alli-
ceret, frustra tamen canere, ac surdolo-
qui videbatur. At cum Dominus affi-
ctionem serui sui Iosaphat inspexi-
que exauditis ipsius precibus clausis
patriis ipsius ianuas patefecit (*Voluma-*
tem enim, inquit ille, timentium sefa-
ciet, & deprecationem eorum exaudit)
rum denique Rex ea, quæ dicebantur,
facile intelligebat, adeo ut opportu-
num tempus nactus filius, per Christi
gratiam aduersus improbos spiritus,
qui

Psal. 144.

HAT
acso-
tempo-
sident
quos
quanta
atione
quam
em p.
Christo
res eru-
, instil-
quoque
n verba
astrans
em à su-
iu mul-
ens au-
I se alli-
ardolo-
us affi-
exit, ar-
clausis
olunta-
m se fa-
audit)
bantur,
opportu-
Christi
piritus,
qui

qui Parris animo dominabantur , vi-
ctoriam adipisceretur, ipsumque illo-
rum errore atque impostura omni ex
parte liberaret , salutaremque do-
ctrinam perspicuè ipsi traderet , ac
cœlesti & viuo Deo ipsum concilia-
ret.

Principio enim altius exorsus, ipsi
magnas & admirandas res , quas prius ^{Quam rā-}
nec intellexerat, nec cordis auribus per ^{tionem te-}
ceperat, annūtiauit. Etenim longam ad ^{nuerit Io-}
cum de Deo orationem habuit, piam- ^{saphat in}
que doctrinam ipsi ostendit : (nempe, ^{erudiendo}
quod non sit alius Deus sursum, præter ^{Patre,}
vnum Deum , qui in Patre & Filio ac
Spiritu sancto agnoscitur:) ac multa
item Theologiæ arcana ipsi aperuit.
Posteaque etiam ea, quæ ad rerum con-
ditarum tam inuisibilium, quam visibi-
lium procreationem attinebant, expo-
posuit: nimirum quo pacto summus il-
le parens & opifex rebus omnibus ex
nihilo productis , hominem ad imagi-
nem & similitudinem suam effinxerit,
ipsumque arbitrij libertate donatum,
eorum quæ in paradyso pulchra erant,
participem fecerit, vnius tantum arbo-
ris gustu ipsi interdicto , hoc est ligni
scientiæ. Quo quidem mandato viola-
^{Adamilas}
to, psm.

406 BARLAAM ET IOSAPHAT

to, eum, è paradiso exterminauit. Vnde
& ipse, & vxor, ea, quam cum eo habe-
bant, coniunctione lapsi, in hos multos
errores inciderunt, peccato videlicet in
seruitutem addicti, mortique per diabo-
li tyrannidem obnoxij effecti. Qui
quidem hominibus semel in potestatem
suam redactis, hoc egit, ut Dei ac Domi-
ni obliuione proflus caperentur: ipsi
que persuasit, ut per execrandam ido-
lorum adorationem sibi cultum adhibe-
rent.

At verò, Deus creator noster, mis-
eratione commotus, benigna Patris vo-
luntate, ac Spiritus sancti adiuncta ope-
ra, ex Virgine sancta nostri instar in lu-
cem edi voluit: cumque cruciatus af-
fatus fuisset, is, qui à perpessione immo-
nis erat, triduo post à morte ad vitam
excitatus, nos à priori multa & con-
demnatione liberauit, præstantiorique
gloria donauit. Siquidem in cœlum
ascendens, simul nos eò, vnde descendere-
rat, eiexit. Quem etiam rursus venturū
credimus, ut figmentum suum ad vi-
tam reuocet, atque vnicuique secundū
ipius opera reddat.

Postea de illo cœlorum regno, quod
eos, qui id promerentur, manet, verba
fecit, atque arcanilla bona, recon-
ditam

Adamila-
psius.

Incarnatio.

Judicium.
Regnum
cœlorum.

ditamque item improbis poenam pro-
posuit, nimirum ignem nunquam ex-
tinguendum, exteriores tenebras, im-
mortalem vermem, cæteraque tormentorum
genera, quæ peccati servi sibi i-
psi recondiderunt.

Hæc omnia, quæ plurimis sermonibus, ac Spiritus sancti gratiam abunde
ipsi inesse testantibus, prosecutus, tum
demum imperuetigabile diuinæ beni-
gnitatis pelagus enarravit, quanque
ille eorum, qui ad eum sese conuerunt, *Gehenna.*
poenitentiam libenter expectet, quodq;
nullum scelus sit, quod ipsius misericor-
diam superet, siquidem ad meliorem
frugem redire in animum inducamus.
Quod cum multis exemplis ac Scriptu-
ræ testimoniis declarasset, orationi si-
dem imposuit.

*Misericor-
dia Dei.*

AB ENNER SVSCEPTA FIDE
Christianæ Idola confringit, atque seruum
delubra in templo conuertit: atque
quadriennio poenitentia, mo-
ritur.

CAPUT XXXV.

REX autem diuinitus tradita hac
sapientia compunctus, ingenti
voce ac

voce ac feruentissimo animo Christum
Saluatorem confiterut, atque ab omni
superstitioso errore abscedit, viuific-
que Crucis signum inspectantibus om-
nibus adorat, & audientibus omnibus,

*Rex Aben-
ner inspe-
ctantibus
omnibus
signum
Crucis a-
dorat.*

Rom. 5.

Deum verum ac Dominum nostrum
Iesum Christum prædicat. Atque com-
memorata priori sua impietate, &
aduersus Christianos crudelitate & im-
manitate condēnata, ingens ad pietatē
portio efficitur. Extabatque id, quod à
Paulo dictum est, *Vbi abundauit iniqui-
tas, illic & superabundauit gratia*

Cum igitur sapientissimus Iosaphat
etiam ad rei militaris duces & satrapas,
atque ad omnem denique populum de
Deo atque erga ipsum pietate multi
verba faceret, & quasi ignea lingua pre-
clarum aliquid ac modulatū caneret,
superueniens Spiritus sancti gratia om-
nes ad celebrandam Dei gloriam exci-
tabat: ita ut vniuersa multitudine una
voce clamaret: *Magnus Christianorum
Deus est nec præter Dominum nostrum
Iesum Christum, qui cum Patre & Spi-
ritu sancto glorificatur, alias Deus est.*

Diuino porrò zelo impletus Rex
Abenner, in aurea illa & argentia idola
quæ in ipsius palatio erant, acri animo
impetum facit, eaque omnia deiicit,
postea

*Rex Aben-
ner idola
euertit.*

posteaque in minutis partes redacta, pauperibus distribuit: sic nimirum utilia ea reddens, quae prius utilitate omni ac fructu carebant. *Quin etiam ipse* cum filio idolorum templo & aras omnes obsidens, à fundamentis ipsa eruit, *Templa Deo* corumque loco templo Deo extruxit. *adificata* nec vero in urbe duntaxat, sed etiam in tota regione eandem operam sedulò nauabant. Peruersi autem spiritus, qui in aris domicilium habebant, cum vultu pellebantur, inuictamque Deinostri potentiam tremulo clamore testabantur: omnisque vicina regio, ac multæ item finitimæ gentes ad piam fidem se conferebant.

Tum igitur, cum diuinissimus ille Episcopus, de quo superius verba fecimus, accessisset, Rex Abener fidei Christianæ elementis imbuitur, ac diuino baptismo *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, perficitur. Ac Iosaphat ex diuina piscina ipsius excipit: res sanctæ omnium maximè noua. *Patrinus* pater existit: & ei, à quo carnali modo *patri filius*, progenitus fuerat, spiritualem regenerationem conciliat. Etenim cœlestis Patris filius erat, diuinæque profectio radicis diuinissimus fructus, radicis in quā illius, quæ clamat. *Ego sum vitis, vos palmitæ.*

S

Ad

Ad hunc modum Rex per aquam ac Spiritum regeneratus , eiusmodi voluptate , quæ nulla oratione explicari potest , afficiebatur. Similique etiam cum ipso vniuersa ciuitas , ac finitima regio diuino baptismate donabatur : lucisque filii existebant , qui prius in tenebris versabantur. Atque omnis morbus , & omnis à dæmonibus inuecta calamitas proculab ijs , qui si de predicti erant , propellebatur: omnesque tum animis , tum

Quam diu non vides Ecclesiæ readificari , Episcopis pospulso ad suas sedes recipi , Sacerdotes Christi gregem instituebantur.

& Monachos ordinari , non est recepta fidei Christianæ si gnum. Ecce qualis Rex egit Porro Rex Abenner ad hunc modum ab improba & flagitiosa vita ratione sese remouens , ac de perpetratis sceleribus pœnitentiam agens , regium imperium filio tradit , ipse autem in solitudine deges , caputq; cinere sine nulla intermissione aspergens , & graues gemitus edens , ac sese lachrymis ablucens , solus cum eo solo , qui vbiique præsens.

sens est, colloquebatur, nostrarum sua- pœnitentia-
rum veniam ab eo petens. Quin in tan- am, & quo
tam compunctionis atque humilitatis modo Sa-
abyssum sese demisit, ut ipsum quoque risfactio-
Dei nomen labiis usurpare recusaret, nisi operib⁹
ac vix tandem à filio admonitus, illud priora pec-
pronunciare auderet. Tanta autem, ac *catacom-
tam* pœclaræ in eo vitæ commutatio pensauit.
fuit, actanta cum laude virtutis iter te-
nuit, ut priorum iniquitatum ignoran-
tiam pietatis magnitudine superaret.
Cum autem quatuor annos hoc pacto
in pœnitentia & lachrymis atque omni
virtutis genere transegisset, in lætalem
morbum incidit. Cum autem ipsi vitæ
finis immineret, in metu, animique an-
xietate versari cœpit, mala ea, quæ à se
perpetrata fuerant, in memoriam re-
vocans. At Iosaphat consolatoria o. *Iosahæt*
ratione coortum ei mœroris onus sub- patrē con-
levavit, his verbis vtens : *Quare tristis solatur.*
es, ô Pater, & quare te ipsum conturbas? *Psal. 41.*
Spera in Deo, & confitere ipsi, qui est spes *Psal. 49.*
omnium finium terræ, & in mari longe,
qui per Prophetam clamauit. *Lauami-* *Esa. 10.*
ni, mundi estote, auferte malum cogitatio-
num vestrarum ab oculis meis: discite be-
nefacere. Et si fuerint peccata vestra si-
cuit coccinum, tanquā nix dealbabūtur: &
si fuerint rubra sicut vermiculus, tāquam

5 2 laua ab-

lana alba erunt. Quo circa ne timeas, ô Pater, nec dubio animo sis. Neque enim eorum, qui ad Deum fese conuertuunt, peccata immensam ipsius bonitatem vincunt. Illa enim quo cunqueta tandem numero fuerint, sub mensuram cadunt: Hanc autem, nec metiri, nec numerare quisquam potest. Quo circa fieri non potest, ut quod mensuræ subiicitur, id quod nulla mensura comprehendi potest, superet.

Huiusmodi verbis ad consolandum accommodatis, ipsius animum leniens, ac velut excantans, eum ad bonam spem reuocauit. Deinde Pater extensis manibus gratias ipsi agebat, ac bene precebat, diemque eum, quo ipse in lucem editus esset, laudibus efferebat, his verbis vicens: Dulcissime fili, fili inquam, qui non tam meus es, quam celestis Patris, quamnam tibi gratiam referam? quibus te benedictionibus prosequar? quas Deo tua causa gratias aga? Perieram enim, ac tua opera inuentus sum. Peccato mortuus eram, & creui. Hostis & perduellis Dei: & in gratiam receptus sum. Quid igitur tibi pro his omnibus rependam? Deus est, qui satis amplis praemii te remunerari queat. Hoc sermonem habito, cum charissimum filium

sæpius

Luc. 15.

*Psal. 30.
Iosaphat
exequias*

sæpius exosculatus fuisset, ac deinde Patri exhibi-
preces fudisset, atque, In manus tuas, buit, collo-
Ô benigne Deus, commendo spiritum me- cans corpus
um, dixisset, in pœnitentia animam suam eius in mo-
domino reddidit.

Filius autem Iosaphat, Patrem mor- inter viros
tuum lacrymis prosecutus, iustisq; ipsi sanctos &
persolutis, corpus eius in piorum viro- penitentie
rum sepulchris condidit. Nec tamen i- celicio texit.
psius corpus regia ueste obuoluit, sed Quia vir
pœnitentiae uestimentis exornauit. Atq; sanctus pro
ipse in sepulchro stans, ac manus in cœ- anima Pa-
lum tendens, lacrymasq; ex oculis flu- tris suide-
uii instar profundes, his verbis ad deum functione-
clamauit.

Gratias tibi aigo deus rex gloriæ, qui dit infertur
solus potens & immortalis es, quoniam orationes
orationem meam minime despexisti, viuorum
nec lachrymas meas pro nihilo duxisti: innare ani-
verum seruum tuum, ac Patrem meum, mas mor-
à scelerata viuendi ratione auocatū, ad tuorum.

te omnium Salvatorem pertrahere vo-
luiisti, eum videlicet ab idolorum erro
re abducens, atque ipsi homonans, vt
te Deum verum, ac benignum intelli-
geret. Ac nunc, ô domine Deus, cu-
ius bonitatis pelagus peruestigari ne-
quit, in loco pascuae, in loco refectio-
nis, ubi vultus tui lux plendet, eum col-
loca: nec antiquarum ipsius iniquitatū

S 3 recor-

recordare, sed pro ingenti tua miseri-
cordia peccatorum ipsius chirographū
dele, ac debitorum ipsius chartas con-
cerpe, sanctosque tuos, quos & igni &

Psal. 78, gladio de medio sustulit, cū ipso in gra-
Deo impos. tiam reduc, eisq; ne ipsi infensos & ira-
fibile est tos sese præbeant, impera. Omnia quip-
pœnitentiū pet tibi omniū Domino possibilia sunt,
non mise- hoc vno excepto, quod, quin te eorum,
reri. qui sese ad te cōuertunt, misereat, face.
Tu qui di- re non potes. Misericordia enim tua, in
cis anniuer- omnes diffusa est: atque ijs, à quibus in-
fariā mor- uocaris, salutem affers, Domine Iesu
tuorum. Christe: quoniam decet te gloria in se-
tricenaria cula. Amen.

et septena- Huiusmodi preces & orationes Deo
ria orandi offerebat, septem dies à sepulchro om-
pro defun- nino non discedens, nec cibi quicquam
ētis, esse cib- aut potus admittens, nec rursus somno
pidorum corpus recreās, verū & lachrymis so-
facerdotū lum rigans, & cum luctibus omnem o-
inuenta rationis facultatem superantibus in o-
notahic ob ratione perstans. Octavo autem deniq;
seruari se- die in palatium reuersus, opes omnes
ptem dies ac pecunias pauperibus distribuit: adeo
in funden- vt nullus iam, qui rerum inopia preme-
dis precib⁹ recur, superesset. Paucisque diebus in
pro Paire huiusmodi ministerio exactis, omnes
mortuo. thesauros exhausit: id videlicet agens,
Matth. 7. ne angustam portam introire paranti pe-
cunia;

seri-
phū
con-
ni &
gra-
cita-
quip-
sunt,
rum,
face-
ia, in
s in-
Iesu
n sæ-
Deo
om-
uam
mne
s so-
n o-
n o-
niq;
nes
deo
me-
is in
nes
ens,
pe-
nia;

cuniarum moles impedimentum affer-
ret.

IOSAPHAT QVADRAGESIMO
ab obitupatris die regno suo Barachia ce-
dit, suisq; valere iussis, in solitudi-
nem se confert.

CAPVT XXXVI.

AT verò quadragesimo à paterni obi. *Ecce &*
tus die memoriam ipsius celebrans, *quadragesi*
magistratus omnes ac militaris classis *m° dies ob*
& plebei ordinis haud paucos conuo- *seruatur in*
cat: atq; in regio throno sedens, cunctis *memoria*
audiētibus, hanc orationem habuit: En, *obitus Pa-*
vti ipsi cernitis, Abenner Rex ac Pater *tris.*
meus, haud secus ac pauperum quiuis, *Oratio la-*
mortem obiit. Ac nec diuitiæ, nec opes, *saphas.*
nec regia gloria, nec rursus ego Patris
amantissimus filius, nec reliquorum i-
psiis amicorum ac cognatorū quisquā
opem ipsi & auxilium adferre, atque ab
inevitabili sententia ipsum eximere po-
tuit: verū ad illud tribunal, vt præsen-
tis vitæ rationem reddat, proficiscitur,
neminem omnino, qui ipsi opituletur,
secū ducens, ijs duntaxat exceptis (quæ
cunque tandem illa fuerint) quæ ab eo
gesta sunt. Hoc autem ipsum quoq; o-
mnibus, qui mortalem naturam hæcti
sunt, contingere natura cōparatum est:
neque aliter fieri potest.

S 4

Nunc

Nunc igitur audite me, ô filii ac fra-
 tres, plebs domini, ac sancta hæreditas,
 quos Christus deus noster pretioso san-
 guine suo redemit, atque à veteri erro-
 re, & aduersarii seruitute in libertatem
 vindicauit. Vos meam inter vos vitæ ra-
 tionem nostis: nempe quod, ex quo tē-
 pore Christi cognitionem consecutus,
 diuinoque beneficio ipsius seruus effe-
 ctus sum, omnibus aliis rebus contem-
 ptis, atque odio habitis, ipsius dūtaxat
 cupiditatem flagraui: idq; vnum mihi in
 votis fuit, ut ex huius vitæ tempestate,
 atque inani perturbatione, ac tumultu
 egressus, solus cum ipso solo consuetu-
 dinem haberem, atque in summa ani-
 mi tranquillitate Deo meo ac Domino
 seruirem. Verum me Patris mei in di-
 uersum nitentis voluntas retinuit, præ-
 ceptumque illud, quod patribus hono-
 rem haberi iubet. Vnde Dei gratia & ad-
 iumento incallum minime laboraui,
 nec huiusmodi dies frustra consumpsi:
 verū & illū, & vos omnes, Deo concilia-
 ui, eumq; solū Deū verum, ac rerum o-
 nnium dominū cognoscere docui, nō
 quidē ego istud faciens, sed gratia Dei
 meū, qui me etiā, è superstitione erro-
 re atq; idolorū cultu eripuit, ac vos, ô
 plebs mea, graui & acerba captiuitate li-
 berauit, Iam

.5.

Iam igitur tempus est, ut ea, quæ Deo
pollicitus sum, compleam. Tempus, in-
quam est, ut, quod ipse me ducet, profi-
ciscar, ea que vota, quibus me ipse ob-
stinxi, persoluam. Nunc itaque vobis-
cum ipsi considerate, quem vobis præ-
esse, ac regnum obtainere velitis. Iame-
nim in Domini voluntate perfecti estis:
nec quicquam ex ipsius præceptis vo-
bis occultum est. In his ambulate, nec
vel ad dexteram, vel ad sinistram decli-
nate. Ac Deus pacis velim sit cum om-
nibus vobis.

Hæc ut plebs audiuit, tumultus sta-
tim ac strepitus, ingensque clamor &
confusio exorta est, plorantibus om-
nibus, atque orbitatem suam deplo-
rantibus. Quin etiam præter luctus &
ciulatus illud etiam iureiurando affi-
mabant, sese illum minimè dimissuros,
sed retenturos, nec secedendi potesta-
tem ullo modo ipsi facturos. Sic clamor
populo, atque omnibus magistrati-
bus, excipiens Rex, populares compes-
cit, silentiumque ipsis imperat, seq; il-
lorum contentioni cedere, atque obté-
perare afferens, eos, quamuis alioqui
mcerentes atque ciulatus signa in genis
ferentes, domum remittit. Ipse autem
vnum ex Principibus (quem ipse, tum
S. 5 pietatis

*Premium pietatis, tum vitæ sanctitatis nomine,
publica pluris omnibus faciebat, admiratione-
confessionis que prosequebatur, hoc est, Barachiam,
Dei. cuius etiam superius, cum Nachor Bar-
laamum se esse simulans cum Philolo-
Losahat phis disputauit, verba fecimus, quemq;
Barachia solum zelo diuino penitus flagrantem
regnum ab ipsis partibus stetisse, atq; ad dispu-
effere. tationem aduersus illos in eundam pa-
raturam fuisse diximus; hunc inquam re-
motis arbitris assumptum, blandè a cle-
niter allocutus est, obnoxiosq; precibus,
ut regnum acciperet, atque in timore
Dei plebem suam regeret, obsecrabat
quo ipse ad expetitum iter se accinge-
ret.*

*Vt autem cum renuentem, atq; istud
omino repudiarem, vidit, hisque ver-
bis utentem: O Rex, quam istud tuum
iudicium iniquum est, quam tuus ser-
mo diuino mandato parum consenta-
Pia content neus: Nam cum proximum non secus
rio de regni ac te ipsum amare docearis, qua tandem
fuga. ratione sarcinam eam, quam tu abijce-
re studes, mihi imponere festinas? Nam
si regio munere fungi bonum est, ipse
quod bonum est retine. Sin autem of-
fendiculum istud ac scandalum animi
est, quid mihi illud obijcis, ac me in
fraudem inducere cupis?*

Vb

Vt, inquā, cum his verbis vtentem, & asseuerantem vedit, cum eo quidē colloqui destitit: ipse autē intempesta nocte Epist. ingenti sapientia plenam, atque a domine pietatis genus impellentem, ad populares suos exarat, nempe quam de Deo sententiam tenere, quam ipsi vitam, quas laudes, quas denique gratiarum actiones offerre deberent, præscribens. Ac postea, ne quemquam alium præter Barachiam ad regiam dignitatem admitterent, prohibebat. Hac Epist. in cubiculo suo relictā, inscientibus omnibus egreditur.

Nec tamen efficere potuit, vt ipsius discessus ad extremum vsq; incognitus esset. Nam simulatq; illuxit, ea res auditā perturbationem ac luctum plebi attulit: omnesq; summa celeritate ad eū inuestigandum perrexerunt, ipsius fugam omni ratione occupare cogitātes. Quo etiam factum est, vt studium ipsis frustra minimē cesserit. Nā cum itinera omnia occupassent, ac montes omnes ob sedisseant, in uiasq; valles peragratisēt, in torrente quodā ipsum manus in cœlum tendentem, ac sextę horæ precatio- *Iosaphas extensis*
nem persoluentem inuenerunt.

Cōspecto autē eo, circumfusi statim, *manibus*
cū lachrymis cum obsecabant, ac dis *orationem*

§ 6 cœlum

420 BÄRLAAM ET IOSAPHAT

*sexta hora
persoluens
inuentus.*
cessum ipsi obiectabant. At ille, Quid, inquit, inanem laborem suscipit s? Nec enim est, quod vos me Regé, ultra habitu-
turos esse speretis. Nihilo secius tamen
eorum ingenti contentione cedens, ad
palatum reuertitur, coactisque in vnu
omnibus, quid in animo haberet, de-
clarauit, ac postea interposito etiam iu-
reiurando sermonem confirmauit, ne-
pè se posthac ne vnum quidem diem
cum ipsis fore. Ego enim, inquit, meo
erga vos ministerio perfunctus sum,
nec quicquam prætermisi, nec subter-
fugi, quos minus annūciarem vobis, ac
docerem testificans omnibus in Domi-
num nostrum Iesum Christum fidem,
ac pœnitentiæ viam ostendens. Ac nūc
ego viam hanc in eo, quam iam pridem
expetebam, nec ultra faciem meam,
quisquam vestrum videbit. Quapro-
pter, vt diuini Apostoli verbis vta-
contestor vos hodierno die, quod mun-
dus ego sum à sanguine omnium ve-
strum. Non enim subterfugi, quo
minus annuncierem vobis consilium
Dei.

Hæc illi audientes, ac sententia ip-
sius firmitatem exploratam habentes,
nempè quod eum à suscepto consilio
reuocare minimè possent, orbiterat
quidem

quidem suam deplorabant, nec tamen
ullo modo eum de sententia deduce-
bant. Tum autem Rex Barachiam il-
lum, de quo supra locuti sumus, manu
tenens, *Hunc, inquit, ô fratres, hunc*
vobis Regem creo. Cumq; ille eiusmo-
di rei vehementer obluctaretur, inui-
tum cum ac repugnantē in regio thro-
no collocat, ipsiulq; capiti diadema
imponit, atque annulum regium ipsi
in manum præbet. Atque ad Orientem
stans, pro Rege preces fudit, hoc vide-
licet à Deo postulans, ut Dei fidem cō-
stanter teneret, ac Christi mandatorū
iter ab omni flexu alienum inueniret.
Adhæc pro Clero etiam atque vniuer-
so grege precatus est, opem videlicet &
auxilium ac salutem ipsis à Deo petēs,
atque, ut quicquid ipsis postularent, ad
utilitatem moderaretur.

Hac oratione habita, conuersus ad
Barachiam, ait: *En tibi frater, hoc præ.* *Oratio Iosua*
cipiam, quod Apostolus testatus est. At. phat ad Bara-
tende tibi ipsis, & vniuerso gregi, in quo *rachiam.*
te Spiritus sanctus Regem posuit, ut *Act. 20.*
Christi populum, quem proprio san- Reges intel-
guine acquisiuit, regas. Et quemadmo- ligite, erudi-
dum Deum ante me cognouisti, cumq; mini qui in-
puro animo & conscientia coluisti, ita *dicat iste-*
nuac quoq; maiori studio in hoc incū. *ram.*

S 7 be, vt

be, vt ipsi vite tuę rationes probes. Quò
enim maius à Deo imperium consecu-
tus es, eo quoq; maiora ipsi rependas
opertet. Ac proinde gratitudinis debi-
tum ei, cuius beneficijs auctus es per-
solue, sancta ipsius præcepta custodiēs,
atq; ab omni via in exitiū ducente de-
flectens.

Vt enim in ijs, qui nauigant, cum
nauta quispiā peccat, exiguum ijs, qui
simul nauigant, detrimentum afferit:
cùm autem gubernator, vniuersæ nau-
exitium accersit: ita etiam in regnis vnu-
venit, vt cùm quispiam eorum, qui sub-
stant, peccat, non tam alium, quām se-
ipsum lædat, sin autem Rex ipse peccet,
totum regnum labefactat, ac detrimē-
to afficit. Quapropter, vt ingentes ra-
tiones redditurus, si quid eorum, quæ
opus sint, prætermiseris, magno studio,
magnaq; cura te ipsum in bono custo-
di: Voluptatē omnem ad peccatum te
pertrahentem odio insectare. Ait enim
Apost. Pacem sēcāminicūm omnibus, &
sanctificationem, sine qua nemo videbit
Deum. Rerum humanarum circulum
animaduerte, quo pacto videlicet in or-
bem volvatur, alias atq; alias alio atq;
alio modo eas ferens, ac torquens. Il-
ludq; stude, vt in varia carum mutatio-
ne

*Magnos
magna ma-
nent pra-
mia aut
pana
Simile,*

*Priuatus
peccans
se tantum
Rex ludit
omnes.*

Heb. 12.

ne pium animum constanter retineas.
 Siquidem vna cum rebus commutari,
 dubie atq; instabilis mētis argumentū
 est. Tu verò fac in virtute firmus sis, ac
 prorsus stabilitus. Ob temporiam &
 caducam gloriā inari tumore minimē
 insolefce: verūm repurgato animo na. *Humili-*
turæ tuæ vilitatem cogita, vitæq; huius tas.
 breuitatem atq; adiunctam carni mor-
 tem cogita. *Hæc enim si consideres, in*
 superbiam haud quaque incides, sed
 Deum verum ac cælestem Regem me-
 tues, sicq; præclarè ac feliciter tecum a-
 getur. *Beati enim, inquit ille, omnes qui psal. 127.*
timent Dominum: qui ambulant in vijs
eius: Ac rursum: Beatus vir qui timet *psal. III.*
Dominum: in mandatis eius volet ni-
mis. Quænam autem præ cæteris præ-
cepta tibi seruanda sint, audi: Beati mi. *Luc. 6.*
sericordes: quoniam ipsi misericordiam Timor Dei
consequentur. Ac rursum: Estote misé-
ricordes, sicut & Pater uester cœlestis Misericor-
misericors est. Hoc enim præceptum ab dia-
ijs potissimum exposcitur, qui in sum-
mo imperio constituti sunt.

Ac sanè q magnā potētiā nactus est, *Quoniam*
eum, à quo huiusmodi potētiā accepit, pacto quis-
pro virib^o imitari debet. Hac porò in piā Deum
re Deū maximē imitabitur, si misericor maximē
dia nihil potius antiquiusque habeat. imitetur.

Huc

Huc accedit, quod subditos, nihilquè ad benevolentiam allicit, ut beneficij gratia egētibus concessa. Nam obsequium illud, quod ex metu oritur, adumbrata est adulatio, per fictum honoris vocabulum eos, qui animum ipsi adiiciunt, ludificans ac circumscribens. Atq; is, qui inuito animo paret, oblata occasione seditionem excitat: qui autē benevolentiae vinculis constrictus retinetur, firmam ei, qui rerum potitur, obedientiam præstat. Quæcum ita sint, da operam, ut regentibus facilis ad te accessus sit, ijsq;, qui in opia conflictatur, aures tuæ pateant: ut tu quoq; apertas Dei aures inuenias. Nam quales nos ipsos conseruis præbuerimus, talem etiā erga nos Dominum nanciscemur: &

Da & dabis. quemadmodum audierimus, audiemur, & quemadmodum viderimus, à diuinq; & omniū rerum conspectore oculo videbimus. *Quamobrem* ante misericordiam, misericordiam conserimus: ut simile per simile recipiamus.

Dimitte &. *Quin* etiam aliud quoq; præceptum dimittetur. cum superiore isto coniunctum, ipsi cognatum audi: *Dimitte, & dimittetur* vobis. Quod si non remiseritis hominibus delicta ipsorum, nec Pater vester cœlestis peccata vestra vobis remittet. Ob

*Quales erga
alios fueri-
mus, talis
erga nos
Deus erit.*

sur.

idq; ne iis, à quibus offensus fueris, iniuriæ memorē te præbeas: verūm cū ipse peccatorum tuorum veniam postules, iis etiā, qui in te peccāt, ignosce. Remissioni enim remissio rependitur: & si cum nostris conseruis in gratiam redeamus, Dominus quoq; suā in nos iracundiam comprimet. Ac contra nostra aduersus eos, qui aliquid in nos admiserunt, saequitia hoc efficit, ut peccatis nostris nulla venia tribuatur. *Matth. 18.*
Quemadmodum audis quidnam illi, qui decem talentorum millia debebat, acciderit, nempe quod ob suam in conservum crudelitatem tanti debiti exactionem sibi ipsi renouarit. Quare magnopere nobis prouidēdum est, ne hoc quoq; nobis vnu veniat. *Quin* potius debitum omne remittamus, atq; omnem iram è pectore eiiciamus: ut nobis quoq; multa nostra debita remittātur. Præter hæc omnia, ac præ omnib. reb^o, bonum depositum custodi, hoc est piā *2. Tim. 1.* fidei doctrinā, in qua institutus & eruditus es. Illudq; caue, ne vllū hæresis zianum in vobis enascatur: verūm puerum ac doli expers diuinum semen cōdenita. *Hæreticum,* serua, ut vberem atq; amplam segetem Domino exhibeas, cū ad exposcendam terum ab unoquoque in vita gestarum rationem, consentancamq; actionibus,

nostris mercedem referendam veniet.

Quo quidem tempore *iusti fulgebunt*

sicut Sol: sceleratos autem caligo ac

Math. 13. sempiterna ignominia obruet. Ac nunc
ô fratres, Deo vos commendo, & verbo
gratiæ ipsius, qui potest, superadifi-
care, & dare vobis hæreditatem in san-
ctificatis omnibus.

Act. 20. Hæc cùm dixisset, positis genibus
suis, quemadmodum scriptum est, cum
lachrymis rursum orauit; atque cōuer-
sus Barachiam, quem Regem designa-
rat, omnesque eos, qui magistratu fun-
gebātur, exosculatus est. Tum verò res
lachrymis sanè digna contigit. Omnes
enim ipsum circumstantes (non secus ac
si hoc duntaxat viuerent, quod cum co-
essent, ac simulatque eo desinuge-
rentur, vitam amissuri essent) quid non
dicebant, quod ad ciendam misericor-
diam pertineret? aut quid relinquebat,
quo eorum luctus augeri posset? Ipsum
exosculabantur, & complectebantur,
mentisque impotes præ dolore erant.

*Affectus
Subditorum in
Regem.*

Ve nobis, clamabant, quām graui cala-
mitate opprimimur? Dominum cum
appellabant, patrem, salutis authorem,
bene de se meritum. Per te, inquietabant,
Dei cognitionē accepimus, errore libe-
ratissimus, ab omnibus malis cōquit-

119

uimus. *Quid iam nobis post discessum tuum futurum est? Quænam mala nos arripient?* Hæc cùm diceret, pectora feriebant, eamque, quæ eos inuaserat, calamitatem deplorabant. At ille consolatoria oratione ingentem eorum ciuitatum comprimens, illud pollicebatur, sc(quoniam corpore iam non poterat) spiritu cum illis fore. Hoc sermone habito, spectabilibus omnibus è palatio excedit: ac statim omnes desperato reditu cum sequebantur, atq; ex urbe, ut quā iam conspicere minimè possent, profugiebant. Posteaquam, autem ciuitate egressi sunt, vix tandem atque ægrè, acrius eos ipso admonente, atque et- *Diuellus* iam asperiorem interdum obiurgatio- *tur ab in-* nem adiungente, ab eo distracti sunt, *uicem.* atque inuiti reuertebantur, identidem oculos reflectentes, ac pedibus inter ambulandum offendentes. Nonnulli autem ex ijs, qui feruentiori animo prædicti erant, lugentes eminus ipsum sequebantur, quoadusque nox oborta eos inter se disiunxit.

IOSAPHAT PER SOLITUDINEM iter faciens, herbis duntaxat uititatem: ac diabolicas tentationes Crucis signo propulsat.

CA-

C A P V T XXXVII.

Generoſ⁹ igitur ille vir ex aula egreſſus est, perinde latus atq; alacris, ut cum quispiam ē longinquo ac diuturno exilio in patriam ſe refert. Atque ex tene quidem eas, quibus uti ſolebat, vefteſ gerebat, internē aurem cilicium illud, quod Barlaam ipſi dono dederat. Porro nocte illa in pauperis cuiusdam viſi domunculam ſe confeſens, vefteſ eas, quibus indutus erat, abiicit; poſtremumque illud beneficium egenti tribuit. Cumq; ad hunc modum, cum illius, tum multoram aliorum pauperum precibus, Dei opem atque auxiliū ſibi acciuiſſer, eiusque gratia & praedio, tanquā ſalutis veftimento ac latitiae pallio ſeſe induiſſet, ad ſolitariam vitam excessit, non panem, non aquā, non quidquam aliud ex iis, quæ ad viſum neceſſaria ſunt, ſecum ferens, nullumq; aliud, indumentum gerens, p̄aſter aſperum illud cilicium, de quo paulo ante mentionem feci.

Etenim singulari quodam deſiderio, ac diuino immortalis Regis Christi amore ſaucius, toto animo in id quod amabat incumbebat, totus extra ſerptus, ac diuinitus immutatus, Deique

*Vefteſ dat
pauperibus.*

*Idem fecit.
S. Ignatius.*

charitate omni ex parte corruptus. *For- Canticum. 8:*
 tis enim, inquit ille, *sicut mors dilectio.*
 Tantam videlicet ipse ex diuino amo-
 re temulentiam contraxerat, tantaque
 sitia stuabat, instar scilicet illius, qui
 dicebat. *Quoadmodum desiderat cervus Psal. 41.*
 ad fontes aquarum, ita desiderat anima
 mea ad te Deus. *Sicut anima mea ad*
 Deum fontem vivum. Et quemadmo-
 dum anima illa, quae huiusmodi chari-
 tate vulnerata erat, in Cantico Canti- *Canticum. 2.*
 corum, ait, *Vulnerata charitate ego sum.*
 Acrussum: *Ostende mihi faciem tuam,*
& fac me audire vocem tuam, vox enim
tua dulcis, & facies tua decora.

Huiusce omni sermone præstantio-
 ris pulchritudinis Christi desiderio, *Christi a-*
tanquam igne quodam in pectore ac mor difficul-
cepto, Apostolorum chorus, ac Marty- tates omnes
rum agmina, omnia ea, quae oculis cer- superat.
 nuntur, contempserunt, atque omni
 huic fluxæ & caducæ vitæ innumera
 tormentorum & mortis genera prætu-
 lerunt, diuinæ pulchritudinis amore
 flagrantes, atque ingentem Dei Verbi
 erga nos amorem cum animis suis re-
 putantes. Hunc ignem cum præclarus
 etiam, ac corpore quidem nobilis, cæ-
 terum longè nobiliore ac magis regio
 animo præditus vir in seipso accepit.
 ter-

430 BARLAAM ET IOSAPHAT

terrena omnia prorsus aspernatur, oī corporis voluptates proculat, opes & gloriam, atque humanos honores pro nihilo dicit, diadema & purpuram abiicit, arenearum telis viliora ea existimans, atque ad omnia dura & acerba monasticæ vitæ studia prompto animo sese tradit, illud Psalmistę clamans, *Adhuc anima mea post te, ô Christe: suscipe me dexteratua.*

Psal. 62.

Cumque ad hunc modum, oculis à tergo minimè contortis, in intimam solitudinem se contulisset, atque caducarum rerum confusionem, tanquam molestissimam quandam sarcinam, & cæthenam excusisset, spiritu lætabatur, coniectisque in Christum, cuius desiderio ardebat, oculis, ad eum, tanquam ad præsentem, atque ipsius vocem audiendem clamabat, eumque alloquebatur, his videlicet verbis utens. Ne iam, quæso, ô Domine, oculus meus huiusce vitæ bona videat? nec præsens vanitas mentem meam à suscepto itinere abstrahat. Verum, Domine mihi, oculos meos spiritualibus lachrymis imple, gressusque meos dirige, famulumque tuum Barlaam mihi commostra. Mibi, inquam, eum, per quem mihi salus parata est, ostende; ut solitariæ ac monastice

vitz

vitæ sinceritatem per ipsum addiscam, ac non ob hostilis belli imperitiam in fraudem inducar. Da mihi, Domine, viam meam nancisci, per quam te adipiscar: quoniam anima mea tui desiderio saucia est: teque salutis fontem ardenter sitit.

Hæc secum perpetuò voluebat, atq; ad Deum loquebatur, per orationem, ac sublimissimam contemplationem, i-psi sese coniungens. Atque ita contento gressu, cœptum iter exequebatur, ad locum eum, in quo Barlaam degebat, peruenire contendens. Herbis porro ijs, quæ in deserto existebant, alebatur. Neque enim, vt iam à me commemo- ratum est, præter corpus ac pānos illos, quibus induitus erat, quicquam aliud secum ferebat.

Cæterū cum exiguum, ac nullius omnino momenti victum ex herbis si- bi pararet, a quæ penuria prorsus labo- rabat: quod videlicet solitudo illa a- quæ expers esset. Cum igitur Sole iam sub meridiem vehementer ardente iter faceret, vehementius ob æstum in arida regione siti flagrabat, atque extrema & grauissima ær umna vexabatur. Verū cupiditas naturam vincebat, ac fitis ca-

diuina

*Vide sancti
viri pau-
pertatem
& absti-
nentiam.*

*Sitis ten-
tatio gra-
uis.*

diuina, qua afficiebatur, sitis aquæ flā-
mam minuebat.

Quibus
diaboliten-
tationibus
imperitus
fuerit Io-
saphat.

Cogitatio-
num pul-
uis.

At verò ille boni inimicus & inui-
dus diabolus, huiusmodi animi insti-
tutum, atque vsque adeo ardente ipsius
erga Deum charitatem indignissimo
animo perspiciens, multas ipsi in soli-
tudine tentationes excitabat, regiæ ni-
mirum ipsius gloriæ, splendidissimaq;
satellitum manus, qua ipsius latus cinc-
gi solebat, atque amicorum item &
æqualium memoriam ipsi refricens: il-
ludque item ipsi ob animum propo-
nens, omnium animas ex ipsius anima
pendere: ac reliquas denique alias hu-
iusevitæ oblectationes ipsi obiiciens.
Ac deinde virtutis asperitatem, atque
ingentes eius sudores ipsi proponebat
corporis item imbecillitatem & inex-
pertas atque insuetas ærumnas, & tem-
poris longinquitatem, ac præsentem
sitis oppressionē, quodq; nulla ex parte
consolatio vlla ipsi expectanda esset,
aut tanti laboris, tantèque fatigationis
finis. Ac denique ingentem in ipsius
animo, quemadmodum quodam loco
de magno Antonio proditum est, cogi-
tationum puluerem commouebat.

Vtautem ad labefactandum ipsius
animi institutum imbecillum hostis il-
le

le se vidit (Christum enim ipse sibi ob-
nimum proponens, atque ipsius deside-
rio inflammatus, speque egregie con-
firmatus, ac fide subnixus, illius instin-
ctus & consilia pro nihilo ducebat) pu-
dore suffusus est, ut pote ad primum, ve-
dici solet, impetum prostratus. **Quapro-**
pter alteram viam inire cœpit. multas
quippe ipse vitij semitas habet: ac va-
riis spectris cum euertere atque in me-
tum coniicere nitebatur. Nonnun-
quam enim ater ipsi, ut est, apparebat.
Nonnunquam rursus districtum gla-
dium tenens, in eum impetum faciebat,
seque eum, nisi quamprimum ab insti-
tuto resiliret, percussurum minabatur.
Quandoq; rursus variarum bestiarum
formam subibat, aduersus ipsum rugiēs
ac per quam horrēdum mugitum & stre-
pitum edens: atque etiam in draconis
& aspidis & reguli formam sese subinde
immutabat. At præclarus ille ac stre-
nuissimus pugil tranquillo animo con-
sistebat, ut qui Altissimum perfugium
suum posuisset. Ac mente excubans,
pestiferumque spiritum irridens, dice-
bat: Non me fugit, ô impostor, qui
nam sis, qui hæc in me excites: nimi-
rum qui iam inde ab initio mortalium
generi perniciem molaris, nec vñquam

*Mille anna
noccendi*

Psal. 90.

T improg

434 BARLAAM ET IOSAPHAT

improbati studere, ac hoc documentum
infere desinas. Ac sane quam pul-
chritibi hic habitus quadrat? Nam hoc
ipso, quod bestias & reptilia imitatis,
mentis tuæ feritatem & perueritatem,
voluntatisque ad noxam ac pestem in-
ferendam promptitudinem demostas.
Quid igitur, ô miser, ea aggredieris, quæ
confidere non potes? Ex quo enim his
artes, aque hæc spectra à tua improbi-
tate proficisci competi, nulla iam
hinc sollicitudine afficio. Dominum mi-
hi adiutor: Grego despiciam inimicos meos.
Et super aspidem & basiliscum, quorum
tu similitudinem expressisti, ambula-
bo: seque Christi potentia corroboratus,
leoniem & draconem conculcabo. Confun-
dantur & erubescant omnes inimici mihi,
confundantur & erubescant valde veloci-
ter.

Hac oratione vtris, Crucisque signo,
hoc est, invictis armis scipsum cingens,
omnia diaboli spectra irrita reddidit.
Confestim enim bestiæ ac reptilia instar
fumi evanuerunt, & sicut fluit cera à sa-
cie ignis. Ipse autem Christi potentia
confirmatus, læto animo proficisceba-
tur, Deoque gratias agebat.

At etiam complures ac variae bestiaz,
variique

Psal. 17.

Psal. 90.

Psal. 6.

Psal. 67.

variique generis serpentes & dracones,
quos solitudo illa nutritiebat, ipsi occur-
entes, non iam per inane spectum, sed
revera ab ipso cernebantur. Ex quo effi-
ciebatur, ut metus quidem ac laboris
via plena esset, ipse autem utrumque a-
nimo & cogitatione superaret. Nam &
^{1. Iohann. 4.}
metum charitas, ut Scripturæ verbis v-
tar, foras mittebat: & laborem cupiditas
leuabat. Ad hunc itaque modum cum
multis & variis calamitatibus, & ærum-
nis per dies haud paucos colluctatus, ad
Senaaritidem illam solitudinem, in qua
Barlaam habitabat, peruenit. Vbi etiam
quam noctus, scis flamمام restinxit.

IOSAPHAT BARLAAMVS
tandem inuenit, accum eoper multos
annos uisit.

CAPUT XXXVIII.

IOSAPHAT autem biennium inte-
grum in hac vastissima solitudine má-
sit, huc atque illuc oberrans, nec Bar-
laamum inueniens: Deo nimurum hic
quoq; animi ipsius firmitatem ac stre-
nuitatem explorante. Ac sic, sub dio de-
gens, tum æstu conflagrabat, tum fri-
gore obrigebat, præstantissimum il-
lum

T 2

lum senem velut quēdam ingentis pte-
rij thesaurum quæcere nunquam inter-
mittens. Multas porrò pestiferorum spi-
rituum tentationes, ac multa prælia su-
stinebat, multosq; item labores, obhe-
barum, quibus de more vi&titabat, pe-
nuriam perferebat: quoniam scilicet has
quoq; solitudo ea, ut quæ siccitat labo-
raret, parce admodum produceret. Ve-
rum adamantinus atq; inuictus ipius
spiritus, amore ac desiderio ardens, ha-
iusti modi molestias facilius ferebat, quā
alii voluptates ferre soleant. Quocirca
diuina ope minime caruit: verum secun-
dum dolorum ipsius ac laborum multi-
tudinem allatae à Christo, cuius cupidi-
tate flagrabat, consolationes, tam no-
tu, quam diu, animum ipsius exilara-
bant.

Confecto autem biennii curriculo,
Iosaphat quidem perpetuo circumbat,
cum quem expetebat, quæcens, atque
ad Deum lachrimas fluminis instar pro-
fundens, meditabatur clamans, Osten-
de mihi, Domine, mihi inquam, cum
osteade, qui mihi tui Nominis cogni-
tionem, ac tanta bona conciliauit, nec
proper peccatorum meorum multitu-
dinem tanto bono me priua: verum
hoc concede, ut & ipsius conspectu fru-
ar, &

Psal. 39:

*Gaudium
in cruce.*

ar, & idem cum ea religiosæ exercitatio-
nis certamen subeam.

Dei autem fauore speluncam quan-
dam inuenit, peruestigata videlicet eo-
rum, qui eo se conferebant, semita: atq;
monachum quendam solitarium vix-
genus colentem nanciscitur: cumque
maximo cum animi feruore comple-
xus, & osculatus, vbinam Barlaam ha-
bitaret, sciscitabatur. Simulq; ipsi rerum
suarum statum exposuit. Cum igitur
ex ipso, vbi viri illius, quem quarebat,
domus esset, intellectis, eo quam ce-
lerrime, non secus ac peritissimus quis-
piam venator feram nactus, se contu-
lit, peragratisque alterius cuiusdam
senis admonitu aliquot passuum mil-
libus, latus ac spei robore septus in-
cedebat, & que nimis ac puer, qui
patrem, quem iam pridem non vidit,
breui se conspectum sperat. Nam Diuini a.
cum diuinus amor animum semel obse-
derit, multo acrior ac feruentior eo esse ac potentia
solet, qui à natura manat.

Astat itaque speluncæ foribus, iis-
que pulsatis, Benedic, inquietat, ô pa-
ter, benedic inquam. Ut autem Bar-
laam hac voce audita ex antro egres-
sus est, cum spiritum agnouit, qui

T 3 ob ad-

ob admirandam illam mutationem, qua
à priore illo vultu ac florente iuuenilis
ætatis pulchritudine demigrarat, ab
externo aspectu vix agnosci poterat, ut
qui tum ex solis æstu atrorem con-
trahisset, & pilis abundaret, ac genas ma-
rie confessas, oculosque alte depre-
flos, & palpebras lachrimarum fluen-
tis vndeque attritas, atque ingenti fa-
mam afflictione perustas haberet. At
vero Iosaphat spiritualem patrem sta-
tim agnouit, utpote iisdem oris linea-
mentis præditum. Confestim itaque se-
nex versus Ortum stans, Deo precem
cum gratiarum actione coniunctam
adhibuit. Dictoque Amen, inmu-
tuos amplexus statim ruerunt, diutui-
nam cupiditatem sine ulla satietate ex-
plentes.

Cum autem abunde sese comple-
xissent, arque consoluerent, sedentes
inter se colloquebantur. Ac sermonem
ex oris Barlaam, his verbis usus est. Pie-
clare fecisti, qui huic veneris, dilecti fili,
fili in quam Dei, ac celestis regni heres
per Dominum nostrum Iesum Christum,
quem dilexisti, atque caducis & fragili-
bus bonis non abs te chariorem habu-
isti: ac prudentis & sapientis mercato-
ris in istar omnibus facultatibus venditis

Matth. 13.

marg.

margaritam pretium omne superantem
emisti, ac thesaurum, qui surripit non
possit, in agro mandatorum Domini
absconditum nactus, omnia dedisti, nec
rei ylli ex iis, quæ iam iamque effluxuæ
sunt, pepercisti, quo agrum illum tibi
comparates. Det tibi Dominus pro flu-
xis & caducis æterna pro iis, quæ inten-
titui obnoxia sunt, ea, in quæ nec in-
titus, nec vetustas cadit.

Velim autem mihi dicas, charissime
quonam pacto hoc accesseris, qui que
post discessum meum rerum tuarum
status fuerit, atque tuusne pater Deum
norit, an vero nunc quoque eadem, qua
prius, dementia abreptus, à demonum
fraude atque impostura captiuus abdu-
catur. Hæc percontante Barlaamo, Io-
saphat altius repetito sermone, quænam
sibi post ipsius digressum contigissent,
quamque prosperum rebus cursum Do-
minus ad id usque tempus, quo rutsum
inter se conuenissent, tribuisset, sigilla-
tim exposuit.

Senex itaque hæc audiens, volu-
ptate simul atque admiratione affectus
est, calentesque lachrimas mittens, dice-
bat. Gloria tibi sit Deus noster, qui ui
amore præditis semper præsto es, at-
que ipsis opisularis. Gloria tibi Christe,

tex

rex omnium ac Deus optime, quoniam
benigna tua voluntas ita tulit, ut semper
illud, quod in seruitu iisaphat ani-
mum iecisti, centuplicatum fructum
afferet te videlicet, animarum no-
strarum agricola & Domino, dig-
num. Gloria tibi Paraclete bone ac
sanctissime spiritus: quoniam quam
tu sanctis tuis apostolis gratiam tribui-
sti, hanc etiam huic impertiendam du-
xisti: atque ingentem hominum mul-
titudinem ipsius opera superstitione
tore liberasti, ac verae Dei cognitione il-
lustrasti.

Ad hunc modum Deo ab utroque
gratiæ agebantur: ipsisque ita inter se
colloquentibus, ac Dei gratia exultan-
tibus, assuit vespera. Proinde ad oratio-
nem consurgentem, consuetum preca-
tionum pensum persoluerunt. Ac po-
stea cum cibo recreandum corpus esset
Barlaam magnificam mensam appo-
suit, spiritualibus videlicet epulis con-
fertam, eius autem consolationis, que
sensibus percipitur, quam minimum
sane participem. Cruda enim duntaxat
olera erant, ipsis met manibus consita,
abstinentia & exulta, palmæque per pauca, que
& ciborum in ea solitudine inueniebantur, ac de-
latae. aique sylvestres herbae. Cum igitur
gratias

Barlaam

abstinentia

& ciborum

delatae.

gratias Deo egissent, appositisque epulis corpus refecissent, atque aquam è propinquo fonte bibissent, ei rursum, qui manum aperit, & implet omne animal benedictione, gratias egerunt.

Ac deinde consurgentes, posteaquam *Psal. 144.*

nocturnas preces absoluerunt, spirituale colloquium inierunt, salutares accē- *Vigilia &*
lesti sapientia plenos sermones per to- *nocturna o-*
tam noctem contexentes, quoadusque *rationes, &*
auroræ exortus ad consuetarum rursus *spiritualia*
orationum memoriam ipsos reuoca- *colloquia ex*
ret. *more vete-*
rum Monas-

Mansit autem ad hunc modum diuturno tempore cum Barlaamo Iosaphat, admirabilem hanc atque humana conditione præstantiorem vitam colens, ac tanquam patrem & præceptorem cum omni obedientia & humilitate ipsum sequens: sic nimirum, ut ad omne virtutis studium exerceretur, atque quoniam pacto cum spiritualibus & inuisibilibus spiritibus luctandum esset, edoceretur. Ex quo illud consecutus est, ut vitiosas omnes affectiones extingueret, carnisque affectum spiritui, non secus ac feruum antiquorū domino, subiiceret, deliciarum omnīū quam animique remissionum obliuione ca-

*Vide heresi-
ces sanctorū
Monachorū
antiquorū
quam ar-
daum insti-*

T s pere- intum, &

amplius no- pcretur, somno tanquam improbo má-
dicito. Hoc cipio imperaret: Atque , vt breui per-
non faciebat stringam, tanto studio in solitariæ vite
antiqui certamen incumbebat , vt ipse quoque
Monachi.

Barlaam , qui permultum temporis in
ea contruerat, miraretur, ipsiusque ac-
crimoniae concederet: Tantulum enim
duri illius arque consolatione carentis
cibi admittebat, vt vitam duntaxat to-
leraret, nec committeret, vt per vltro ac-
ceritam mortem præmiis iis sese obti-
ret, quæ virtutu cultui ac studio tribui-
tur. Sicutenatur nocturnis excubii
subiiciebat, ac si nulla omnino carnis &
corporis parte constaret. Oratio porro
perpetuum ipsius studium erat: vniuer-
sumque vite tempus in spiritualibus ac
cœlestibus contemplationibus insume-
batur: adeo vñ nec horam vnam , imo
nec vllum omnino temporis punctum,
ex quo in ea solitudine habitauit, deper-
deret. Ac sane hoc demum veremonia-
stici ordinis munus est, nunquam à spi-
rituali opere vacuum inueniri. Quod
quidem generosus ille & expedi-
tus cœlestis stadii cursor egregie præ-
stigit, atque animi sui ardorem ab ini-
tio ad extremum usque perpetuoconser-
vauit, ascensiones in corde semper di-
sponens , ac de virtute ad sublimiorem
virtutem

Vigilia
Oratio.

Verissimo-
nachimu-
nus in quo-
siuum sit.

Psal. 83.

virtutem transiliens, desideriumque
desiderio, ac studium studio indefin-
ter adiungens: quoad tandem ad spera-
tam & expetitam beatitudinem per-
ueni.

BARLAAM IO'SAPHATO
mortem suam pradicit, sumque consolatur:
sacrisque operatus, ac Crucis signo
assunitus, lato animo mo-
ritur.

CAPUT XXXIX.

CVM itaque hoc pacto Barlaam & Io-
saphat vna versarentur, ac pulchro in-
ter se certamine contenderent, ab omni
cura & huiusce vitæ perturbatione im-
munes, mentemque ab omni confusio-
ne pura ac sciuncta habentes, post mul-
tos ab ipsis pietatis causa suscepitos labo-
res, quodā die Senex accessit spirituali
filio, quē per Euangeliū genuerat huius-
modi spiritualē sermonē aggressus est.

Iam pridē, ô amice Iosaphat, te in hæc
solitudine habitare oportebat, atq; hoc
mihi oranti Christus de te pollitus fue-
rat, fore, ut te ante extremū vitæ diē vi-
derē. Vidi itaq; quē admodū cupiebā: vi-
di inquā te à mundo & mundi rebus auli-
sum, ac Christo minime dubio ac vacil-
lanti animo coniunctū, atq; ad perfectā
plenitudinis ipsius mensuram progres-

T 6 sum.

444 BARLAAM ET IOSAPHAT

*Barlaamo
collactanea
fuis mortis
cupiditas.*

sum. Nunc igitur, quandoquidem mor-
tis meæ tempus instat, atque collacta-
nea & mihi æqualis ea cupiditas, quæ
ut cum Christo essem, semper me tenuit,
iam expletur, tu quidem corpus meum
terra conde, puluerique puluerem red-
de. Post autem ipse in hoc loco hæc,
suscepsum spiritualis vitæ genus perse-
quens, meæque tenuitatis memoriam
retinens. Vereor enim tenebrosum
dæmonum agmen animo meo pro-
pter ignorantiarum macarum multitu-
dinem impedimentum afferat.

*Opimum
ad laborum
cadium vi-
tualium pra-
cepitum.*

Tu verò, fili, ne religiosæ exer-
citationis laborem metuas, neque ad
temporis longitudinem, ac dæmonum
insidias clanguescas. Quin potius i-
psorum imbecillitatem, CHRISTI
virtute communitus, audax irride:
ad laborum autem duritiam, ac tempo-
ris diuturnitatem animo ita compara-
tores, tanquam quotidie discessum
è vita exspectans, atque eundem di-
em tibi vitæ monasticæ, tum ipitum,
tum finem esse existimans. Sic semper
ea, quæ à tergo sunt, obliuiscens, at-
que ad ea, quæ à fronte sunt, te ipsum
extendens, ad destinatum persequere,
ad brauium supernæ vocationis Dei in
Christo Iesu, quemadmodum san-
ctus

Philip. 3.

Etus Apostolus his verbis hortatur: Non 2. Cor. 4.º
deficiamus sed licet is qui foris est ho-
mo noster corruptatur, tamen is qui
intus est, renouatur de die in diem.
Nam quod momentaneum est & leue
tribulationis nostræ, supra modum in
sublimitate æternum gloriæ pondus o-
peratur in nobis, non contemplanti-
bus nobis quæ videntur, sed quæ non
videntur. Quæ enim videntur, tempora-
lia sunt, quæ autem non videntur, æ-
terna.

Hæc cum animo tuo reputans, vir
charissime, viriliter age & confortare, Psal. 26.
atque ut egregius miles, id da operam,
ut ei, qui te militem scripsit, placeas, nec 2. Tim. 2.
quamvis imbecillitatis ac languoris co-
gitationes improbas ille spiritus tibi
immittat, institutique tui neruos fram-
gere ac debilitare studeat, ipius insidias
pertimescas, illud Domini præceptum
cogitans. In mundo pressuram habebitis: Ioan. 16.
sed confidite, ego vici mundum. Quocirca
gaude in Domino semper: quoniam i-
psa te elegit, atque a mundo sciunctum
ante faciem suam posuit. Ipse autem,
qui te vocatione sua sancta vocavit, pro-
prie est semper. Nihil itaque sollicitus sis: Philip. 4.
sed in omni oratione atque obsecratione cum
gratiarum actione petitiones tua innotescat

T 7.

apud

446 BARLAAM ET IOSAPHAT

apud Deum. Ipse enim dixit: Non te defram, nec derelinquam. Hęc itaque in vita duritia ac religiosę exercitationis vilitate tecum ipse reputans, in animi voluptate versare, Domini Dei nostri memoriam retinens. Memor enim, iacuit, fui Dei: & delectatus sum.

Psal. 76:

Remediū
aduersus
vanam
gloriam.

Luc. 17.

2. Cor. 8.

Cum autem rursus aduersarius illud in te belli genus excogitauerit, sublimes nempe atque arrogantes cogitationes proponens, regnique terrę, nigroriam, quam reliquisti, ceteraque, quae in mundo sunt, tibi in oculis collocans, salutiferam doctrinam clypei instar obtende, dicentem: Cum feceritis omnia, qua praecepta sunt vobis dicite: Serui inutiles sumus: quoniam id quod facere dubuimus, fecimus. Et quidem quis nostrum debitum illud, quo eam ob causam Domino obstrinxi sumus, quot cum diues esset, propter nos egens factus est ut nos cius paupertate diuites essemus, & qui à perpetuacione im munis erat, ut vitiosis affectionibus nos liberaret, cruciatus subiit, per soluere potest? Quod enim beneficium est, seruum eadem perpeti, quae Dominus percessus sit? At qui nos permultum ab ipius cruciatib. remoti sumus. Hęc secū reputa, cogitationes destruens, &

acm

omnē altitudinem extollentem sead-
uersus scientiam Dei, & in captiuita-
tem redigens omnem sensum in obedi-
dientiam Christi. Et pax Dei, quæ ex-
uperat omnē sensum, custodiat cor tuū
& cogitationes tuas in Christo Iesu. *Philip. 4}*

2. Cor. 10.

Hac oratione à Barlaamo habita, Io-
saphat infinitam vim lachrimarum
profudit, sic nempe, ut tanquā ex vber-
rimo fonte scarurientes, ipsum pror-
sus, ac terram in qua sedebat, prolue-
rent. Atque ipse, huiusmodi dissidium
deplorans, perquam ardenter ab eo
contendebat, ut postremi illius iti-
neris comitem se adhiberet, nec post
ipsius discessum in mundo iam rema-
neret, his verbis utens: Ecquid, ô pa-
ter, tui duntaxat, ac non proximi-
rationem habes? Quonam autem mo-
do hac in re perfectæ charitatis officio
fungeris (proeo atq; à Christo dictū
est: *Diliges proximū tuū sicut te ipsum*) cū *Denz. 6.*
tu quidem ad requiem pergas, me au-
tem in oppressione atque ærumna re-
linquas, ac priusquam in religiosæ vi-
ta certaminibus, ut par est, exercitatus
sim, variasque hostium insidias com-
pertas habeam, ad singularem pugnam
cum ipsis ineundam me obijcias? Ex
quo quidnam aliud contingere potest,

nisi

nisi ut veteratoriis ipsorum artibus pro-
sternar, atque , ut imperitis ac timidi
gladiatoribus vsu venire solet, sempit-
nam animæ mortem oppetam? At Do-
minum, quæso, roga, atque obsecra,
ut me quoque tui è vita discensus locum
ascendas, id ut facias, per eam ipsam
spem, quam habes, fore, ut laboris mer-
cedem percipias, te obtestor. Hoc, in-
quam, à Deo precibus contendere, ut ne
vnicum quidem diem post tuum disces-
sum in hac vita peregriner, atque in den-
issima hac solitudine oberrem.

Hæc cum Iosaphat plorans diceret,
Senex placide ac leniter ipsum repre-
mens, Dei iudiciis, inquit, quæ mentis
humanæ captū excedunt, obluctari mi-
nime debemus. Nam ego, cum de hac
remultas ad Deum preces fudissem, e-
cumque , cui nulla vis afferri potest, ve-
lut per vim adigere tentassem, ut ne
internos disiungeremur, ab ipsius boni-
tate hoc didici, minime tibi nunc con-
ducibile esse carnis onus abiicere, ve-
rum in religiosa exercitatione tandem
permanere, quoad splendidiorem cor-
nam tibi texueris. Nondum enim pro-
ea, quæ tibi parata est, mercede satis
decertasti: verum paulum adhuc labo-
res oportet, ut latus in Domini tui gau-
dium

dium intres. Nam ego quidem iam pe-
ne centenarius, annos quinque & sep- *Barlaam*
tuaginta in hac solitudine confeci. Ti- *Centena-*
biverò, etiam si nō tanta temporis mo- *rius Reli-*
ra futura est, at certe ad id spatium, ut *giosus 75.*
iubet Dominus, propius accedas ne- *annorum.*
cessit est: quo iis nulla ex parte inferior
sis, qui diei & astus pondus pertulerunt. *Matth. 20.*
Quapropter, ô amice, quæ à Deo decre-
ta sunt, prompto ac lubenti animo ac-
cipe. Nam quæ ipse decreuit, quis tan-
dem mortalium dissipare queat? Atque
ipsius gratia conseruatus, tolerantiam
præsta.

Illud etiam cura, ut aduersus inimi- *Mentis pa-*
cas cogitationes animo excubes, ac ritati ma-
mentis puritatem, non secus ac quendā gnopere stu-
ingentis pretij thesaurum, saluum & dendum,
incolumen serues, ad sublimiorem a-
ctionem & contemplationem in dies
te ipsum prouochens: ut illud in te impla-
tur, quod Dominus amicis suis promi-
fit, his verbis utens: *Si quis diligit me, ser-* *Ioan. 14.*
monem meum servabit, & Pater meus di-
ligeret eum, & ad eum ueniemus, & man-
tionem apud eum faciemus.

Hæc, ac multo his plura, sanctissima
illa anima, ac Theologica lingua digna,
ocutus senex, mærentem ipsius animū
leniuit.

Deinde

430 BARLAAM ET IOSAPHAT

Deinde ad quosdam fratres, longo
intervallo ab ipso diffitos, eum amādat,
ut ea, quae ad sacrosanctum sacrificium
conficiendum accommodata erant, af-
ferret. Et quidem Iosaphat p̄æcinctis
vestibus quam celeriter hoc ministeri-
um excuitur. Verebatur enim ne absen-
tia Barlaam debitum naturæ munus
persolueret, ac Domino spiritum reddēs-
tus sibi detrimentum inferret, siqui-
dem & verborum, & extremarum allo-
cationum, & orationum ipsius expre-
sueret.

*Barlaam
inminente
morte Mis-
sam cele-
brat.*

Cum igitur longisq; illud iter for-
tissimo animo confecisset, atq; ea, quæ
ad sacrosanctum sacrificium opus erāt
attulisset, diuinissimus Barlaam incru-
entum sacrificium Deo obtulit: perce-
ptisq; CHRISTI ab omnibus beatus
mysteriis, ac Iosaphato item impertitis,
spiritu exultauit, sumptuque de more
cibo, salutaribus rursum sermonibus i-
psius animum alicet cœpit, his verbis v-
tens: Non iam, charissime fili, nos in hac
vita eadem domus ac mensa coniun-
get. Iam enim ultimam patrum meorū
viam ingredior. Quocirca tibi faciendū
est, ut per mandatorum diuinorum ob-
servationem, atque in hoc loco ad ex-
ercitum usque vixit diem commemoratio-
nem

dem, tui erga me amoris specimen exhibeas. sic nimirum vitæ tuæ rationes instituens, quemadmodum didicisti, nec vñquam abiestra, atque ignauæ animæ meæ memoriam intermittes. *Nota baro-*
meæ memoriam intermitte. Mul- *rice quoties*
tum itaque vale, atque in Christo dele- *iteretur*
stare, atq; exulta: quoniam terrena & mercedis no-
interitui obnoxia cum sempiternis, & men: addi-
ab interitui alienis bonis commutasti: ac tur etiamq;
propinquæ est operum tuorum merces, qui operis
aciam iamque adest, qui mercedem re- *mercedem*
fert. *Qui quidem ad inspiciendam eam refert.*
viam, quam excoluisti, veniet: tibi que *1. Thess. 5.*
pro ea exulta mercedem amplissimam
p̄ferebit. *Fidelis enim sermo*, ut clamat
diuinus Paulus Apostolus, *atque omni*
acceptione dignus: Si commorimur, &cō-
uiuemus: si sustinemus, & conregnabi-
mus, in sempiterno illo ac finis experit-
regno incomparabililuce collustrati,
atque vere beate ac principis Trinitatis
illuminatione donati.

Hæc Barlaam ad vesperam vsque, ac
per totā etiā noctem, Iosaphato loque-
batur, effusissime lachrimanti, atq; hu-
iustmodi disiunctione ægerrimo animo
ferenti. Iam autem luceate die manus
atq; oculos in cœlum sustulit, Deoque
gratias reddens, hoc sermone vñus est.

Domine

Orat. Bar- Domine Deus meus, qui ubique pra-
laam mo- sens es, atque omnia imples, gratias tibi
rientis. ago: quoniam humilitatem meam re-
Psal. 50. spexistis, atque hoc mihi concessisti,
 ut in orthodoxa tua fide, & mandato-
 rum tuorum via, huiusc peregrinatio-
 nis cursum absoluerm. Ac nunc, opti-
 me Domine, atq; ad misericordiam pro-
 pessissime, in aeterna tabernacula tua
 me recipere: nec ea memoria retine, quae
 vel sciens, vel insciens in te peccavi. Co-
 serua autem etiam fidelem hunc seru-
 tuum, cui me inutilem famulum tuum
 praesse voluisti. Ab omni vanitate atque
 aduersarij vexatione ipsum exime: illud-
 que effice, ut nodosissimis ijs laqueis,
 quos diabolus ad eorum omnium, qui-
 bus salus cordi est, offensionem expan-
 dit, sublimior existat. Omnem imposto-
 ris potentiam, omnipotens Deus, a ser-
 vii tui facie dele: atque eas ipsi vires af-
 fer, ut pestiferum hostis animarum ne-
 strarum caput proculceret. Spiritus tui
 sancti gratiam ex alto in eum demitte,
 atq; ad inuisibiles conflictus robur ipsi
 adde: ut victoriæ coronam à te conse-
 quatur, ac nomen tuum, ô Pater, ac Fi-
 lij tui, & Spiritus sancti, in ipso celebre-
 tur: quoniam te decet laus & gloria in
 secula. Amen.

Hac

Hac preceptione habita, cum paterno affectu Iosaphatum complexus, atque oculo saepto exosculatus fuisset, ac sese Crucis signo muniisset, pedesque extulisset, ingenti lætitia perfusus, non secus ac si amici quidam accessissent, ad beatum iter, atque ad recipienda beatæ illius vitæ præmia profectus est, senex plene, ac spiritualium dierum plenus.

IOSAPHAT BARLAAMI COR-
pus humo condit: atque in religiosa exerci-
tatione perseverans moritur, ac iuxta eundem
sepelitur. Postea India Rex eorum cor-
pora in regnum suum honoris-
ficienissime trans-
fert.

CAPUT XL.

IOSAPHAT autem summa cum
veneratione atque ciulatu patrem cō-
plexus, lachrimisque abluto ipsius cor-
pore, atque aspero illo cilicio, quod ab
eo in aula acceperat, inuoluto, consue-
tos psalmos recitat, per totum diem ac
totam noctem simul & canens, & pre-
iosum beati viri corpus lachrimis ri-
gans. Postridie autem effosso iuxta spe-
luncam sepulchro, ac sacro corpore re-
ueren-

*Ecce quomodo
as Iosaphas
super corpus
defuncti
Psalmos re-
citabat, &
per totum
diem ad no-
tum cane-*

bat, qui uerenter admodum gestato, spirituale
Christianus patrem egregius & charissimus filius
 mos est. inhumauit, ardenterq; animo inflam-
Orat. Iosa- matus, atque ad orationem seipsum,
phat ad quām maxime contendens, his verbis
Deum. v̄sus est.

Psal. 26.

Domine Deus meus exaudi orationem
 meam, qua clamaui ad te, miserere mei, &
 exaudi me, quoniam te ex animo quatio,
 exquisuit te anima mea, ne auertas facie
 tuā à me, & ne declines in ira à seruotio.
 Adiutor meus es tu, ne derelinquas me, neq;
 despicias me Deus salutarius meus. Quoniam
 pater meus, & mater mea dereliquerunt
 me: tu autem Domine assūpisti me.
 Legem pone mihi Domine in via tua: &
 dirige me in semitam rectam proper inimi-
 cos meos. Ne tradideris me in animas tri-
 bulantium me: quoniam in te proiectus
 sum ex utero. De ventre matris mea Deus
 meu es tu: ne discesseris à me. Quoniam præ-
 ter te non est mihi adiutor.

Psal. 21. En in mi-
 Per famuli serationum iubarum abyssō spem anima
 tui Barlaā mea defixi. Vitam meam gubernā, qui
 preces ac res omnes conditas sapientiæ prou-
 supplicatio- dentia, omni sermone præstantiori,
 nes me ser- moderaris. Et notam fac mihi viam,
 ha: Ergo in qua ambulem: atque ut bonus ac
 bāndi post benignus Deus, per famuli tui Barla-
 morte orant am preces ac supplicationes me serua:
 quoniam

quoniam tu Deus meus es, aete glori. *& interce-
sico, Patrem, & Filium, & Spiritum san- dunt pro
ctum, in secula, Amen.*

nobis.

Hac oratione perfunctus, iuxta se-
pulchrum flens consedit, ac sedens ob-
dormiuit. Atque formidando illos vi-
ros, quos prius conspicerat, ad se veni-
entes, sc̄ q; ad maximam illum & admi-
randum campum ducentes, atq; in illa-
strissimam illam ac splendidissimam ci-
uitatem introducentes, intueri sibi vi-
sus est. Cum autem ipse portam ingre-
deretur, alij ipsi obuiam fuerunt, ingen-
tialumine perfusi, coronasque eiusmodi
pulchritudine collucentes, quæ nulla
oratione exprimi possit, & quales nun-
quam mortales oculi cōspexerunt, ma-
nibus tenentes. Percontante autem Io-
saphat, cuiusnam essent splendidissimæ
illæ coronæ quas perspiceret.

Tua quidē vna est (respōderunt illi) *Corona filii.*
tibi ob multas eas animas, quibus salu-
tē attulisti, confecta: nūc verò, ob reli-
giosæ vitæ exercitationē, cui das operā,
studiosius & accuratius adornata: siqui-
dem strenuo animo eam ad extremum
vſq; peragraris. Altera autem tua quo- *Altera p.*
que ipsa est: verum Patri tuo, qui ab *gris.*
improba viuendi ratione opera tua de-
flexit, sinceroque animo respuit, ac se-
ſead

se ad Dominum conuertit, eam pribus oportet. Iosaphat autem eam rem moleste fetre videbatur. Et qui fieri potest (inquietabat) ut Pater meus unius duxat poenitentiae gratia, paria mihi, qui tot ac tantos labores exantlauit, beneficia consequatur.

Hæc ut dixit, Barlaamum confestim sibi videre visus est, velut probris se in sestantem, ac dicentem: Hi sunt, ô Iosaphat, sermones mei, quos quondam adeste habui: nimirum fore, ut cum ad ingentes opes peruenisses, non iam liberalis ac profusus es. Ac tu ob id verbum anticipit animo eras. Nunc autem quoniam pacto parem tibi honore Patrem esse moleste tulisti, ac non potius hoc nomine lætitiam animo concepisti, quoniam multæ tuæ pro eo fusæ preces exauditæ sunt? Iosaphat autem pro eo ac solebat, ad eum dixit: Ignosce pater, ignosce. Vbinam autem habites, fac intelligam. Tum Barlaam: In hac pulcherrima atque ingenti ciuitate domicilium nactus sum, in medio urbis vico, immenso lumine coruscanti. Rursum autem Iosaphat sibi cù eo agere videbatur, ut ab eo in ipsius tabernaculum abduccretur, comiterque hospitio exciperetur. Ille au-

tem

tem nondum tempus adesse respondit,
ut ad illa tabernacula veniret, quippe
qui corporis sarcina adhuc premeretur.
Quod si fortianimo, inquit, in sancto
vitæ genere, velut tibi mandaui, persti-
teris, aliquanto post venies, atq; eadem
tabernacula & eandem lætitiam ac glo-
riam consequeris, mecumque in sempi-
ternum eris. Experrectus autem Iosa-
phat, animum illa luceatque omni ser-
monis facultate sublimiori gloria per-
fusum adhuc habebat: ac multa cum ad-
miratione, ad grati animi significatio-
nem Deum laudibus efferebat.

Mansit autem ad extremum usq; ve-
rè angelicam in terra vitam ducens, ac
duriori religiosæ exercitationis genere *Iosaphat* 25.
post senis discessum utens. Nam cum *annorum*
anno ætatis vicesimo quinto regnum *regnum*
terrenum reliquisset, monasticæq; vitæ *depojuit*,
certamen subiisset, quinq; & triginta an-
nos in vastissima ea solitudine, perinde
ac si nulla carnis parte constaret, huma 35. *annis*
na conditione sublimiorem vitam egit: *in Eremo*
sic nempè ut multas quidem homi- *vixit*,
num animas à pestifero serpente prius
abstraxerit, Deoque integras & inco-
lumes seruauerit, eaque in re Aposto-
licam gratiam consecutus sit, animique
etiam inductione martyr extiterit, ac

V

Christum

Christum in regum ac tyrannorum oculis & aspectu fidenti animo confesus sit, vocalissimumque ipsius maiestatis preconem sese praebuerit: multosq; rursum prauos spiritus in solitudine profligarit, omnesq; Christi viae potentia superarit, cœlestisq; beneficjatque gratiae uberrimè particeps factus sit. Vnde etiam animi oculum ab omni torrena caligine purum habebat, ac futura tanquam præsentia prospiciebat, Christusque ipsi rerum omnium instanterat. Christum expetebat, Christum non tecus ac præsentem cernebat, Christi pulchritudinem nunquam non inuebatur: iuxta illud Prophetæ, Pronidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi nemouear. At rursum: Adhæsit anima mea post te: me suscepit dextera tua. Etenim re vera ipsius anima post Christum adhæsit firmissimo nectu ipsi copulata. Neq; enim ab admiranda illa operatione descivit: nec religiose suę exercitationis regulā immutauit. Quin potius ab initio ad finem usque, atque ab incunie ætate usque ad tam proueteram etatem eandem animi alacritatem retinuit: imò, ut recens loquat, ad suam rationem quotidie virrum pro

Psal. 15.

Psal. 26

cessit, ac puriorem diuino beneficio contemplationem consecutus est.

Deniq; cū ad hunc modū vixisset, & usque adeo dignam vocatione sua operam, eiā quo vocatus fuerat, reddidisset, mundumque sibi ipsi ac seipsum mundo crucifixisset, ad Deum pacis in pacem migrat, atque ad Dominum, cuius perpetua cupiditas eum tenuerat, proficiscitur, vultuique Domini purè ac sine ullius rei interpositu apparet, eaque iam ipsi præparata gloria corona exornatur, idq; diuinitus consequitur, ut Christum cernat, cum Christo sit, Christi pulchritudine perpetuò exultet, in cuius manus commendata anima, ad viuorum regionem transiit, ubi epulantium sonus, ubilatantium habitatio est.

Mors Iosaphat.

Psal. 41.

Præclarum autem ipius corpus vir quidam sanctus, qui non longe ab eo habitabat, quiq; iter ipsi ad Barlaamum prius monstraratur, diuino quodam admonitu, ea ipsa hora, qua morte sanctus est, affuit, eo sacrosanctis cäribus ornato, profusisq; lachrimis, quæ ipsius erga Iosaphat amoris indices essent, alijsq; omnibus rebus, quæ apud Christianos in more atque instituto posita sunt, confectis atq; absolutis, in patris

V 2 Barla-

Barlaami monumento cum condidit.
Par siquidem erat, ut quorum anima
in perpetuum simul futuræ erant, co-
rum etiam corpora coniungerentur.

Cuiusdam autem formidandi viri,
qui id in somnis seriò imperabat, mo-
nachus ille qui ipsū funere extulerat,
obtemperans, in Indiae regnum se cō-
fert, Regēq; Barachiā conueniens deo-
mnibus Iosaphati rebus certiorē ipsum
facit. Ille autem nulla interposita mo-
ra cum ingenti populi multitudine re-
init, atque ad speluncam tandem per-
uenit, ac sepulchrū intruetur, illicq; ca-
lentissimis lachrimis fusis integumen-
tum tollit, cernitq; Barlaamū & Iosa-
phat membra cōposito habitu sita ha-
bētes, corporaq; nihil à pristino colore
immutata, verū integra & prorsus in-
columia, vñā cum indumentis. Hęc igi-
tur sacra sanctarū animarū tabernacula,
suaissimum odorem emitētia, nec
fēdi quicquā exhibentia, prēclaris lo-
calis imposita, Rex in patriam suam
transfert.

Quia san-
ctorum cor-
porahabi-
tacuiū suē
re Spiritus
S. ideoq;
non fœto-
rem, sed o-
dorē emit-
tebāt: qua-
rex Bara-
chias locu-
lis imposi-
ta in patriā
suam trans-
fert.

Vt autē ea res ad plebis aures perue-
nit, innumerabilis multitudo ex omni-
bus urbibus ac finitimiis locis ad beato-
rum illorum corporum conspectum &
adorationem confluxit. Vbi etiam sa-
crosanctis

cro sanctis hymnis eorū causa deceas. Ecce ium
tatis, copiosisq; lampadibus accensis, q; anto h-
aptè illic quispiā ac perquam accom- nere susci
modatè dixisset, Lumina circa luminis piūtus san
filios & hæredes. Luculenter autem si ctorum cor
mul ac magnificè in ea Ecclesia, quę ab ora cum
ipsis fundamentis à Iosaphat extructis hymnis &
fuerat, eorū corpora cōdita sunt. Mul lampadibus
ta porrò miracula, morborūq; depul accensis.
siones, tum in corporum trāsuectione, Multa mi
tum in eorum inhumatione, tum etiā racula San
postoris tēporibus, Dominus per ipsos ētorum, in
famulos suos effecit. Veditque Rex, ac trans'atione
vulg⁹ omne, virtutes eas, quę per ipsos & depositio
edebantur. Ac pleriq; è finitimiis natio- ne eorum,
nibus infidelitatis ac ignorationis Dei nec non ad
morbo laborantes, per ea signa, quæ in illorum je
monumento siebant, ad fidem accesserunt. pulchra
runt. Atq; omnes, qui ipsius Iosaphat trata ad co
vitam ad Angelorum imitationem ex- fussionem
pressam, atq; à teneris vnguibus arden- hæreticorū.
tem ipsius erga Deum amorem cernen
tes atq; audientes, admiratione corri
piebantur, Deū in omnibus celebran
tes, qui se amantibus opem & auxilium
nunquam ferre desinit, eosq; amplissi
mis beneficijs remuneratur.

Hic præsentis libri finis est, quē pro
mea virili conscripsi, quemadmodum
à præclaris viris, qui mihi hęc haud fal-

462 **BARLAAM ET IOSAPHAT**
sò tradiderunt, accepi. Utinam autem
vos, qui hanc animis utilem historiam
legitis, atque auditis, ad eorum partem
asciscamini, qui Deo vitae suæ rationes
probauerunt, per orationes & interces-
siones beatorum virorum Barlaam &
Iosaphat, de quibus hæc historia con-
texta est in Christo Iesu Domino no-
stro, quem decet honor, imperium, ma-
iestas, & magnificentia, cum Patre &
spiritu sancto, nunc & semper in
sæcula sæculorum,
Amen.

FINIS.

*Hæc historia cum sit Catholica, elegans &
multum utilis non absq; singulari
fructu edetur in lucem. Datum 27.
Iannuarii 1593. Itatestor.*

Michael Hetsroey
Bruegelius Censor
Librorum.

INDEX